

Законодавчі і нормативні акти з банківської діяльності

З М І С Т

Щомісячний додаток
до журналу
«Вісник Національного
банку України»

Видається з травня
1996 року

Випуск 4 (229)

квітень

2015

Засновник і видавець:
Національний банк України

Адреса: вул. Інститутська, 9
Київ-601, 01601, Україна

Свідоцтво про реєстрацію
КВ № 1930
від 02.04.1996

**Закони. Укази.
Постанови. Розпорядження.
Інші документи**

Закон України від 12 лютого 2015 р. № 192-VIII «Про забезпечення права на справедливий суд»	3
Постанова Кабінету Міністрів України від 21 січня 2015 р. № 33 «Про внесення змін до Порядку придбання акцій банків в обмін на облігації внутрішньої державної позики»	104
Зміни, що вносяться до Порядку придбання акцій банків в обмін на облігації внутрішньої державної позики, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 21 січня 2015 р. № 33	104
Постанова Кабінету Міністрів України від 11 лютого 2015 р. № 61 «Деякі питання участі держави у виведенні з ринку публічного акціонерного товариства «Акціонерний комерційний банк «Київ»	105
Рішення виконавчої дирекції Фонду гарантування вкладів фізичних осіб від 23 грудня 2014 р. № 152 «Про затвердження Змін до Положення про порядок створення, реєстрації випуску акцій, видачі банківської ліцензії та генеральної ліцензії на здійснення валютних операцій перехідному банку»	106
Рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 23 грудня 2014 р. № 1808 «Про затвердження Змін до Положення про порядок створення, реєстрації випуску акцій, видачі банківської ліцензії та генеральної ліцензії на здійснення валютних операцій перехідному банку»	107
Зміни до Положення про порядок створення, реєстрації випуску акцій, видачі банківської ліцензії та генеральної ліцензії на здійснення валютних операцій перехідному банку, затверджені рішенням виконавчої дирекції Фонду гарантування вкладів фізичних осіб 23 грудня 2014 року № 152, постановою Правління Національного банку України 23 грудня 2014 року № 836, рішенням Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку 23 грудня 2014 року № 1808	108

**Нормативні акти
Національного банку України**

Постанова Правління Національного банку України від 23 грудня 2014 р. № 836 « Про затвердження Змін до Положення про порядок створення, реєстрації випуску акцій, видачі банківської ліцензії та генеральної ліцензії на здійснення валютних операцій перехідному банку»	128
--	-----

Редакційна колегія:

Петрик О.І. (голова)
Бажал Ю.М.
Барановський О.І.
Боровецький Ришард
Вовчак О.Д.
Вожжов А.П.
Гальчинський А.С.
Гець В.М.
Кірсев О.І.
Коваленко О.І.
Козьменко С.М.
Круглик С.В.
Лютий І.О.
Мітнік Стефан
Мищенко В.І.
Мороз А.М.
Патрікац Л.М.
Раєвський К.Є.
Ричаківська В.І.
Савлук М.І.
Сениц П.М.
Смовженко Т.С.
Стельмах В.С.
Тридід О.М.
Федосов В.М.
Шаров О.М.
Шевчук А.В.
Шульга Н.П.
Щербакова О.А.

Тематичне планування збірника:

Гриценко М.Р.

Збірник підготовлено відділом з випуску статистичних видань Національного банку України редакції періодичних видань Національного банку України
Завідувач редакції періодичних видань Національного банку України
Патрікац Л.М.

Над збірником працювали:

Гриценко М.Р.,

Стаднічук М.О., Лотоцька П.В.

Відповідальна за випуск – начальник відділу з випуску статистичних видань Національного банку України
Гриценко М.Р.

Оригінал-макет виконано відділом організації видавничого забезпечення Головного господарського управління Національного банку України

Комп'ютерна верстка

Піддубенко Т.А.

Підписано у світ 45.03.2015

Формат 60×84/8. Гарнітура Таймс.

Зам. № 15-0139.

Адреса редакції:

просп. Науки, 7, Київ-028, 03028, Україна

тел.: (044) 527-30-27

тел./факс: (044) 524-96-25

E-mail: litvinova@bank.gov.ua

Передплатний індекс

«Вісника Національного банку України»

з додатком «Законодавчі і нормативні акти з банківської діяльності»

на CD-диску 74132

Постанова Правління Національного банку України від 19 лютого 2015 р. № 113 «Про затвердження Змін до Інструкції про ведення касових операцій банками в Україні»..	129
Зміни до Інструкції про ведення касових операцій банками в Україні, затвержені постановою Правління Національного банку України від 19 лютого 2015 р. № 113	129
Постанова Правління Національного банку України від 19 лютого 2015 р. № 121 «Про внесення змін до Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні»	140
Постанова Правління Національного банку України від 23 лютого 2015 р. № 124 «Про особливості здійснення деяких валютних операцій»	141
Постанова Правління Національного банку України від 24 лютого 2015 р. № 126 «Про затвердження Змін до Інструкції про організацію виготовлення, випуску в обіг і реалізації пам'ятних та інвестиційних монет України, сувенірної продукції»	143
Зміни до Інструкції про організацію виготовлення, випуску в обіг і реалізації пам'ятних та інвестиційних монет України, сувенірної продукції, затвержені постановою Правління Національного банку України від 24 лютого 2015 р. № 126	143
Постанова Правління Національного банку України від 24 лютого 2015 р. № 129 «Про деякі питання діяльності банків».....	146
Постанова Правління Національного банку України від 24 лютого 2015 р. № 130 «Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Національного банку України».....	148
Постанова Правління Національного банку України від 25 лютого 2015 р. № 131 «Про внесення змін до постанови Правління Національного банку України від 24 лютого 2015 року № 130»	149
Постанова Правління Національного банку України від 3 березня 2015 р. № 157 «Про внесення змін до Положення про організацію готівкового обігу і ведення емісійно-касових операцій у банківській системі в особливий період»	150
Положення про організацію готівкового обігу і ведення емісійно-касових операцій у банківській системі в особливий період, затвержене постановою Правління Національного банку України від 3 березня 2015 р. № 157.....	150
Постанова Правління Національного банку України від 3 березня 2015 р. № 160 «Про врегулювання ситуації на грошово-кредитному та валютному ринках України»	160
Постанова Правління Національного банку України від 3 березня 2015 р. № 161 «Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Національного банку України».....	167
Постанова Правління Національного банку України від 5 березня 2015 р. № 163 «Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Національного банку України».....	168
Постанова Правління Національного банку України від 5 березня 2015 р. № 164 «Про затвердження Змін до Положення про порядок реєстрації та ліцензування банків, відкриття відокремлених підрозділів».....	169
Зміни до Положення про порядок реєстрації та ліцензування банків, відкриття відокремлених підрозділів, затвержені постановою Правління Національного банку України від 5 березня 2015 р. № 164	169
Постанова Правління Національного банку України від 10 березня 2015 р. № 171 «Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Національного банку України».....	172

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про забезпечення права на справедливий суд

З метою підвищення національних стандартів судоустрою і судочинства та забезпечення права на справедливий суд Верховна Рада України **постановляє**:

I. Внести зміни до таких законодавчих актів України:

1. У Кодексі України про адміністративні правопорушення (Відомості Верховної Ради УРСР, 1984 р., додаток до № 51, ст. 1122):

1) у статті 188 ³²:

а) у частині першій:

в абзаці першому слова «відмова в ознайомленні із судовою справою, розгляд якої не закінчено» виключити;

в абзаці другому слова «від двадцяти п'яти до ста» замінити словами «від п'ятдесяти до ста п'ятдесяти»;

б) в абзаці другому частини другої слова «від ста до двохсот» замінити словами «від ста п'ятдесяти до двохсот п'ятдесяти»;

2) у статті 188 ³⁵:

а) в абзаці другому частини першої слова «від двадцяти до ста» замінити словами «від п'ятдесяти до ста п'ятдесяти»;

б) в абзаці другому частини другої слова «від ста до двохсот» замінити словами «від ста п'ятдесяти до двохсот п'ятдесяти»;

3) у статті 297 ²:

а) у частині третій слова «без виклику» замінити словами «без повідомлення»;

б) доповнити частиною четвертою такого змісту:

«Питання про поновлення строку для подання заяви про перегляд судового рішення або про залишення заяви без розгляду вирішується судом без виклику учасників судового провадження та за результатами розгляду постановляється відповідна ухвала»;

4) в абзаці першому статті 297 ³ слова «особою, яка її подає, або представником особи» замінити словами «особою чи її захисником»;

5) в абзаці першому частини першої статті 297 ⁴ слова «через Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ» виключити;

б) у статті 297 ⁵:

а) у назві слова «Вищим спеціалізованим судом України з розгляду цивільних і кримінальних справ» виключити;

б) у частині першій слова «яка надійшла до Вишого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ» виключити;

в) у частині третій слова «Вишого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ» замінити словами «Верховного Суду України»;

г) частину четверту викласти в такій редакції:

«Заява повертається заявнику, у разі якщо:

1) заяву подано без додержання вимог статей 297 ³ та 297 ⁴ цього Кодексу і заявник не усунув її недоліки протягом встановленого строку;

2) заява подана особою, яка не наділена правом на подання такої заяви;

3) заяву від імені заявника підписано особою, яка не має повноважень на підписання заяви;

4) є постанова Верховного Суду України про відмову у допуску справи до провадження за наслідками розгляду заяви, поданої у цій справі з аналогічних підстав»;

7) статті 297⁶ – 297¹⁰ викласти в такій редакції:

«Стаття 297⁶. Допуск справи до провадження

Питання про допуск справи до провадження вирішується суддею-доповідачем, який визначається автоматизованою системою документообігу суду.

У разі якщо суддя-доповідач дійде висновку, що подана заява є обґрунтованою, він відкриває провадження у справі.

У разі якщо суддя-доповідач дійде висновку, що подана заява є необґрунтованою, вирішення питання про допуск справи до провадження здійснюється колегією з трьох суддів у складі судді-доповідача та двох суддів, визначених автоматизованою системою документообігу суду додатково. Провадження відкривається, якщо хоча б один суддя із складу колегії дійшов висновку про необхідність його відкриття.

Постанова про відкриття провадження у справі або про відмову у допуску справи до провадження приймається протягом п'ятнадцяти днів з дня надходження заяви або з дня усунення заявником недоліків, а в разі витребування копії рішення міжнародної судової установи, юрисдикція якої визнана Україною, – з дня надходження такої копії. Постанова ухвалюється без повідомлення осіб, які беруть участь у провадженні у справі про адміністративне правопорушення.

Копія постанови про відкриття провадження надсилається разом із копією заяви особам, які беруть участь у провадженні у справі про адміністративне правопорушення, а в разі відмови у допуску – особі, яка подала заяву.

Стаття 297⁷. Підготовка справи до розгляду у Верховному Суді України

Суддя-доповідач протягом п'ятнадцяти днів з дня відкриття провадження здійснює підготовку до перегляду судового рішення Верховним Судом України:

1) надсилає постанову про відкриття провадження та витребування матеріалів справи про адміністративне правопорушення до відповідного суду, який не пізніше трьох робочих днів з дня її надходження надсилає справу до Верховного Суду України;

2) визначає порядок розгляду справи (у відкритому або закритому судовому засіданні у випадках, установлених цим Кодексом);

3) у разі необхідності визначає органи державної влади, представники яких можуть дати пояснення в суді щодо застосування відповідної норми права, та викликає цих представників до суду;

4) здійснює інші заходи, необхідні для розгляду справи.

Після надходження витребуваних матеріалів справи та завершення інших підготовчих дій суддя-доповідач готує доповідь і виносить ухвалу про призначення справи до розгляду Верховним Судом України.

Стаття 297⁸. Порядок розгляду справи Верховним Судом України

Справа про перегляд судового рішення з підстави, передбаченої частиною другою статті 297¹ цього Кодексу, розглядається на спільному засіданні всіх судових палат Верховного Суду України. Засідання є правомочним за умови присутності на ньому не менше двох третин суддів від загального складу кожної з відповідних судових палат Верховного Суду України.

Головує на засіданні суддя-доповідач.

Суддя-доповідач відкриває судові засідання, оголошує склад суду, роз'яснює особам, які беруть участь у провадженні у справі про адміністративне правопорушення, їхні права та обов'язки. Після проведення зазначених процесуальних дій та розгляду клопотань осіб, які беруть участь у провадженні у справі про адміністративне правопорушення, суддя-доповідач доповідає в необхідному обсязі про зміст вимог, викладених у заяві, що надійшла до Верховного Суду України, та про результати проведених ним підготовчих дій.

Особа, яка подала заяву до Верховного Суду України, інші особи, які беруть участь у провадженні у справі про адміністративне правопорушення, у разі їх прибуття у судові засідання мають право надати пояснення по суті заявлених вимог.

Неприбуття осіб, які беруть участь у провадженні у справі про адміністративне правопорушення і належним чином повідомлені про дату, час і місце розгляду справи для участі в судовому засіданні, не перешкоджає судовому розгляду справи.

Після закінчення заслуховування пояснень особи, яка подала заяву, та інших осіб, які беруть участь у провадженні у справі про адміністративне правопорушення, суд виходить до нарадчої кімнати для ухвалення постанови.

Строк розгляду заяви про перегляд судового рішення Верховним Судом України не може перевищувати одного місяця з дня призначення справи до розгляду.

Стаття 297⁹. Повноваження Верховного Суду України

За наслідками розгляду справи більшістю голосів від складу Верховного Суду України виноситься одна з таких постанов:

- 1) про повне або часткове задоволення заяви;
- 2) про відмову у задоволенні заяви.

Стаття 297¹⁰. Постанова Верховного Суду України

Верховний Суд України задовольняє заяву у разі наявності підстави, передбаченої частиною другою статті 297¹ цього Кодексу.

Якщо суд дійшов висновку про повне або часткове задоволення заяви, він має право:

- 1) скасувати постанову (постанови) та закрити провадження у справі;
- 2) скасувати постанову (постанови) та передати справу про адміністративне правопорушення на новий розгляд до суду, який виніс оскаржувану постанову;
- 3) змінити постанову (постанови).

Верховний Суд України відмовляє у задоволенні заяви, якщо обставини, що стали підставою для перегляду справи, не підтвердилися. Постанова про відмову в задоволенні заяви має бути вмотивованою.

Постанова Верховного Суду України повинна бути виготовлена та направлена особам, які беруть участь у провадженні у справі про адміністративне правопорушення, не пізніше п'яти днів з дня закінчення розгляду справи.

Невиконання постанов Верховного Суду України тягне за собою відповідальність, установлену законом.

Постанови Верховного Суду України, прийняті за результатами розгляду заяв про перегляд судового рішення, підлягають опублікуванню на офіційному веб-сайті Верховного Суду України не пізніше як через п'ятнадцять днів з дня їх прийняття».

2. У Господарському процесуальному кодексі України (Відомості Верховної Ради України, 1992 р., № 6, ст. 56):

- 1) статтю 49 доповнити частиною шостою такого змісту:

«Якщо суд апеляційної або касаційної інстанції чи Верховний Суд України, не передаючи справи на новий розгляд, змінює рішення або ухвалює нове, суд відповідно змінює розподіл судових витрат»;

- 2) у статті 82:

- a) частину третю викласти в такій редакції:

«Рішення викладається у письмовій формі та підписується всіма суддями, які брали участь у засіданні. У разі розгляду справи трьома суддями суддя, не згодний з рішенням, зобов'язаний викласти у письмовій формі свою окрему думку, що приєднується до справи. При виборі і застосуванні правової норми до спірних правовідносин суд враховує висновки Верховного Суду України, викладені у постановках, прийнятих за результатами розгляду заяв про перегляд судового рішення з підстав, передбачених пунктами 1 і 2 частини першої статті 111¹⁶ цього Кодексу»;

- б) доповнити частиною четвертою такого змісту:

«Суд має право відступити від правової позиції, викладеної у висновках Верховного Суду України, з одночасним наведенням відповідних мотивів»;

- 3) частину другу статті 111¹⁵ викласти в такій редакції:

«Заява про перегляд судового рішення в господарських справах з підстави, передбаченої пунктом 4 частини першої статті 111¹⁶ цього Кодексу, може бути подана особою, на користь якої постановлено рішення міжнародною судовою установою, юрисдикція якої визнана Україною»;

4) статті 111¹⁶ і 111¹⁷ викласти в такій редакції:

«Стаття 111¹⁶. Підстави для подання заяви про перегляд судових рішень господарських судів

Заява про перегляд судових рішень господарських судів може бути подана виключно з таких підстав:

- 1) неоднакового застосування судом (судами) касаційної інстанції одних і тих самих норм матеріального права, що спричинило до ухвалення різних за змістом судових рішень у подібних правовідносинах;
- 2) неоднакового застосування судом (судами) касаційної інстанції одних і тих самих норм процесуального права – при оскарженні судового рішення, яке перешкоджає подальшому провадженню у справі або яке прийнято з порушенням правил підвідомчості або підсудності справ;
- 3) невідповідності судового рішення суду касаційної інстанції викладеному в постанові Верховного Суду України висновку щодо застосування у подібних правовідносинах норм матеріального права;
- 4) встановлення міжнародною судовою установою, юрисдикція якої визнана Україною, порушення Україною міжнародних зобов'язань при вирішенні даної справи судом.

Стаття 111¹⁷. Строк подання заяви про перегляд судових рішень господарських судів

Заява про перегляд судового рішення господарського суду з підстав, передбачених пунктами 1 і 2 частини першої статті 111¹⁶ цього Кодексу, подається протягом трьох місяців з дня ухвалення судового рішення, щодо якого подається заява про перегляд, або з дня ухвалення судового рішення, на яке здійснюється посилання на підтвердження підстав, передбачених пунктами 1 і 2 частини першої статті 111¹⁶ цього Кодексу, якщо воно ухвалено пізніше, але не пізніше одного року з дня ухвалення судового рішення, про перегляд якого подається заява.

Заява про перегляд судового рішення з підстави, передбаченої пунктом 3 частини першої статті 111¹⁶ цього Кодексу, подається протягом трьох місяців з дня ухвалення судового рішення, щодо якого подається заява про перегляд, або з дня прийняття постанови Верховного Суду України, на яку здійснюється посилання на підтвердження підстави, передбаченої пунктом 3 частини першої статті 111¹⁶ цього Кодексу, але не пізніше одного року з дня ухвалення судового рішення, про перегляд якого подається заява.

Заява про перегляд судових рішень з підстави, передбаченої пунктом 4 частини першої статті 111¹⁶ цього Кодексу, подається не пізніше одного місяця з дня, коли особі, на користь якої постановлено рішення міжнародною судовою установою, юрисдикція якої визнана Україною, стало або мало стати відомо про набуття цим рішенням статусу остаточного.

У разі пропусчення строку, встановленого частинами першою – третьою цієї статті, з причин, визнаних поважними, суд за клопотанням особи, яка подала заяву про перегляд судового рішення, може поновити цей строк у межах одного року з дня ухвалення судового рішення, про перегляд якого подається заява. Питання про поновлення строку вирішується колегією суддів під час вирішення питання про допуск справи до провадження»;

5) у статті 111¹⁸:

а) у частині другій:

пункт 3 викласти в такій редакції:

«3) обґрунтування підстав для перегляду судового рішення, передбачених статтею 111¹⁶ цього Кодексу»;

пункт 4 виключити;

6) статті 111¹⁹ – 111²⁶, 111²⁸ викласти в такій редакції:

«Стаття 111¹⁹. Порядок подання заяви про перегляд судових рішень господарських судів

Заява про перегляд судових рішень господарських судів подається безпосередньо до Верховного Суду України.

До заяви додаються:

- 1) копії заяви відповідно до кількості осіб, які беруть участь у справі;
- 2) копії судових рішень, про перегляд яких подано заяву;

3) копії різних за змістом судових рішень, якщо заява подається з підстав, передбачених пунктами 1 і 2 частини першої статті 111¹⁶ цього Кодексу;

4) копія постанови Верховного Суду України, якщо заява подається з підстави, передбаченої пунктом 3 частини першої статті 111¹⁶ цього Кодексу;

5) копія рішення міжнародної судової установи, юрисдикція якої визнана Україною, або клопотання особи про витребування копії такого рішення в органу, відповідального за координацію виконання рішень міжнародної судової установи, якщо її немає у розпорядженні особи, яка подала заяву, – у разі подання заяви про перегляд судових рішень з підстави, передбаченої пунктом 4 частини першої статті 111¹⁶ цього Кодексу.

До заяви також додається документ про сплату судового збору. За подання і розгляд заяви з підстави, встановленої пунктом 2 частини першої статті 111¹⁶ цього Кодексу, судовий збір не сплачується.

Стаття 111²⁰. Перевірка відповідності заяви про перегляд судових рішень господарських судів вимогам цього Кодексу

Заява про перегляд судового рішення господарського суду реєструється у день її надходження та не пізніше наступного дня передається судді-доповідачу, визначеному автоматизованою системою документообігу суду.

Суддя-доповідач протягом трьох днів здійснює перевірку відповідності заяви вимогам цього Кодексу. У разі якщо заяву подано без додержання вимог статей 111¹⁸ та 111¹⁹ цього Кодексу, заявник письмово повідомляється про недоліки заяви та строк, протягом якого він зобов'язаний їх усунути.

Якщо заявник усунув недоліки заяви в установлений строк, вона вважається поданою в день її первинного подання до Верховного Суду України.

Заява повертається заявнику, у разі якщо:

1) заяву подано без додержання вимог статей 111¹⁸ та 111¹⁹ цього Кодексу і заявник не усунув її недоліки протягом встановленого строку;

2) заяву подано особою, яка не наділена правом на подання такої заяви;

3) заяву підписано особою, яка не має права її підписувати;

4) є ухвала Верховного Суду України про відмову у прийнятті справи до провадження за наслідками розгляду заяви, поданої у цій справі з аналогічних підстав.

Повернення заяви з підстав, зазначених у частині четвертій цієї статті, не перешкоджає повторному зверненню у разі належного оформлення заяви або з інших підстав, ніж ті, що були предметом розгляду.

За відсутності підстав для повернення заяви, в якій міститься клопотання особи про витребування копії рішення міжнародної судової установи, юрисдикція якої визнана Україною, суддя-доповідач невідкладно постановляє ухвалу про витребування такої копії рішення разом з її автентичним переказом в органу, відповідального за координацію виконання рішень міжнародної судової установи.

Стаття 111²¹. Допуск справи до провадження

Питання про допуск справи до провадження вирішується суддею-доповідачем, визначеним у порядку, встановленому частиною третьою статті 2¹ цього Кодексу.

У разі якщо суддя-доповідач дійде висновку, що подана заява є обґрунтованою, він відкриває провадження.

У разі якщо суддя-доповідач дійде висновку, що подана заява є необґрунтованою, вирішення питання про допуск справи до провадження здійснюється колегією з трьох суддів у складі судді-доповідача та двох суддів, визначених автоматизованою системою документообігу суду додатково. Провадження відкривається, якщо хоча б один суддя зі складу колегії дійшов висновку про необхідність його відкриття.

Ухвала про відкриття провадження або ухвала про відмову у допуску справи до провадження вноситься протягом п'ятнадцяти днів з дня надходження заяви або усунення заявником недоліків, а в разі витребування копії рішення міжнародної судової установи, юрисдикція якої визнана Україною, – з дня надходження такої копії.

Розгляд питання про допуск справи до провадження здійснюється без повідомлення осіб, які беруть участь у справі.

Копія ухвали про відкриття провадження або про відмову у допуску справи до провадження надсилається разом із копією заяви особам, які беруть участь у справі.

Стаття 111²². Підготовка справи до розгляду

Суддя-доповідач протягом п'ятнадцяти днів з дня відкриття провадження здійснює підготовку справи до розгляду Верховним Судом України:

1) надсилає ухвалу про відкриття провадження та витребування матеріалів справи до відповідного суду, який не пізніше трьох робочих днів з дня її надходження надсилає справу до Верховного Суду України;

2) вирішує питання про зупинення виконання відповідних судових рішень;

3) звертається до відповідних фахівців Науково-консультативної ради при Верховному Суді України стосовно підготовки наукового висновку щодо норми права, яка неоднаково застосована судом (судами) касаційної інстанції, крім випадків, коли висновок щодо застосування цієї норми права у подібних правовідносинах був раніше отриманий Верховним Судом України;

4) у разі необхідності визначає органи державної влади, представники яких можуть дати пояснення в суді щодо застосування норми права, та викликає цих представників до суду;

5) здійснює інші заходи, необхідні для розгляду справи.

Після надходження витребуваних матеріалів справи та завершення інших підготовчих дій суддя-доповідач виносить ухвалу про призначення справи до розгляду Верховним Судом України.

Стаття 111²³. Порядок розгляду справи Верховним Судом України

Справи розглядаються Верховним Судом України за правилами, визначеними розділом XII¹ цього Кодексу, з особливостями, встановленими цим розділом.

У Верховному Суді України справа про перегляд судового рішення з підстав, передбачених пунктами 1 – 3 частини першої статті 111¹⁶ цього Кодексу, розглядається Судовою палатою у господарських справах Верховного Суду України. Засідання судової палати є правомочним за умови присутності на ньому не менше двох третин суддів від загального складу Судової палати у господарських справах Верховного Суду України.

Якщо судове рішення оскаржується з підстав неоднакового застосування однієї і тієї самої норми права судами касаційної інстанції різної юрисдикції, справа розглядається на спільному засіданні відповідних судових палат Верховного Суду України. Засідання є правомочним за умови присутності на ньому не менше двох третин суддів від загального складу кожної з відповідних судових палат Верховного Суду України.

У разі якщо під час розгляду справи Верховний Суд України встановить, що існує необхідність відійти від висновку про застосування норми права, викладеного у постанові Верховного Суду України, яка була прийнята іншим складом суду (іншою палатою чи палатами, які брали участь у спільному засіданні), справа передається на розгляд спільного засідання судових палат Верховного Суду України, яке проводиться за участю палати (палат), яка розглядала справу до моменту її передання, та палати (палат), яка приймала відповідну постанову Верховного Суду України. Засідання є правомочним за умови присутності на ньому не менше двох третин суддів від загального складу кожної з відповідних судових палат Верховного Суду України.

Справа про перегляд судового рішення з підстави, передбаченої пунктом 4 частини першої статті 111¹⁶ цього Кодексу, розглядається на спільному засіданні всіх судових палат Верховного Суду України. Засідання є правомочним за умови присутності на ньому не менше двох третин суддів від загального складу кожної з судових палат Верховного Суду України.

На засіданнях Судової палати у господарських справах Верховного Суду України або на спільному засіданні судових палат головує суддя-доповідач.

Строк розгляду справи Верховним Судом України не може перевищувати одного місяця з дня призначення справи до розгляду.

Стаття 111²⁴. Повноваження Верховного Суду України

За наслідками розгляду справи більшістю голосів від складу суду приймається одна з таких постанов:

- 1) про повне або часткове задоволення заяви;
- 2) про відмову у задоволенні заяви.

Судді, які не погоджуються з постановою, можуть висловити окрему думку, що додається до постанови.

Постанова Верховного Суду України є остаточною і може бути оскаржена тільки з підстави, передбаченої пунктом 4 частини першої статті 111¹⁶ цього Кодексу.

Стаття 111²⁵. Постанова Верховного Суду України про задоволення заяви

Суд задовольняє заяву за наявності однієї з підстав, передбачених частиною першою статті 111¹⁶ цього Кодексу.

За наявності підстав, передбачених пунктами 1 – 3 частини першої статті 111¹⁶ цього Кодексу, суд має право:

1) у разі порушення судом (судами) норми процесуального права, що перешкоджає подальшому провадженню у справі або полягає у порушенні правил підвідомчості (предметної підсудності):

а) скасувати судові рішення повністю або частково і передати справу на розгляд до відповідного суду першої, апеляційної чи касаційної інстанції;

б) скасувати судові рішення повністю або частково і припинити провадження у справі повністю або в певній частині;

2) у разі неправильного застосування судом (судами) норми матеріального права, що призвело до неправильного вирішення спору:

а) скасувати судові рішення (судові рішення) та ухвалити нове судові рішення чи змінити судові рішення;

б) скасувати судові рішення (судові рішення) та залишити в силі судові рішення (судові рішення), що було помилково скасовано судом апеляційної та/або касаційної інстанції.

За наявності підстави, передбаченої пунктом 4 частини першої статті 111¹⁶ цього Кодексу, суд має право:

1) скасувати судові рішення (судові рішення) повністю або частково і прийняти нове судові рішення чи змінити судові рішення;

2) скасувати судові рішення (судові рішення) повністю або частково і передати справу на новий розгляд до суду, який ухвалив оскаржуване судові рішення;

3) скасувати судові рішення і припинити провадження у справі або залишити позов без розгляду.

Суд не має права передавати справу на новий розгляд в інших випадках, ніж зазначені у підпункті «а» пункту 1 частини другої та пункті 2 частини третьої цієї статті.

У постанові Верховного Суду України, прийнятій за результатами розгляду заяви про перегляд судового рішення з підстави, передбаченої пунктами 1 і 2 частини першої статті 111¹⁶ цього Кодексу, має міститися висновок про те, як саме повинна застосовуватися норма права, що була неоднаково застосована.

Стаття 111²⁶. Постанова Верховного Суду України про відмову у задоволенні заяви

Верховний Суд України відмовляє у задоволенні заяви, якщо обставини, що стали підставою для перегляду справи, не підтвердилися, або норми права у рішенні, про перегляд якого подана заява, застосовані правильно.

Постанова про відмову у задоволенні заяви має бути вмотивованою.

У постанові Верховного Суду України про відмову у задоволенні заяви, прийнятій за результатами розгляду заяви про перегляд судового рішення з підстав, передбачених пунктами 1 і 2 частини першої статті 111¹⁶ цього Кодексу у зв'язку з правильністю застосування норми права, має міститися висновок про те, як саме повинна застосовуватися відповідна норма права»;

«Стаття 111²⁸. Обов'язковість судових рішень Верховного Суду України

Висновок Верховного Суду України щодо застосування норми права, викладений у його постанові, прийнятій за результатами розгляду справи з підстав, передбачених пунктами 1 і 2 частини першої статті 111¹⁶ цього Кодексу, є обов'язковим для всіх суб'єктів владних повноважень, які застосовують у своїй діяльності нормативно-правовий акт, що містить відповідну норму права. Висновок щодо застосування норм права, викладений у постанові Верховного Суду України, має враховуватися іншими судами загальної юрисдикції при застосуванні таких норм права. Суд має право відступити від правової позиції, викладеної у висновках Верховного Суду України, з одночасним наведенням відповідних мотивів.

Невиконання судових рішень Верховного Суду України тягне за собою відповідальність, установлену законом.

Постанови Верховного Суду України, прийняті за результатами розгляду заяв про перегляд судового рішення, підлягають опублікуванню на офіційному веб-сайті Верховного Суду України не пізніше як через п'ятнадцять днів з дня їх прийняття».

3. У Цивільному процесуальному кодексі України (Відомості Верховної Ради України, 2004 р., №№ 40 – 42, ст. 492):

1) частину п'яту статті 88 викласти в такій редакції:

«5. Якщо суд апеляційної, касаційної інстанції чи Верховний Суд України, не передаючи справи на новий розгляд, змінює рішення або ухвалює нове, суд відповідно змінює розподіл судових витрат»;

2) частину другу статті 214 викласти в такій редакції:

«2. При виборі і застосуванні правової норми до спірних правовідносин суд враховує висновки Верховного Суду України, викладені у постановках, прийнятих за результатами розгляду заяв про перегляд судового рішення з підстав, передбачених пунктами 1, 2 частини першої статті 355 цього Кодексу.

Суд має право відступити від правової позиції, викладеної у висновках Верховного Суду України, з одночасним наведенням відповідних мотивів»;

3) частину другу статті 354 викласти в такій редакції:

«2. Заява про перегляд судових рішень з підстав, передбачених пунктом 3 частини першої статті 355 цього Кодексу, може бути подана особою, на користь якої постановлено рішення міжнародною судовою установою, юрисдикція якої визнана Україною»;

4) статті 355 – 360⁵, 360⁷ викласти в такій редакції:

«Стаття 355. Підстави для подання заяви про перегляд судових рішень

1. Заява про перегляд судових рішень у цивільних справах може бути подана виключно з підстав:

1) неоднакового застосування судом (судами) касаційної інстанції одних і тих самих норм матеріального права, що спричинило ухвалення різних за змістом судових рішень у подібних правовідносинах;

2) неоднакового застосування судом касаційної інстанції одних і тих самих норм процесуального права – при оскарженні судового рішення, яке перешкоджає подальшому провадженню у справі або яке прийнято з порушенням правил підсудності або встановленої законом компетенції судів щодо розгляду цивільних справ;

3) встановлення міжнародною судовою установою, юрисдикція якої визнана Україною, порушення Україною міжнародних зобов'язань при вирішенні даної справи судом;

4) невідповідності судового рішення суду касаційної інстанції викладеному у постанові Верховного Суду України висновку щодо застосування у подібних правовідносинах норм матеріального права.

Стаття 356. Строк подання заяви про перегляд судових рішень

1. Заява про перегляд судових рішень подається протягом трьох місяців з дня ухвалення судового рішення, щодо якого подано заяву про перегляд, або з дня ухвалення судового рішення, на яке здійснюється посилання на підтвердження підстав, передбачених пунктами 1 і 2 частини першої статті 355 цього Кодексу, якщо воно ухвалено пізніше, але не пізніше одного року з дня ухвалення судового рішення, про перегляд якого подається заява.

2. Заява про перегляд судових рішень з підстави, передбаченої пунктом 3 частини першої статті 355 цього Кодексу, подається не пізніше одного місяця з дня, коли особі, на користь якої постановлено рішення міжнародною судовою установою, юрисдикція якої визнана Україною, стало або мало стати відомо про набуття цим рішенням статусу остаточного.

3. Заява про перегляд судових рішень з підстави, передбаченої пунктом 4 частини першої статті 355 цього Кодексу, подається протягом трьох місяців з дня ухвалення судового рішення, щодо якого подається заява про перегляд, або з дня прийняття постанови Верховного Суду України, на яку здійснюється посилання на підтвердження підстави, передбаченої пунктом 4 частини першої статті 355 цього Кодексу, але не пізніше одного року з дня ухвалення судового рішення, про перегляд якого подається заява.

4. У разі пропущення строку, встановленого частинами першою – третьою цієї статті, з причин, визнаних поважними, суд за клопотанням особи, яка подала заяву про перегляд судового рішення, може поновити цей строк у межах одного року з дня ухвалення судового рішення, про перегляд якого подається заява. Питання про поновлення строку вирішується колегією суддів під час вирішення питання допуску справи до провадження.

Стаття 357. Вимоги до заяви про перегляд судових рішень

1. Заява про перегляд судових рішень подається у письмовій формі.

2. У заяві про перегляд судових рішень зазначаються:

- 1) найменування суду, до якого подається заява;
- 2) ім'я (найменування), поштова адреса особи, яка подає заяву, та осіб, які беруть участь у справі, а також їхні номери засобів зв'язку, адреса електронної пошти, якщо такі є;
- 3) обґрунтування підстав для перегляду судового рішення, передбачених статтею 355 цього Кодексу;

4) вимоги особи, яка подає заяву;

5) клопотання (у разі необхідності);

6) перелік матеріалів, що додаються.

3. Заява підписується особою, яка її подає, чи її представником, який додає оформлений належним чином документ про свої повноваження.

Стаття 358. Порядок подання заяви про перегляд судових рішень

1. Заява про перегляд судових рішень подається безпосередньо до Верховного Суду України.

До заяви додаються:

- 1) копії заяви відповідно до кількості осіб, які беруть участь у справі;
- 2) копії судових рішень, про перегляд яких подано заяву;
- 3) копії різних за змістом судових рішень, якщо заява подається з підстав, передбачених пунктами 1 і 2 частини першої статті 355 цього Кодексу;

4) копія постанови Верховного Суду України, якщо заява подається з підстави, передбаченої пунктом 4 частини першої статті 355 цього Кодексу;

5) копія рішення міжнародної судової установи, юрисдикція якої визнана Україною, або клопотання особи про витребування копії такого рішення в органу, відповідального за координацію виконання рішень міжнародної судової установи, якщо її немає у розпорядженні особи, яка подала заяву, – у разі подання заяви про перегляд судових рішень з підстави, передбаченої пунктом 3 частини першої статті 355 цього Кодексу.

До заяви також додається документ про сплату судового збору. За подання і розгляд заяви з підстави, встановленої пунктом 2 частини першої статті 355 цього Кодексу, судовий збір не сплачується.

Стаття 359. Перевірка відповідності заяви вимогам цього Кодексу

1. Заява про перегляд судового рішення реєструється у день її надходження та не пізніше наступного дня передається судді-доповідачу, визначеному автоматизованою системою документообігу суду.

2. Суддя-доповідач протягом трьох днів здійснює перевірку відповідності заяви вимогам цього Кодексу. У разі встановлення, що заяву подано без додержання вимог статей 357 та 358 цього Кодексу,

заявник письмово повідомляється про недоліки заяви та строк, протягом якого він зобов'язаний їх усунути.

3. Якщо заявник усунув недоліки заяви в установлений строк, вона вважається поданою у день її первинного подання до Верховного Суду України.

4. Заява повертається заявнику, якщо:

1) заяву подано без додержання вимог статей 357 та 358 цього Кодексу і заявник не усунув недоліки протягом встановленого строку;

2) заяву подано особою, яка не має права на подання такої заяви;

3) заяву від імені заявника підписано особою, яка не має повноважень на ведення справи;

4) є ухвала Верховного Суду України про відмову у прийнятті справи до провадження за наслідками розгляду заяви, поданої у цій справі з аналогічних підстав.

5. Повернення заяви з підстав, передбачених частиною четвертою цієї статті, не перешкоджає повторному зверненню у разі належного оформлення заяви або з інших підстав, ніж ті, що були предметом розгляду.

6. За відсутності підстав для повернення заяви, в якій міститься клопотання особи про витребування копії рішення міжнародної судової установи, юрисдикція якої визнана Україною, суддя-доповідач невідкладно постановляє ухвалу про витребування такої копії рішення разом з її автентичним перекладом від органу, відповідального за координацію виконання рішень міжнародної судової установи.

Стаття 360. Допуск справи до провадження

1. Питання про допуск справи до провадження вирішується суддею-доповідачем, визначеним у порядку, встановленому частиною третьою статті 11¹ цього Кодексу.

У разі якщо суддя-доповідач дійде висновку, що подана заява є обгрунтованою, він відкриває провадження.

У разі якщо суддя-доповідач дійде висновку, що подана заява є необгрунтованою, вирішення питання про допуск справи до провадження здійснюється колегією з трьох суддів у складі судді-доповідача та двох суддів, визначених автоматизованою системою документообігу суду додатково. Провадження відкривається, якщо хоча б один суддя із складу колегії дійшов висновку про необхідність його відкриття.

2. Ухвала про відкриття провадження або ухвала про відмову у допуску справи до провадження вноситься протягом п'ятнадцяти днів з дня надходження заяви або з дня усунення заявником недоліків, а в разі витребування копії рішення міжнародної судової установи, юрисдикція якої визнана Україною, – з дня надходження такої копії.

3. Розгляд питання про допуск справи до провадження відбувається без повідомлення осіб, які беруть участь у справі.

4. Копія ухвали про відкриття провадження або про відмову у допуску справи до провадження надсилається разом із копією заяви особам, які беруть участь у справі.

Стаття 360¹. Підготовка справи до розгляду у Верховному Суді України

1. Суддя-доповідач протягом п'ятнадцяти днів з дня відкриття провадження здійснює підготовку справи до розгляду Верховним Судом України:

1) надсилає ухвалу про відкриття провадження та витребування матеріалів справи до відповідного суду, який не пізніше трьох робочих днів з дня її надходження надсилає справу до Верховного Суду України;

2) вирішує питання про зупинення виконання відповідних судових рішень;

3) звертається до відповідних фахівців Науково-консультативної ради при Верховному Суді України стосовно підготовки наукового висновку щодо норми права, яка неоднаково застосована судом (судами) касаційної інстанції, крім випадків, коли висновок щодо застосування цієї норми права у подібних правовідносинах був раніше отриманий Верховним Судом України;

4) у разі необхідності визначає органи державної влади, представники яких можуть дати пояснення в суді щодо застосування норми права, та викликає цих представників до суду;

5) здійснює інші заходи, необхідні для розгляду справи.

2. Після надходження витребуваних матеріалів справи та завершення інших підготовчих дій суддя-доповідач виносить ухвалу про призначення справи до розгляду Верховним Судом України.

Стаття 360². Порядок розгляду справи Верховним Судом України

1. справи розглядаються Верховним Судом України за правилами, встановленими главами 2 і 3 розділу V цього Кодексу.

2. У Верховному Суді України справа про перегляд судового рішення з підстав, передбачених пунктами 1, 2, 4 частини першої статті 355 цього Кодексу, розглядається Судовою палатою у цивільних справах Верховного Суду України. Засідання судової палати є правомочним за умови присутності на ньому не менше двох третин суддів від загального складу Судової палати у цивільних справах Верховного Суду України.

Якщо судове рішення оскаржується з підстав неоднакового застосування однієї і тієї самої норми права судами касаційної інстанції різної юрисдикції, справа розглядається на спільному засіданні відповідних судових палат Верховного Суду України. Засідання є правомочним за умови присутності на ньому не менше двох третин суддів від загального складу кожної з відповідних судових палат Верховного Суду України.

3. У разі якщо під час розгляду справи Верховний Суд України встановить необхідність відійти від висновку про застосування норми права, викладеного у постанові Верховного Суду України, яка була прийнята іншим складом суду (іншою палатою чи палатами, які брали участь у спільному засіданні), справа передається на розгляд спільного засідання палат Верховного Суду України, яке проводиться за участю палати (палат), що розглядала справу до моменту її передання, та палати (палат), яка приймала відповідну постанову Верховного Суду України. Засідання є правомочним за умови присутності на ньому не менше двох третин суддів від загального складу кожної з відповідних судових палат Верховного Суду України.

4. справа про перегляд судового рішення з підстави, передбаченої пунктом 3 частини першої статті 355 цього Кодексу, розглядається на спільному засіданні всіх судових палат Верховного Суду України. Засідання є правомочним за умови присутності на ньому не менше двох третин суддів від загального складу кожної з судових палат Верховного Суду України.

На засіданнях Судової палати у цивільних справах Верховного Суду України або на спільному засіданні судових палат головує суддя-доповідач.

5. Строк розгляду справи Верховним Судом України не може перевищувати одного місяця з дня призначення справи до розгляду.

Стаття 360³. Повноваження Верховного Суду України

1. За наслідками розгляду справи більшістю голосів від складу суду приймається одна з таких постанов:

1) про повне або часткове задоволення заяви;

2) про відмову у задоволенні заяви.

2. Судді, які не погоджуються з постановою, можуть висловити окрему думку, що додається до постанови.

3. Постанова Верховного Суду України є остаточною і може бути оскаржена тільки з підстави, передбаченої пунктом 3 частини першої статті 355 цього Кодексу.

Стаття 360⁴. Постанова Верховного Суду України про задоволення заяви

1. Суд задовольняє заяву за наявності однієї з підстав, передбачених частиною першою статті 355 цього Кодексу.

2. За наявності підстав, передбачених пунктами 1, 2, 4 частини першої статті 355 цього Кодексу, суд має право:

1) у разі порушення судом (судами) норми процесуального права, що перешкоджає подальшому провадженню у справі або полягає у порушенні правил підсудності справ або встановленої законом компетенції судів щодо розгляду цивільних справ;

а) скасувати судові рішення повністю або частково і передати справу на розгляд до відповідного суду першої, апеляційної чи касаційної інстанції;

б) скасувати судові рішення повністю або частково і закрити провадження у справі повністю або в певній частині;

2) у разі неправильного застосування судом (судами) норми матеріального права, що призвело до неправильного вирішення спору:

а) скасувати судові рішення (судові рішення) та ухвалити нове судові рішення чи змінити судові рішення;

б) скасувати судові рішення (судові рішення) та залишити в силі судові рішення (судові рішення), що було помилково скасовано судом апеляційної та/або касаційної інстанції.

3. За наявності підстави, передбаченої пунктом 3 частини першої статті 355 цього Кодексу, суд має право:

1) скасувати судові рішення (судові рішення) повністю або частково і прийняти нове судові рішення чи змінити судові рішення;

2) скасувати судові рішення (судові рішення) повністю або частково і передати справу на новий розгляд до суду, який ухвалив оскаржуване судові рішення;

3) скасувати судові рішення і закрити провадження у справі або залишити позов без розгляду.

4. Суд не має права передати справу на новий розгляд в інших випадках, ніж зазначені у підпункті «а» пункту 1 частини другої та пункті 2 частини третьої цієї статті.

5. У постанові Верховного Суду України, прийнятій за результатами розгляду заяви про перегляд судового рішення з підстав, передбачених пунктами 1 і 2 частини першої статті 355 цього Кодексу, має міститися висновок про те, як саме повинна застосовуватися норма права, що була неоднаково застосована.

Стаття 360⁵. Постанова Верховного Суду України про відмову у задоволенні заяви

1. Верховний Суд України відмовляє у задоволенні заяви, якщо обставини, які стали підставою для перегляду справи, не підтвердилися, або норми права у рішенні, про перегляд якого подана заява, були застосовані правильно.

Постанова про відмову у задоволенні заяви має бути вмотивованою.

2. У постанові Верховного Суду України про відмову у задоволенні заяви, прийнятій за результатами розгляду заяви про перегляд судового рішення з підстав, передбачених пунктами 1 і 2 частини першої статті 355 цього Кодексу, у зв'язку з правильністю застосування норми права, має міститися висновок про те, як саме повинна застосовуватися норма права»;

«Стаття 360⁷. Обов'язковість судових рішень Верховного Суду України

1. Висновок Верховного Суду України щодо застосування норми права, викладений у його постанові, прийнятій за результатами розгляду справи з підстав, передбачених пунктами 1 і 2 частини першої статті 355 цього Кодексу, є обов'язковим для всіх суб'єктів владних повноважень, які застосовують у своїй діяльності нормативно-правовий акт, що містить відповідну норму права.

Висновок щодо застосування норм права, викладений у постанові Верховного Суду України, має враховуватися іншими судами загальної юрисдикції при застосуванні таких норм права. Суд має право відступити від правової позиції, викладеної у висновках Верховного Суду України, з одночасним наведенням відповідних мотивів.

2. Невиконання судових рішень тягне за собою відповідальність, установлену законом.

3. Постанови Верховного Суду України, прийняті за результатами розгляду заяв про перегляд судового рішення, підлягають опублікуванню на офіційному веб-сайті Верховного Суду України не пізніше як через п'ятнадцять днів з дня їх прийняття».

4. У Кодексі адміністративного судочинства України (Відомості Верховної Ради України, 2005 р., №№ 35 – 37, ст. 446):

1) частину шосту статті 94 після слів «касаційної інстанції» доповнити словами «або Верховний Суд України»;

2) частину другу статті 161 викласти в такій редакції:

«2. При виборі і застосуванні правової норми до спірних правовідносин суд враховує висновки Верховного Суду України, викладені у постановках, прийнятих за результатами розгляду заяв про перегляд судового рішення з підстав, передбачених пунктами 1 і 2 частини першої статті 237 цього Кодексу.

Суд має право відступити від правової позиції, викладеної у висновках Верховного Суду України, з одночасним наведенням відповідних мотивів»;

3) частину другу статті 236 викласти в такій редакції:

«2. Заява про перегляд судового рішення в адміністративних справах з підстави, передбаченої пунктом 3 частини першої статті 237 цього Кодексу, може бути подана особою, на користь якої постановлено рішення міжнародною судовою установою, юрисдикція якої визнана Україною»;

4) статтю 237 викласти в такій редакції:

«Стаття 237. Підстави для подання заяви про перегляд судових рішень»

1. Заява про перегляд судових рішень в адміністративних справах може бути подана виключно з підстав:

1) неоднакового застосування судом (судами) касаційної інстанції одних і тих самих норм матеріального права, що спричинило ухвалення різних за змістом судових рішень у подібних правовідносинах;

2) неоднакового застосування судом касаційної інстанції одних і тих самих норм процесуального права – при оскарженні судового рішення, яке перешкоджає подальшому провадженню у справі або яке прийнято з порушенням правил підсудності справ або встановленої законом юрисдикції адміністративних судів;

3) встановлення міжнародною судовою установою, юрисдикція якої визнана Україною, порушення Україною міжнародних зобов'язань при вирішенні даної справи судом;

4) порушення норм матеріального чи процесуального права, що призвело до ухвалення Вищим адміністративним судом України незаконного судового рішення з питань, передбачених статтею 171¹ цього Кодексу;

5) невідповідність судового рішення суду касаційної інстанції викладеному у постанові Верховного Суду України висновку щодо застосування у подібних правовідносинах норм матеріального права»;

5) у статті 238:

а) у частині першій слова і цифри «пунктом 1 частини першої статті 237» замінити словами і цифрами «пунктами 1 і 2 частини першої статті 237»;

б) частину другу викласти в такій редакції:

«2. Заява про перегляд судових рішень з підстави, передбаченої пунктом 3 частини першої статті 237 цього Кодексу, подається не пізніше одного місяця з дня, коли особі, на користь якої постановлено рішення міжнародною судовою установою, юрисдикція якої визнана Україною, стало або мало стати відомо про набуття цим рішенням статусу остаточного»;

в) у частині третій слова і цифри «пунктом 3 частини першої статті 237» замінити словами і цифрами «пунктом 4 частини першої статті 237»;

г) частину четверту замінити двома частинами такого змісту:

«4. Заява про перегляд судового рішення з підстави, передбаченої пунктом 5 частини першої статті 237 цього Кодексу, подається протягом трьох місяців з дня ухвалення судового рішення, щодо якого подається заява про перегляд, або з дня прийняття постанови Верховного Суду України, на яку здійснюється посилання на підтвердження підстави, передбаченої пунктом 5 частини першої статті 237 цього Кодексу, але не пізніше одного року з дня ухвалення судового рішення, про перегляд якого подається заява.

5. У разі пропущення строку, встановленого частинами першою – четвертою цієї статті, з причин, визнаних поважними, суд за клопотанням особи, яка подала заяву про перегляд судового рішення, може поновити цей строк у межах одного року з дня ухвалення судового рішення, про перегляд якого подається заява. Питання про поновлення строку вирішується колегією суддів під час вирішення питання про допуск справи до провадження»;

б) у частині другій статті 239:

пункт 3 викласти в такій редакції:

«3) обґрунтування підстав для перегляду судових рішень, передбачених статтею 237 цього Кодексу»;

пункти 4 і 4¹ виключити;

7) частину першу статті 239¹ викласти в такій редакції:

«1. Заява про перегляд судових рішень подається безпосередньо до Верховного Суду України.

До заяви додаються:

1) копії заяви відповідно до кількості осіб, які беруть участь у справі;

2) копії судових рішень, про перегляд яких подано заяву;

3) копії різних за змістом судових рішень, якщо заява подається з підстав, передбачених пунктами 1, 2, 4 частини першої статті 237 цього Кодексу;

4) копія постанови Верховного Суду України, якщо заява подається з підстави, передбаченої пунктом 5 частини першої статті 237 цього Кодексу;

5) копія рішення міжнародної судової установи, юрисдикція якої визнана Україною, або клопотання особи про витребування копії такого рішення в органу, відповідального за координацію виконання рішень міжнародної судової установи, якщо її немає у розпорядженні особи, яка подала заяву, – у разі подання заяви про перегляд судових рішень з підстави, передбаченої пунктом 3 частини першої статті 237 цього Кодексу.

До заяви також додається документ про сплату судового збору. За подання і розгляд заяви з підстави, встановленої пунктом 2 частини першої статті 237 цього Кодексу, судовий збір не сплачується»;

8) у статті 239²:

а) у назві слова «Вищим адміністративним судом України» виключити;

б) у частині першій слова «яка надійшла до Вищого адміністративного суду України» виключити;

в) у частині третій слова «Вищого адміністративного суду України» замінити словами «Верховного Суду України»;

г) у частині четвертій:

пункти 1 і 2 викласти в такій редакції:

«1) заяву подано без додержання вимог статей 239 та 239¹ цього Кодексу і заявник не усунув її недоліки протягом встановленого строку;

2) заяву від імені заявника підписано особою, яка не має повноважень на її підписання»;

пункт 4 викласти в такій редакції:

«4) є ухвала Верховного Суду України про відмову у допуску справи до провадження за наслідками розгляду заяви, поданої у цій справі з аналогічних підстав»;

г) частину сьому викласти в такій редакції:

«7. За відсутності підстав для повернення заяви, в якій міститься клопотання особи про витребування копії рішення міжнародної судової установи, юрисдикція якої визнана Україною, суддя-доповідач невідкладно постановляє ухвалу про витребування такої копії рішення разом з її автентичним перекладом від органу, відповідального за координацію виконання рішень міжнародної судової установи»;

9) статті 240, 240¹, 241, 242, 243, 244, 244² викласти в такій редакції:

«Стаття 240. Допуск справи до провадження

1. Питання про допуск справи до провадження вирішується суддею-доповідачем, визначеним у порядку, встановленому частиною третьою статті 151 цього Кодексу.

У разі якщо суддя-доповідач дійде висновку, що подана заява є обгрунтованою, він відкриває провадження.

У разі якщо суддя-доповідач дійде висновку, що подана заява є необгрунтованою, вирішення питання про допуск справи до провадження здійснюється колегією з трьох суддів у складі судді-доповідача та двох суддів, визначених автоматизованою системою документообігу суду додатково. Провадження відкривається, якщо хоча б один суддя із складу колегії дійшов висновку про необхідність його відкриття.

2. Ухвала про відкриття провадження або ухвала про відмову у допуску справи до провадження виноситься протягом п'ятнадцяти днів з дня надходження заяви або з дня усунення заявником недоліків, а в разі витребування копії рішення міжнародної судової установи, юрисдикція якої визнана Україною, – з дня надходження такої копії.

3. Розгляд питання про допуск справи до провадження відбувається без виклику осіб, які беруть участь у справі.

4. Копія ухвали про відкриття провадження або про відмову у допуску справи до провадження надсилається разом із копією заяви особам, які беруть участь у справі.

Стаття 240¹. Підготовка справи до розгляду

1. Суддя-доповідач протягом п'ятнадцяти днів з дня відкриття провадження здійснює підготовку справи до розгляду Верховним Судом України:

1) надсилає ухвалу про відкриття провадження та витребування матеріалів справи до відповідного суду, який не пізніше трьох робочих днів з дня надходження справи надсилає її до Верховного Суду України;

2) вирішує питання про зупинення виконання відповідних судових рішень;

3) звертається до відповідних фахівців Науково-консультативної ради при Верховному Суді України стосовно підготовки наукового висновку щодо норми права, яка неоднаково застосована судом (судами) касаційної інстанції, крім випадків, коли висновок щодо застосування цієї норми права у цих правовідносинах був раніше отриманий Верховним Судом України;

4) у разі необхідності визначає органи державної влади, представники яких можуть дати пояснення в суді щодо застосування норми права, та викликає цих представників до суду;

5) здійснює інші заходи, необхідні для розгляду справи.

2. Після надходження витребуваних матеріалів справи та завершення інших підготовчих дій суддя-доповідач виносить ухвалу про призначення справи до розгляду Верховним Судом України.

Стаття 241. Порядок розгляду справи Верховним Судом України

1. Справи розглядаються Верховним Судом України за правилами, встановленими главами 2 і 3 розділу IV цього Кодексу.

2. У Верховному Суді України справа про перегляд судового рішення з підстав, передбачених пунктами 1, 2, 4 частини першої статті 237 цього Кодексу, розглядається Судовою палатою в адміністративних справах Верховного Суду України. Засідання судової палати є правомочним за умови присутності на ньому не менше двох третин суддів від складу Судової палати в адміністративних справах Верховного Суду України.

Якщо судові рішення в адміністративній справі оскаржується з підстав неоднакового застосування однієї і тієї самої норми права судами касаційної інстанції різної юрисдикції, справа розглядається на спільному засіданні відповідних судових палат Верховного Суду України. Засідання є правомочним за умови присутності на ньому не менше двох третин суддів від загального складу кожної з відповідних судових палат Верховного Суду України.

3. У разі якщо під час розгляду справи Верховний Суд України встановить, що існує необхідність відійти від висновку про застосування норми права, викладеного у постанові Верховного Суду України, яка була прийнята іншим складом суду (іншою палатою чи палатами, які брали участь у спільному засіданні), справа передається на розгляд спільного засідання судових палат Верховного Суду України, яке проводиться за участю палати (палат), яка розглядала справу до моменту її передання, та палати (палат), яка приймала відповідну постанову Верховного Суду України. Засідання є правомочним за умови присутності на ньому не менше двох третин суддів від загального складу кожної з відповідних судових палат Верховного Суду України.

4. Справа про перегляд судового рішення з підстави, передбаченої пунктом 3 частини першої статті 237 цього Кодексу, розглядається на спільному засіданні всіх судових палат Верховного Суду України. Засідання є правомочним за умови присутності на ньому не менше двох третин суддів від загального складу кожної з судових палат Верховного Суду України.

5. На засіданнях Судової палати в адміністративних справах Верховного Суду України або на спільному засіданні судових палат головує суддя-доповідач.

6. Строк розгляду справи Верховним Судом України не може перевищувати одного місяця з дня призначення справи до розгляду.

Стаття 242. Повноваження Верховного Суду України

1. За наслідками розгляду справи більшістю голосів від складу суду приймається одна з таких постанов:

- про повне або часткове задоволення заяви;
- про відмову у задоволенні заяви.

2. Судді, які не погоджуються з постановою, можуть висловити окрему думку, що додається до постанови.

3. Постанова Верховного Суду України є остаточною і оскарженню не підлягає, крім випадку, встановленого пунктом 3 частини першої статті 237 цього Кодексу.

Стаття 243. Постанова Верховного Суду України про задоволення заяви

1. Суд задовольняє заяву за наявності однієї з підстав, передбачених частиною першою статті 237 цього Кодексу.

2. За наявності підстав, передбачених пунктами 1, 2, 4 частини першої статті 237 цього Кодексу, суд має право:

1) у разі порушення судом (судами) норми процесуального права, що перешкоджає подальшому провадженню у справі або полягає у порушенні правил підсудності справ або встановленої законом юрисдикції адміністративних судів:

а) скасувати судові рішення повністю або частково і передати справу на розгляд до відповідного суду першої, апеляційної чи касаційної інстанції;

б) скасувати судові рішення повністю або частково і закрити провадження у справі повністю або в певній частині;

2) у разі неправильного застосування судом (судами) норми матеріального права, що призвело до неправильного вирішення спору:

а) скасувати судові рішення (судові рішення) та ухвалити нове судові рішення чи змінити судові рішення;

б) скасувати судові рішення (судові рішення) та залишити в силі судові рішення (судові рішення), що було помилково скасовано судом апеляційної та/або касаційної інстанції.

3. За наявності підстави, передбаченої пунктом 3 частини першої статті 237 цього Кодексу, суд має право:

1) скасувати судові рішення (судові рішення) повністю або частково і прийняти нове судові рішення чи змінити судові рішення;

2) скасувати судові рішення (судові рішення) повністю або частково і передати справу на новий розгляд до суду, який ухвалив оскаржуване судові рішення;

3) скасувати судові рішення і закрити провадження у справі або залишити позов без розгляду.

4. Суд не має права передати справу на новий розгляд в інших випадках, ніж зазначені у підпункті «а» пункту 1 частини другої та пункті 2 частини третьої цієї статті.

5. У постанові Верховного Суду України, прийнятій за результатами розгляду заяви про перегляд судового рішення з підстав, передбачених пунктами 1 і 2 частини першої статті 237 цього Кодексу, має міститися висновок про те, як саме повинна застосовуватися норма права, що була неоднаково застосована.

Стаття 244. Постанова Верховного Суду України про відмову у задоволенні заяви

1. Верховний Суд України відмовляє у задоволенні заяви, якщо обставини, які стали підставою для перегляду справи, не підтвердилися або норма права у рішенні, про перегляд якого подана заява, застосована правильно.

Постанова про відмову у задоволенні заяви має бути вмотивованою.

2. У постанові Верховного Суду України про відмову у задоволенні заяви, прийнятій за результатами розгляду заяви про перегляд судового рішення з підстав, передбачених пунктами 1 і 2 частини першої статті 237 цього Кодексу, має міститися висновок про те, як саме має застосовуватися норма права, що була неоднаково застосована»;

«Стаття 244². Обов'язковість судових рішень Верховного Суду України

1. Висновок Верховного Суду України щодо застосування норми права, викладений у його постанові, прийнятій за результатами розгляду справи з підстав, передбачених пунктами 1 і 2 частини першої статті 237 цього Кодексу, є обов'язковим для всіх суб'єктів владних повноважень, які застосовують у своїй діяльності нормативно-правовий акт, що містить відповідну норму права.

Висновок щодо застосування норм права, викладений у постанові Верховного Суду України, має враховуватися іншими судами загальної юрисдикції при застосуванні таких норм права. Суд має право відступити від правової позиції, викладеної у висновках Верховного Суду України, з одночасним наведенням відповідних мотивів.

2. Невиконання судових рішень тягне за собою відповідальність, установлену законом.

3. Постанови Верховного Суду України, прийняті за результатами розгляду заяв про перегляд судового рішення, підлягають опублікуванню на офіційному веб-сайті Верховного Суду України не пізніше як через п'ятнадцять днів з дня їх прийняття».

5. У Кримінальному процесуальному кодексі України (Відомості Верховної Ради України, 2013 р., №№ 9 – 13, ст. 88):

1) частину шосту статті 31 викласти в такій редакції:

«6. Кримінальне провадження у Верховному Суді України здійснюється колегіально»;

2) частину четверту статті 33 викласти в такій редакції:

«4. Судові рішення переглядаються Верховним Судом України з підстав, передбачених частиною першою статті 445 цього Кодексу»;

3) частину п'яту статті 76 виключити;

4) частину другу статті 110 після слова «ухвали» доповнити словом «постанови»;

5) частину шосту статті 368 викласти в такій редакції:

«6. Обираючи і застосовуючи норму закону України про кримінальну відповідальність до суспільно небезпечних діянь при ухваленні вироку, суд враховує висновки Верховного Суду України, викладені в його постановках, у випадках, передбачених частиною четвертою статті 455 і частиною другою статті 456 цього Кодексу.

Суд має право відступити від правової позиції, викладеної у висновках Верховного Суду України, з одночасним наведенням відповідних мотивів»;

6) статтю 445 викласти в такій редакції:

«Стаття 445. Підстави для перегляду судових рішень Верховним Судом України

1. Підставами для перегляду судових рішень Верховним Судом України, що набрали законної сили, є:

1) неоднакове застосування судом касаційної інстанції однієї і тієї самої норми права, передбаченої законом України про кримінальну відповідальність, у подібних правовідносинах, що зумовило ухвалення різних за змістом судових рішень (крім питань неоднакового застосування санкцій кримінально-правових норм, звільнення від кримінальної відповідальності чи покарання);

2) неоднакове застосування судом касаційної інстанції однієї і тієї самої норми права, передбаченої цим Кодексом, що зумовило ухвалення різних за змістом судових рішень;

3) невідповідність судового рішення суду касаційної інстанції висновку щодо застосування норм права, викладеному в постанові Верховного Суду України;

4) встановлення міжнародною судовою установою, юрисдикція якої визнана Україною, порушення Україною міжнародних зобов'язань при вирішенні справи судом»;

7) частини першу і другу статті 446 викласти в такій редакції:

«1. Особи, визначені у статті 425 цього Кодексу, мають право подати заяву про перегляд судового рішення з підстав, передбачених пунктами 1 – 3 частини першої статті 445 цього Кодексу, після його перегляду в касаційному порядку.

2. Заяву про перегляд судового рішення з підстави, передбаченої пунктом 4 частини першої статті 445 цього Кодексу, вправі подати особа, на користь якої ухвалено рішення міжнародною судовою установою, юрисдикція якої визнана Україною, а також її захисник, законний представник чи представник юридичної особи»;

8) у статті 447:

а) у частині першій слова і цифри «пунктом 1 частини першої статті 445» замінити словами і цифрами «пунктом 1 або 2 частини першої статті 445»;

б) частину другу замінити двома частинами такого змісту:

«2. Заява про перегляд судового рішення з підстави, передбаченої пунктом 3 частини першої статті 445 цього Кодексу, подається протягом трьох місяців з дня ухвалення судового рішення, щодо якого подається заява про перегляд, або з дня прийняття постанови Верховного Суду України, на яку здійснюється посилання на підтвердження підстави, передбаченої пунктом 3 частини першої статті 445 цього Кодексу.

3. Заява про перегляд судового рішення з підстави, передбаченої пунктом 4 частини першої статті 445 цього Кодексу, може бути подана протягом трьох місяців з дня, коли особі, на користь якої ухвалено рішення міжнародною судовою установою, юрисдикція якої визнана Україною, стало або мало стати відомо про набуття цим рішенням статусу остаточного».

У зв'язку з цим частини третю – п'яту вважати відповідно частинами четвертою – шостою;

в) у частині четвертій слова і цифри «з підстави, передбаченої пунктом 1 частини першої статті 445» замінити словами і цифрами «з підстав, передбачених пунктами 1 – 3 частини першої статті 445»;

9) у частині другій статті 448:

а) пункт 3 викласти в такій редакції:

«3) обґрунтування підстав для перегляду судового рішення, передбачених статтею 445 цього Кодексу»;

б) пункт 4 виключити;

10) статті 449 – 458 викласти в такій редакції:

«Стаття 449. Порядок подання заяви про перегляд судового рішення

1. Заява про перегляд судового рішення подається до Верховного Суду України.

До заяви додаються:

1) копії заяви відповідно до кількості учасників судового провадження (крім випадку, якщо заява подається особою, яка тримається під вартою);

2) копії судових рішень, про перегляд яких подано заяву;

3) копії різних за змістом судових рішень, якщо заява подається з підстав, передбачених пунктами 1 і 2 частини першої статті 445 цього Кодексу;

4) копія постанови Верховного Суду України, якщо заява подається з підстави, передбаченої пунктом 3 частини першої статті 445 цього Кодексу;

5) копія рішення міжнародної судової установи, юрисдикція якої визнана Україною, або клопотання про витребування такої копії рішення, якщо її немає у розпорядженні особи, яка подає заяву, – якщо заява про перегляд судових рішень подається з підстави, передбаченої пунктом 4 частини першої статті 445 цього Кодексу.

Стаття 450. Перевірка відповідності заяви вимогам цього Кодексу

1. Заява про перегляд судового рішення реєструється в день її надходження та не пізніше наступного дня передається судді-доповідачу.

2. Суддя-доповідач протягом трьох днів здійснює перевірку відповідності заяви вимогам цього Кодексу. У разі якщо заяву подано без додержання вимог статей 448 і 449 цього Кодексу, заявник письмово повідомляється про недоліки заяви та строк, протягом якого він зобов'язаний їх усунути.

3. Якщо заявник усунув недоліки заяви в установленний строк, вона вважається поданою у день її первинного подання до Верховного Суду України.

4. Заява повертається заявнику у разі, якщо:

1) заявник не усунув її недоліки протягом установленого строку;

2) заяву подано особою, яка не наділена правом на подання такої заяви;

3) заяву від імені заявника підписано особою, яка не має повноважень підписувати таку заяву;

4) є ухвала Верховного Суду України про відмову у допуску справи до провадження за наслідками розгляду заяви, поданої у цій справі з аналогічних підстав.

5. Повернення заяви з підстав, передбачених частиною четвертою цієї статті, не перешкоджає повторному зверненню у разі належного оформлення заяви або з інших підстав, ніж ті, які були предметом розгляду.

Стаття 451. Допуск справи до провадження

1. Питання про допуск справи до провадження вирішується суддею-доповідачем, визначеним у порядку, встановленому статтею 35 цього Кодексу.

У разі якщо суддя-доповідач дійде висновку, що подана заява є обґрунтованою, він відкриває провадження.

У разі якщо суддя-доповідач дійде висновку, що подана заява є необґрунтованою, вирішення питання про допуск справи до провадження здійснюється колегією з трьох суддів у складі судді-доповідача та двох суддів, визначених автоматизованою системою документообігу суду додатково. Провадження відкривається, якщо хоча б один суддя із складу колегії дійшов висновку про необхідність його відкриття.

2. Ухвала про відкриття провадження або про відмову у допуску до провадження виноситься без повідомлення учасників судового провадження протягом п'ятнадцяти днів з дня надходження заяви або з дня усунення заявником недоліків, а в разі витребування копії рішення міжнародної судової установи, юрисдикція якої визнана Україною, – з дня надходження такої копії.

3. Копія ухвали про відкриття провадження надсилається разом із копією заяви учасникам судового провадження, а в разі відмови у допуску до провадження – особі, яка подала заяву.

Стаття 452. Підготовка до перегляду судового рішення у Верховному Суді України

1. Суддя-доповідач протягом п'ятнадцяти днів з дня відкриття провадження здійснює підготовку до перегляду судового рішення Верховним Судом України:

1) надсилає ухвалу про відкриття провадження та витребування матеріалів справи до відповідного суду, який не пізніше трьох робочих днів з дня її надходження надсилає справу до Верховного Суду України;

2) визначає порядок розгляду справи (у відкритому або закритому судовому засіданні у випадках, установлених цим Кодексом);

3) звертається у разі необхідності до відповідних фахівців Науково-консультативної ради при Верховному Суді України стосовно підготовки наукового висновку щодо відповідної норми права;

4) визначає у разі необхідності органи державної влади, представники яких можуть дати пояснення в суді щодо застосування відповідної норми права, та викликає цих представників до суду;

5) здійснює інші заходи, необхідні для розгляду справи.

2. Після надходження витребуваних матеріалів справи та завершення інших підготовчих дій суддя-доповідач готує доповідь і виносить ухвалу про призначення справи до розгляду Верховним Судом України.

Стаття 453. Порядок розгляду справи Верховним Судом України

1. Справи розглядаються Верховним Судом України за процедурою, визначеною главою 32, з винятками та особливостями, встановленими главою 33 розділу V цього Кодексу.

2. У Верховному Суді України справа про перегляд судового рішення з підстав, передбачених пунктами 1 – 3 частини першої статті 445 цього Кодексу, розглядається Судовою палатою у кримінальних справах Верховного Суду України. Засідання судової палати є правомочним за умови присутності на ньому не менше двох третин суддів від загального складу Судової палати у кримінальних справах Верховного Суду України.

3. Справа про перегляд судового рішення з підстави, передбаченої пунктом 4 частини першої статті 445 цього Кодексу, розглядається на спільному засіданні всіх судових палат Верховного Суду України. Засідання є правомочним за умови присутності на ньому не менше двох третин суддів від загального складу кожної з судових палат Верховного Суду України.

4. При розгляді справи головує на засіданні суддя-доповідач.

5. Верховний Суд України переглядає судові рішення у межах поданої заяви. Якщо задоволення заяви дає підстави для прийняття рішення на користь інших засуджених, від яких не надійшли заяви, Верховний Суд України зобов'язаний прийняти таке рішення.

6. Строк розгляду заяви про перегляд судового рішення Верховним Судом України не може перевищувати одного місяця з дня призначення справи до розгляду.

Стаття 454. Повноваження Верховного Суду України

1. За наслідками розгляду справи більшістю голосів від складу суду приймається одна з таких постанов:

- 1) про повне або часткове задоволення заяви;
- 2) про відмову у задоволенні заяви.

2. Судді, які не погоджуються з постановою, можуть висловити окрему думку, що додається до постанови.

3. Постанова Верховного Суду України є остаточною і може бути оскаржена тільки з підстави, передбаченої пунктом 4 частини першої статті 445 цього Кодексу.

Стаття 455. Постанова Верховного Суду України про задоволення заяви

1. Верховний Суд України задовольняє заяву в разі наявності однієї з підстав, передбачених частиною першою статті 445 цього Кодексу.

2. За наявності підстав, передбачених пунктами 1 – 3 частини першої статті 445 цього Кодексу, Верховний Суд України має право:

- 1) скасувати судові рішення (судові рішення) повністю або частково та направити справу на новий розгляд до суду першої, апеляційної чи касаційної інстанції;
- 2) скасувати судові рішення та закрити провадження у справі;
- 3) змінити судові рішення (судові рішення), не передаючи справу на новий розгляд.

3. За наявності підстави, передбаченої пунктом 4 частини першої статті 445 цього Кодексу, Верховний Суд України має право:

- 1) змінити судові рішення (судові рішення), не передаючи справу на новий розгляд;
- 2) скасувати судові рішення (судові рішення) повністю або частково та направити справу на новий розгляд до суду, який ухвалив оскаржуване судові рішення;
- 3) скасувати судові рішення та закрити провадження у справі.

4. У постанові Верховного Суду України, прийнятій за результатами розгляду заяви про перегляд судового рішення з підстав, передбачених пунктами 1 і 2 частини першої статті 445 цього Кодексу, має міститися висновок про те, як саме повинна застосовуватися норма права, що була неоднаково застосована.

Стаття 456. Постанова Верховного Суду України про відмову у задоволенні заяви

1. Верховний Суд України відмовляє у задоволенні заяви, якщо обставини, які стали підставою для перегляду справи, не підтвердилися або норма права застосована правильно.

Постанова про відмову у задоволенні заяви має бути вмотивованою.

2. У постанові Верховного Суду України, прийнятій за результатами розгляду заяви про перегляд судового рішення з підстав, передбачених пунктами 1 і 2 частини першої статті 445 цього Кодексу, має міститися висновок про те, як саме повинна застосовуватися норма права, що була неоднаково застосована.

Стаття 457. Повідомлення про ухвалення рішення та його виготовлення

1. Постанова Верховного Суду України повинна бути виготовлена та направлена учасникам судового провадження не пізніше п'яти днів з дня закінчення розгляду справи.

Стаття 458. Обов'язковість судових рішень Верховного Суду України

1. Висновок Верховного Суду України щодо застосування норми права, викладений у його постанові, прийнятій за результатами розгляду справи з підстав, передбачених пунктами 1 і 2 частини

першої статті 445 цього Кодексу, є обов'язковим для всіх суб'єктів владних повноважень, які застосовують у своїй діяльності відповідну норму права, та для всіх судів загальної юрисдикції, які зобов'язані привести свою судову практику у відповідність із судовим рішенням Верховного Суду України. Суд має право відступити від правової позиції, викладеної у висновках Верховного Суду України, з одночасним наведенням відповідних мотивів.

2. Невиконання судових рішень тягне за собою відповідальність, встановлену законом.

3. Постанови Верховного Суду України, прийняті за результатами розгляду заяв про перегляд судового рішення, підлягають оприлюдненню на офіційному веб-сайті Верховного Суду України не пізніше як через п'ятнадцять днів з дня їх прийняття».

6. У Законі України «Про Вищу раду юстиції» (Відомості Верховної Ради України, 1998 р., № 25, ст. 146 із наступними змінами):

1) у статті 1:

а) частину першу виключити;

б) у частині другій:

після слова «колегіальним» доповнити словами «постійно діючим»;

після слів «за формування» доповнити словом «незалежного»;

в) частину третю викласти в такій редакції:

«Члени Вищої ради юстиції, крім тих, які входять до її складу за посадою, призначаються строком на чотири роки і можуть бути призначеними лише на один строк»;

2) у статті 2:

а) у частині першій слова «цим Законом та регламентом Вищої ради юстиції, який затверджується на її засіданні» замінити словами «та цим Законом»;

б) доповнити частиною другою такого змісту:

«Вища рада юстиції затверджує регламент Вищої ради юстиції, положеннями якого регулюються процедурні питання здійснення нею передбачених Конституцією України та цим Законом повноважень»;

3) у статті 3:

пункт 4 частини першої після слів «про притягнення» доповнити словами «(та про відмову у притягненні)»;

частину другу виключити;

4) статтю 6 викласти в такій редакції:

«Стаття 6. Вимоги до членів Вищої ради юстиції та гарантії їх діяльності

На посаду члена Вищої ради юстиції може бути рекомендований громадянин України, не молодший тридцяти п'яти років, який проживає в Україні не менш як десять останніх років, володіє державною мовою, має вищу юридичну освіту та стаж роботи в галузі права не менше п'ятнадцяти років, є визнаним фахівцем у галузі права та має бездоганну професійну репутацію.

У разі якщо відповідно до цього Закону на посаду члена Вищої ради юстиції має бути призначений суддя, він призначається з числа суддів, обраних на посаду судді безстроково, які мають не менше п'ятнадцяти років стажу роботи суддею, або суддів у відставці.

Вимоги частин першої та другої цієї статті не поширюються на осіб, які входять до складу Вищої ради юстиції за посадою.

Члени Вищої ради юстиції, крім тих, які входять до її складу за посадою, здійснюють свої повноваження на постійній основі. На час виконання цих повноважень члени Вищої ради юстиції з числа суддів та прокурорів відраджуються до Вищої ради юстиції із збереженням за ними посад, які вони обіймали на момент призначення членами Вищої ради юстиції. Посадовий оклад члена Вищої ради юстиції встановлюється у розмірі винагороди судді Верховного Суду України.

На членів Вищої ради юстиції поширюються вимоги та обмеження, встановлені законодавством у сфері запобігання корупції.

Члени Вищої ради юстиції у своїй діяльності та поза її межами повинні дотримуватися встановлених для судді етичних стандартів.

Члени Вищої ради юстиції не мають права суміщати свою посаду з будь-якими посадами в органах державної влади та органах місцевого самоврядування (крім осіб, які входять до складу Вищої ради юстиції за посадою), із статусом народного депутата України, депутата Верховної Ради Автономної Республіки Крим, обласної, районної, міської, районної у місті, сільської, селищної ради, підприємницькою діяльністю, з будь-якою іншою оплачуваною роботою або отримувати винагороду (крім здійснення викладацької, наукової і творчої діяльності в позаробочий час та отримання винагороди за неї), а також входити до складу керівного органу чи наглядової ради юридичної особи, що має на меті одержання прибутку. Особи, які є власниками акцій або володіють іншими корпоративними правами чи мають інший майновий інтерес у діяльності будь-якої юридичної особи, що має на меті отримання прибутку, зобов'язані передати такі акції (корпоративні права) в управління незалежній третій особі на час перебування на посаді члена Вищої ради юстиції. Члени Вищої ради юстиції можуть отримувати відсотки, дивіденди та інші пасивні доходи від майна, власниками якого вони є.

Вплив на членів Вищої ради юстиції у будь-який спосіб забороняється»;

5) доповнити статтями 6¹ – 6⁴ такого змісту:

«Стаття 6¹. Принципи добору кандидатів для призначення членами Вищої ради юстиції

Добір кандидатів для призначення членами Вищої ради юстиції здійснюється в порядку, передбаченому цим Законом, на основі принципів верховенства права, гласності та публічності, політичної нейтральності.

Стаття 6². Добір кандидатів для призначення членами Вищої ради юстиції

У разі необхідності призначення нового члена Вищої ради юстиції з'їздом суддів України, з'їздом адвокатів України, з'їздом представників юридичних вищих навчальних закладів та наукових установ або всеукраїнською конференцією працівників прокуратури орган, що скликає відповідно з'їзд або конференцію, не пізніше ніж за сорок п'ять днів повідомляє секретаріат Вищої ради юстиції про дату та місце їх проведення.

Не пізніше наступного робочого дня після надходження повідомлення про дату та місце проведення відповідно з'їзду або конференції секретаріат Вищої ради юстиції оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті оголошення, в якому зазначаються:

- 1) дата і місце проведення з'їзду або конференції;
- 2) інформація про початок прийому документів від кандидатів на посади членів Вищої ради юстиції.

Особа, яка відповідає вимогам, передбаченим цим Законом до членів Вищої ради юстиції, та має намір бути призначеною членом Вищої ради юстиції з'їздом суддів України, з'їздом адвокатів України, з'їздом представників юридичних вищих навчальних закладів та наукових установ або всеукраїнською конференцією працівників прокуратури, звертається до секретаріату Вищої ради юстиції не пізніше ніж за тридцять днів до дати проведення відповідно з'їзду або конференції із заявою про подання документів для призначення членом Вищої ради юстиції.

Разом із заявою про подання документів для призначення членом Вищої ради юстиції кандидат подає:

- 1) автобіографію;
- 2) мотиваційний лист, в якому викладаються мотиви бути призначеним членом Вищої ради юстиції;
- 3) копію документа, що посвідчує особу та підтверджує громадянство України;
- 4) копію трудової книжки;
- 5) декларацію особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування;
- 6) копію диплома про вищу юридичну освіту (з додатками), здобуту в Україні, та/або копії документів про вищу юридичну освіту, здобуту за кордоном, разом із копіями документів, що підтверджують їх визнання в Україні, а також копії документів про науковий ступінь, вчене звання (за наявності);
- 7) довідку медичної установи про стан здоров'я кандидата із висновком щодо його придатності до роботи на посаді, пов'язаній із виконанням функцій держави;
- 8) копію військового квитка (для військовослужбовців або військовозобов'язаних);

9) письмову згоду на обробку персональних даних та оприлюднення копій документів, визначених цією статтею, крім копій документів, передбачених пунктами 3, 7, 8 цієї частини;

10) письмову заяву про відсутність обмежень щодо членства у Вищій раді юстиції відповідно до статті 7 цього Закону, а також про відповідність вимогам щодо несумісності або зобов'язання виконувати вимоги щодо несумісності у разі призначення членом Вищої ради юстиції;

11) заяву про проведення перевірки, передбаченої Законом України «Про очищення влади»;

12) згоду на проведення спеціальної перевірки відповідно до закону;

13) документ, що підтверджує відповідний статус (для суддів, адвокатів та прокурорів).

У разі якщо особа виявила бажання бути призначеною членом Вищої ради юстиції з'їздом суддів України, секретаріат Вищої ради юстиції зобов'язаний також встановити наявність статусу судді, який має не менше п'ятнадцяти років стажу роботи суддею, або судді у відставці.

Секретаріат Вищої ради юстиції приймає документи кандидатів у хронологічному порядку надходження заяв та не пізніше наступного робочого дня оприлюднює інформацію про кандидата разом із копіями поданих документів, крім документів, передбачених пунктами 3, 7, 8 частини четвертої цієї статті, на своєму офіційному веб-сайті.

Приєм документів кандидатів завершується о 24 годині останнього дня строку, передбаченого частиною третьою цієї статті.

Секретаріат Вищої ради юстиції не має права відмовити у прийнятті документів з інших підстав, ніж закінчення зазначеного строку.

Не пізніше наступного дня після завершення прийому документів секретаріат Вищої ради юстиції формує:

1) перелік кандидатів – суддів та суддів у відставці;

2) перелік кандидатів, які не є судьями або судьями у відставці.

Ці переліки невідкладно оприлюднюються на офіційному веб-сайті Вищої ради юстиції та публікуються у газеті «Голос України», а також невідкладно надсилаються органу, який скликає відповідний з'їзд або конференцію.

Секретаріат Вищої ради юстиції забезпечує проведення спеціальної перевірки стосовно кандидатів.

Стаття 6³. Добір кандидатів для здійснення Президентом України призначення членів Вищої ради юстиції

Президент України призначає членів Вищої ради юстиції на підставі результатів відкритого конкурсу, положення про проведення якого затверджується Президентом України. Про початок конкурсу і можливість подання кандидатами документів, необхідних для участі в конкурсі, оголошується на веб-сайті офіційного Інтернет-представництва Президента України не пізніше ніж за сорок п'ять днів до дня проведення конкурсу.

Особа, яка претендує на участь у конкурсі, не пізніше ніж за тридцять днів до його проведення подає документи, зазначені у частині четвертій статті 6² цього Закону.

Інформація про осіб, які претендують на участь у конкурсі, разом із копіями поданих документів, крім документів, передбачених пунктами 3, 7, 8 частини четвертої статті 6² цього Закону, не пізніше ніж на наступний робочий день з дня надходження документів оприлюднюється на веб-сторінці офіційного Інтернет-представництва Президента України.

Стаття 6⁴. Добір кандидатів для здійснення Верховною Радою України призначення членів Вищої ради юстиції

Верховна Рада України здійснює добір для призначення членів Вищої ради юстиції в порядку, встановленому Регламентом Верховної Ради України»;

б) статтю 7 викласти в такій редакції:

«Стаття 7. Обмеження щодо членства у Вищій раді юстиції

Не можуть бути членами Вищої ради юстиції:

1) особи, визнані судом недієздатними або обмежено дієздатними;

2) особи, які мають судимість, не погашену або не зняту в установленому законом порядку;

3) особи, на яких протягом останнього року накладалося адміністративне стягнення за вчинення корупційного правопорушення;

4) особи, які були членами Вищої кваліфікаційної комісії суддів України або Вищої ради юстиції до набрання чинності Законом України «Про відновлення довіри до судової влади в Україні», крім членів Вищої ради юстиції, які входять до складу Вищої ради юстиції за посадою;

5) особи, які перебувають на адміністративних посадах у судах (крім Голови Верховного Суду України);

6) особи, які не відповідають вимогам цього Закону щодо несумісності з іншими видами діяльності та не усунули таку невідповідність протягом розумного строку, але не більш ніж протягом 30 днів із дня виникнення обставин, що призводять до порушення вимог щодо несумісності;

7) статті 8 – 13 викласти в такій редакції:

«Стаття 8. Порядок призначення членів Вищої ради юстиції Верховною Радою України

Два із трьох членів Вищої ради юстиції, які призначаються Верховною Радою України, повинні бути суддями або суддями у відставці та мати не менше п'ятнадцяти років стажу роботи суддею.

Верховна Рада України здійснює призначення членів Вищої ради юстиції в порядку, встановленому Регламентом Верховної Ради України.

Стаття 9. Порядок призначення членів Вищої ради юстиції Президентом України

Президент України за результатами проведеного конкурсу видає указ про призначення членів Вищої ради юстиції.

Два із трьох членів Вищої ради юстиції, які призначаються Президентом України, повинні бути суддями або суддями у відставці та мати не менше п'ятнадцяти років стажу роботи суддею.

Стаття 10. Порядок призначення членів Вищої ради юстиції з'їздом суддів України

З'їзд суддів України призначає трьох членів Вищої ради юстиції шляхом таємного голосування, кожен з яких є суддею або суддею у відставці та має не менше п'ятнадцяти років стажу роботи суддею.

Голосування проводиться виключно за кандидатів на призначення членами Вищої ради юстиції, які подали документи у порядку, встановленому цим Законом, та обрані делегатами цього з'їзду. Голосування також проводиться за кандидатів на призначення членами Вищої ради юстиції, які подали документи у порядку, встановленому цим Законом, та висунуті безпосередньо на з'їзді не менш як двадцятьма відсотками обраних делегатів з'їзду.

Кожен із кандидатів на призначення членом Вищої ради юстиції має право виступити перед делегатами з'їзду до початку голосування. Рішенням з'їзду може бути встановлено розумне обмеження часу виступу, однакове для всіх кандидатів. Кандидат надає делегатам з'їзду за їх запитом будь-яку інформацію про себе, крім інформації, яка стосується його приватного життя і щодо якої немає розумних підстав вважати, що вона може бути важливою для визначення здатності кандидата належним чином виконувати повноваження члена Вищої ради юстиції, а також інформації, що становить державну таємницю.

Після виступів кандидатів та обговорення кандидатур проводиться голосування.

Призначеним на посаду члена Вищої ради юстиції вважається кандидат, який за результатами таємного голосування отримав більшість голосів обраних делегатів з'їзду суддів України.

За результатами голосування головою і секретарем з'їзду суддів України підписуються рішення про призначення членів Вищої ради юстиції.

Порядок скликання з'їзду суддів України визначається Законом України «Про судоустрій і статус суддів». Порядок проведення з'їзду суддів України визначається Радою суддів України та рішеннями з'їзду.

Стаття 11. Порядок призначення членів Вищої ради юстиції з'їздом адвокатів України

З'їзд адвокатів України призначає трьох членів Вищої ради юстиції шляхом таємного голосування, один з яких має бути суддею або суддею у відставці та мати не менше п'ятнадцяти років стажу роботи суддею.

Голосування проводиться виключно за кандидатів на призначення членами Вищої ради юстиції, які подали документи у порядку, встановленому цим Законом, та обрані делегатами цього з'їзду. Голосування також проводиться за кандидатів на призначення членами Вищої ради юстиції, які подали документи у порядку, встановленому цим Законом, та висунуті безпосередньо на з'їзді не менш як двадцятьма відсотками обраних делегатів з'їзду.

Кожен із кандидатів на призначення членом Вищої ради юстиції має право виступити перед делегатами з'їзду до початку голосування. Рішенням з'їзду може бути встановлено розумне обмеження часу виступу, однакове для всіх кандидатів. Кандидат надає делегатам з'їзду за їх запитом будь-яку інформацію про себе, крім інформації, яка стосується його приватного життя і щодо якої немає розумних підстав вважати, що вона може бути важливою для визначення здатності кандидата належним чином виконувати повноваження члена Вищої ради юстиції, а також інформації, що становить державну таємницю.

Після виступів кандидатів та обговорення кандидатур проводиться голосування.

Призначеним на посаду члена Вищої ради юстиції вважається кандидат, який за результатами таємного голосування отримав більшість голосів обраних делегатів з'їзду адвокатів України.

За результатами голосування головою і секретарем з'їзду адвокатів України підписуються рішення про призначення членів Вищої ради юстиції.

Порядок скликання з'їзду адвокатів України визначається Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність». Порядок проведення з'їзду адвокатів України визначається Радою адвокатів України та рішеннями з'їзду.

На час здійснення адвокатом повноважень члена Вищої ради юстиції він повинен зупинити адвокатську діяльність у порядку, передбаченому Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність».

Стаття 12. Порядок призначення членів Вищої ради юстиції з'їздом представників юридичних вищих навчальних закладів та наукових установ

З'їзд представників юридичних вищих навчальних закладів та наукових установ призначає трьох членів Вищої ради юстиції шляхом таємного голосування, один з яких має бути суддею або суддею у відставці та мати не менше п'ятнадцяти років стажу роботи суддею.

Голосування проводиться виключно за кандидатів на призначення членами Вищої ради юстиції, які подали документи у порядку, встановленому цим Законом, та обрані делегатами цього з'їзду. Голосування також проводиться за кандидатів на призначення членами Вищої ради юстиції, які подали документи у порядку, встановленому цим Законом, та висунуті безпосередньо на з'їзді не менш як двадцятьма відсотками обраних делегатів з'їзду.

Кожен із кандидатів на призначення членом Вищої ради юстиції має право виступити перед делегатами з'їзду представників юридичних вищих навчальних закладів та наукових установ до початку голосування. Рішенням з'їзду може бути встановлено розумне обмеження часу виступу, однакове для всіх кандидатів. Кандидат надає делегатам з'їзду за їх запитом будь-яку інформацію про себе, крім інформації, яка стосується його приватного життя і щодо якої немає розумних підстав вважати, що вона може бути важливою для визначення здатності кандидата належним чином виконувати повноваження члена Вищої ради юстиції, а також інформації, що становить державну таємницю.

Після виступів кандидатів та обговорення кандидатур проводиться голосування.

Призначеним на посаду члена Вищої ради юстиції вважається кандидат, який за результатами таємного голосування отримав більшість голосів обраних делегатів з'їзду представників юридичних вищих навчальних закладів та наукових установ.

За результатами голосування головою і секретарем з'їзду представників юридичних вищих навчальних закладів та наукових установ підписується рішення про призначення членів Вищої ради юстиції.

У з'їзді представників юридичних вищих навчальних закладів та наукових установ беруть участь представники вищих навчальних закладів, які мають у своєму складі навчальні підрозділи, що на день проведення з'їзду здійснюють підготовку фахівців із ступенем вищої освіти «магістр» протягом не менше десяти років, а також науково-дослідних установ, які на день проведення з'їзду здійснюють

наукову діяльність у галузі права як основну не менше десяти років. У з'їзді беруть участь по три представники від кожного зазначеного навчального закладу та наукової установи.

Час і місце проведення з'їзду представників юридичних вищих навчальних закладів та наукових установ визначається Вищою радою юстиції, а в разі неможливості прийняття рішення Вищою радою юстиції через відсутність достатньої кількості призначених її членів – центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки. Повідомлення про час і місце проведення з'їзду не пізніше ніж за сорок п'ять днів до його проведення публікується у газеті «Голос України» та оприлюднюється на веб-сайті Вищої ради юстиції або центрального органу виконавчої влади у сфері освіти і науки, якщо ним визначені час і місце проведення з'їзду, а також невідкладно надсилається навчальним закладам та науковим установам, які делегують своїх представників на з'їзд. З'їзд проводиться у приміщенні навчального закладу або наукової установи. Порядок проведення з'їзду визначається рішенням з'їзду. Для вирішення організаційно-технічних питань підготовки з'їзду представників юридичних вищих навчальних закладів та наукових установ може створюватися організаційний комітет з їх представників у кількості до десяти осіб. Запрошення до участі в роботі організаційного комітету надсилає орган, який скликає з'їзд. До складу організаційного комітету не можуть входити посадові особи центрального органу виконавчої влади у сфері освіти і науки.

Стаття 13. Порядок призначення членів Вищої ради юстиції всеукраїнською конференцією працівників прокуратури

Всеукраїнська конференція працівників прокуратури призначає двох членів Вищої ради юстиції шляхом таємного голосування, один із яких має бути суддею або суддею у відставці та мати не менше п'ятнадцяти років стажу роботи суддею.

Голосування проводиться виключно за кандидатів у члени Вищої ради юстиції, які подали документи у порядку, встановленому цим Законом, та обрані делегатами на всеукраїнську конференцію працівників прокуратури. Голосування також проводиться за кандидатів на призначення членами Вищої ради юстиції, які подали документи у порядку, встановленому цим Законом, та висунуті безпосередньо на всеукраїнській конференції працівників прокуратури не менше ніж двадцятьма відсотками обраних делегатів конференції.

Кожен із кандидатів за призначення членом Вищої ради юстиції має право виступити перед делегатами конференції до початку голосування. Рішенням конференції може бути встановлено розумне обмеження часу виступу, однакове для всіх кандидатів. Кандидат надає делегатам конференції за їх запитом будь-яку інформацію про себе, крім інформації, яка стосується його приватного життя і щодо якої немає розумних підстав вважати, що вона може бути важливою для визначення здатності кандидата належним чином виконувати повноваження члена Вищої ради юстиції, а також інформації, що становить державну таємницю.

Після виступів кандидатів та обговорення кандидатур проводиться голосування.

Призначеним на посаду члена Вищої ради юстиції вважається кандидат, який за результатами таємного голосування отримав більшість голосів обраних делегатів всеукраїнської конференції працівників прокуратури.

Порядок скликання та порядок проведення всеукраїнської конференції працівників прокуратури визначається Законом України «Про прокуратуру»;

8) статтю 15 викласти в такій редакції:

«Стаття 15. Порядок голосування на з'їзді та конференції»

Голосування на з'їзді суддів України проводиться одним бюлетенем.

Голосування на з'їздах адвокатів України, представників юридичних вищих навчальних закладів та наукових установ, всеукраїнській конференції працівників прокуратури проводиться двома окремими бюлетенями, один із яких – для голосування за кандидатів, які є суддями або суддями у відставці, а другий – для голосування за інших кандидатів. У разі якщо здійснюється призначення тільки членів, які мають бути суддями або суддями у відставці, або тільки інших членів Вищої ради юстиції, використовується тільки один відповідний бюлетень.

До кожного бюлетеня заносяться в алфавітному порядку прізвища кандидатів для призначення членами Вищої ради юстиції.

Голосування відбувається шляхом проставлення відмітки навпроти прізвищ кандидатів, за призначення яких голосує делегат.

Бюлетень, у якому проставлено відмітки навпроти більшої кількості прізвищ кандидатів, ніж які мають бути обрані відповідним з'їздом або конференцією, а також бюлетень невстановленого зразка вважаються недійсними.

Форма бюлетенів та інші організаційно-технічні питання щодо порядку голосування та підрахунку голосів встановлюються з'їздами суддів України, адвокатів України, представників юридичних вищих навчальних закладів і наукових установ та всеукраїнською конференцією працівників прокуратури»;

9) у статті 16:

а) у частині першій слова «трьох четвертих від її конституційного складу» замінити словами «чотирнадцяти членів»;

б) частину другу викласти в такій редакції:

«Перше засідання Вищої ради юстиції скликається не пізніше ніж через тиждень після набуття Вищою радою юстиції повноважності»;

10) частину першу статті 17 викласти в такій редакції:

«Член Вищої ради юстиції невідкладно після призначення на посаду складає перед органом, який його призначив, присягу такого змісту:

«Присягаю сумлінно, чесно і неупереджено здійснювати повноваження члена Вищої ради юстиції для забезпечення формування чесного, високопрофесійного, незалежного корпусу суддів з метою додержання закону та етики в діяльності суддів і прокурорів»;

11) у статті 18:

а) у частині першій:

пункт 3 викласти в такій редакції:

«3) припинення громадянства України»;

у пункті 8 слова «або скоєння аморального вчинку» виключити;

пункт 11 викласти в такій редакції:

«11) виявлення обставин щодо його невідповідності вимогам, визначеним у статті 6 цього Закону, які не були відомі на момент прийняття рішення про призначення члена Вищої ради юстиції»;

доповнити пунктами 12 та 13 такого змісту:

«12) порушення вимог, установлених законодавством у сфері запобігання корупції»;

13) звільнення з посади судді з підстав, передбачених Законом України «Про судоустрій та статус суддів» (крім виходу судді у відставку)»;

б) частини другу та третю викласти у такій редакції:

«Повноваження члена Вищої ради юстиції у випадках, передбачених пунктами 1 – 4, 9, 10, 13 частини першої цієї статті, припиняються з настанням відповідної події.

Рішення про припинення повноважень члена Вищої ради юстиції у випадках, передбачених пунктами 6, 7 частини першої цієї статті, приймає Вища рада юстиції. Питання про припинення повноважень члена Вищої ради юстиції та звільнення його з посади з таких підстав розглядається Вищою радою юстиції на найближчому засіданні після отримання заяви або судового рішення»;

в) доповнити новими частинами такого змісту:

«Рішення про припинення повноважень члена Вищої ради юстиції у випадках, передбачених пунктами 5, 8, 11, 12 частини першої цієї статті, приймається органом, що призначив члена Вищої ради юстиції.

У разі встановлення підстав для припинення повноважень члена Вищої ради юстиції, передбачених пунктами 5, 8, 11, 12 частини першої цієї статті, Вища рада юстиції може своїм рішенням внести до органу, що його призначив, подання щодо припинення повноважень відповідного члена Вищої ради юстиції. З дня внесення зазначеного подання такий член Вищої ради юстиції відсторонюється від посади, а його повноваження зупиняються до прийняття рішення відповідним органом.

Член Вищої ради юстиції, стосовно якого Вищою радою юстиції прийнято рішення про припинення повноважень або про внесення подання про припинення повноважень, не бере участі у голосуванні щодо такого рішення.

Перелік підстав припинення повноважень члена Вищої ради юстиції, зазначених в цій статті, є вичерпним»;

12) у статті 19:

а) після частини першої доповнити новою частиною такого змісту:

«При Вищій раді юстиції можуть утворюватися тимчасові колегіальні органи (комісії), компетенція, склад та порядок діяльності яких визначаються законом. Вища рада юстиції може залучати до своєї діяльності органи суддівського самоврядування, суддів, суддів у відставці, адвокатів, прокурорів за їхньою згодою для виконання допоміжних і консультативних функцій на громадських засадах, без делегування повноважень Вищої ради юстиції чи її членів».

У зв'язку з цим частини другу – п'яту вважати відповідно частинами третьою – шостою;

б) частини четверту – шосту виключити;

13) доповнити статтею 19¹ такого змісту:

«Стаття 19¹. Член Вищої ради юстиції

Член Вищої ради юстиції зобов'язаний:

1) дотримуватися присяги;

2) не розголошувати інформацію з обмеженим доступом;

3) виконувати вимоги та дотримуватися обмежень, встановлених законодавством у сфері запобігання корупції, у тому числі подавати декларацію особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, в порядку, встановленому законом.

Член Вищої ради юстиції, виконуючи повноваження, визначені цим Законом:

1) зобов'язаний:

а) вести особистий прийом громадян;

б) брати участь у засіданнях Вищої ради юстиції та секції Вищої ради юстиції, до складу якої він входить;

2) має право:

а) вносити пропозиції щодо вдосконалення роботи Вищої ради юстиції, її секретаріату;

б) залучати відповідно до регламенту Вищої ради юстиції працівників структурних підрозділів секретаріату для підготовки питань, що виносяться на розгляд Вищої ради юстиції, секції Вищої ради юстиції, до складу якої він входить;

в) ознайомлюватися з усіма матеріалами, що стосуються питань порядку денного засідань Вищої ради юстиції, секції Вищої ради юстиції, до складу якої він входить;

г) наводити свої мотиви та міркування, а також подавати додаткові документи з питань, що розглядаються;

г) вносити пропозиції щодо проектів рішень Вищої ради юстиції з будь-яких питань, брати участь у прийнятті рішень, висловлювати письмово окрему думку щодо рішень Вищої ради юстиції;

д) ініціювати скликання засідання Вищої ради юстиції.

Член Вищої ради юстиції зобов'язаний відмовитися від проведення перевірки відомостей, викладених у зверненні або рішенні Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, у таких випадках:

1) якщо він перебуває у дружніх чи інших особистих стосунках із суддею чи прокурором, стосовно якого має здійснюватися перевірка;

2) якщо він причетний до справ, які розглядав чи розглядає такий суддя;

3) за наявності конфлікту інтересів;

4) за наявності інших обставин, що викликають сумнів у його неупередженості»;

14) у статті 20:

а) у частині другій слова «на три роки» замінити словами «на два роки», після слів «без права переобрання» доповнити словами «на другий строк поспіль», слово «першому» виключити;

б) у частині четвертій слова «Міністр юстиції України» замінити словами «найстарший за віком член Вищої ради юстиції»;

15) статтю 21 викласти в такій редакції:

«Стаття 21. Повноваження Голови Вищої ради юстиції»

До повноважень Голови Вищої ради юстиції належить:

організація роботи Вищої ради юстиції, призначення засідань та головування на них;
координація роботи секцій Вищої ради юстиції;

направлення Президентові України подання Вищої ради юстиції про призначення суддів та про звільнення їх з посади;

підписання прийнятих Вищою радою юстиції актів, протоколів засідань;

загальне керівництво секретаріатом Вищої ради юстиції;

призначення на посади та звільнення з посад працівників секретаріату, застосування до них заходів заохочення, дисциплінарного впливу, вирішення або порушення в установленому порядку питань про присвоєння рангів державного службовця працівникам секретаріату Вищої ради юстиції відповідно до Закону України «Про державну службу»;

розпорядження бюджетними асигнуваннями на утримання і забезпечення діяльності Вищої ради юстиції;

представництво Вищої ради юстиції у відносинах з органами державної влади та органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями, органами влади іноземних держав та міжнародними організаціями.

Голова Вищої ради юстиції здійснює також інші повноваження, передбачені регламентом Вищої ради юстиції.

Голова Вищої ради юстиції з питань, що належать до його адміністративних повноважень, видає накази і розпорядження.

У разі ненабуття Вищою радою юстиції повноважності чи необрання Голови Вищої ради юстиції або його заступника здійснення повноважень, передбачених абзацами шостим, сьомим, восьмим частини першої цієї статті, покладається на керівника секретаріату Вищої ради юстиції»;

16) у частині першій статті 22 слова «та регламентом Вищої ради юстиції» замінити словами «а також регламентом Вищої ради юстиції»;

17) у частині другій статті 23 слова «цим Законом і регламентом Вищої ради юстиції» замінити словами «Вищою радою юстиції»;

18) у статті 24:

а) у другому реченні частини другої слова «за рішенням більшості від її конституційного складу» замінити словами «у виняткових випадках, за наявності підстав, передбачених законом для проведення закритих судових засідань. Рішення про проведення закритого засідання приймається більшістю від конституційного складу Вищої ради юстиції»;

б) у частині четвертій:

друге речення після слів «у приміщенні» доповнити словами «(нарадчій кімнаті)»;

доповнити реченням такого змісту: «Рішення Вищої ради юстиції оголошується публічно, безпосередньо після його винесення та оприлюднюється на офіційному веб-сайті Вищої ради юстиції не пізніше ніж на наступний день із дня його прийняття»;

19) у статті 25:

а) у частині третій слова «ознайомлюватися з судовими справами, розгляд яких не закінчено» виключити;

б) частину четверту доповнити словами «або вимагати ознайомлення з такими справами»;

в) частину шосту доповнити словами «або стосується його дій чи бездіяльності»;

г) у частині восьмій слова «відмова в ознайомленні з судовою справою, розгляд якої не закінчено» виключити;

20) у статті 26:

а) частину другу викласти в такій редакції:

«Відвід повинен бути мотивований і викладений у письмовій формі до початку розгляду відповідного питання. Відвід може бути заявлений після початку розгляду відповідного питання тільки за умови, що особа, яка заявляє відвід, доведе, що обставини, які є підставою для відводу, вона не могла дізнатися до початку розгляду відповідного питання»;

б) у частині третій слово «таємно» замінити словами «шляхом таємного голосування»;

21) у статті 27:

а) у частині першій:

у пункті 6 слово «увільнення» замінити словами «припинення повноважень»;

пункти 6¹ і 6² виключити;

б) у частині третій слова «виключно до Вишого адміністративного суду України» виключити;

22) статтю 29 викласти в такій редакції:

«Стаття 29. Подання про призначення на посаду судді вперше

Призначення на посаду судді вперше здійснюється Президентом України на підставі подання Вищої ради юстиції.

Вища рада юстиції приймає рішення щодо внесення подання про призначення на посаду судді вперше на підставі розгляду рекомендації Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, до якої обов'язково додається особова справа кандидата на посаду судді вперше та будь-які інші матеріали, які дають змогу перевірити дотримання передбаченого Законом України «Про судоустрій і статус суддів» порядку призначення на посаду судді вперше. У разі необхідності Вища рада юстиції має право отримувати такі матеріали від Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, робити запити до будь-яких підприємств, установ та організацій з метою перевірки відповідної інформації.

Кандидатура на посаду судді розглядається після доповіді члена Вищої ради юстиції, який діє за дорученням відповідної секції, яка попередньо проводить перевірку дотримання передбаченого Законом України «Про судоустрій і статус суддів» порядку призначення на посаду судді вперше.

У разі встановлення порушень порядку, які призвели або могли призвести до неправильних результатів добору, Вища рада юстиції приймає вмотивоване рішення про відмову у внесенні подання щодо призначення кандидата (кандидатів) на посаду судді, а також визначає дії Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, необхідні для усунення наслідків цих порушень.

Рішення щодо кандидата на посаду судді приймається на засіданні Вищої ради юстиції відкритим голосуванням.

Пропозиція про внесення подання Президентові України щодо призначення на посаду судді вважається прийнятною, якщо за неї проголосувало не менше 14 членів Вищої ради юстиції. В інших випадках приймається рішення про відмову у внесенні подання щодо призначення кандидата на посаду судді»;

23) статтю 29² виключити;

24) доповнити статтею 29³ такого змісту:

«Стаття 29³. Внесення Вищою радою юстиції пропозиції про переведення судді до суду нижчого рівня у порядку застосування до нього дисциплінарного стягнення

У разі застосування до судді дисциплінарного стягнення у виді переведення до суду нижчого рівня Вища рада юстиції вносить пропозицію про переведення судді до суду нижчого рівня органу, що його обрав або призначив, у порядку, встановленому Законом України «Про судоустрій і статус суддів»;

25) у статті 30:

а) у пункті 3 частини першої слово «законом» замінити словами «Законом України «Про судоустрій і статус суддів»;

б) доповнити частиною другою такого змісту:

«Член Вищої ради юстиції, який порушив питання перед Вищою радою юстиції про звільнення з посади судді, не бере участі в голосуванні при прийнятті рішення»;

26) у статті 31:

а) у частині першій слова «кваліфікаційної комісії суддів» замінити словами «Вищої кваліфікаційної комісії суддів України»;

б) у частині другій слова «які брали участь у засіданні» виключити;

27) у статті 32:

а) частину другу викласти в такій редакції:

«Провадження щодо звільнення судді за порушення присяги проводиться за правилами і у строки, передбачені для здійснення дисциплінарного провадження»;

б) частину третю виключити;

в) частину четверту після слів «мають право» доповнити словами «знайомитися з матеріалами перевірки», а після слова «надавати» – словами «докази та»;

г) четверте речення частини п'ятої викласти в такій редакції: «Повторне неприбуття такого судді без поважних причин є підставою для розгляду справи за його відсутності»;

г) частину шосту після слова «приймається» доповнити словами «шляхом таємного голосування»;

28) у частині другій статті 33:

пункти 1 і 2 викласти в такій редакції:

«1) про визнання порушення суддею вимог щодо несумісності з іншою діяльністю і внесення подання відповідним органам про звільнення його з посади;

2) про визнання порушення прокурором вимог щодо несумісності з іншою діяльністю і внесення в установленому порядку подання про звільнення його з посади»;

доповнити пунктом 3 такого змісту:

«3) про визнання відсутності порушень у діяльності судді або прокурора вимог щодо несумісності з іншою діяльністю»;

29) статті 34 і 35 викласти в такій редакції:

«Стаття 34. Суб'єкти звернення стосовно порушення вимог законодавства щодо несумісності

До Вищої ради юстиції з пропозицією розглянути питання стосовно порушення судьями, прокурорами вимог щодо несумісності може звернутися будь-яка особа, якій відомі відповідні факти.

Стаття 35. Рішення про порушення суддею вимог щодо несумісності з іншою діяльністю

Вища рада юстиції за поданням Вищої кваліфікаційної комісії суддів України або за власною ініціативою розглядає питання про порушення суддею вимог щодо несумісності з іншою діяльністю.

Суддя, стосовно якого розглядається питання про порушення вимог щодо несумісності з іншою діяльністю, та/або його представник мають право давати пояснення, ставити запитання учасникам засідання, висловлювати заперечення, заявляти клопотання і відводи.

Запрошення на засідання Вищої ради юстиції судді, стосовно якого розглядається питання про порушення вимог щодо несумісності з іншою діяльністю, є обов'язковим. У разі неможливості взяти участь у засіданні з поважних причин такий суддя може надати по суті порушених питань письмові пояснення, які додаються до матеріалів перевірки. Письмові пояснення судді оголошуються на засіданні Вищої ради юстиції в обов'язковому порядку. Повторне неприбуття такого судді на засідання є підставою для розгляду питання про порушення вимог щодо несумісності з іншою діяльністю за його відсутності.

Рішення про порушення вимог несумісності приймається на засіданні більшістю голосів від конституційного складу Вищої ради юстиції і в разі встановлення порушення вимог щодо несумісності є підставою для звільнення судді з посади»;

30) у статті 36:

а) назву та частину першу викласти в такій редакції:

«Стаття 36. Рішення про порушення прокурором вимог щодо несумісності з іншою діяльністю

Вища рада юстиції за поданням Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів або за власною ініціативою розглядає питання про порушення прокурором вимог щодо несумісності з іншою діяльністю»;

б) частину четверту викласти в такій редакції:

«Рішення про порушення прокурором вимог щодо несумісності з іншою діяльністю приймається на засіданні Вищої ради юстиції більшістю голосів від її конституційного складу і в разі встановлення такого порушення є підставою для звільнення прокурора з посади»;

31) статтю 37 викласти в такій редакції:

«Стаття 37. Порядок притягнення суддів Верховного Суду України та суддів вищих спеціалізованих судів до дисциплінарної відповідальності

Підстави притягнення до дисциплінарної відповідальності суддів Верховного Суду України та суддів вищих спеціалізованих судів, порядок здійснення дисциплінарного провадження щодо них, види дисциплінарних стягнень, строки їх застосування та порядок погашення визначаються Законом України «Про судоустрій і статус суддів»;

32) статті 38 – 44 виключити;

33) текст статті 45 після слів «скарги на рішення» доповнити словами «Вищої кваліфікаційної комісії суддів України»;

34) у статті 46:

а) назву після слів «на рішення» доповнити словами «Вищої кваліфікаційної комісії суддів України»;

б) четверте речення частини шостої викласти в такій редакції: «Повторне неприбуття такого судді без поважних причин є підставою для розгляду справи за його відсутності»;

35) останнє речення частини четвертої статті 47 після слів «такого прокурора» доповнити словами «без поважних причин»;

36) частину першу статті 49 викласти в такій редакції:

«Офіційні матеріали Вищої ради юстиції публікуються на офіційному веб-сайті Вищої ради юстиції»;

37) у тексті Закону слова «апарат Вищої ради юстиції» у всіх відмінках змінити словами «секретаріат Вищої ради юстиції» у відповідному відмінку.

7. У Законі України «Про доступ до судових рішень» (Відомості Верховної Ради України, 2006 р., № 15, ст. 128 із наступними змінами):

1) статтю 2 викласти в такій редакції:

«Стаття 2. Відкритість судових рішень

1. Рішення суду проголошується прилюдно, крім випадків, коли розгляд справи проводився у закритому судовому засіданні. Кожен має право на доступ до судових рішень у порядку, визначеному цим Законом.

2. Усі судові рішення є відкритими та підлягають оприлюдненню в електронній формі не пізніше наступного дня після їх виготовлення і підписання. Судові рішення також можуть публікуватися в друкованих виданнях із додержанням вимог цього Закону.

Якщо судовий розгляд відбувався у закритому судовому засіданні, судові рішення оприлюднюються з виключенням інформації, яка за рішенням суду щодо розгляду справи у закритому судовому засіданні підлягає захисту від розголошення»;

2) частину третю статті 3 викласти в такій редакції:

«3. Суд загальної юрисдикції вносить до Реєстру всі судові рішення і окремі думки суддів, викладені у письмовій формі, не пізніше наступного дня після їх ухвалення або виготовлення повного тексту.

Доступ до окремих думок суддів через Реєстр забезпечується у тому самому порядку, що й до судового рішення, стосовно якого викладено окрему думку»;

3) частину четверту статті 4 викласти в такій редакції:

«4. Обмеження права вільного користування офіційним веб-порталом судової влади України допускається настільки, наскільки це необхідно для захисту інформації, яка за рішенням суду щодо розгляду справи у закритому судовому засіданні підлягає захисту від розголошення.

Загальний доступ до ухвал про дозвіл на обшук житла чи іншого володіння особи, про відмову у задоволенні клопотання про обшук житла чи іншого володіння особи, про дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії, про відмову у задоволенні клопотання про проведення негласної слідчої (розшукової) дії забезпечується через один рік після внесення таких ухвал до Реєстру»;

4) частини другу і третю статті 7 викласти в такій редакції:

«2. До відомостей, зазначених у частині першій цієї статті, які не підлягають розголошенню, належать:

- 1) імена (ім'я, по батькові, прізвище) фізичних осіб;
  - 2) місце проживання або перебування фізичних осіб із зазначенням адреси, номери телефонів чи інших засобів зв'язку, адреси електронної пошти, ідентифікаційні номери (коди);
  - 3) реєстраційні номери транспортних засобів, реєстраційні відомості реєстрів нерухомого майна;
  - 4) номери банківських рахунків, номери платіжних карток;
  - 5) інша інформація, що дає можливість ідентифікувати фізичну особу.
3. До відомостей, зазначених у частинах першій та другій цієї статті, не належать:
- 1) прізвища та ініціали суддів, які ухвалили судові рішення;
  - 2) імена (ім'я, по батькові, прізвище) учасників судового процесу та посадових чи службових осіб, які, виконуючи свої повноваження, беруть участь у цивільній, господарській, адміністративній чи кримінальній справах, справах про адміністративні правопорушення (проступки);
  - 3) імена (ім'я, по батькові, прізвище) фізичних осіб – сторін у справі, що розглядалася міжнародною судовою чи іншою міжнародною установою, на рішення якої міститься посилання в тексті судового рішення»;
  - 5) частину третю статті 8 після слова «виправлення» доповнити словом «технічної»;
  - 6) статтю 9 викласти в такій редакції:

«Стаття 9. Ознайомлення із судовим рішенням та виготовлення його копії за зверненням особи, яка не бере (не брала) участі у справі

1. Особа, яка не бере (не брала) участі у справі, якщо судові рішення безпосередньо стосується її прав, свобод, інтересів чи обов'язків, може звернутися до апарату відповідного суду з письмовою заявою про:

- 1) надання можливості ознайомитися із судовим рішенням у приміщенні суду;
- 2) надання можливості виготовити копії судового рішення за допомогою власних технічних засобів;
- 3) виготовлення копії судового рішення апаратом суду.

2. У заяві особа повинна обґрунтувати, чому вона не змогла ознайомитися із судовим рішенням у Реєстрі, а також чому вона вважає, що судові рішення безпосередньо стосується її прав, свобод, інтересів чи обов'язків.

3. Заява розглядається відповідальною службовою особою апарату суду невідкладно, а якщо вона потребує додаткового вивчення – протягом трьох робочих днів.

4. Про результати розгляду заяви службова особа апарату суду вносить запис до відповідного журналу із зазначенням відомостей про особу, яка звернулася із заявою.

5. Копія судового рішення, виготовлена апаратом суду, засвідчується відповідальною службовою особою апарату суду та печаткою суду із зазначенням дати.

6. За виготовлення копії судового рішення справляється судовий збір у розмірі, встановленому законом.

7. В ознайомленні із судовим рішенням та у виготовленні його копії належить відмовити, якщо:

- 1) до суду звернулася особа, яка не має процесуальної дієздатності, або особа від імені заінтересованої особи за відсутності відповідних повноважень;
- 2) матеріали справи передані до іншого суду чи на зберігання до державної архівної установи, а електронна копія судового рішення відсутня;
- 3) судові рішення безпосередньо не стосується прав, свобод, інтересів чи обов'язків цієї особи.

8. Забороняється відмовляти в доступі до відповідного судового рішення заявникам, стосовно яких судом вжито заходів щодо забезпечення позову або запобіжних заходів.

9. Рішення про відмову у наданні доступу до судового рішення викладається службовою особою апарату суду в письмовій формі із зазначенням порядку його оскарження. Воно повинно бути вмотивованим.

10. Надання дозволу на доступ до судового рішення або відмова в цьому можуть бути оскаржені до голови відповідного суду або до суду в порядку, передбаченому законом.

11. За правилами цієї статті забезпечується також доступ осіб, зазначених у частині першій цієї статті, до матеріалів справи, що необхідні для оскарження судового рішення».

8. У Регламенті Верховної Ради України, затвердженому Законом України «Про Регламент Верховної Ради України» (Відомості Верховної Ради України, 2010 р., №№ 14 – 17, ст. 133 із наступними змінами):

1) у статті 208:

а) у назві статті слова «та призначення членів Вищої ради юстиції» виключити;

б) у частині першій слова та цифри «та частини другої статті 131» та «призначає членів Вищої ради юстиції» виключити;

в) у частині другій слова «Про Вищу раду юстиції» виключити;

г) у частині третій:

у першому реченні слова «членів Вищої ради юстиції» виключити;

у другому реченні слова «та членів Вищої ради юстиції» виключити;

д) у частині шостій слова «та членів Вищої ради юстиції» виключити;

2) доповнити статтею 208¹ такого змісту:

«Стаття 208¹. Порядок призначення членів Вищої ради юстиції та порядок припинення їх повноважень

1. Відповідно до частини другої статті 131 Конституції України Верховна Рада призначає членів Вищої ради юстиції.

2. Кандидатури на посади членів Вищої ради юстиції пропонує Верховній Раді Голова Верховної Ради України на підставі внесених пропозицій депутатських фракцій (депутатських груп) з дотриманням вимог Закону України «Про Вищу раду юстиції».

3. До пропозицій депутатських фракцій (депутатських груп) додаються документи, передбачені Законом України «Про Вищу раду юстиції».

4. Відомості про запропоновані кандидатури на посаду члена Вищої ради юстиції оприлюднюються на офіційному веб-сайті Верховної Ради не пізніше як за десять днів до розгляду питання про призначення.

5. Рішення про призначення членів Вищої ради юстиції приймаються таємним голосуванням шляхом подання двох окремих бюлетенів, один з яких використовується для всіх кандидатів, які є суддями або суддями у відставці, а другий – для всіх інших кандидатів, і оформляються постановами Верховної Ради. У разі якщо здійснюється призначення тільки членів, які мають бути суддями або суддями у відставці, або тільки інших членів Вищої ради юстиції, використовується тільки один відповідний бюлетень.

6. Кожен із кандидатів на призначення членом Вищої ради юстиції має право до початку голосування виступити на пленарному засіданні Верховної Ради.

7. Після виступів кандидатів та обговорення кандидатур проводиться голосування.

8. Подання про припинення повноважень члена Вищої ради юстиції вноситься Вищою радою юстиції. З письмовим поданням одночасно подаються документи, що підтверджують наявність передбачених Законом України «Про Вищу раду юстиції» підстав для припинення повноважень члена Вищої ради юстиції.

9. Обговорення питання про припинення повноважень члена Вищої ради юстиції на пленарному засіданні Верховної Ради починається з оголошення головуючим на пленарному засіданні Верховної Ради подання Вищої ради юстиції.

10. Обговорення питання про припинення повноважень члена Вищої ради юстиції розглядається в його присутності.

Після оголошення подання Вищої ради юстиції члену Вищої ради юстиції, щодо якого розглядається питання про припинення повноважень, надається слово для виступу, він відповідає на запитання народних депутатів.

У разі повторного неприбуття члена Вищої ради юстиції, щодо якого розглядається питання про припинення повноважень, на засідання Верховної Ради таке питання може бути розглянуто за його відсутності.

11. За наявності зауважень до подання Вищої ради юстиції, що потребують додаткової перевірки Вищою радою юстиції, голосування щодо припинення повноважень члена Вищої ради юстиції не проводиться. Повторний розгляд такого подання здійснюється за умов перевірки Вищою радою юстиції обставин, щодо яких висловлено зауваження, і повідомлення нею про результати такої перевірки та невідкликання внесеного подання.

12. Рішення про припинення повноважень члена Вищої ради юстиції приймається відкритим поіменним голосуванням і оформлюється постановою Верховної Ради.

13. У разі якщо рішення про припинення повноважень члена Вищої ради юстиції не прийнято, повторне голосування і повторний розгляд цього питання з тих самих підстав не допускається»;

3) у статті 214:

а) частину восьму виключити;

б) у частині третій слова і цифри «визначені статтею 75» замінити словами і цифрами «визначені статтею 77»;

в) частини четверту і п'яту викласти в такій редакції:

«4. Комітет, до предмета відання якого належать питання судустрою та статусу суддів, вносить на розгляд Верховної Ради питання про обрання кандидата на посаду судді безстроково в тридцятиденний строк з дня надходження до Верховної Ради відповідного подання Голови Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.

5. Якщо комітет, до предмета відання якого належать питання судустрою та статусу суддів, у строк, визначений частиною четвертою цієї статті, не вніс на розгляд Верховної Ради питання про обрання кандидата на посаду судді безстроково, то Голова Верховної Ради України вносить на розгляд Верховної Ради таке питання від свого імені»;

г) частину шосту викласти в такій редакції:

«6. Обговорення на пленарному засіданні Верховної Ради питання про обрання кандидата на посаду судді безстроково починається з оголошення головуючим подання Вищої кваліфікаційної комісії суддів України»;

г) у частині сьомій слова «доповідачу та безпосередньо» виключити;

4) статті 214¹, 214², 214³ виключити;

5) частину першу статті 216 після слів «Конституційного Суду України» доповнити словами «призначених Верховною Радою»;

б) доповнити статтею 216¹ такого змісту:

«Стаття 216¹. Порядок розгляду питань про звільнення суддів

1. Відповідно до пункту 26 частини першої статті 85, статті 126 Конституції України, законів України «Про Конституційний Суд України» та «Про судустрій і статус суддів» Верховна Рада звільняє:

1) суддів Конституційного Суду України, призначених Верховною Радою;

2) суддів, обраних Верховною Радою безстроково.

2. Подання про звільнення з посади судді Конституційного Суду України, призначеного Верховною Радою, вноситься Головою Верховної Ради України, а в разі його відсутності – Першим заступником або заступником Голови Верховної Ради України. До подання додаються документи, що підтверджують підстави звільнення, передбачені частиною п'ятою статті 126 Конституції України.

3. Подання про звільнення судді, обраного Верховною Радою безстроково, вноситься до Верховної Ради Вищою радою юстиції. До подання додаються документи, що підтверджують підстави звільнення, передбачені частиною п'ятою статті 126 Конституції України.

4. Обговорення питання про звільнення судді Конституційного Суду України на пленарному засіданні Верховної Ради починається з доповіді Голови Верховної Ради України щодо обставин, підстав, оцінки доказів та висновків з обговорюваного питання.

Обговорення питання про звільнення судді, обраного Верховною Радою безстроково, на пленарному засіданні Верховної Ради починається з оголошення головуючим на пленарному засіданні Верховної Ради подання Вищої ради юстиції.

5. Після доповіді суддя, питання стосовно якого розглядається, має право на виступ.

При звільненні судді на підставі пунктів 4, 5 частини п'ятої статті 126 Конституції України присутність судді є обов'язковою. Такому судді має бути повідомлено про розгляд питання про його звільнення не пізніше ніж за три дні до дня проведення засідання Верховної Ради, на якому розглядатиметься це питання. Такий суддя має право на представника. У разі повторного неприбуття судді, щодо якого розглядається питання про звільнення, на засідання Верховної Ради, за умови повідомлення йому про розгляд питання про його звільнення у строк, передбачений цією частиною, таке питання може бути розглянуто за його відсутності.

6. Кожний народний депутат має право ставити запитання доповідачу та безпосередньо судді чи його представнику, висловлювати свою думку, надавати письмові матеріали.

7. За наявності зауважень до подання про звільнення судді, що потребують додаткової перевірки органом, що вніс таке подання, голосування щодо звільнення судді не проводиться. Повторний розгляд такого подання здійснюється за умов перевірки органом, що вніс подання, обставин, щодо яких висловлено зауваження, і повідомлення цим органом про результати такої перевірки та невідкликання внесеного подання.

8. Рішення про звільнення судді приймається відкритим поіменним голосуванням і оформлюється постановою Верховної Ради. Голосування про звільнення суддів може проводитися списком, а з підстав, передбачених пунктами 4, 5, 6 частини п'ятої статті 126 Конституції України, – щодо кожного судді окремо.

9. У разі неодержання необхідної для прийняття рішення кількості голосів народних депутатів за звільнення з посади судді, обраного безстроково, з підстав, передбачених пунктами 4, 5, 6 частини п'ятої статті 126 Конституції України, проводиться повторне голосування»;

8) частину першу статті 217 після слів «Вищої ради юстиції» доповнити словами «які призначені Верховною Радою».

9. Закон України «Про судоустрій і статус суддів» (Відомості Верховної Ради України, 2010 р., №№ 41 – 45, ст. 529 із наступними змінами) викласти в такій редакції:

«ЗАКОН УКРАЇНИ

Про судоустрій і статус суддів

Цей Закон визначає організацію судової влади та здійснення правосуддя в Україні, що функціонує на засадах верховенства права відповідно до європейських стандартів і забезпечує право кожного на справедливий суд.

Розділ I

ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ СУДОВОЇ ВЛАДИ

Стаття 1. Судова влада

1. Судова влада в Україні відповідно до конституційних засад поділу влади здійснюється незалежними та безсторонніми судами, утвореними згідно із законом.

2. Судову владу реалізують професійні судді та, у визначених законом випадках, народні засідателі і присяжні шляхом здійснення правосуддя в рамках відповідних судових процедур.

3. Судочинство здійснюється Конституційним Судом України та судами загальної юрисдикції.

Стаття 2. Завдання суду

1. Суд, здійснюючи правосуддя на засадах верховенства права, забезпечує кожному право на справедливий суд та повагу до інших прав і свобод, гарантованих Конституцією і законами України, а також міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Стаття 3. Судова система України

1. Суди загальної юрисдикції утворюють єдину систему. Конституційний Суд України є єдиним органом конституційної юрисдикції в Україні.
2. Створення надзвичайних та особливих судів не допускається.
3. Порядок організації, діяльності Конституційного Суду України та статус судді Конституційного Суду України встановлюються Конституцією України та Законом України «Про Конституційний Суд України».
4. Суд як державний орган має печатку із зображенням Державного Герба України та своїм найменуванням.

Стаття 4. Законодавство про судоустрій і статус суддів

1. Судоустрій і статус суддів в Україні визначаються Конституцією України, цим Законом та іншими законами України.

Стаття 5. Здійснення правосуддя

1. Правосуддя в Україні здійснюється виключно судами. Делегування функцій судів, а також привласнення цих функцій іншими органами чи посадовими особами не допускається.
2. Особи, які привласнили функції суду, несуть відповідальність, установлену законом.
3. Народ бере участь у здійсненні правосуддя через народних засідателів і присяжних.

Стаття 6. Незалежність судів

1. Здійснюючи правосуддя, суди є незалежними від будь-якого незаконного впливу. Суди здійснюють правосуддя на основі Конституції і законів України та на засадах верховенства права.
2. Звернення до суду громадян, організацій чи посадових осіб, які відповідно до закону не є учасниками судового процесу, з приводу розгляду конкретних справ судом не розглядаються, якщо інше не передбачено законом.
3. Втручання у здійснення правосуддя, вплив на суд або суддів у будь-який спосіб, неповага до суду чи суддів, збирання, зберігання, використання і поширення інформації усно, письмово або в інший спосіб з метою впливу на безсторонність суду забороняється і тягне за собою відповідальність, установлену законом.
4. Для вирішення питань внутрішньої діяльності судів відповідно до цього Закону діє суддівське самоврядування.

Стаття 7. Право на справедливий суд

1. Кожному гарантується захист його прав, свобод та інтересів у розумні строки незалежним, безстороннім і справедливим судом, утвореним відповідно до закону.
2. Іноземці, особи без громадянства та іноземні юридичні особи мають право на судовий захист в Україні нарівні з громадянами і юридичними особами України.
3. Судова система забезпечує доступність правосуддя для кожної особи відповідно до Конституції та в порядку, встановленому законами України.

Стаття 8. Право на повноважний суд

1. Ніхто не може бути позбавлений права на розгляд його справи в суді, до підсудності якого вона віднесена процесуальним законом.
2. Суддя розглядає справи, одержані згідно з порядком розподілу судових справ, установленим відповідно до закону. На розподіл судових справ між суддями не може впливати бажання судді чи будь-яких інших осіб.

Стаття 9. Рівність перед законом і судом

1. Правосуддя в Україні здійснюється на засадах рівності всіх учасників судового процесу перед законом і судом незалежно від раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, мовних та інших ознак.

2. Суд створює такі умови, за яких кожному учаснику судового процесу гарантується рівність у реалізації наданих процесуальних прав та у виконанні процесуальних обов'язків, передбачених процесуальним законом.

Стаття 10. Правова допомога при реалізації права на справедливий суд

1. Кожен має право на правову допомогу. У випадках, визначених законом, ця допомога надається безоплатно.

2. Кожен є вільним у виборі захисника своїх прав. Порядок та умови надання правової допомоги визначаються законом.

3. Для забезпечення права на захист від обвинувачення та надання правової допомоги при вирішенні справ у судах в Україні діє адвокатура.

4. Витрати на правову допомогу учасників судового процесу відшкодовуються в порядку та розмірі, визначених законом.

Стаття 11. Гласність і відкритість судового процесу

1. Судові рішення, судові засідання та інформація щодо справ, які розглядаються судом, є відкритими, крім випадків, установлених законом. Ніхто не може бути обмежений у праві на отримання в суді усної або письмової інформації про результати розгляду його судової справи. Будь-яка особа має право на вільний доступ до судового рішення в порядку, встановленому законом.

2. Інформація про суд, який розглядає справу, сторони спору та предмет позову, дату надходження позовної заяви, апеляційної, касаційної скарги, заяви про перегляд судового рішення, стадії розгляду справи, місце, дату і час судового засідання, рух справи з одного суду до іншого є відкритою та підлягає невідкладному оприлюдненню на офіційному веб-сайті судової влади України, крім випадків, установлених законом.

3. Розгляд справ у судах відбувається відкрито, крім випадків, установлених законом. У відкритому судовому засіданні мають право бути присутніми будь-які особи. У разі вчинення особою дій, що свідчать про неповагу до суду або учасників судового процесу, така особа за вмотивованим рішенням суду може бути видалена із зали судового засідання.

Учасники судового процесу, інші особи, присутні у залі судового засідання, представники засобів масової інформації можуть проводити в залі судового засідання фотозйомку, відео- та аудіозапис з використанням портативних відео- та аудіотехнічних засобів без отримання окремого дозволу суду, але з урахуванням обмежень, установлених законом. Трансляція судового засідання здійснюється з дозволу суду. Проведення в залі судового засідання фотозйомки, відеозапису, а також трансляція судового засідання повинні здійснюватися без створення перешкод у веденні засідання та здійсненні учасниками судового процесу їхніх процесуальних прав.

4. Розгляд справи у закритому судовому засіданні допускається за вмотивованим рішенням суду виключно у випадках, передбачених законом.

5. При розгляді справ перебіг судового процесу фіксується технічними засобами в порядку, встановленому законом.

6. Учасникам судового процесу на підставі рішення суду забезпечується можливість брати участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції у порядку, встановленому законом. Обов'язок забезпечити проведення відеоконференції покладається на суд, який отримав судові рішення про проведення відеоконференції, незалежно від спеціалізації та інстанції суду, який прийняв таке рішення.

7. Судові засідання проводяться виключно в спеціально обладнаному для цього приміщенні суду – залі засідань, яке придатне для розміщення сторін та інших учасників судового процесу і дає змогу реалізувати надані їм процесуальні права і виконувати процесуальні обов'язки, передбачені законом.

Стаття 12. Мова судочинства і діловодства в судах

1. Судочинство і діловодство в судах України провадиться державною мовою.
2. Суди забезпечують рівність прав громадян у судовому процесі за мовною ознакою.
3. Суди використовують державну мову в процесі судочинства та гарантують право громадян на використання ними в судовому процесі рідної мови або мови, якою вони володіють.

Стаття 13. Обов'язковість судових рішень

1. Судове рішення, яким закінчується розгляд справи в суді, ухвалюється іменем України.
2. Судові рішення, що набрали законної сили, є обов'язковими до виконання всіма органами державної влади, органами місцевого самоврядування, їх посадовими та службовими особами, фізичними і юридичними особами та їх об'єднаннями на всій території України. Обов'язковість урахування (преюдиційність) судових рішень для інших судів визначається законом.
3. Невиконання судових рішень має наслідком юридичну відповідальність, установлену законом.
4. Висновки щодо застосування норм права, викладені у постановах Верховного Суду України, є обов'язковими для всіх суб'єктів владних повноважень, які застосовують у своїй діяльності нормативно-правовий акт, що містить відповідну норму права.
5. Висновки щодо застосування норм права, викладені у постановах Верховного Суду України, враховуються іншими судами загальної юрисдикції при застосуванні таких норм права. Суд має право відступити від правової позиції, викладеної у висновках Верховного Суду України, з одночасним наведенням відповідних мотивів.
6. Судові рішення інших держав, рішення міжнародних арбітражів, рішення міжнародних судових установ та аналогічні рішення інших міжнародних організацій щодо вирішення спорів є обов'язковими до виконання на території України за умов, визначених законом, а також відповідно до міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Стаття 14. Право на оскарження судового рішення

1. Учасники судового процесу та інші особи у випадках і порядку, встановлених законом, мають право на апеляційне та касаційне оскарження судового рішення, а також на перегляд справи Верховним Судом України.

Стаття 15. Склад суду та його визначення

1. Справи в судах розглядаються суддею одноособово, а у випадках, визначених процесуальним законом, – колегією суддів, а також за участю народних засідателів і присяжних.
2. Суддя, який розглядає справу одноособово, діє як суд.
3. У судах загальної юрисдикції функціонує автоматизована система документообігу суду.
4. Визначення судді або колегії суддів для розгляду конкретної справи здійснюється автоматизованою системою документообігу суду під час реєстрації відповідних документів, а також в інших випадках визначення складу суду на будь-якій стадії судового процесу, за принципом випадковості та в хронологічному порядку надходження справ.
Справи розподіляються з урахуванням спеціалізації суддів, навантаження кожного судді, заборони брати участь у перегляді рішень для судді, який брав участь в ухваленні судового рішення, про перегляд якого порушується питання, перебування суддів у відпустці, на лікарняному, у відрядженні, закінчення терміну повноважень судді, а також в інших передбачених законом випадках, у яких суддя не може здійснювати правосуддя або брати участь у розгляді судових справ.
5. У разі розгляду справи за участю присяжних і народних засідателів їх персональний склад визначається за допомогою автоматизованої системи.
6. Не розподіляються конкретному судді судові справи, що надійшли:
  - 1) за два місяці до закінчення повноважень судді;
  - 2) за чотирнадцять днів, якщо інше не встановлено зборами суддів відповідного суду, до початку відпустки (якщо її тривалість становить не менше чотирнадцяти календарних днів);
  - 3) за три робочі дні до початку відпустки, якщо її тривалість становить менше чотирнадцяти календарних днів;

- 4) у період відпустки судді;
- 5) за один робочий день до відрядження (за три робочі дні – якщо тривалість відрядження становить більше семи календарних днів) та в дні перебування судді у відрядженні;
- 6) під час тимчасової непрацездатності судді;
- 7) у період відрядження судді;
- 8) в інших передбачених законом випадках, у яких суддя не може здійснювати правосуддя або брати участь у розгляді судових справ.

7. Невирішені судові справи за вмотивованим розпорядженням керівника апарату суду, що додається до матеріалів справи, передаються для повторного автоматизованого розподілу виключно у разі, коли суддя (судді) у передбачених законом випадках не може продовжувати розгляд справи. Якщо суд розглядав справу колегіально, то повторний автоматизований розподіл відбувається для визначення судді (суддів) з метою заміни судді або суддів, що вибули.

8. Збори суддів відповідного суду мають право зменшити навантаження щодо розгляду справ на суддів, які обіймають адміністративні посади в суді, але не більше ніж на шістдесят відсотків порівняно з навантаженням інших суддів.

9. Відомості про результати розподілу зберігаються в автоматизованій системі документообігу суду та мають бути захищені від несанкціонованого доступу.

Результати автоматизованого розподілу справи та повторного розподілу (повторних розподілів) справи (у разі його (їх) проведення) оформлюються протоколом, який підписується уповноваженими особами апарату суду та додається до матеріалів справи.

Несанкціоноване втручання в роботу автоматизованої системи документообігу суду та в розподіл справ між суддями тягне за собою відповідальність, установлену законом.

10. Автоматизована система документообігу суду не застосовується для визначення судді (складу колегії суддів, якщо справа розглядається колегіально) для розгляду конкретної справи виключно у разі настання обставин, які об'єктивно унеможливили її функціонування та тривають понад п'ять робочих днів. Особливості розподілу судових справ у таких випадках визначаються Положенням про автоматизовану систему документообігу суду.

11. Положення про автоматизовану систему документообігу суду затверджується Радою суддів України за погодженням з Державною судовою адміністрацією України.

Стаття 16. Символи судової влади

1. Символами судової влади є державні символи України – Державний Герб України і Державний Прапор України.

2. Суддя здійснює правосуддя в мантиї та з нагрудним знаком. Зразки мантиї та нагрудного знака затверджуються Радою суддів України.

Розділ II СУДИ ЗАГАЛЬНОЇ ЮРИСДИКЦІЇ

Глава 1. Організаційні основи системи судів загальної юрисдикції

Стаття 17. Система судів загальної юрисдикції

1. Система судів загальної юрисдикції відповідно до Конституції України будується за принципами територіальності, спеціалізації та інстанційності.

2. Систему судів загальної юрисдикції складають:

- 1) місцеві суди;
- 2) апеляційні суди;
- 3) вищі спеціалізовані суди;
- 4) Верховний Суд України.

3. Найвищим судовим органом у системі судів загальної юрисдикції є Верховний Суд України. Вищими судовими органами спеціалізованих судів є відповідні вищі спеціалізовані суди.

4. Єдність системи судів загальної юрисдикції забезпечується: єдиними засадами організації та діяльності судів;

єдиним статусом суддів;
 обов'язковістю для всіх судів правил судочинства, визначених законом;
 єдністю судової практики;
 обов'язковістю виконання на території України судових рішень;
 єдиним порядком організаційного забезпечення діяльності судів;
 фінансуванням судів виключно з Державного бюджету України;
 вирішенням питань внутрішньої діяльності судів органами суддівського самоврядування.

Стаття 18. Спеціалізація судів загальної юрисдикції

1. Суди загальної юрисдикції спеціалізуються на розгляді цивільних, кримінальних, господарських, адміністративних справ, а також справ про адміністративні правопорушення.

2. У судах загальної юрисдикції за рішенням зборів суддів відповідного суду може запроваджуватися спеціалізація суддів з розгляду конкретних категорій справ.

3. У місцевих загальних судах та апеляційних судах діє спеціалізація із здійснення кримінального провадження щодо неповнолітніх.

Судді (суддя), уповноважені здійснювати кримінальне провадження щодо неповнолітніх, обираються з числа суддів відповідного суду зборами суддів цього суду за пропозицією голови суду або за пропозицією будь-якого судді цього суду, якщо пропозиція голови суду не була підтримана, на строк не більше трьох років і можуть бути переобрані повторно. Кількість суддів, уповноважених здійснювати кримінальне провадження щодо неповнолітніх, визначається окремо для кожного суду зборами суддів цього суду. Суддею, уповноваженим здійснювати кримінальне провадження щодо неповнолітніх, може бути обрано суддю зі стажем роботи суддею не менше десяти років, досвідом здійснення кримінального провадження в суді і високими морально-діловими та професійними якостями. У разі відсутності в суді суддів з необхідним стажем роботи суддя, уповноважений здійснювати кримінальне провадження щодо неповнолітніх, обирається з числа суддів, які мають найбільший стаж роботи на посаді судді.

Судді, уповноважені здійснювати кримінальне провадження щодо неповнолітніх, не звільняються від виконання обов'язків судді відповідної інстанції, проте здійснення ними таких повноважень ураховується при розподілі судових справ та має пріоритетне значення.

Стаття 19. Порядок утворення і ліквідації судів загальної юрисдикції

1. Суди загальної юрисдикції утворюються, у тому числі шляхом реорганізації, та ліквідовуються Президентом України на підставі пропозиції Державної судової адміністрації України.

2. Місцезнаходження, територіальна юрисдикція і статус суду визначаються з урахуванням принципів територіальності, спеціалізації та інстанційності.

3. Підставами для утворення чи ліквідації суду є зміна визначеної цим Законом системи судів, потреба поліпшити доступність правосуддя, необхідність оптимізації видатків державного бюджету або зміна адміністративно-територіального устрою.

Утворення суду може відбуватися шляхом створення нового суду або реорганізації (злиття, поділу) судів.

4. Кількість суддів у суді загальної юрисдикції визначає Державна судова адміністрація України за погодженням з Радою суддів України з урахуванням судового навантаження та в межах видатків, передбачених у Державному бюджеті України на утримання судів та оплату праці суддів.

Кількість суддів у Верховному Суді України встановлюється цим Законом.

Стаття 20. Порядок обрання суддів на адміністративні посади та звільнення з цих посад

1. Адміністративними посадами в суді вважаються посади голови суду та заступника (заступників) голови суду.

2. Голова місцевого суду, його заступник, голова апеляційного суду, його заступники, голова вищого спеціалізованого суду, його заступники обираються на посади зборами суддів відповідного суду із числа суддів цього суду.

Голова місцевого суду, його заступник, голова апеляційного суду, його заступники, голова вищого спеціалізованого суду, його заступники обираються на посади строком на два роки, але не більш як на строк повноважень судді, шляхом таємного голосування більшістю від кількості суддів, які працюють у відповідному суді.

Голова місцевого суду, його заступник, голова апеляційного суду, його заступники, голова вищого спеціалізованого суду, його заступники можуть бути достроково звільнені з посади за ініціативою не менш як однієї третьої від загальної кількості суддів відповідного суду шляхом таємного голосування не менш як двома третинами суддів, які працюють у відповідному суді.

Звільнення з посади судді, а також закінчення строку, на який суддю обрано на адміністративну посаду в суді, припиняє його повноваження на адміністративній посаді.

3. Голова Верховного Суду України та його заступники обираються на посаду та звільняються з посади Пленумом Верховного Суду України у порядку, встановленому цим Законом.

4. Суддя, обраний на адміністративну посаду у порядку, визначеному цією статтею, не може обіймати одну адміністративну посаду відповідного суду більш як два строки поспіль.

5. У суді, кількість суддів в якому перевищує десять суддів, може бути обраний один заступник голови суду, а у суді, кількість суддів в якому перевищує тридцять суддів, – не більше двох заступників голови суду.

6. Обрання судді на адміністративну посаду без додержання вимог цього Закону не допускається.

7. Перебування судді на адміністративній посаді в суді не звільняє його від здійснення повноважень судді відповідного суду, передбачених цим Законом.

Глава 2. Місцеві суди

Стаття 21. Види і склад місцевих судів

1. Місцевими загальними судами є районні, міжрайонні, районні у містах, міські та міськрайонні суди.

2. Місцевими господарськими судами є господарські суди Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва та Севастополя.

3. Місцевими адміністративними судами є окружні адміністративні суди, а також інші суди, передбачені процесуальним законом.

4. Місцевий суд складається з суддів місцевого суду, з числа яких обирається голова суду та, у передбачених законом випадках, заступник або заступники голови суду.

5. З числа суддів місцевого загального суду обираються слідчі судді (суддя), які здійснюють повноваження з судового контролю за дотриманням прав, свобод та інтересів осіб у кримінальному провадженні в порядку, передбаченому процесуальним законом. Кількість слідчих суддів визначається окремо для кожного суду зборами суддів цього суду. Слідчі судді (суддя) обираються зборами суддів цього суду за пропозицією голови суду або за пропозицією будь-якого судді цього суду, якщо пропозиція голови суду не була підтримана, на строк не більше трьох років і можуть бути переобрані повторно. До обрання слідчого судді відповідного суду його повноваження здійснює найстарший за віком суддя цього суду. Слідчий суддя не звільняється від виконання обов'язків судді першої інстанції, проте здійснення ним повноважень із судового контролю за дотриманням прав, свобод та інтересів осіб у кримінальному провадженні враховується при розподілі судових справ та має пріоритетне значення.

Стаття 22. Повноваження місцевого суду

1. Місцевий суд є судом першої інстанції і здійснює правосуддя у порядку, встановленому процесуальним законом.

2. Місцеві загальні суди розглядають цивільні, кримінальні, адміністративні справи, а також справи про адміністративні правопорушення у випадках та порядку, передбачених процесуальним законом.

3. Місцеві господарські суди розглядають справи, що виникають із господарських правовідносин, а також інші справи, віднесені законом до їх підсудності.

4. Місцеві адміністративні суди розглядають справи адміністративної юрисдикції (адміністративні справи).

5. Підсудність окремих категорій справ місцевим судам, а також порядок їх розгляду визначаються законом.

Стаття 23. Суддя місцевого суду

1. Суддя місцевого суду здійснює судочинство в порядку, встановленому процесуальним законом, а також інші повноваження, визначені законом.

Стаття 24. Голова місцевого суду

1. Голова місцевого суду:

1) представляє суд як орган державної влади у зносинах з іншими органами державної влади, органами місцевого самоврядування, фізичними та юридичними особами;

2) визначає адміністративні повноваження заступника голови місцевого суду;

3) контролює ефективність діяльності апарату суду, вносить керівникові територіального управління Державної судової адміністрації України подання про призначення на посаду керівника апарату суду, заступника керівника апарату суду та про звільнення їх з посад, а також про застосування до керівника апарату суду, його заступника заохочення або накладення дисциплінарного стягнення відповідно до законодавства;

4) видає на підставі акта про призначення (обрання) суддею чи звільнення судді з посади відповідний наказ;

5) повідомляє Вищу кваліфікаційну комісію суддів України та Державну судову адміністрацію України, а також через веб-портал судової влади про наявність вакантних посад суддів у суді у триденний строк з дня їх утворення;

6) забезпечує виконання рішень зборів суддів місцевого суду;

7) організовує ведення в суді судової статистики та інформаційно-аналітичне забезпечення суддів з метою підвищення якості судочинства;

8) сприяє виконанню вимог щодо підвищення кваліфікації суддів місцевого суду;

9) вносить на розгляд зборів суду пропозиції щодо кількості та персонального складу слідчих суддів;

10) здійснює інші повноваження, визначені законом.

2. Голова місцевого суду з питань, що належать до його адміністративних повноважень, видає накази і розпорядження.

3. У разі відсутності голови місцевого суду його адміністративні повноваження здійснює один із заступників голови суду за визначенням голови суду, за відсутності такого визначення – заступник голови суду, який має більший стаж роботи на посаді судді, а в разі відсутності заступника голови суду – суддя цього суду, який має більший стаж роботи на посаді судді.

Стаття 25. Заступник голови місцевого суду

1. Заступник голови місцевого суду здійснює адміністративні повноваження, визначені головою суду.

Глава 3. Апеляційні суди

Стаття 26. Види і склад апеляційних судів

1. У системі судів загальної юрисдикції діють апеляційні суди як суди апеляційної інстанції з розгляду цивільних і кримінальних, господарських, адміністративних справ, справ про адміністративні правопорушення.

2. Апеляційними судами з розгляду цивільних і кримінальних справ, а також справ про адміністративні правопорушення є апеляційні суди, які утворюються відповідно до указу Президента України в апеляційних округах.

3. Апеляційними судами з розгляду господарських справ, апеляційними судами з розгляду адміністративних справ є відповідно апеляційні господарські суди та апеляційні адміністративні суди, які утворюються відповідно до указу Президента України в апеляційних округах.

4. Суддею апеляційного суду може бути суддя, який за результатами кваліфікаційного оцінювання підтвердив здатність здійснювати правосуддя в апеляційному суді, має досвід роботи суддею

не менше п'яти років або має науковий ступінь, отриманий до призначення на посаду судді, та стаж наукової діяльності у галузі права або науково-педагогічної діяльності у галузі права у вищому навчальному закладі або вищих навчальних закладах, що здійснюють підготовку фахівців освітнього ступеня «магістр», до призначення на посаду судді не менше десяти років.

5. У складі апеляційного суду можуть утворюватися судові палати з розгляду окремих категорій справ. Судову палату очолює секретар судової палати, який обирається з числа суддів цього суду строком на два роки. Суддя не може бути секретарем судової палати у відповідному суді більш як два строки поспіль. Рішення про утворення судової палати, її склад, а також про обрання секретаря судової палати приймаються зборами суддів апеляційного суду за пропозицією голови суду. Секретар судової палати організовує роботу відповідної палати, контролює здійснення аналізу та узагальнення судової практики у справах, віднесених до компетенції палати, інформує збори суддів апеляційного суду про діяльність судової палати.

Стаття 27. Повноваження апеляційного суду

1. Апеляційний суд:

- 1) здійснює правосуддя у порядку, встановленому процесуальним законом;
- 2) у випадках, передбачених процесуальним законом, розглядає справи відповідної судової юрисдикції як суд першої інстанції;
- 3) аналізує судову статистику, вивчає та узагальнює судову практику, інформує про результати узагальнення судової практики відповідні місцеві суди, а також суди вищого рівня;
- 4) надає місцевим судам методичну допомогу в застосуванні законодавства;
- 5) здійснює інші повноваження, визначені законом.

Стаття 28. Суддя апеляційного суду

1. Суддя апеляційного суду здійснює судочинство в порядку, встановленому процесуальним законом, а також інші повноваження, визначені законом.

Стаття 29. Голова апеляційного суду

1. Голова апеляційного суду:

- 1) представляє суд як орган державної влади у зносинах з іншими органами державної влади, органами місцевого самоврядування, фізичними та юридичними особами;
  - 2) визначає адміністративні повноваження заступників голови апеляційного суду;
  - 3) контролює ефективність діяльності апарату суду, вносить Голові Державної судової адміністрації України подання про призначення на посади керівника апарату суду, заступника керівника апарату суду та про звільнення їх з посад, а також про застосування до керівника апарату суду, його заступника заохочення або накладення дисциплінарного стягнення відповідно до законодавства;
  - 4) видає на підставі акта про обрання на посаду судді чи звільнення судді з посади відповідний наказ;
  - 5) повідомляє Вищу кваліфікаційну комісію суддів України та Державну судову адміністрацію України, а також через веб-портал судової влади про наявність вакантних посад суддів у апеляційному суді у триденний строк з дня їх утворення;
  - 6) забезпечує виконання рішень зборів суддів апеляційного суду;
  - 7) організовує ведення та аналіз судової статистики, організовує вивчення та узагальнення судової практики, інформаційно-аналітичне забезпечення суддів з метою підвищення якості судочинства;
  - 8) сприяє виконанню вимог щодо підтримання кваліфікації суддів апеляційного суду та підвищення їхнього професійного рівня;
  - 9) здійснює повноваження слідчого судді та призначає з числа суддів апеляційного суду суддів (суддю) для здійснення таких повноважень у випадках, передбачених процесуальним законом;
  - 10) здійснює інші повноваження, визначені законом.
2. Голова апеляційного суду з питань, що належать до його адміністративних повноважень, видає накази і розпорядження.

3. У разі відсутності голови апеляційного суду його адміністративні повноваження здійснює один із заступників голови суду за визначенням голови суду, за відсутності такого визначення – заступник голови суду, який має більший стаж роботи на посаді судді, а в разі відсутності заступника голови суду – суддя цього суду, який має більший стаж роботи на посаді судді.

Стаття 30. Заступник голови апеляційного суду

1. Заступник голови апеляційного суду здійснює адміністративні повноваження, визначені головою суду.

Глава 4. Вищі спеціалізовані суди

Стаття 31. Види і склад вищих спеціалізованих судів

1. У системі судів загальної юрисдикції діють вищі спеціалізовані суди як суди касаційної інстанції з розгляду цивільних і кримінальних, господарських, адміністративних справ.

2. Вищими спеціалізованими судами є: Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ, Вищий господарський суд України, Вищий адміністративний суд України.

3. Суддею вищого спеціалізованого суду може бути суддя, який за результатами кваліфікаційного оцінювання підтвердив здатність здійснювати правосуддя у вищому спеціалізованому суді, має досвід роботи суддею не менше десяти років або має науковий ступінь, отриманий до призначення на посаду судді, та стаж наукової діяльності у галузі права або науково-педагогічної діяльності у галузі права у вищому навчальному закладі або вищих навчальних закладах, що здійснюють підготовку фахівців освітнього ступеня «магістр», до призначення на посаду судді не менше десяти років.

4. У вищому спеціалізованому суді утворюються палати з розгляду окремих категорій справ. Судову палату очолює секретар судової палати, який обирається з числа суддів цього суду строком на два роки. Суддя не може бути секретарем судової палати у відповідному суді більш як два строки поспіль. Рішення про утворення судової палати, її склад, а також про обрання секретаря судової палати приймаються зборами суддів вищого спеціалізованого суду за пропозицією голови суду. Секретар судової палати організовує роботу відповідної палати, контролює здійснення аналізу та узагальнення судової практики у справах, віднесених до компетенції палати, інформує збори суддів вищого спеціалізованого суду про діяльність судової палати.

5. У вищому спеціалізованому суді діє пленум вищого спеціалізованого суду для вирішення питань, визначених цим Законом. Склад і порядок діяльності пленуму вищого спеціалізованого суду визначаються цим Законом.

Стаття 32. Повноваження вищого спеціалізованого суду

1. Вищий спеціалізований суд:

- 1) здійснює правосуддя у порядку, встановленому процесуальним законом;
- 2) у випадках, передбачених процесуальним законом, розглядає справи відповідної судової спеціалізації як суд першої або апеляційної інстанції;
- 3) аналізує судову статистику, вивчає та узагальнює судову практику;
- 4) надає методичну допомогу судам нижчого рівня з метою однакового застосування норм Конституції та законів України у судовій практиці на основі її узагальнення та аналізу судової статистики; дає спеціалізованим судам нижчого рівня рекомендаційні роз'яснення з питань застосування законодавства щодо вирішення справ відповідної судової спеціалізації;
- 5) здійснює інші повноваження, визначені законом.

Стаття 33. Суддя вищого спеціалізованого суду

1. Суддя вищого спеціалізованого суду здійснює судочинство в порядку, встановленому процесуальним законом, а також інші повноваження, визначені законом.

Стаття 34. Голова вищого спеціалізованого суду

1. Голова вищого спеціалізованого суду:

1) представляє суд та відповідні спеціалізовані суди як орган державної влади у зносинах з іншими органами державної влади, органами місцевого самоврядування, фізичними та юридичними особами, а також із судовими органами інших держав та міжнародними організаціями;

2) визначає адміністративні повноваження заступників голови вищого спеціалізованого суду;

3) контролює ефективність діяльності апарату суду, вносить Голові Державної судової адміністрації України подання про призначення на посаду керівника апарату суду, заступника керівника апарату суду та про звільнення їх з посад, а також про застосування до керівника апарату суду, його заступника заохочення або накладення дисциплінарного стягнення відповідно до законодавства;

4) видає на підставі акта про обрання на посаду судді чи звільнення судді з посади відповідний наказ;

5) повідомляє Вищу кваліфікаційну комісію суддів України та Державну судову адміністрацію України, а також через веб-портал судової влади про наявність вакантних посад суддів у вищому спеціалізованому суді у триденний строк з дня їх утворення;

6) скликає пленум вищого спеціалізованого суду; вносить на розгляд пленуму подання про призначення на посаду секретаря пленуму; вносить на розгляд пленуму питання та головує на його засіданнях;

7) інформує пленум вищого спеціалізованого суду про стан правосуддя у відповідній судовій спеціалізації та практику вирішення окремих категорій справ;

8) забезпечує виконання рішень зборів суддів вищого спеціалізованого суду;

9) організовує ведення та аналіз судової статистики, вивчення та узагальнення судової практики, інформаційно-аналітичне забезпечення суддів з метою підвищення якості судочинства;

10) сприяє виконанню вимог щодо підтримання кваліфікації суддів вищого спеціалізованого суду, підвищення їхнього професійного рівня;

11) здійснює інші повноваження, визначені законом.

2. Голова вищого спеціалізованого суду з питань, що належать до його адміністративних повноважень, видає накази і розпорядження.

3. У разі відсутності голови вищого спеціалізованого суду його адміністративні повноваження здійснює один із заступників голови суду за визначенням голови суду, за відсутності такого визначення – заступник голови суду, який має більший стаж роботи на посаді судді, а в разі відсутності заступника голови суду – суддя цього суду, який має більший стаж роботи на посаді судді.

Стаття 35. Заступник голови вищого спеціалізованого суду

1. Заступник голови вищого спеціалізованого суду здійснює адміністративні повноваження, визначені головою суду.

Стаття 36. Пленум вищого спеціалізованого суду

1. Пленум вищого спеціалізованого суду діє у складі всіх суддів вищого спеціалізованого суду для вирішення питань, віднесених до його повноважень цим Законом.

2. Пленум вищого спеціалізованого суду:

1) обирає за поданням голови вищого спеціалізованого суду з числа суддів вищого спеціалізованого суду та увільняє від обов'язків секретаря пленуму вищого спеціалізованого суду;

2) з метою забезпечення однакового застосування норм права при вирішенні окремих категорій справ відповідної судової спеціалізації узагальнює практику застосування матеріального і процесуального законів, систематизує та забезпечує оприлюднення правових позицій вищого спеціалізованого суду з посиланням на судові рішення, в яких вони були сформульовані;

3) заслуховує інформацію про стан правосуддя у відповідній судовій спеціалізації та практику вирішення окремих категорій справ; заслуховує інформацію голови та заступників голови вищого спеціалізованого суду про їх діяльність;

4) приймає рішення про звернення до Верховного Суду України про направлення конституційного подання щодо конституційності законів та інших правових актів Верховної Ради України, актів Президента України, актів Кабінету Міністрів України, правових актів Верховної Ради Автономної Республіки Крим та щодо офіційного тлумачення Конституції та законів України;

5) затверджує Регламент пленуму вищого спеціалізованого суду;

6) за результатами аналізу судової статистики та узагальнення судової практики дає роз'яснення рекомендаційного характеру з питань застосування спеціалізованими судами законодавства при вирішенні справ відповідної судової спеціалізації;

7) надає висновки щодо проектів законодавчих актів, які стосуються судоустрою, судочинства, статусу суддів, виконання судових рішень та інших питань, пов'язаних із функціонуванням судової системи України;

8) затверджує положення про Науково-консультативну раду вищого спеціалізованого суду та визначає її персональний склад;

9) визначає персональний склад редакційної колегії друкованого органу вищого спеціалізованого суду;

10) розглядає та вирішує інші питання, віднесені законом до його повноважень.

3. Пленум вищого спеціалізованого суду скликається головою вищого спеціалізованого суду в разі потреби або на вимогу не менш як п'ятої частини від складу суддів вищого спеціалізованого суду, але не рідше двох разів на рік. Про день і час скликання пленуму його учасники повідомляються не пізніше як за п'ять робочих днів до дня засідання. У цей же строк надсилаються матеріали щодо питань, які виносяться на розгляд пленуму.

4. Засідання пленуму вищого спеціалізованого суду є повноважним за умови присутності на ньому не менше двох третин від складу пленуму.

5. На засідання пленуму можуть бути запрошені судді судів відповідної спеціалізації, представники органів державної влади, наукових установ, громадських організацій, засобів масової інформації та інші особи.

6. Постанови пленуму приймаються відкритим або таємним голосуванням більшістю голосів членів пленуму, підписуються головою на засіданні пленуму та секретарем пленуму і публікуються в офіційному друкованому органі вищого спеціалізованого суду та на веб-сайті суду.

7. Секретар пленуму вищого спеціалізованого суду організовує роботу секретаріату пленуму, підготовку засідань пленуму, забезпечує ведення протоколу та контролює виконання постанов, прийнятих пленумом вищого спеціалізованого суду.

Стаття 37. Науково-консультативна рада та офіційний друкований орган вищого спеціалізованого суду

1. Науково-консультативна рада утворюється при вищому спеціалізованому суді з числа фахівців у галузі права для розгляду проблемних питань застосування норм права, попереднього розгляду проектів постанов вищого спеціалізованого суду, підготовка яких потребує наукового забезпечення.

2. Порядок організації та діяльності Науково-консультативної ради визначається положенням, що затверджується пленумом вищого спеціалізованого суду.

3. Вищий спеціалізований суд має офіційний друкований орган, в якому публікуються матеріали судової практики вищого спеціалізованого суду та інших судів відповідної судової спеціалізації, матеріали з питань організації діяльності судів відповідної судової спеціалізації та інші матеріали.

Офіційний друкований орган може видаватися в електронному вигляді.

Глава 5. Верховний Суд України

Стаття 38. Верховний Суд України – найвищий судовий орган у системі судів загальної юрисдикції

1. Верховний Суд України є найвищим судовим органом у системі судів загальної юрисдикції України, який забезпечує єдність судової практики у порядку та спосіб, визначені процесуальним законом.

2. Верховний Суд України:

1) здійснює правосуддя в порядку, встановленому процесуальним законом;

2) здійснює аналіз судової статистики, узагальнення судової практики;

3) надає висновки щодо проектів законодавчих актів, які стосуються судоустрою, судочинства, статусу суддів, виконання судових рішень та інших питань, пов'язаних із функціонуванням судової системи України;

4) надає висновок про наявність чи відсутність у діяннях, у яких звинувачується Президент України, ознак державної зради або іншого злочину; вносить за зверненням Верховної Ради України письмове подання про неможливість виконання Президентом України своїх повноважень за станом здоров'я;

5) звертається до Конституційного Суду України щодо конституційності законів, інших правових актів, а також щодо офіційного тлумачення Конституції та законів України;

6) забезпечує однакове застосування норм права судами різних спеціалізацій у порядку та спосіб, визначені процесуальним законом;

7) здійснює інші повноваження, визначені законом.

Стаття 39. Склад Верховного Суду України

1. До складу Верховного Суду України входять сорок вісім суддів, із числа яких обираються Голова Верховного Суду України та заступники Голови Верховного Суду України.

2. Суддею Верховного Суду України може бути суддя, який за результатами кваліфікаційного оцінювання підтвердив здатність здійснювати правосуддя у найвищому судовому органі у системі судів загальної юрисдикції України, має досвід роботи суддею не менше п'ятнадцяти років або має науковий ступінь, отриманий до призначення на посаду судді, та стаж наукової діяльності у галузі права або науково-педагогічної діяльності у галузі права у вищому навчальному закладі або вищих навчальних закладах, що здійснюють підготовку фахівців освітнього ступеня «магістр», до призначення на посаду судді не менше п'ятнадцяти років.

3. У Верховному Суді України діють:

- 1) Судова палата в адміністративних справах;
- 2) Судова палата у господарських справах;
- 3) Судова палата у кримінальних справах;
- 4) Судова палата у цивільних справах.

До складу судової палати входять судді відповідної спеціалізації (адміністративної, господарської, кримінальної, цивільної).

4. У Верховному Суді України діє Пленум Верховного Суду України для вирішення питань, визначених Конституцією України та цим Законом. Склад і порядок діяльності Пленуму Верховного Суду України визначаються цим Законом.

Стаття 40. Суддя Верховного Суду України

1. Суддя Верховного Суду України:

- 1) здійснює судочинство в порядку, встановленому процесуальним законом;
- 2) бере участь у розгляді питань, що виносяться на засідання Пленуму Верховного Суду України;
- 3) аналізує судову практику, бере участь у її узагальненні;
- 4) здійснює інші повноваження, визначені законом.

Стаття 41. Голова Верховного Суду України

1. Голова Верховного Суду України:

1) представляє суд як орган державної влади та систему судів загальної юрисдикції у зносинах з іншими органами державної влади, органами місцевого самоврядування, фізичними та юридичними особами, а також із судовими органами інших держав та міжнародними організаціями;

2) визначає адміністративні повноваження заступників Голови Верховного Суду України;

3) скликає Пленум Верховного Суду України; вносить на розгляд Пленуму подання щодо призначення на посаду секретаря Пленуму та секретарів палат; вносить на розгляд Пленуму питання та головує на його засіданнях;

4) видає на підставі акта про обрання на посаду судді Верховного Суду України або звільнення судді з посади відповідний наказ;

5) повідомляє Вищу кваліфікаційну комісію суддів України, а також через веб-портал судової влади про наявність вакантних посад суддів у Верховному Суді України у триденний строк з дня їх утворення;

б) контролює ефективність діяльності апарату суду, вносить Голові Державної судової адміністрації України подання про призначення на посаду керівника апарату суду, заступника керівника апарату суду та про звільнення їх з посад, а також про застосування до керівника апарату суду, його заступника заохочення або накладення дисциплінарного стягнення відповідно до законодавства;

7) інформує Пленум Верховного Суду України про діяльність Верховного Суду України;

8) здійснює інші повноваження, визначені законом.

2. Голова Верховного Суду України з питань, що належать до його адміністративних повноважень, видає накази і розпорядження.

3. Голова Верховного Суду України за посадою входить до складу Вищої ради юстиції.

4. У разі відсутності Голови Верховного Суду України його адміністративні повноваження здійснює один із заступників Голови Верховного Суду України за його визначенням. У разі відсутності заступників адміністративні повноваження Голови Верховного Суду України здійснює суддя, який має більший стаж роботи на посаді судді Верховного Суду України.

Стаття 42. Порядок обрання Голови Верховного Суду України

1. Голова Верховного Суду України обирається на посаду строком на п'ять років та звільняється з посади Пленумом Верховного Суду України більшістю голосів від загального складу Пленуму шляхом таємного голосування.

Суддя Верховного Суду України не може бути обраний Головою Верховного Суду України більше ніж на один строк.

2. Пленум Верховного Суду України з питання обрання Голови Верховного Суду України скликається не пізніше одного місяця з дня припинення повноважень попереднього Голови Верховного Суду України.

3. Процедура обрання на посаду Голови Верховного Суду України та звільнення його з посади встановлюється Регламентом Пленуму Верховного Суду України, що затверджується Пленумом. Зміна регламентної процедури менше ніж за шість місяців до закінчення строку повноважень Голови Верховного Суду України не допускається.

Стаття 43. Порядок дострокового звільнення з посади Голови Верховного Суду України

1. Голова Верховного Суду України може бути достроково звільнений з посади з підстав, установлених законом. Повноваження Голови Верховного Суду України також припиняються достроково внаслідок висловлення йому недовіри Пленумом Верховного Суду України.

2. Порядок дострокового припинення повноважень Голови Верховного Суду України внаслідок висловлення йому недовіри Пленумом Верховного Суду України визначається виключно цією статтею. Регламент Пленуму Верховного Суду України щодо цього порядку не застосовується.

3. Питання про висловлення недовіри Голові Верховного Суду України розглядається Пленумом Верховного Суду України за поданням не менш як п'ятої частини суддів від складу Пленуму Верховного Суду України, скріпленим їх підписами. Подання має бути вмотивованим.

4. Для проведення Пленуму Верховного Суду України з питання висловлення недовіри Голові Верховного Суду України судді, визначені в частині третій цієї статті, створюють організаційний комітет та призначають його голову і заступника, про що складається протокол.

5. Організаційний комітет забезпечує підготовку і проведення Пленуму Верховного Суду України з питання висловлення недовіри Голові Верховного Суду України у двадцятиденний термін з дня його створення. Учасники засідання Пленуму Верховного Суду України повідомляються організаційним комітетом про день і час скликання Пленуму Верховного Суду України та питання, що виноситься на його розгляд, з надсиланням відповідних матеріалів у порядку, встановленому цим Законом. Внесення до порядку денного Пленуму Верховного Суду України інших питань, крім висловлення недовіри Голові Верховного Суду України, забороняється.

6. Засідання Пленуму Верховного Суду України з питання висловлення недовіри Голові Верховного Суду України є повноважним за умови присутності на ньому більше половини суддів від складу Пленуму Верховного Суду України. На засіданні Пленуму Верховного Суду України головує голова організаційного комітету, а в разі його відсутності – заступник голови організаційного комітету.

7. Головуючий виносить на затвердження Пленуму Верховного Суду України пропозиції щодо секретаря засідання Пленуму Верховного Суду України, персонального складу лічильної комісії, а також форми бюлетеня та протоколу голосування, які затверджуються відкритим голосуванням.

8. Питання про висловлення недовіри Голові Верховного Суду України розглядається за участю Голови Верховного Суду України або без його участі. Голова Верховного Суду України по суті порушених питань може також надати письмові пояснення, які висвітлюються ним або уповноваженою ним особою на засіданні Пленуму Верховного Суду України.

9. Організаційний комітет визначає порядок проведення засідання і процедуру голосування з урахуванням вимог цього Закону і здійснює контроль за їх дотриманням.

10. Рішення про висловлення недовіри Голові Верховного Суду України приймається шляхом таємного голосування більшістю голосів від складу Пленуму Верховного Суду України.

11. Рішення про висловлення недовіри Голові Верховного Суду України оформлюється Постановою Пленуму Верховного Суду України, яка підписується головою та секретарем засідання, обраним Пленумом Верховного Суду України за пропозицією головуючого.

12. Висловлення недовіри Голові Верховного Суду України не позбавляє його повноважень судді Верховного Суду України. У разі дострокового припинення повноважень Голови Верховного Суду України обрання Голови Верховного Суду України здійснюється в порядку, встановленому цим Законом.

13. Питання про недовіру Голові Верховного Суду України не може повторно ініціюватися протягом року з дня його розгляду на засіданні Пленуму Верховного Суду України.

14. Порядок звільнення з посади Голови Верховного Суду України з підстав, не пов'язаних із висловленням йому недовіри Пленумом Верховного Суду України, визначається законом та Регламентом Пленуму Верховного Суду України.

Стаття 44. Заступник Голови Верховного Суду України

1. Заступник Голови Верховного Суду України обирається на посаду строком на п'ять років та звільняється з посади Пленумом Верховного Суду України за пропозицією суддів Верховного Суду України. Рішення про його обрання на посаду та про звільнення з посади приймається більшістю голосів від загального складу Пленуму Верховного Суду України шляхом таємного голосування.

2. Заступник Голови Верховного Суду України може бути достроково звільнений з посади у порядку, встановленому Регламентом Пленуму Верховного Суду України.

3. Заступник Голови Верховного Суду України здійснює адміністративні повноваження, визначені законом, а також Головою Верховного Суду України, та інформує Пленум Верховного Суду України про свою діяльність.

Стаття 45. Судові палати Верховного Суду України

1. Судові палати Верховного Суду України:

1) здійснюють правосуддя в порядку, встановленому процесуальним законом;

2) аналізують судову статистику та вивчають судову практику, здійснюють узагальнення судової практики;

3) здійснюють інші повноваження, передбачені законом.

2. Персональний склад судових палат визначається Пленумом Верховного Суду України за пропозицією суддів Верховного Суду України.

3. Судову палату Верховного Суду України очолює секретар судової палати, який:

1) організовує роботу відповідної судової палати та головує на її засіданнях;

2) організовує аналіз судової статистики, вивчення і узагальнення судової практики;

3) інформує Пленум Верховного Суду України про діяльність судової палати;

4) здійснює інші передбачені законом повноваження.

4. Секретар судової палати Верховного Суду України обирається на посаду строком на п'ять років за поданням Голови Верховного Суду України та звільняється з посади Пленумом Верховного Суду України більшістю голосів від загального складу Пленуму шляхом таємного голосування.

Суддя Верховного Суду України не може бути обраний секретарем судової палати Верховного Суду України більше ніж на один строк.

5. У разі відсутності секретаря судової палати його обов'язки виконує суддя палати, який має найбільший стаж роботи на посаді судді Верховного Суду України.

Стаття 46. Пленум Верховного Суду України

1. Пленум Верховного Суду України є колегіальним органом, до складу якого входять усі судді Верховного Суду України.

2. Пленум Верховного Суду України:

1) обирає на посади та звільняє з посад Голову Верховного Суду України, заступників Голови Верховного Суду України у порядку, встановленому цим Законом;

2) обирає з числа суддів Верховного Суду України за поданням Голови Верховного Суду України та увільняє від виконання обов'язків секретаря Пленуму Верховного Суду України та секретарів судових палат;

3) заслуховує інформацію Голови Верховного Суду України про його діяльність;

4) надає висновки щодо проектів законодавчих актів, які стосуються судоустрою, судочинства, статусу суддів, виконання судових рішень та інших питань, пов'язаних із функціонуванням судової системи України;

5) приймає рішення про звернення до Конституційного Суду України з питань конституційності законів та інших правових актів, а також щодо офіційного тлумачення Конституції та законів України;

6) надає висновок про наявність чи відсутність у діяннях, в яких звинувачується Президент України, ознак державної зради або іншого злочину; вносить за зверненням Верховної Ради України письмове подання про неможливість виконання Президентом України своїх повноважень за станом здоров'я;

7) затверджує Регламент Пленуму Верховного Суду України;

8) затверджує Положення про Науково-консультативну раду при Верховному Суді України та її склад;

9) затверджує склад редакційної колегії офіційного друкованого органу Верховного Суду України;

10) розглядає та вирішує інші питання, віднесені законом до його повноважень.

3. Засідання Пленуму Верховного Суду України є повноважним за умови присутності на ньому не менше двох третин від складу Пленуму, крім випадків, установлених цим Законом.

4. На засідання Пленуму можуть бути запрошені представники органів державної влади, наукових установ, громадських організацій, засобів масової інформації та інші особи.

5. Пленум Верховного Суду України скликається Головою Верховного Суду України в разі потреби або на вимогу не менш як четвертої частини від складу суддів Верховного Суду України, але не рідше одного разу на три місяці. У разі відсутності Голови Верховного Суду України Пленум скликається одним із заступників Голови Верховного Суду України. Про день і час скликання Пленуму та питання, що виносяться на його розгляд, учасники засідання Пленуму повідомляються не пізніше як за п'ять робочих днів до засідання. У цей же строк надсилаються матеріали щодо питань, які виносяться на розгляд Пленуму.

6. Засідання Пленуму веде Голова Верховного Суду України. У разі відсутності Голови Верховного Суду України засідання Пленуму веде заступник Голови Верховного Суду України.

7. Порядок роботи Пленуму Верховного Суду України встановлюється цим Законом та прийнятим відповідно до нього Регламентом Пленуму Верховного Суду України.

8. Пленум Верховного Суду України приймає з розглянутих питань постанови. Постанови Пленуму Верховного Суду України підписуються головоючим на засіданні Пленуму та секретарем Пленуму і публікуються в офіційному друкованому органі та розміщуються на веб-сайті Верховного Суду України.

9. Секретар Пленуму Верховного Суду України організовує роботу секретаріату Пленуму, підготовку засідань Пленуму, забезпечує ведення протоколу та контролює виконання постанов, прийнятих Пленумом Верховного Суду України.

10. Особливості проведення Пленуму Верховного Суду України з розгляду окремих питань, у тому числі щодо процедури скликання, повноважності засідання, порядку роботи, процедури голосування, порядку прийняття рішень та підписання постанов, прийнятих Пленумом Верховного Суду України, встановлюються законом.

Стаття 47. Науково-консультативна рада та офіційний друкований орган Верховного Суду України

1. Науково-консультативна рада утворюється при Верховному Суді України з числа висококваліфікованих фахівців у галузі права для підготовки наукових висновків з питань діяльності Верховного Суду України, підготовка яких потребує наукового забезпечення.

2. Порядок організації та діяльності Науково-консультативної ради визначається положенням, що затверджується Пленумом Верховного Суду України.

3. Верховний Суд України має офіційний друкований орган, в якому публікуються матеріали судової практики Верховного Суду України та інших судів загальної юрисдикції, матеріали з питань організації діяльності судів загальної юрисдикції та інші матеріали. Офіційний друкований орган може видаватися в електронному вигляді.

Розділ III

ПРОФЕСІЙНІ СУДДІ, НАРОДНІ ЗАСІДАТЕЛІ ТА ПРИСЯЖНІ

Глава 1. Загальні положення статусу судді

Стаття 48. Незалежність судді

1. Суддя у своїй діяльності щодо здійснення правосуддя є незалежним від будь-якого незаконного впливу, тиску або втручання. Суддя здійснює правосуддя на основі Конституції і законів України, керуючись при цьому принципом верховенства права. Втручання в діяльність судді щодо здійснення правосуддя забороняється і тягне за собою відповідальність, установлену законом.

2. Суддя не зобов'язаний давати жодних пояснень щодо суті справ, які перебувають у його провадженні, крім випадків, установлених законом.

3. Суддя зобов'язаний звернутися з повідомленням про втручання в його діяльність як судді щодо здійснення правосуддя до органів суддівського самоврядування та правоохоронних органів.

4. Незалежність судді забезпечується:

1) особливим порядком його призначення, обрання, притягнення до відповідальності та звільнення;

2) недоторканністю та імунітетом судді;

3) незмінюваністю судді;

4) порядком здійснення правосуддя, визначеним процесуальним законом, таємницею ухвалення судового рішення;

5) заборонаю втручання у здійснення правосуддя;

6) відповідальністю за неповагу до суду чи судді;

7) окремим порядком фінансування та організаційного забезпечення діяльності судів, установленим законом;

8) належним матеріальним та соціальним забезпеченням судді;

9) функціонуванням органів суддівського самоврядування;

10) визначеними законом засобами забезпечення особистої безпеки судді, членів його сім'ї, майна, а також іншими засобами їх правового захисту;

11) правом судді на відставку.

5. Органи державної влади, органи місцевого самоврядування, їх посадові та службові особи, а також фізичні і юридичні особи та їх об'єднання зобов'язані поважати незалежність судді і не посягати на неї.

6. При прийнятті нових законів або внесенні змін до чинних законів не допускається звуження змісту та обсягу визначених Конституцією України гарантій незалежності судді.

Стаття 49. Недоторканність судді

1. Суддя є недоторканим. Затримання судді або обрання стосовно нього запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою чи домашнього арешту до ухвалення обвинувального вироку судом не може бути здійснено без згоди Верховної Ради України.

2. Суддя, затриманий за підозрою у вчиненні діяння, за яке встановлена кримінальна чи адміністративна відповідальність, повинен бути негайно звільнений після з'ясування його особи. Суддя не може бути підданий приводу чи примусово доставлений до будь-якого органу чи установи, крім суду.

3. Судді може бути повідомлено про підозру у вчиненні кримінального правопорушення лише Генеральним прокурором України або його заступником.

4. Суддя може бути відсторонений від посади у зв'язку з притягненням до кримінальної відповідальності на підставі вмотивованого клопотання Генерального прокурора України виключно в порядку, встановленому цим Законом. Таке відсторонення здійснюється Вищою кваліфікаційною комісією суддів України на строк не більше двох місяців.

Продовження строку відсторонення судді від посади у зв'язку з притягненням до кримінальної відповідальності здійснюється в тому ж порядку на строк не більше одного місяця. Клопотання про продовження строку такого відсторонення судді від посади подається не пізніше п'ятнадцяти днів до закінчення строку, на який суддю було відсторонено. Вимоги до клопотання про відсторонення судді від посади у зв'язку з притягненням до кримінальної відповідальності встановлюються процесуальним законом.

Суддя на час відсторонення від посади позбавляється права на отримання доплат до посадового окладу судді.

5. Проведення стосовно судді оперативно-розшукових заходів чи слідчих дій, що можуть проводитися лише з дозволу суду, здійснюється на підставі судового рішення, ухваленого за клопотанням Генерального прокурора України або його заступників, керівника регіональної прокуратури або його заступників.

6. Кримінальне провадження щодо обвинувачення судді у вчиненні кримінального правопорушення, а також прийняття рішення про проведення стосовно судді оперативно-розшукових заходів чи слідчих дій, застосування запобіжних заходів не може здійснюватися тим судом, в якому обвинувачений обіймає чи обіймав посаду судді. У разі якщо згідно із загальними правилами підсудності кримінальне провадження стосовно судді має здійснюватися або рішення про проведення стосовно судді оперативно-розшукових заходів чи слідчих дій або застосування запобіжних заходів має прийматися тим судом, в якому обвинувачений обіймає чи обіймав посаду судді, кримінальне провадження або прийняття рішення про проведення оперативно-розшукових заходів чи слідчих дій здійснюється судом, найбільш територіально наближеним до суду, в якому обвинувачений обіймає чи обіймав посаду судді, іншої адміністративно-територіальної одиниці (Автономної Республіки Крим, області, міста Києва чи Севастополя).

7. За шкоду, завдану судом, відповідає держава на підставах та в порядку, встановлених законом.

Стаття 50. Відповідальність за неповагу до суду чи судді

1. Прояв неповаги до суду чи судді з боку осіб, які є учасниками процесу або присутні в судовому засіданні, тягне за собою відповідальність, установлену законом.

Стаття 51. Посвідчення судді

1. Судді, голови судів та їх заступники, судді у відставці, народні засідателі та присяжні мають посвідчення, зразки яких затверджуються Радою суддів України.

2. Посвідчення судді, призначеного на посаду вперше, голови суду, заступника голови суду підписує Президент України. Посвідчення судді, обраного на посаду безстроково, судді у відставці підписує Голова Верховної Ради України.

3. Посвідчення Голови Верховного Суду України та заступника Голови Верховного Суду України підписує секретар Пленуму Верховного Суду України.

4. Посвідчення народного засідателя, присяжного підписує голова суду, в якому народний засідатель, присяжний здійснює правосуддя.

5. Вручення посвідчення здійснює особа, яка його підписала, або за її дорученням інша особа.

Глава 2. Суддя

Стаття 52. Статус судді

1. Суддею є громадянин України, який відповідно до Конституції України та цього Закону призначений чи обраний суддею, займає штатну суддівську посаду в одному з судів України і здійснює правосуддя на професійній основі.

2. Судді в Україні мають єдиний статус незалежно від місця суду в системі судів загальної юрисдикції чи адміністративної посади, яку суддя обіймає в суді.

Стаття 53. Незмінованість судді

1. Судді, який обіймає посаду безстроково, гарантується перебування на посаді судді до досягнення ним шістдесяти п'яти років, крім випадків звільнення судді з посади або відставки судді відповідно до цього Закону.

2. Суддю не може бути переведено до іншого суду без його згоди, крім переведення:

- 1) у разі реорганізації, ліквідації або припинення роботи суду;
- 2) в порядку дисциплінарного стягнення.

Стаття 54. Вимоги щодо несумісності

1. Перебування на посаді судді несумісне із зайняттям посади в будь-якому іншому органі державної влади, органі місцевого самоврядування та з представницьким мандатом. Перебування на посаді судді також несумісне із наявністю заборони такій особі обіймати посади, щодо яких здійснюється очищення влади в порядку, передбаченому Законом України «Про очищення влади».

2. Суддя не має права поєднувати свою діяльність із підприємницькою або адвокатською діяльністю, будь-якою іншою оплачуваною роботою (крім викладацької, наукової і творчої діяльності), а також входити до складу керівного органу чи наглядової ради підприємства або організації, що має на меті одержання прибутку.

3. Суддя не може належати до політичної партії чи професійної спілки, виявляти прихильність до них, брати участь у політичних акціях, мітингах, страйках. Перебуваючи на посаді, суддя не може бути кандидатом на виборні посади в органах державної влади (крім судової) та органах місцевого самоврядування, а також брати участь у передвиборчій агітації.

4. У разі призначення судді членом Вищої ради юстиції, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України він відряджається для роботи в цих органах на постійній основі. За членами цих органів – суддями зберігаються гарантії матеріального, соціального та побутового забезпечення, передбачені законодавством для суддів.

Суддю за його заявою може бути відряджено для роботи у Національній школі суддів України із збереженням розміру суддівської винагороди за основним місцем роботи та встановлених законом доплат.

5. Суддя повинен дотримуватися вимог щодо несумісності, визначених законодавством у сфері запобігання корупції. Не вважається сумісництвом відрядження на роботу до Вищої ради юстиції, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Національної школи суддів України.

Стаття 55. Права та обов'язки судді

1. Права судді, пов'язані зі здійсненням правосуддя, визначаються Конституцією України, процесуальним та іншими законами.

2. Суддя має право брати участь у суддівському самоврядуванні.

Судді можуть утворювати громадські об'єднання та брати участь у них з метою захисту своїх прав та інтересів, підвищення професійного рівня.

Суддя може бути членом національних або міжнародних асоціацій та інших організацій, що мають на меті захист інтересів суддів, утвердження авторитету судової влади в суспільстві або розвиток юридичної професії та науки.

3. Суддя має право підвищувати свій професійний рівень та проходити з цією метою відповідну підготовку.

4. Суддя повинен додержуватися присяги.

5. Суддя зобов'язаний:

1) своєчасно, справедливо та безсторонньо розглядати і вирішувати судові справи відповідно до закону з дотриманням засад і правил судочинства;

2) дотримуватися правил суддівської етики;

3) виявляти повагу до учасників процесу;

4) не розголошувати відомості, які становлять таємницю, що охороняється законом, у тому числі таємницю нарадчої кімнати і закритого судового засідання;

5) виконувати вимоги та дотримуватися обмежень, установлених законодавством у сфері запобігання корупції;

6) подавати декларацію особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування;

7) систематично розвивати професійні навички (уміння), підтримувати свою кваліфікацію на належному рівні, необхідному для виконання повноважень в суді, де він обіймає посаду;

8) звертатися з повідомленням про втручання в його діяльність як судді щодо здійснення правосуддя до органів суддівського самоврядування та правоохоронних органів упродовж п'яти днів після того, як йому стало відомо про таке втручання.

6. Суддя, призначений на посаду судді вперше, проходить щорічну підготовку у Національній школі суддів України. Суддя, який обіймає посаду судді безстроково, проходить підготовку у Національній школі суддів України не менше ніж раз на три роки.

7. Суддя до звільнення з посади не може бути нагороджений державними нагородами, а також будь-якими іншими нагородами, відзнаками, грамотами. Суддя може бути нагороджений державними нагородами лише за проявлену ним особисту мужність і героїзм в умовах, пов'язаних із ризиком для життя.

Стаття 56. Присяга судді

1. Особа, вперше призначена на посаду судді, набуває повноважень судді після складення присяги судді такого змісту:

«Я, (ім'я та прізвище), вступаючи на посаду судді, урочисто присягаю Українському народові об'єктивно, безсторонньо, неупереджено, незалежно, справедливо та кваліфіковано здійснювати правосуддя від імені України, керуючись принципом верховенства права, підкоряючись лише закону, чесно і сумлінно здійснювати повноваження та виконувати обов'язки судді, дотримуватися етичних принципів і правил поведінки судді, не вчиняти дій, що порочать звання судді або підривають авторитет правосуддя».

2. Суддя складає присягу під час урочистої церемонії у присутності Президента України. До участі в церемонії запрошуюються Голова Верховного Суду України, Голова Ради суддів України, Голова Вищої ради юстиції та Голова Вищої кваліфікаційної комісії суддів України. Текст присяги підписується суддею і зберігається в його суддівському досьє.

Стаття 57. Етика судді

1. Питання етики суддів визначаються Кодексом суддівської етики, що затверджується з'їздом суддів України.

2. З метою встановлення відповідності рівня життя судді наявному у нього та членів його сім'ї майну і одержаним ними доходам стосовно судді проводиться моніторинг способу життя відповідно до закону. Інформація, отримана за результатами моніторингу, включається до суддівського досьє.

Глава 3. Народні засідателі та присяжні

Стаття 58. Статус народного засідателя та присяжного

1. Народним засідателем є громадянин України, який у випадках, визначених процесуальним законом, та за його згодою вирішує справи у складі суду разом із професійним суддею, забезпечуючи згідно з Конституцією України безпосередню участь народу у здійсненні правосуддя.

Народні засідателі під час розгляду і вирішення справ користуються повноваженнями судді.

2. Присяжним є громадянин України, якого у випадках, визначених процесуальним законом, залучають до здійснення правосуддя, забезпечуючи згідно з Конституцією України безпосередню участь народу у здійсненні правосуддя.

3. Народні засідателі та присяжні виконують обов'язки, визначені пунктами 1 – 5 частини п'ятої статті 55 цього Закону.

Стаття 59. Список народних засідателів

1. До списку народних засідателів у кількості, зазначеній у поданні голови суду, включаються громадяни, які постійно проживають на території, на яку поширюється юрисдикція відповідного суду, відповідають вимогам статті 61 цього Закону і дали згоду бути народними засідателями.

2. Список народних засідателів формує за зверненням голови відповідного місцевого суду комісія, склад якої затверджує відповідна місцева рада.

Список народних засідателів затверджується рішенням відповідної місцевої ради (за місцем розташування суду).

Для міжрайонних судів склад комісії та список народних засідателів затверджується рішенням обласних рад.

Список народних засідателів переглядається у разі необхідності для заміни осіб, які вибули зі списку.

3. Після затвердження списку народних засідателів такий список передається до відповідного суду, в тому числі в електронній формі. Інформацію, що міститься у зазначеному списку, не може бути використано для цілей, що не пов'язані із добором народних засідателів.

Стаття 60. Список присяжних

1. Для затвердження списку присяжних територіальне управління Державної судової адміністрації України звертається з поданням до відповідної місцевої ради, що формує і затверджує у кількості, зазначеній у поданні, список громадян, які постійно проживають на території, на яку поширюється юрисдикція відповідного суду, відповідають вимогам статті 61 цього Закону і дали згоду бути присяжними.

2. У разі неприйняття місцевою радою протягом двох місяців з моменту отримання подання рішення про затвердження списку присяжних територіальне управління Державної судової адміністрації України звертається з поданням щодо затвердження списку присяжних до відповідної обласної ради.

3. Список присяжних затверджується на два роки і переглядається в разі необхідності для заміни осіб, які вибули зі списку, за поданням територіального управління Державної судової адміністрації України.

4. Після затвердження списку присяжних такий список передається до відповідного суду. Інформацію, що міститься у зазначеному списку, не може бути використано для цілей, що не пов'язані із добором присяжних.

Стаття 61. Вимоги до народного засідателя, присяжного

1. Народним засідателем, присяжним може бути громадянин України, який досяг тридцятирічного віку і постійно проживає на території, на яку поширюється юрисдикція відповідного суду.

2. Не підлягають включенню до списків народних засідателів та списків присяжних громадяни:

1) визнані судом обмежено дієздатними або недієздатними;

2) які мають хронічні психічні чи інші захворювання, що перешкоджають виконанню обов'язків народного засідателя, присяжного;

3) які мають незняту чи непогашену судимість;

4) народні депутати України, члени Кабінету Міністрів України, судді, прокурори, працівники органів внутрішніх справ та інших правоохоронних органів, військовослужбовці, працівники апаратів судів, інші державні службовці, посадові особи місцевого самоврядування, адвокати, нотаріуси, члени Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Вищої ради юстиції;

5) особи, на яких протягом останнього року накладалося адміністративне стягнення за вчинення корупційного правопорушення;

б) громадяни, які досягли шістдесяти п'яти років;

7) особи, які не володіють державною мовою.

3. Особа, включена до списку народних засідателів або списку присяжних, зобов'язана повідомити суд про обставини, що унеможливають її участь у здійсненні правосуддя, у разі їх наявності.

4. Особа, включена до списку народних засідателів, не може залучатися до розгляду справи як присяжний.

Особа, включена до списку присяжних, не може залучатися до розгляду справи як народний засідатель.

Стаття 62. Підстави і порядок увільнення від виконання обов'язків народного засідателя та присяжного

1. За наявності обставин, зазначених у частині другій статті 61 цього Закону, голова суду повинен увільнити особу, яку було включено до списку народних засідателів або списку присяжних, від виконання обов'язків народного засідателя чи присяжного.

2. Голова суду також увільняє від виконання обов'язків народного засідателя чи присяжного:

1) особу, яка перебуває у відпустці у зв'язку з вагітністю та пологами, у відпустці по догляду за дитиною, а також особу, яка має дітей дошкільного чи молодшого шкільного віку або утримує дітей-інвалідів або членів сім'ї похилого віку;

2) керівника або заступника керівника органу місцевого самоврядування;

3) особу, яка через свої релігійні переконання вважає для себе неможливою участь у здійсненні правосуддя;

4) іншу особу, якщо голова суду визнає поважними причини, на які вона посилається.

3. Особу, зазначену в частині другій цієї статті, увільняють від виконання обов'язків народного засідателя або присяжного за її заявою, поданою до початку виконання цих обов'язків.

4. Увільнення від виконання обов'язків народного засідателя або присяжного внаслідок відводу (самовідводу) в конкретній справі здійснюється в порядку, встановленому процесуальним законом.

Стаття 63. Залучення народних засідателів, присяжних до виконання обов'язків у суді

1. Суд залучає народних засідателів до здійснення правосуддя у порядку черговості на строк не більше одного місяця на рік, крім випадків, коли продовження цього строку зумовлено необхідністю закінчити розгляд справи, розпочатий за їхньої участі.

Добір громадян для запрошення до участі у здійсненні правосуддя як народних засідателів або присяжних здійснюється за допомогою автоматизованої системи.

2. Письмове запрошення для участі у здійсненні правосуддя суд надсилає народному засідателю або присяжному не пізніше ніж за сім днів до початку судового засідання. Запрошення містить інформацію про права та обов'язки народного засідателя чи присяжного, вимоги до них, а також підстави для увільнення від виконання обов'язків. Одночасно із запрошенням надсилається письмове повідомлення для роботодавця про залучення особи як народного засідателя або присяжного.

3. Залучення присяжних до виконання обов'язків у суді та їх виклик здійснюються в порядку, визначеному процесуальним законом.

4. Роботодавець зобов'язаний увільнити народного засідателя, присяжного від роботи на час виконання ними обов'язків зі здійснення правосуддя. Відмова в увільненні від роботи вважається неповагою до суду.

5. Народний засідатель, присяжний зобов'язані вчасно з'явитися на запрошення суду для участі в судовому засіданні. Неприбуття в судове засідання без поважних причин вважається неповагою до суду.

Стаття 64. Гарантії прав народних засідателів і присяжних

1. Народним засідателям, присяжним за час виконання ними обов'язків у суді в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, виплачується винагорода. Їм відшкодовуються витрати на проїзд і наймання житла, а також виплачуються добові. Зазначені виплати здійснюються територіальними управліннями Державної судової адміністрації України за рахунок коштів Державного бюджету України.

2. За народними засідателями, присяжними на час виконання ними обов'язків у суді за місцем основної роботи зберігаються всі гарантії та пільги, передбачені законом. Час виконання народним засідателем чи присяжним обов'язків у суді зараховується до всіх видів трудового стажу. Звільнення народного засідателя, присяжного з роботи або переведення на іншу роботу без його згоди під час виконання ним обов'язків у суді не допускається.

3. На народних засідателів, присяжних поширюються гарантії незалежності і недоторканності суддів, установлені законом, на час виконання ними обов'язків із здійснення правосуддя. За обґрунтованим клопотанням народного засідателя, присяжного заходи безпеки щодо нього можуть уживатися і після закінчення виконання цих обов'язків.

Розділ IV

ПОРЯДОК ЗАЙНЯТТЯ ПОСАДИ СУДДІ СУДУ ЗАГАЛЬНОЇ ЮРИСДИКЦІЇ

Глава 1. Загальні положення

Стаття 65. Вимоги до кандидатів на посаду судді

1. На посаду судді може бути рекомендований громадянин України, не молодший двадцяти п'яти років, який має вищу юридичну освіту і стаж роботи в галузі права не менш як три роки, проживає в Україні не менш як десять років та володіє державною мовою.

2. Не можуть бути рекомендовані на посаду судді громадяни:

- 1) визнані судом обмежено дієздатними або недієздатними;
- 2) які мають хронічні психічні чи інші захворювання, що перешкоджають виконанню функцій зі здійснення правосуддя;
- 3) які мають незняту чи непогашену судимість.

Не може претендувати на посаду судді особа, до якої згідно із законом застосовується заборона обіймати відповідну посаду.

Не може претендувати на посаду судді також особа, яку було раніше звільнено з посади судді за порушення присяги, порушення вимог щодо несумісності або у зв'язку із набранням законної сили обвинувальним вироком, крім випадків визнання в судовому порядку протиправним рішення про звільнення з цих підстав або скасування обвинувального вироку суду.

3. Для цілей цієї статті вважається:

1) вищою юридичною освітою – вища юридична освіта ступеня магістра (або прирівняна до неї вища освіта за освітньо-кваліфікаційним рівнем спеціаліста), здобута в Україні, а також вища юридична освіта відповідного ступеня, здобута в іноземних державах та визнана в Україні в установленому законом порядку;

2) стажем роботи у галузі права – стаж роботи особи за спеціальністю після здобуття нею вищої юридичної освіти.

Глава 2. Призначення на посаду судді

Стаття 66. Порядок призначення на посаду судді вперше

1. Призначення на посаду судді вперше здійснюється виключно в порядку, визначеному цим Законом, та включає такі стадії:

- 1) прийняття Вищою кваліфікаційною комісією суддів України рішення про оголошення добору кандидатів на посаду судді з урахуванням прогнозованої кількості вакантних посад суддів;
- 2) розміщення Вищою кваліфікаційною комісією суддів України на своєму офіційному веб-сайті оголошення про проведення добору кандидатів на посаду судді.

В оголошенні має бути зазначено кінцевий термін подання документів до Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, що не може бути меншим ніж 30 днів з дати розміщення оголошення, а також прогнозована кількість вакантних посад суддів на наступний рік;

3) подання особами, які виявили намір стати суддею, до Вищої кваліфікаційної комісії суддів України відповідної заяви та документів, визначених статтею 67 цього Закону;

4) здійснення Вищою кваліфікаційною комісією суддів України перевірки відповідності осіб, які звернулися із заявою для участі в доборі, установленим цим Законом вимогам до кандидата на посаду судді на основі поданих документів;

5) допуск Вищою кваліфікаційною комісією суддів України осіб, які за результатами перевірки на час звернення відповідають установленим цим Законом вимогам до кандидата на посаду судді, до участі у доборі та складенні відбіркового іспиту;

6) складення особою, допущеною до участі у доборі, відбіркового іспиту;

7) встановлення Вищою кваліфікаційною комісією суддів України результатів відбіркового іспиту та їх оприлюднення на офіційному веб-сайті Вищої кваліфікаційної комісії суддів України;

8) проведення стосовно осіб, які успішно склали відбірковий іспит, спеціальної перевірки в порядку, визначеному законодавством про запобігання корупції, з урахуванням особливостей, визначених статтею 70 цього Закону;

9) проходження кандидатами, які успішно склали відбірковий іспит та пройшли спеціальну перевірку, спеціальної підготовки; отримання свідоцтва про проходження спеціальної підготовки;

10) складення кандидатами, які пройшли спеціальну підготовку, кваліфікаційного іспиту та встановлення його результатів;

11) зарахування Вищою кваліфікаційною комісією суддів України кандидатів на посаду судді за результатами кваліфікаційного іспиту до резерву на заміщення вакантних посад судді, визначення їх рейтингу, оприлюднення списку кандидатів на посаду судді, включених до резерву та рейтингового списку, на офіційному веб-сайті Вищої кваліфікаційної комісії суддів України;

12) оголошення Вищою кваліфікаційною комісією суддів України відповідно до кількості наявних вакантних посад судді у місцевих судах загальної юрисдикції конкурсу на заміщення таких посад;

13) проведення Вищою кваліфікаційною комісією суддів України конкурсу на заміщення вакантної посади судді на основі рейтингу кандидатів, які взяли участь у такому конкурсі, та внесення рекомендації Вишій раді юстиції щодо призначення кандидата на посаду судді;

14) розгляд Вищою радою юстиції питання про дотримання визначеної цим Законом процедури на стадіях, передбачених пунктами 1 – 13 цієї частини, та внесення подання Президентові України про призначення кандидата на посаду судді;

15) прийняття Президентом України рішення про призначення кандидата на посаду судді.

Стаття 67. Подання кандидатом на посаду судді документів до Вищої кваліфікаційної комісії суддів України

1. Для участі у доборі кандидат на посаду судді подає:

1) письмову заяву про участь у доборі кандидатів на посаду судді;

2) копію паспорта громадянина України;

3) анкету кандидата на посаду судді, що містить інформацію про нього;

4) копію диплома про вищу юридичну освіту (з додатками), здобуту в Україні, копії документів про вищу юридичну освіту, здобуту за кордоном, разом із копіями документів, що підтверджують їх визнання в Україні, а також копії документів про науковий ступінь, вчене звання (за наявності);

5) копію трудової книжки, послужного списку (за наявності);

6) довідку медичної установи про стан здоров'я кандидата з висновком щодо його придатності до роботи на посаді, пов'язаній із виконанням функцій держави;

7) письмову згоду на збирання, зберігання, обробку та використання інформації про кандидата з метою оцінки його готовності до роботи на посаді судді;

8) згоду на проведення щодо нього спеціальної перевірки відповідно до закону;

9) декларацію особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, у порядку, встановленому законодавством про запобігання корупції;

10) копію військового квитка (для військовослужбовців або військовозобов'язаних);

11) заяву про проведення перевірки, передбаченої Законом України «Про очищення влади».

Форма і зміст заяви про участь у доборі кандидатів на посаду судді, анкети кандидата на посаду судді затверджуються Вищою кваліфікаційною комісією суддів України та розміщуються на її офіційному веб-сайті.

Вимагати від кандидата надання документів, не передбачених цією статтею, забороняється.

2. Приймання документів завершується в день, визначений в оголошенні як кінцевий термін їх подання. Заяви, що надійшли після зазначеного строку, не розглядаються.

3. До добору кандидатів на посаду судді допускаються особи, які подали всі необхідні документи, передбачені частиною першою цієї статті, та відповідають установленим цим Законом вимогам до кандидата на посаду судді.

Особи, які не подали всіх необхідних документів та/або подали документи, що не відповідають вимогам, до добору не допускаються. У разі недопуску особи до добору кандидатів на посаду судді Вища кваліфікаційна комісія суддів України приймає вмотивоване рішення.

Стаття 68. Порядок проведення добору кандидатів на посаду судді

1. Добір кандидатів на посаду судді полягає у проходженні особами, допущеними до добору, відбіркового іспиту, організації проведення Вищою кваліфікаційною комісією суддів України щодо осіб спеціальної перевірки в порядку, встановленому законодавством у сфері запобігання корупції, з урахуванням особливостей, передбачених цією статтею, а також у проходженні спеціальної підготовки та складенні кваліфікаційного іспиту.

2. Вища кваліфікаційна комісія суддів України зобов'язана забезпечити прозорість відбіркового та кваліфікаційного іспитів. На кожному з цих етапів та під час перевірки робіт можуть бути присутніми представники засобів масової інформації, громадських об'єднань, судді, адвокати, представники органів суддівського самоврядування, а також кожний кандидат на посаду судді, який брав участь у складенні відповідного іспиту.

Стаття 69. Відбірковий іспит

1. Відбірковий іспит проводиться Вищою кваліфікаційною комісією суддів України у формі анонімного тестування з метою перевірки рівня загальних теоретичних знань кандидата на посаду судді в галузі права, володіння ним державною мовою, особистих морально-психологічних якостей кандидата.

2. Вища кваліфікаційна комісія суддів України на своєму офіційному веб-сайті повідомляє кандидатів на посаду судді, допущених до відбіркового іспиту, про дату, час і місце його проведення не пізніше як за десять днів до визначеної дати іспиту.

3. Невідкладно після закінчення відбіркового іспиту Вища кваліфікаційна комісія суддів України у присутності кандидатів на посаду судді забезпечує перевірку робіт і визначає з урахуванням прогнорозованої кількості вакантних посад прохідний бал, що не може бути нижчим 75 відсотків максимально можливого балу відповідного відбіркового іспиту.

4. Результати відбіркового іспиту оприлюднюються на офіційному веб-сайті Вищої кваліфікаційної комісії суддів України не пізніше наступного дня після проведення іспиту.

5. За результатами відбіркового іспиту Вища кваліфікаційна комісія суддів України приймає попереднє рішення про допуск осіб, які успішно склали відбірковий іспит, до наступного етапу добору і оприлюднює це рішення на офіційному веб-сайті Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.

6. Порядок складення відбіркового іспиту та методика оцінювання результатів визначаються положенням, що затверджується Вищою кваліфікаційною комісією суддів України.

Стаття 70. Проведення спеціальної перевірки щодо кандидата на посаду судді

1. Для проведення спеціальної перевірки Вища кваліфікаційна комісія суддів України не пізніше наступного дня після прийняття попереднього рішення про допуск осіб, які успішно склали відбірковий іспит, до наступного етапу добору надсилає до уповноважених органів запити про перевірку відповідних відомостей щодо вказаних осіб. Зазначені запити підписує голова або заступник голови Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.

На підставі одержаної інформації Вища кваліфікаційна комісія суддів України готує довідку про результати проведення спеціальної перевірки.

2. Фізичні та юридичні особи мають право подавати до Вищої кваліфікаційної комісії суддів України інформацію щодо кандидатів на посаду судді.

3. За результатами спеціальної перевірки Вища кваліфікаційна комісія суддів України приймає рішення про направлення осіб, які відповідають установленим до кандидата на посаду судді вимогам, для проходження спеціальної підготовки в Національній школі суддів України.

У разі одержання інформації, що може свідчити про невідповідність кандидата на посаду судді установленим цим Законом вимогам, Вища кваліфікаційна комісія суддів України розглядає її на своєму засіданні із запрошенням такого кандидата. Кандидат на посаду судді має право ознайомитися з цією інформацією, надати відповідні пояснення, спростувати та заперечити її. За результатами розгляду інформації Вища кваліфікаційна комісія суддів України приймає вмотивоване рішення про припинення подальшої участі у доборі кандидата на посаду судді.

Стаття 71. Спеціальна підготовка кандидата на посаду судді

1. Спеціальна підготовка кандидата на посаду судді включає теоретичну та практичну підготовку судді в Національній школі суддів України.

2. Програму, навчальний план та порядок проходження спеціальної підготовки кандидатами на посаду судді затверджує Вища кваліфікаційна комісія суддів України за рекомендацією Національної школи суддів України.

3. Спеціальна підготовка проводиться протягом дванадцяти місяців за рахунок коштів Державного бюджету України. На період проходження кандидатом підготовки за ним зберігається основне місце роботи, виплачується стипендія в розмірі не менше половини посадового окладу судді місцевого суду загальної юрисдикції. Строк проходження спеціальної підготовки в Національній школі суддів України зараховується до стажу роботи в галузі права.

4. За результатами спеціальної підготовки кандидати отримують свідоцтво устанавленого Вищою кваліфікаційною комісією суддів України зразка. Проходженням кандидатом спеціальної підготовки вважається успішне виконання програми підготовки.

5. Національна школа суддів України надсилає матеріали щодо кандидатів, які пройшли спеціальну підготовку, до Вищої кваліфікаційної комісії суддів України для складення кваліфікаційного іспиту.

6. У разі порушення кандидатом на посаду судді порядку проходження спеціальної підготовки, що призвело до його відрахування, припинення кандидатом проходження такої підготовки за власною ініціативою, неуспішного виконання кандидатом на посаду судді програми спеціальної підготовки він повинен відшкодувати кошти, витрачені на його підготовку. Кандидат на посаду судді зобов'язаний відшкодувати кошти, витрачені на його спеціальну підготовку, також у разі, якщо він без поважних причин не з'явився для складення кваліфікаційного іспиту або протягом трьох років з дня зарахування до резерву не подав заяву про участь у конкурсі на зайняття вакантної посади судді чи за власним бажанням виключений із резерву.

Стаття 72. Кваліфікаційний іспит

1. Кваліфікаційний іспит є атестуванням особи, яка пройшла спеціальну підготовку і виявила намір бути рекомендованою для призначення на посаду судді.

2. Кваліфікаційний іспит полягає у виявленні належних теоретичних знань та рівня професійної підготовки кандидата на посаду судді, у тому числі отриманого за результатами спеціальної підготовки, а також ступеня його здатності здійснювати правосуддя.

3. Кваліфікаційний іспит проводиться шляхом складення кандидатом на посаду судді письмового анонімного тестування та виконання анонімно письмового практичного завдання з метою виявлення рівня знань, практичних навичок та умінь у застосуванні закону та веденні судового засідання.

4. Кваліфікаційний іспит проводиться Вищою кваліфікаційною комісією суддів України у спеціально обладнаному для цього приміщенні. Перебіг кваліфікаційного іспиту фіксується за допомогою технічних засобів відео- та звукозапису. На кожному його етапі та під час оцінювання результатів можуть бути присутніми представники засобів масової інформації, професійних організацій правників, а також правозахисних організацій.

5. Порядок складення кваліфікаційного іспиту, методика оцінювання кандидатів визначаються положенням, що затверджується Вищою кваліфікаційною комісією суддів України.

6. Результати кваліфікаційного іспиту дійсні протягом трьох років з дня складення іспиту.

7. Якщо особа набрала менше 75 відсотків максимально можливого балу кваліфікаційного іспиту, вона вважається такою, що не склала кваліфікаційний іспит. Особа, яка не склала кваліфікаційний іспит, може бути допущена до складення такого іспиту повторно не раніше ніж через рік. Особа, яка не склала кваліфікаційний іспит повторно, може бути допущена до наступного іспиту не раніш як через два роки.

8. Вища кваліфікаційна комісія суддів України визначає рейтинг кандидатів на посаду судді відповідно до кількості набраних кандидатами балів за результатами кваліфікаційного іспиту. У рейтингу також окремо відображаються бали із завдань, якими перевіряють здатність кандидата бути суддею за відповідними спеціалізаціями. Вища кваліфікаційна комісія суддів України зараховує до резерву на заміщення вакантних посад суддів тих кандидатів, які набрали не менше 75 відсотків максимально можливого балу кваліфікаційного іспиту.

9. Інформація про результати кваліфікаційного іспиту і місце кандидата на посаду судді за рейтингом є загальнодоступною та оприлюднюється на офіційному веб-сайті Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.

10. Порушення процедури проведення кваліфікаційного іспиту щодо кандидата на посаду судді може бути оскаржено в порядку, визначеному Кодексом адміністративного судочинства України.

Стаття 73. Проведення конкурсу на зайняття вакантної посади судді

1. Для проведення конкурсу на зайняття вакантної посади судді Вища кваліфікаційна комісія суддів України приймає рішення про його оголошення, розміщує відповідну інформацію на своєму офіційному веб-сайті та публікує її у визначених нею друкованих засобах масової інформації не пізніше як за місяць до дня проведення конкурсу. Загальний порядок подання заяви для участі в конкурсі та умови його проведення визначаються Вищою кваліфікаційною комісією суддів України. Інформація про подання заяви для участі у конкурсі кожним кандидатом на заміщення конкретної вакантної посади судді оприлюднюється на офіційному веб-сайті Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.

2. В оголошенні про конкурс зазначаються найменування судів, де є вакантні посади суддів, кількість таких посад, умови проведення конкурсу, дата, час і місце його проведення.

3. Кандидати на посаду судді, які виявили бажання взяти участь у конкурсі на заміщення вакантних посад, у встановлений строк подають до Вищої кваліфікаційної комісії суддів України письмові заяви.

4. Вища кваліфікаційна комісія суддів України проводить конкурс на зайняття вакантних посад суддів на підставі рейтингу кандидатів за результатами кваліфікаційного іспиту, складеного в межах процедури добору суддів (для місцевих судів) або кваліфікаційного оцінювання (для інших судів).

Конкурс полягає у доборі для зайняття вакантної посади судді кандидатом, який серед інших учасників конкурсу має вищу позицію за рейтингом. У разі однакової позиції за рейтингом перевагу має кандидат, який набрав більшу кількість балів із виконаного під час відповідного іспиту практичного завдання, яким перевірена його здатність бути суддею за відповідною спеціалізацією або суддею суду відповідної інстанції, а за однакової кількості балів – кандидат, який має більший стаж роботи в галузі права.

5. За результатами конкурсного добору Вища кваліфікаційна комісія суддів України надсилає до Вищої ради юстиції відповідно до кількості вакантних посад суддів рекомендації про призначення кандидатів суддями.

6. Відповідно до внесеної Вищою кваліфікаційною комісією суддів України рекомендації Вища рада юстиції на своєму засіданні розглядає питання про призначення кандидата на посаду судді та в разі прийняття позитивного рішення вносить подання Президентові України про призначення кандидата на посаду судді.

Вища рада юстиції може відмовити у внесенні Президентові України подання про призначення кандидата суддею виключно з підстав порушення визначеного законом порядку призначення на посаду судді.

У разі відмови у внесенні Президентові України подання про призначення кандидата суддею Вища рада юстиції приймає вмотивоване рішення, яке може бути оскаржено до Вищого адміністративного суду України у порядку, встановленому процесуальним законом.

Кандидат на посаду судді, якому Вищою радою юстиції відмовлено у внесенні подання про призначення його суддею вперше, без нового проходження процедури добору не може бути повторно зарахований до резерву.

Стаття 74. Призначення на посаду судді

1. Призначення на посаду судді здійснюється Президентом України на підставі та в межах подання Вищої ради юстиції, без перевірки додержання встановлених цим Законом вимог до кандидатів на посаду судді та порядку проведення добору кандидатів на посаду судді.

Будь-які звернення щодо кандидата на посаду судді не перешкоджають його призначенню на посаду судді. Викладені в таких зверненнях факти можуть бути підставою для порушення Президентом України перед компетентними органами питання про проведення в установленому законом порядку перевірки цих фактів.

2. Президент України видає указ про призначення судді не пізніше тридцяти днів із дня отримання відповідного подання Вищої ради юстиції.

Стаття 75. Переведення судді до іншого суду у межах п'ятирічного строку

1. Суддя у межах п'ятирічного строку може бути переведений на посаду судді до іншого суду Президентом України в порядку, передбаченому цим Законом.

2. Переведення судді на посаду судді до іншого суду здійснюється за результатами конкурсу на заміщення вакантної посади судді, проведеного в порядку, визначеному статтею 73 цього Закону.

У разі участі в конкурсі на заміщення вакантної посади судді в іншому суді того самого рівня за бажанням судді можуть бути враховані результати його попереднього кваліфікаційного іспиту або іспиту в межах процедури кваліфікаційного оцінювання. Суддя може скласти відповідний іспит згідно з цим Законом повторно, але не раніше ніж через три роки після попереднього складення відповідного іспиту.

За однакових результатів у конкурсі перевага надається тому кандидату, який має більший стаж роботи на посаді судді.

3. Переведення судді на посаду судді до іншого суду того самого рівня може здійснюватися без конкурсу тільки у випадках реорганізації, ліквідації або припинення роботи суду, в якому такий суддя обіймає посаду судді.

Переведення на посаду судді нижчого рівня може здійснюватися у разі, якщо за результатами кваліфікаційного оцінювання не підтверджена здатність судді здійснювати правосуддя в суді відповідного рівня.

Переведення судді у межах п'ятирічного строку до іншого суду в порядку дисциплінарної відповідальності здійснюється Президентом України на підставі подання або пропозиції органу, який прийняв рішення про притягнення судді до дисциплінарної відповідальності.

Глава 3. Розгляд питання про обрання на посаду судді безстроково

Стаття 76. Порядок обрання на посаду судді безстроково

1. Суддя, строк повноважень якого закінчується, за його заявою має бути рекомендований Вищою кваліфікаційною комісією суддів України для обрання його Верховною Радою України на посаду судді безстроково, якщо відсутні визначені законом обставини, що перешкоджають цьому.

2. Обрання на посаду судді безстроково здійснюється в такому порядку:

1) кандидат звертається з письмовою заявою до Вищої кваліфікаційної комісії суддів України про рекомендування його для обрання на посаду судді безстроково;

2) Вища кваліфікаційна комісія суддів України повідомляє про підготовку матеріалів щодо кандидата на посаду судді безстроково на офіційному веб-сайті та в офіційних засобах масової інформації;

3) Вища кваліфікаційна комісія суддів України перевіряє відомості про кандидата, досліджує його суддівське дос'є, враховує показники розгляду кандидатом за час його роботи на посаді судді та у випадках, передбачених цим Законом, – результати його кваліфікаційного оцінювання;

4) Вища кваліфікаційна комісія суддів України приймає вмотивоване рішення про рекомендуваннн чи відмову в рекомендуванні для обрання на посаду судді безстроково і в разі рекомендуваннн направляє відповідне подання до Верховної Ради України;

5) Верховна Рада України приймає рішення про обрання кандидата на посаду судді безстроково.

Стаття 77. Звернення кандидата на посаду судді безстроково до Вищої кваліфікаційної комісії суддів України

1. Кандидат на посаду судді безстроково не пізніш як за шість місяців до закінчення строку перебування на посаді судді звертається до Вищої кваліфікаційної комісії суддів України із заявою про рекомендуваннн його для обрання на посаду судді безстроково.

2. Із заявою до Вищої кваліфікаційної комісії суддів України про рекомендуваннн для обрання на посаду судді безстроково може звернутися також кандидат, якого звільнено з посади судді у зв'язку із закінченням строку, на який його було призначено, та який раніше не звертався до Вищої кваліфікаційної комісії суддів України із заявою про обрання його на посаду судді безстроково, кандидат, звільнений з посади судді за його заявою про відставку, або кандидат, який раніше вже був обраний суддею безстроково і звільнений з посади за власним бажанням, протягом трьох років з дня звільнення. Такі кандидати можуть бути рекомендовані Вищою кваліфікаційною комісією суддів України для обрання на посаду судді безстроково після проходження відповідного кваліфікаційного оцінювання.

Суддя Конституційного Суду України у відставці може бути рекомендований Вищою кваліфікаційною комісією суддів України для обрання на посаду судді Верховного Суду України безстроково без складення іспитів на підставі співбесіди та вивчення суддівського досьє.

3. Кандидат, час звільнення якого з посади судді перевищує зазначений у частині другій цієї статті строк, може бути рекомендований Вищою кваліфікаційною комісією суддів України для обрання на посаду судді безстроково після складення кваліфікаційного іспиту відповідно до вимог цього Закону.

4. Для участі у доборі кандидат на обрання суддею безстроково подає:

- 1) письмову заяву про рекомендуваннн кандидата для обрання на посаду судді безстроково;
- 2) копію паспорта громадянина України;
- 3) анкету кандидата на посаду судді безстроково, що містить інформацію про нього;
- 4) копію диплома про вищу юридичну освіту (з додатками), здобуту в Україні, копії документів про вищу юридичну освіту, здобуту за кордоном, разом із копіями документів, що підтверджують їх визнання в Україні, а також копії документів про науковий ступінь, вчене звання (за наявності);
- 5) копію рішення про результати кваліфікаційного оцінювання;
- 6) виписку з трудової книжки про стаж роботи на посаді судді;
- 7) довідку медичної установи про стан здоров'я кандидата з висновком щодо його придатності до роботи на посаді, пов'язаній із виконанням функцій держави;
- 8) декларацію особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, у порядку, встановленому законодавством у сфері запобігання корупції;
- 9) письмову згоду на збирання, зберігання, обробку та використання інформації про нього з метою оцінки його готовності до роботи на посаді судді безстроково;
- 10) заяву про проведення перевірки, передбаченої Законом України «Про очищення влади».

Форма і зміст заяви про рекомендуваннн кандидата для обрання на посаду судді безстроково, анкети кандидата на посаду судді безстроково затверджуються Вищою кваліфікаційною комісією суддів України та розміщуються на її офіційному веб-сайті.

5. Вимагати від кандидата надання документів, не передбачених цією статтею, забороняється.

Стаття 78. Порядок розгляду Вищою кваліфікаційною комісією суддів України питання про обрання кандидата на посаду судді безстроково

1. Вища кваліфікаційна комісія суддів України повідомляє про підготовку матеріалів щодо кандидата на посаду судді безстроково на офіційному веб-сайті судової влади не пізніше наступного робочого дня після отримання заяви кандидата.

2. Вища кваліфікаційна комісія суддів України розглядає питання, пов'язані з обранням кандидата на посаду судді безстроково, не пізніше ніж за два місяці до закінчення строку перебування його на посаді судді.

3. Вища кваліфікаційна комісія суддів України здійснює перевірку дотримання кандидатом на посаду судді безстроково вимог статті 127 Конституції України, статей 54, 65 цього Закону.

4. Кандидат, стосовно якого розглядається питання про обрання на посаду судді безстроково, має право ознайомитися з інформацією щодо його діяльності, запитами Вищої кваліфікаційної комісії суддів України та відповідями на них.

Стаття 79. Прийняття рішення про рекомендування чи відмову у рекомендуванні кандидата для обрання на посаду судді безстроково

1. Рішення про рекомендування чи відмову у рекомендуванні кандидата для обрання на посаду судді безстроково приймається на відкритому засіданні Вищої кваліфікаційної комісії суддів України у присутності кандидата в порядку, встановленому Регламентом Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, та оголошується відразу після прийняття. На такому засіданні Вищої кваліфікаційної комісії суддів України можуть бути присутні будь-які заінтересовані особи, а також представники засобів масової інформації.

2. Рішення Вищої кваліфікаційної комісії суддів України про відмову у рекомендуванні кандидата для обрання на посаду судді безстроково у разі недотримання Вищою кваліфікаційною комісією суддів України порядку обрання на посаду судді безстроково може бути оскаржено до суду в порядку, передбаченому законом.

3. На підставі прийнятого Вищою кваліфікаційною комісією суддів України рішення про відмову у рекомендуванні кандидата для обрання на посаду судді безстроково, що не оскаржено або залишено судом в силі, Вища рада юстиції вносить Президентові України подання про звільнення цього кандидата з посади судді.

Стаття 80. Подання про обрання кандидата на посаду судді безстроково

1. Подання Вищої кваліфікаційної комісії суддів України та прийняте нею рішення про рекомендування кандидата для обрання на посаду судді безстроково вносяться до Верховної Ради України не пізніше як за місяць до закінчення строку перебування такого кандидата на посаді судді.

2. У поданні зазначаються прізвище, ім'я, по батькові кандидата та найменування суду, до якого пропонується обрати кандидата.

Стаття 81. Розгляд питання та прийняття Верховною Радою України рішення про обрання кандидата на посаду судді безстроково

1. Порядок розгляду питання та прийняття Верховною Радою України рішення про обрання кандидата на посаду судді безстроково встановлюється цим Законом та Регламентом Верховної Ради України.

2. У разі якщо кандидата на посаду судді безстроково не обрано, Вищою радою юстиції вноситься подання про звільнення цього кандидата з посади судді у зв'язку із закінченням строку, на який його призначено.

Стаття 82. Переведення судді, обраного безстроково, до іншого суду

1. Переведення судді, обраного безстроково, до іншого суду того самого рівня і спеціалізації здійснюється Президентом України за результатами конкурсу на заміщення вакантної посади судді, передбаченого статтею 73 цього Закону, на підставі рішення Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, крім випадків, передбачених частинами другою і третьою цієї статті.

Переведення судді, обраного безстроково, до суду іншого рівня тієї самої або іншої судової спеціалізації здійснюється Верховною Радою України за результатами конкурсу на заміщення вакантної посади судді, передбаченого статтею 73 цього Закону, на підставі рішення Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, крім випадків, передбачених частинами другою і третьою цієї статті.

2. Переведення судді, обраного безстроково, до іншого суду того самого рівня може здійснюватися Президентом України без конкурсу тільки у випадку реорганізації, ліквідації або припинення роботи суду, в якому такий суддя обіймає посаду судді.

3. Переведення судді, обраного безстроково, до суду нижчого рівня в порядку дисциплінарного стягнення здійснюється Верховною Радою України за пропозицією або поданням органу, який прийняв рішення про притягнення судді до дисциплінарної відповідальності.

Розділ V КВАЛІФІКАЦІЙНИЙ РІВЕНЬ СУДДІ

Глава 1. Кваліфікаційне оцінювання суддів

Стаття 83. Завдання та підстави кваліфікаційного оцінювання

1. Кваліфікаційне оцінювання проводиться Вищою кваліфікаційною комісією суддів України і полягає у визначенні професійного рівня судді.

Завданнями кваліфікаційного оцінювання є:

- 1) перевірка здатності судді здійснювати правосуддя у суді відповідного рівня;
- 2) підтвердження професійного рівня судді для обрання на посаду судді безстроково.

Кваліфікаційне оцінювання здійснюється прозоро на основі об'єктивних критеріїв з урахуванням заслуг, кваліфікації та сумлінності судді, його вмінь та ефективності роботи, якісних і кількісних показників роботи судді.

2. Критеріями кваліфікаційного оцінювання є: професійна компетентність (знання права, здатність проводити судові засідання та ухвалювати рішення), особиста компетентність (здатність виконувати обсяг роботи, самоорганізованість), соціальна компетентність (урівноваженість, стресова стійкість, комунікативність) та здатність підвищувати свій фаховий рівень і здійснювати правосуддя у суді відповідного рівня.

3. Підставами для призначення кваліфікаційного оцінювання судді є:

1) заява судді про проведення кваліфікаційного оцінювання для підтвердження його здатності здійснювати правосуддя у суді відповідного рівня;

2) заява про проведення кваліфікаційного оцінювання кандидата для обрання на посаду судді безстроково;

3) рішення Вищої кваліфікаційної комісії суддів України про призначення кваліфікаційного оцінювання судді у зв'язку з накладенням дисциплінарного стягнення в порядку, передбаченому цим Законом.

4. Порядок та методологія кваліфікаційного оцінювання судді визначаються Вищою кваліфікаційною комісією суддів України за погодженням з Радою суддів України.

Стаття 84. Проведення кваліфікаційного оцінювання

1. Кваліфікаційне оцінювання судді проводиться Вищою кваліфікаційною комісією суддів України не пізніше двох місяців з дня надходження відповідного письмового звернення судді, крім випадку проведення кваліфікаційного оцінювання за рішенням Вищої кваліфікаційної комісії суддів України у зв'язку з накладенням дисциплінарного стягнення.

2. За результатами проведення кваліфікаційного оцінювання Вища кваліфікаційна комісія суддів України складає вмотивований висновок, на підставі якого приймається одне з рішень, передбачених цим Законом.

Незалежно від прийнятого рішення суддя може звернутися до Вищої кваліфікаційної комісії суддів України з відповідною заявою про проведення його кваліфікаційного оцінювання не раніше ніж через один рік з дня прийняття рішення Комісією за результатами останнього кваліфікаційного оцінювання судді.

3. Кваліфікаційне оцінювання проводиться публічно, у присутності судді, який оцінюється, та будь-яких заінтересованих осіб. У розгляді питання про кваліфікаційне оцінювання судді можуть брати участь представники органу суддівського самоврядування.

Стаття 85. Етапи кваліфікаційного оцінювання

1. Кваліфікаційне оцінювання включає такі етапи:

- 1) складення суддею іспиту;
- 2) дослідження суддівського досє та проведення співбесіди.

2. Іспит проводиться шляхом складення суддею анонімного письмового тестування та виконання практичного завдання з метою виявлення рівня знань, практичних навичок та умінь у застосуванні закону, здатності здійснювати правосуддя у суді відповідної інстанції та спеціалізації.

Порядок складення іспиту, методика оцінювання визначаються положенням, що затверджується Вищою кваліфікаційною комісією суддів України за погодженням з Радою суддів України.

Тестові запитання та практичні завдання іспиту для суддів складаються з урахуванням принципів інстанційності та спеціалізації.

Вища кваліфікаційна комісія суддів України зобов'язана забезпечити прозорість іспиту. На кожному етапі та під час оцінювання результатів можуть бути присутніми будь-які зацікавлені особи.

3. Суддівське досє має містити:

- 1) копії всіх заяв судді, пов'язані з його кар'єрою, та доданих до них документів;
- 2) копії всіх рішень, прийнятих щодо судді Вищою кваліфікаційною комісією суддів України, Вищою радою юстиції, Президентом України, Верховною Радою України;
- 3) інформацію про результати участі судді у конкурсах на зайняття посади судді;
- 4) інформацію про результати проходження в Національній школі суддів України спеціальної підготовки кандидата на посаду судді, підготовки судді упродовж перебування на посаді судді;
- 5) інформацію про результати кваліфікаційного оцінювання судді та регулярної оцінки судді упродовж перебування на посаді;
- 6) інформацію про здійснення викладацької діяльності в Національній школі суддів України;
- 7) інформацію про зайняття суддею адміністративних посад з копіями рішень про обрання на ці посади та звільнення з них;
- 8) інформацію про обрання судді до органів суддівського самоврядування, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Вищої ради юстиції;
- 9) інформацію про ефективність здійснення судочинства суддею, а саме:
  - а) загальну кількість розглянутих справ;
  - б) кількість скасованих судових рішень та підстави їх скасування;
  - в) наявність та кількість рішень, що стали підставою для винесення рішень міжнародними судовими установами та іншими міжнародними організаціями, якими встановлено порушення Україною міжнародно-правових зобов'язань;
  - г) кількість змінених судових рішень та підстави їх зміни;
  - г) дотримання строків розгляду справ;
  - д) середню тривалість виготовлення тексту вмотивованого рішення;
  - е) судове навантаження порівняно з іншими суддями у відповідному суді, регіоні з урахуванням інстанційності, спеціалізації суду та судді;
- 10) інформацію про дисциплінарну відповідальність судді, а саме:
  - а) кількість скарг на дії судді;
  - б) кількість дисциплінарних проваджень та їх результати;
- 11) дані щодо відповідності судді етичним та антикорупційним критеріям, а саме:
  - а) відповідність витрат і майна судді та членів його сім'ї, а також близьких осіб задекларованим доходам, у тому числі копії відповідних декларацій, поданих суддею відповідно до законодавства у сфері запобігання корупції;
  - б) інші дані щодо відповідності судді вимогам законодавства у сфері запобігання корупції;
  - в) дані щодо відповідності поведінки судді правилам суддівської етики.

Ведення суддівського досє забезпечує Вища кваліфікаційна комісія суддів України на підставі положення, затвердженого Радою суддів України. Таке положення може передбачати електронну форму ведення суддівського досє.

4. Співбесіда полягає в обговоренні результатів дослідження суддівського досє.

Стаття 86. Рішення Вищої кваліфікаційної комісії суддів України

1. Вища кваліфікаційна комісія суддів України на підставі вмотивованого висновку приймає рішення про:

- 1) підтвердження або непідтвердження здатності судді здійснювати правосуддя у відповідному суді;
- 2) надання або відмову в наданні рекомендації судді для обрання його на посаду судді безстроково.

2. Суддя, не згодний з рішенням Вищої кваліфікаційної комісії суддів України щодо його кваліфікаційного оцінювання, може оскаржити це рішення в порядку, передбаченому Кодексом адміністративного судочинства України.

Глава 2. Підготовка судді та його регулярне оцінювання

Стаття 87. Підготовка судді для підтримання його кваліфікації

1. Суддя зобов'язаний проходити підготовку для підтримання кваліфікації в Національній школі суддів України.

2. Суддя, призначений на посаду судді вперше, проходить підготовку для підтримання кваліфікації щорічно. Час такої підготовки не може бути меншим 30 академічних годин на рік.

3. Суддя, який обіймає посаду судді безстроково, проходить підготовку для підтримання кваліфікації не рідше одного разу на три роки. Час такої підготовки не може бути меншим 40 академічних годин упродовж кожних трьох років перебування на посаді судді.

4. Національна школа суддів України проводить підготовку суддів для підтримання кваліфікації відповідно до необхідності вдосконалення їхніх знань, вмінь і навичок залежно від досвіду роботи суддів, рівня і спеціалізації суду, де вони працюють, а також з урахуванням їхніх індивідуальних потреб.

3 цією метою Національна школа суддів України організовує тренінги, що є обов'язковими в межах підготовки, а також тренінги, які суддя має право обрати залежно від своїх потреб.

Стаття 88. Завдання та порядок регулярного оцінювання судді

1. Регулярне оцінювання судді упродовж перебування на посаді проводиться з метою виявлення індивідуальних потреб судді щодо вдосконалення, стимулювання його до підтримання кваліфікації на належному рівні та професійного зростання.

2. Регулярне оцінювання судді проводиться:

1) викладачами (тренерами) Національної школи суддів України за результатами підготовки шляхом заповнення анкети;

2) іншими суддями відповідного суду шляхом анкетування;

3) самим суддею шляхом заповнення анкети самооцінки;

4) громадськими об'єднаннями шляхом незалежного оцінювання роботи судді в судових засіданнях.

3. За результатами кожного тренінгу під час підготовки судді викладач (тренер) заповнює щодо судді анкету оцінювання, що містить:

1) оцінку:

а) оволодіння суддею знаннями, вміннями, навичками за результатами тренінгу;

б) акуратності і своєчасності виконання завдань;

в) аналітичних здібностей, спроможності оцінювати інформацію;

г) вміння взаємодіяти з колегами (спроможності вести переговори, працювати в команді, працювати під тиском тощо);

г) комунікаційних навичок (навичок складення документів, усного мовлення);

д) сильних сторін судді;

2) рекомендації судді щодо напрямів самовдосконалення або проходження додаткового навчання.

4. Національна школа суддів України ознайомлює суддю з анкетною не пізніше п'яти днів після закінчення відповідного тренінгу. Суддя протягом десяти днів після одержання анкети має право надіслати свої заперечення щодо результатів оцінювання. За результатами розгляду заперечень судді викладач (тренер) має право протягом п'яти днів заповнити нову анкету оцінювання. Анкета оцінювання роботи судді за результатами кожного тренінгу, заперечення судді щодо результатів оцінювання, а також анкета за результатами розгляду заперечень включаються до суддівського досьє.

5. Громадські об'єднання мають право організувати незалежне оцінювання роботи судді у відкритих судових засіданнях. Результати незалежного оцінювання роботи судді в судовому засіданні фіксуються в анкеті, що містить інформацію про тривалість розгляду справи, дотримання суддею правил судочинства і прав учасників процесу, культуру спілкування, рівень неупередженості судді, рівень задоволення поведінкою судді учасниками процесу, зауваження щодо ведення процесу, інші відомості. Заповнена анкета незалежного оцінювання роботи судді в судовому засіданні включається до суддівського досьє.

6. Порядок, методологію оцінювання та самооцінювання судді затверджує Вища кваліфікаційна комісія суддів України за погодженням з Радою суддів України.

Стаття 89. Значення результатів регулярного оцінювання

1. Результати регулярного оцінювання можуть враховуватися під час розгляду питання про обрання судді безстроково та проведення конкурсу на зайняття посади у відповідному суді.

Глава 3. Національна школа суддів України

Стаття 90. Статус і структура Національної школи суддів України

1. Національна школа суддів України є державною установою із спеціальним статусом, яка забезпечує підготовку висококваліфікованих кадрів для судової системи та здійснює науково-дослідну діяльність. На Національну школу суддів України не поширюється законодавство про вищу освіту.

2. Національна школа суддів України утворюється при Вищій кваліфікаційній комісії суддів України і здійснює свою діяльність відповідно до цього Закону та статуту, затвердженого Вищою кваліфікаційною комісією суддів України.

3. Національну школу суддів України очолює ректор, якого призначає на посаду і звільняє з посади Вища кваліфікаційна комісія суддів України. Проректорів Національної школи суддів України призначає на посади і звільняє з посад Вища кваліфікаційна комісія суддів України за поданням ректора Національної школи суддів України. Ректор Національної школи суддів України надає Вищій кваліфікаційній комісії суддів України пропозиції щодо кандидатур на заміщення відповідних вакантних посад проректорів.

4. Розмір заробітної плати, рівень соціального і пенсійного забезпечення працівників Національної школи суддів України не можуть бути меншими, ніж у відповідних категорій державних службовців апаратів центральних органів виконавчої влади.

5. Національна школа суддів України є юридичною особою, має печатку із зображенням Державного Герба України і своїм найменуванням, самостійний баланс і рахунки в органах Державної казначейської служби України та може мати регіональні відділення.

Стаття 91. Завдання Національної школи суддів України

1. Національна школа суддів України здійснює:
  - 1) спеціальну підготовку кандидатів на посаду судді;
  - 2) підготовку суддів, яких:
    - а) призначено на посаду судді вперше;
    - б) обрано на посаду судді безстроково;
    - в) призначено на адміністративні посади в судах;
  - 3) періодичне навчання суддів з метою підвищення рівня кваліфікації;
  - 4) проведення курсів навчання, визначених дисциплінарним органом, для підвищення кваліфікації суддів, які тимчасово відсторонені від здійснення правосуддя;
  - 5) підготовку працівників апаратів судів та підвищення їхньої кваліфікації;
  - 6) проведення наукових досліджень з питань удосконалення судового устрою, статусу суддів і судочинства;
  - 7) вивчення міжнародного досвіду організації діяльності судів;
  - 8) науково-методичне забезпечення діяльності судів загальної юрисдикції, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України та Вищої ради юстиції.

Розділ VI
ДИСЦИПЛІНАРНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ СУДДІ

Глава 1. Підстави та порядок застосування до судді дисциплінарної відповідальності

Стаття 92. Підстави дисциплінарної відповідальності судді

1. Суддю може бути притягнуто до дисциплінарної відповідальності в порядку дисциплінарного провадження з таких підстав:

1) умисне або внаслідок недбалості:

а) незаконна відмова в доступі до правосуддя (у тому числі незаконна відмова в розгляді по суті позовної заяви, апеляційної, касаційної скарги тощо) або інше істотне порушення норм процесуального права під час здійснення правосуддя, що унеможливило учасниками судового процесу реалізацію наданих їм процесуальних прав та виконання процесуальних обов'язків або призвело до порушення правил підсудності чи підвідомчості;

б) незазначення в судовому рішенні мотивів прийняття або відхилення аргументів сторін щодо суті спору;

в) порушення засад гласності і відкритості судового процесу;

г) порушення засад рівності всіх учасників судового процесу перед законом і судом, змагальності сторін та свободи в наданні ними суду своїх доказів і у доведенні перед судом їх переконливості;

ґ) незабезпечення обвинуваченому права на захист, перешкоджання реалізації прав інших учасників судового процесу;

д) порушення правил щодо відводу (самовідводу);

2) безпідставне затягування або невжиття суддею заходів щодо розгляду заяви, скарги чи справи протягом строку, встановленого законом, зволікання з виготовленням вмотивованого судового рішення, несвоєчасне надання суддею копії судового рішення для її внесення до Єдиного державного реєстру судових рішень;

3) систематичне або грубе одноразове порушення правил суддівської етики, що підриває авторитет правосуддя, у тому числі прояв неповаги під час здійснення судочинства до інших суддів, адвокатів, експертів, свідків чи інших учасників судового процесу;

4) умисне або у зв'язку з очевидною недбалістю допущення суддею, який брав участь в ухваленні судового рішення, порушення прав людини і основоположних свобод;

5) розголошення суддею таємниці, що охороняється законом, у тому числі таємниці нарадчої кімнати, або інформації, що стала відомою судді під час розгляду справи у закритому судовому засіданні;

6) неповідомлення суддею органів суддівського самоврядування та правоохоронних органів про випадок втручання в діяльність судді щодо здійснення правосуддя, у тому числі про звернення до нього учасників судового процесу чи інших осіб, включаючи осіб, уповноважених на виконання функцій держави, з приводу конкретних справ, що перебувають у провадженні судді, якщо таке звернення відбулося в іншій, ніж передбачено процесуальним законодавством, спосіб упродовж п'яти днів після того, як йому стало відомо про такий випадок;

7) неповідомлення або несвоєчасне повідомлення Ради суддів України про реальний чи потенційний конфлікт інтересів судді (крім випадків, коли конфлікт інтересів врегульовується в порядку, визначеному процесуальним законом);

8) втручання у процес здійснення судочинства іншими суддями;

9) неподання або несвоєчасне подання для оприлюднення декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, в порядку, встановленому законодавством у сфері запобігання корупції;

10) зазначення в декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, завідомо неправдивих відомостей або умисне незазначення відомостей, передбачених законодавством;

11) використання статусу судді з метою незаконного отримання ним або третіми особами матеріальних благ або іншої вигоди, якщо таке правопорушення не містить складу злочину або кримінального проступку;

12) допущення суддею недоброчесної поведінки, у тому числі здійснення суддею або членами його сім'ї витрат, що перевищують доходи такого судді та доходи членів його сім'ї; встановлення невідповідності рівня життя судді задекларованим доходам;

13) ненадання інформації або надання завідомо недостовірної інформації на законну вимогу члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України та/або члена Вищої ради юстиції;

14) визнання судді винним у вчиненні корупційного правопорушення або правопорушення, пов'язаного з корупцією, у випадках, установлених законом.

2. Скасування або зміна судового рішення не тягне за собою дисциплінарної відповідальності судді, який брав участь у його ухваленні, крім випадків, коли порушення допущено внаслідок умисного порушення норм права чи неналежного ставлення до службових обов'язків.

Стаття 93. Дисциплінарне провадження щодо судді

1. Дисциплінарне провадження – це процедура розгляду звернення з метою встановлення обставин, що можуть бути підставою дисциплінарної відповідальності судді.

2. Право на звернення зі скаргою (заявою) щодо поведінки судді, яка може мати наслідком дисциплінарну відповідальність судді, має будь-яка особа. Громадяни здійснюють зазначене право особисто або через адвоката, юридичні особи – через адвоката, органи державної влади та органи місцевого самоврядування – через своїх представників.

Адвокат зобов'язаний перевірити факти, які можуть тягнути дисциплінарну відповідальність судді, до подання відповідної скарги (заяви). Адвокат, прокурор зобов'язаний відмовити у зверненні зі скаргою (заявою) щодо поведінки судді за наявності конфлікту інтересів, а також у разі, якщо такий адвокат є учасником судового процесу, в якому бере участь суддя, щодо поведінки якого подається відповідне звернення.

3. Скарга (заява) щодо поведінки судді, яка може мати наслідком дисциплінарну відповідальність судді, подається у письмовій формі та повинна містити такі відомості:

1) прізвище, ім'я, по батькові (найменування) заявника, його місце проживання (перебування) або місцезнаходження, поштовий індекс, номери засобів зв'язку;

2) прізвище, ім'я, по батькові та посада судді (суддів), на дії якого (яких) скаржиться заявник;

3) конкретні відомості про наявність у поведінці судді ознак дисциплінарного правопорушення, що відповідно до частини першої статті 92 цього Закону може бути підставою дисциплінарної відповідальності судді;

4) посилання на фактичні дані (свідчення, докази), що підтверджують зазначені заявником відомості.

Скарга (заява) підписується заявником із зазначенням дати її підписання.

Вища кваліфікаційна комісія суддів України і Вища рада юстиції затверджують та розміщують на офіційному веб-порталі судової влади зразок скарги (заяви) щодо поведінки судді.

4. Не допускається зловживання правом звернення до органу, уповноваженого здійснювати дисциплінарне провадження, у тому числі ініціювання питання відповідальності судді без достатніх підстав, використання такого права як засобу тиску на суддю у зв'язку зі здійсненням ним правосуддя. За подання завідомо безпідставної скарги про притягнення судді до дисциплінарної відповідальності адвокатом, такий адвокат може бути притягнений до дисциплінарної відповідальності згідно із законом.

5. Дисциплінарну справу щодо судді не може бути порушено за заявою чи повідомленням, що не містять відомостей про наявність ознак дисциплінарного проступку судді, а також за анонімними заявами та повідомленнями.

6. Секретаріат відповідного органу, що здійснює дисциплінарне провадження, реєструє скаргу (заяву) в день її надходження і проводить автоматизований розподіл між членами цього органу. Перевірка скарги (заяви) на прийнятність до розгляду здійснюється визначеним таким чином членом відповідного органу, що здійснює дисциплінарне провадження, або, за дорученням такого члена органу, інспектором органу, що здійснює дисциплінарне провадження.

Звернення повертається без розгляду, якщо:

1) звернення не відповідає визначеним цим Законом вимогам;

2) звернення містить виражені у непристойній формі висловлювання, що принижують честь і гідність будь-яких осіб;

3) наведені у зверненні відомості стосуються тільки поведінки учасників процесу, працівників апарату суду або інших осіб;

4) у зверненні порушується питання про притягнення до дисциплінарної відповідальності осіб, звільнених з посади судді, суддів провадження щодо яких не підвідомче відповідному органу, що здійснює дисциплінарне провадження, а також суддів, повноваження яких припинено у зв'язку зі смертю;

5) звернення стосується оскарження судового рішення, ґрунтується на доводах, що можуть бути перевірені лише судом вищої інстанції в порядку, передбаченому процесуальним законодавством;

6) факти неналежної поведінки судді, що повідомляються, вже були предметом перевірки і щодо них у дисциплінарному провадженні прийнято рішення.

Стаття 94. Органи, що здійснюють дисциплінарне провадження щодо судді

1. Дисциплінарне провадження щодо судді здійснюють:

1) Вища кваліфікаційна комісія суддів України – щодо суддів місцевих та апеляційних судів;

2) Вища рада юстиції – щодо суддів вищих спеціалізованих судів та суддів Верховного Суду України.

Стаття 95. Порядок здійснення дисциплінарного провадження щодо судді

1. Дисциплінарне провадження щодо судді передбачає здійснення перевірки даних про наявність підстав для притягнення судді до дисциплінарної відповідальності, вирішення питання про відкриття дисциплінарної справи чи відмову в її відкритті, розгляд дисциплінарної справи і прийняття рішення.

2. За зверненням, яке відповідає встановленим цим Законом вимогам та не підлягає поверненню, членом органу, що здійснює дисциплінарне провадження щодо суддів, проводиться перевірка даних про наявність підстав для відкриття дисциплінарного провадження.

Така перевірка проводиться у порядку, встановленому цим Законом.

3. Під час здійснення перевірки член органу, що здійснює дисциплінарне провадження щодо суддів, має право знайомитися з матеріалами судових справ, робити з них копії, опитувати суддів та інших осіб, яким відомі обставини вчинення діяння, що має ознаки дисциплінарного правопорушення, отримувати за письмовим запитом від органів державної влади та органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб, керівників підприємств, установ, організацій незалежно від форми власності та підпорядкування, громадян та їх об'єднань необхідну для проведення перевірки інформацію.

4. Орган державної влади, орган місцевого самоврядування, їх посадові особи, керівники підприємств, установ, організацій незалежно від форми власності та підпорядкування, громадських об'єднань, особи, яким направлено запит члена органу, що здійснює дисциплінарне провадження щодо суддів, зобов'язані протягом десяти днів з дня його отримання надати відповідну інформацію. У разі необхідності зазначений строк може бути продовжено до тридцяти днів, про що член органу, що здійснює дисциплінарне провадження щодо суддів, повідомляє безпосередньо у запиті.

5. Ненадання члену органу, що здійснює дисциплінарне провадження щодо суддів, інформації, а також надання завідомо недостовірних відомостей тягнуть за собою притягнення винних осіб до відповідальності, встановленої законом.

6. Член органу, що здійснює дисциплінарне провадження щодо суддів, за результатами перевірки складає висновок з викладенням фактів та обставин, виявлених у ході перевірки, та пропозицією про відкриття чи відмову у відкритті дисциплінарної справи. Висновок члена органу, що здійснює дисциплінарне провадження щодо суддів, та зібрані у процесі перевірки матеріали передаються на розгляд органу, що здійснює дисциплінарне провадження щодо суддів.

7. Питання про відкриття дисциплінарної справи чи відмову в її відкритті вирішує орган, що здійснює дисциплінарне провадження щодо суддів. Член органу, що здійснює дисциплінарне провадження щодо суддів, який проводив перевірку, не бере участі у прийнятті рішення про відкриття або про відмову у відкритті дисциплінарної справи.

Рішення про відкриття або про відмову у відкритті дисциплінарної справи оскарженню не підлягає.

8. Копія рішення органу, що здійснює дисциплінарне провадження щодо суддів, про відкриття дисциплінарної справи не пізніше як через три дні з дня його прийняття надсилається судді, щодо якого

відкрито дисциплінарну справу. До рішення додається копія висновку члена органу, що здійснює дисциплінарне провадження щодо суддів.

9. У разі відсутності підстав для притягнення судді до дисциплінарної відповідальності, закінчення строку давності притягнення або виявлення обставин, передбачених частиною п'ятою статті 93 цього Закону, орган, що здійснює дисциплінарне провадження щодо суддів, приймає рішення про відмову у відкритті дисциплінарної справи стосовно судді.

10. Розгляд дисциплінарної справи відбувається у відкритому засіданні, на яке запрошуються особа, за скаргою (заявою) якої відкрито справу, або її представник та суддя, стосовно якого відкрито справу. Будь-які заінтересовані особи мають право бути присутніми на засіданні.

11. У разі неможливості з поважних причин взяти участь у засіданні органу, що здійснює дисциплінарне провадження щодо суддів, суддя, справа стосовно якого розглядається, може надати по суті порушених питань письмові пояснення, які додаються до матеріалів справи. Письмові пояснення судді оголошуються на засіданні в обов'язковому порядку. Повторна неявка цього судді на засідання є підставою для розгляду дисциплінарної справи за його відсутності.

Неприбуття особи, за зверненням якої відкрито дисциплінарну справу, не перешкоджає її розгляду.

12. Розгляд дисциплінарної справи стосовно судді відбувається на засадах змагальності. На засіданні органу, що здійснює дисциплінарне провадження щодо суддів, заслуховуються повідомлення члена органу, що здійснює дисциплінарне провадження щодо суддів, який здійснював перевірку, про результати перевірки, пояснення судді, стосовно якого розглядається справа, та/або його представника, свідків, а також інших заінтересованих осіб.

13. Суддя, стосовно якого розглядається питання про притягнення до дисциплінарної відповідальності, та/або його представник мають право надавати пояснення, заявляти клопотання про виклик свідків, ставити запитання учасникам провадження, висловлювати заперечення, заявляти клопотання і відводи.

14. Перебіг розгляду дисциплінарної справи стосовно судді та оголошення результатів її розгляду фіксуються технічними засобами.

Стаття 96. Рішення у дисциплінарній справі стосовно судді

1. Орган, що здійснює дисциплінарне провадження щодо суддів, обговорює результати розгляду дисциплінарної справи за відсутності судді, стосовно якого розглядалася справа, і запрошених осіб. За результатами розгляду орган, що здійснює дисциплінарне провадження щодо суддів, приймає рішення про накладення дисциплінарного стягнення або відмову в накладенні дисциплінарного стягнення. Рішення у дисциплінарній справі приймається більшістю від загального складу органу, що здійснює дисциплінарне провадження щодо суддів. Член органу, що здійснює дисциплінарне провадження щодо суддів, який проводив перевірку, не бере участі в голосуванні під час прийняття рішення.

2. Під час обрання виду дисциплінарного стягнення стосовно судді враховуються характер проступку, його наслідки, особа судді, ступінь його вини, обставини, що впливають на можливість притягнення судді до дисциплінарної відповідальності.

3. Якщо органом, що здійснює дисциплінарне провадження щодо суддів, прийнято рішення про відсутність підстав для притягнення судді до дисциплінарної відповідальності, дисциплінарне провадження припиняється з одночасним повідомленням про це заінтересованих осіб.

Рішення про припинення дисциплінарного провадження оскарженню не підлягає.

4. Дисциплінарне стягнення до судді застосовується не пізніше трьох років із дня вчинення проступку без урахування часу тимчасової непрацездатності або перебування судді у відпустці.

У разі якщо рішенням Європейського суду з прав людини встановлені факти, які можуть бути підставою для застосування дисциплінарного стягнення до судді, зазначений строк обраховується з дня набуття таким рішенням Європейського суду з прав людини статусу остаточного.

5. За наслідками дисциплінарного провадження Вища кваліфікаційна комісія суддів України може прийняти рішення про направлення рекомендації до Вищої ради юстиції для вирішення питання щодо внесення подання про звільнення судді з посади за наявності для цього підстав.

За наслідками дисциплінарного провадження щодо суддів вищих спеціалізованих судів або суддів Верховного Суду України Вища рада юстиції може прийняти таке рішення за власною ініціативою.

6. Рішення органу, що здійснює дисциплінарне провадження щодо суддів, викладається у письмовій формі, підписується головою і членами цього органу, які брали участь у прийнятті рішення, і оголошується на засіданні. Рішення у дисциплінарній справі повинно містити:

- 1) прізвище, ім'я, по батькові і посаду судді, який притягається до дисциплінарної відповідальності;
- 2) встановлені обставини у справі з посиланням на докази;
- 3) мотиви, з яких ухвалено рішення;
- 4) суть рішення за результатами розгляду із зазначенням дисциплінарного стягнення в разі його застосування;
- 5) порядок і строк оскарження рішення.

7. За наявності окремої думки члена органу, що здійснює дисциплінарне провадження щодо суддів, така думка викладається у письмовій формі і додається до справи, про що головуючий повідомляє на засіданні. Зміст окремої думки оголошенню на засіданні не підлягає.

8. Копія рішення органу, що здійснює дисциплінарне провадження щодо суддів, у семиденний строк вручається чи надсилається судді, стосовно якого розглядалася дисциплінарна справа, або його представнику.

9. Орган, що здійснює дисциплінарне провадження щодо суддів, може встановити у рішенні про застосування дисциплінарного стягнення порядок його виконання.

Стаття 97. Дисциплінарне стягнення стосовно судді

1. До суддів може застосовуватися дисциплінарне стягнення у виді:

- 1) попередження;
- 2) догани – з позбавленням права на отримання доплат до посадового окладу судді протягом одного місяця;
- 3) суворої догани – з позбавленням права на отримання доплат до посадового окладу судді протягом трьох місяців;
- 4) тимчасового (від одного до шести місяців) відсторонення від здійснення правосуддя – з позбавленням права на отримання доплат до посадового окладу судді та обов'язковим направленням судді до Національної школи суддів України для проходження курсу підвищення кваліфікації, визначеного органом, що здійснює дисциплінарне провадження щодо суддів, та подальшим кваліфікаційним оцінюванням для підтвердження здатності судді здійснювати правосуддя у відповідному суді;
- 5) переведення судді до суду нижчого рівня;
- 6) висновку про направлення рекомендації до Вищої ради юстиції для вирішення питання щодо внесення подання про звільнення судді з посади з підстав порушення присяги.

Під час обрання виду дисциплінарного стягнення стосовно судді враховуються характер правопорушення, його наслідки, особа судді, ступінь його вини, наявність непогашених дисциплінарних стягнень та інші обставини, що стосуються вчиненого суддею дисциплінарного правопорушення. Дисциплінарне стягнення застосовується з урахуванням принципів пропорційності. Дисциплінарні стягнення, передбачені пунктами 1 – 3 частини першої цієї статті, не застосовуються у випадку вчинення суддею правопорушень, передбачених пунктами 10, 11, 12, 14 частини першої статті 92 цього Закону. У разі прийняття рішення про застосування до судді дисциплінарного стягнення, що не дозволяє судді здійснювати правосуддя в суді відповідного рівня, суддя відстороняється від здійснення правосуддя у цьому суді з моменту прийняття рішення про застосування до нього дисциплінарного стягнення.

За наявності непогашених дисциплінарних стягнень до судді має бути застосовано більш суворе дисциплінарне стягнення.

Суддя, який має непогашене дисциплінарне стягнення, не може брати участі у конкурсі на зайняття посади в іншому суді.

2. Висновок про направлення рекомендації до Вищої ради юстиції для вирішення питання щодо внесення подання про звільнення судді з посади з підстав порушення присяги може бути прийнятий у разі, якщо:

- 1) суддя вчинив дії, що порочать звання судді або підривають авторитет правосуддя;
- 2) суддя вчинив дисциплінарне правопорушення, маючи непогашене дисциплінарне стягнення (крім попередження та догани), або має два непогашених дисциплінарних стягнення;

3) встановлено факт недоброчесної поведінки судді, у тому числі здійснення суддею або членами його сім'ї витрат, що перевищують доходи такого судді та доходи членів його сім'ї; встановлення невідповідності рівня життя судді задекларованим ним та членами його сім'ї майну і доходам; використання статусу судді з метою незаконного отримання ним або третіми особами матеріальних благ або іншої вигоди;

4) суддю визнано судом винним у вчиненні корупційного правопорушення або правопорушення, пов'язаного з корупцією.

3. Інформація про притягнення судді до дисциплінарної відповідальності оприлюднюється на офіційному веб-сайті органу, що здійснює дисциплінарне провадження щодо суддів, та на веб-сайті суду, в якому працює суддя. Ця інформація повинна містити дані про суддю, якого притягнуто до дисциплінарної відповідальності, про накладене дисциплінарне стягнення та копію рішення органу, що здійснює дисциплінарне провадження щодо суддів, про накладення такого стягнення.

Стаття 98. Погашення дисциплінарного стягнення

1. Суддя вважається таким, що не має дисциплінарного стягнення, якщо:

1) протягом шести місяців з дня прийняття рішення про накладення дисциплінарного стягнення у виді попередження його не буде піддано новому дисциплінарному стягненню;

2) протягом одного року з дня прийняття рішення про накладення дисциплінарного стягнення у виді догани його не буде піддано новому дисциплінарному стягненню;

3) протягом вісімнадцяти місяців із дня прийняття рішення про накладення дисциплінарного стягнення у виді суворої догани його не буде піддано новому дисциплінарному стягненню;

4) протягом двох років із дня прийняття рішення про накладення дисциплінарного стягнення у виді тимчасового відсторонення судді від здійснення правосуддя його не буде піддано новому дисциплінарному стягненню та за умови успішного проходження курсу підвищення кваліфікації, визначеного органом, що здійснює дисциплінарне провадження щодо суддів, та подальшого підтвердження здатності здійснювати правосуддя у відповідному суді за результатами кваліфікаційного оцінювання;

5) протягом трьох років з дня прийняття рішення про накладення дисциплінарного стягнення у виді переведення судді до суду нижчого рівня суддю не буде піддано новому дисциплінарному стягненню, однак суддя не може бути повернутий на посаду до попереднього суду тільки внаслідок такого погашення.

Стаття 99. Оскарження рішення у дисциплінарній справі стосовно судді

1. Суддя місцевого чи апеляційного суду може оскаржити рішення Вищої кваліфікаційної комісії суддів України про притягнення його до дисциплінарної відповідальності до Вищої ради юстиції або до суду в порядку, передбаченому Кодексом адміністративного судочинства України, не пізніше одного місяця з дня вручення йому чи отримання ним поштою копії рішення.

2. Скарга до Вищої ради юстиції подається суддею через Вищу кваліфікаційну комісію суддів України.

3. Вища кваліфікаційна комісія суддів України не пізніш як у триденний строк після отримання скарги надсилає її разом із матеріалами дисциплінарної справи до Вищої ради юстиції.

4. Розгляд скарг Вищою радою юстиції здійснюється в порядку, визначеному Законом України «Про Вищу раду юстиції».

5. Розгляд адміністративного позову щодо оскарження рішення Вищої кваліфікаційної комісії суддів України про притягнення судді до дисциплінарної відповідальності здійснюється в порядку, передбаченому процесуальним законом.

6. Подання скарги до Вищої ради юстиції чи адміністративного позову до суду на рішення Вищої кваліфікаційної комісії суддів України про притягнення судді до дисциплінарної відповідальності зупиняє застосування дисциплінарного стягнення.

Глава 2. Вища кваліфікаційна комісія суддів України

Стаття 100. Статус Вищої кваліфікаційної комісії суддів України

1. Вища кваліфікаційна комісія суддів України є постійно діючим органом у системі судоустрою України.

2. Вища кваліфікаційна комісія суддів України є юридичною особою, має печатку із зображенням Державного Герба України та своїм найменуванням, самостійний баланс та рахунки в органах Державної казначейської служби України.

3. Порядок роботи Вищої кваліфікаційної комісії суддів України визначається цим Законом. Вища кваліфікаційна комісія суддів України більшістю голосів від її складу, передбаченого законом, затверджує регламент, що визначає порядок роботи Комісії в межах, установлених цим Законом.

4. Вища кваліфікаційна комісія суддів України має офіційний веб-сайт та офіційний друкований орган, які є офіційними джерелами інформації про роботу Комісії.

Офіційний друкований орган може видаватися в електронному вигляді.

Стаття 101. Повноваження Вищої кваліфікаційної комісії суддів України

1. Вища кваліфікаційна комісія суддів України:

- 1) веде облік даних про кількість посад суддів у судах загальної юрисдикції, у тому числі вакантних;
- 2) проводить добір кандидатів для призначення на посаду судді вперше, у тому числі організовує проведення щодо них спеціальної перевірки відповідно до закону та приймає кваліфікаційний іспит;
- 3) вносить до Вищої ради юстиції рекомендацію про призначення кандидата на посаду судді для подальшого внесення відповідного подання Президентові України;
- 4) надає рекомендацію про обрання на посаду судді безстроково або відмовляє у наданні такої рекомендації;
- 5) вносить подання про переведення судді відповідно до цього Закону;
- 6) визначає потреби у державному замовленні на професійну підготовку кандидатів на посаду судді у Національній школі суддів України;
- 7) затверджує порядок проходження спеціальної підготовки кандидатів на посаду судді;
- 8) проводить кваліфікаційне оцінювання суддів;
- 9) на підставі вмотивованого клопотання Генерального прокурора України приймає рішення про відсторонення судді від посади у зв'язку із притягненням до кримінальної відповідальності;
- 10) розглядає в порядку дисциплінарного провадження звернення стосовно суддів місцевих та апеляційних судів з підстав, визначених статтею 92 цього Закону;
- 11) приймає рішення за результатами дисциплінарного провадження і за наявності підстав застосовує дисциплінарне стягнення до суддів місцевих та апеляційних судів;
- 12) забезпечує ведення суддівського досьє;
- 13) бере у межах компетенції участь у міжнародному співробітництві, у тому числі встановлює зв'язки з іноземними закладами, установами та організаціями, проектами міжнародної технічної допомоги, є бенефіціаром міжнародної технічної допомоги, головним розпорядником міжнародної допомоги від іноземних держав, банків і міжнародних фінансових організацій;
- 14) здійснює інші повноваження, передбачені законом.

2. Вища кваліфікаційна комісія суддів України для здійснення своїх повноважень має право вимагати та одержувати необхідну інформацію від суддів, Державної судової адміністрації України, органів суддівського самоврядування та інших судових органів, органів державної влади та органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб, підприємств, установ, організацій незалежно від форми власності та підпорядкування, об'єднань громадян та окремих фізичних осіб, ненадання якої тягне за собою відповідальність, установлену законом.

Стаття 102. Склад Вищої кваліфікаційної комісії суддів України

1. До складу Вищої кваліфікаційної комісії суддів України обираються (призначаються) чотирнадцять членів, які є громадянами України, мають повну вищу юридичну освіту і стаж роботи у галузі права не менше п'ятнадцяти років.

2. Вища кваліфікаційна комісія суддів України діє у складі двох палат – кваліфікаційної та дисциплінарної. До складу Комісії обираються (призначаються):

- 1) з'їздом суддів України – по чотири члени дисциплінарної і кваліфікаційної палат з числа суддів, обраних на посаду судді безстроково або суддів у відставці;
- 2) з'їздом представників юридичних вищих навчальних закладів та наукових установ – по одному члену дисциплінарної і кваліфікаційної палат;
- 3) з'їздом адвокатів України – по одному члену дисциплінарної і кваліфікаційної палат;
- 4) Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини – один член дисциплінарної палати з числа осіб, які не є суддями;
- 5) Головою Державної судової адміністрації України – один член кваліфікаційної палати з числа осіб, які не є суддями.

Вища кваліфікаційна комісія суддів України виконує функції та здійснює повноваження:

- 1) з питань призначення суддів на посади та кваліфікаційного оцінювання суддів – у складі кваліфікаційної палати;
- 2) з питань дисциплінарної відповідальності суддів – у складі дисциплінарної палати;
- 3) з питань організації діяльності Комісії та інших питань, що стосуються діяльності обох палат Комісії, – у спільному складі обох палат.

У разі необхідності Вища кваліфікаційна комісія суддів України у спільному складі обох палат може прийняти рішення про залучення членів однієї палати до роботи іншої палати.

Рішення Вищої кваліфікаційної комісії суддів України приймаються кожною з палат Вищої кваліфікаційної комісії суддів України у межах їх повноважень та складом обох палат з питань організації діяльності Комісії та інших питань, що стосуються діяльності обох палат.

3. Строк повноважень члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України становить чотири роки з дня обрання (призначення). Одна і та сама особа не може здійснювати повноваження два строки підряд.

4. За членом Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, який є суддею або державним службовцем, на час здійснення повноважень зберігаються посада, статус і місце роботи.

5. Члени Вищої кваліфікаційної комісії суддів України на час здійснення повноважень відряджаються до Комісії та не можуть виконувати будь-яку іншу оплачувану роботу, крім викладацької, творчої та наукової.

Члени Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, обрані з'їздом суддів України, не можуть здійснювати правосуддя. При цьому за ними зберігається право брати участь у вирішенні питань, що розглядаються органами суддівського самоврядування, а за суддями Верховного Суду України та вищих спеціалізованих судів – також у вирішенні питань, що розглядаються пленумами цих судів.

Члени Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, які є адвокатами, на час виконання повноважень членів Комісії повинні зупинити адвокатську діяльність.

На членів Вищої кваліфікаційної комісії суддів України поширюються вимоги та обмеження, встановлені законодавством у сфері запобігання корупції.

Члени Вищої кваліфікаційної комісії суддів України повинні у своїй діяльності та поза її межами дотримуватися найвищих стандартів етичної поведінки, в тому числі принципів та правил етики, які застосовуються до суддів.

Члени Вищої кваліфікаційної комісії суддів України не мають права суміщати свою посаду з будь-якими посадами в органах державної влади та органах місцевого самоврядування, зі статусом народного депутата України, депутата Верховної Ради Автономної Республіки Крим, обласної, районної, міської, районної у місті, сільської, селищної ради, підприємницькою діяльністю, будь-якою іншою оплачуваною роботою або отримувати винагороду (крім здійснення викладацької, наукової і творчої діяльності в позаробочий час та отримання винагороди за неї), а також входити до складу керівного органу чи наглядової ради юридичної особи, що має на меті одержання прибутку. Особи, які є власниками акцій або володіють іншими корпоративними правами чи мають інший майновий інтерес у діяльності будь-якої юридичної особи, що має на меті одержання прибутку, зобов'язані передати такі акції (корпоративні права) в управління незалежній третій особі на час перебування на посаді члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України. Члени Вищої кваліфікаційної комісії суддів України можуть отримувати відсотки, дивіденди та інші види пасивних доходів від майна, власниками якого вони є.

Вплив на членів Вищої кваліфікаційної комісії суддів України у будь-який спосіб забороняється.

6. Не можуть бути членами Вищої кваліфікаційної комісії суддів України:

- 1) особи, визнані судом недієздатними або обмежено дієздатними;
- 2) особи, які мають судимість, не погашену або не зняту в установленому законом порядку;
- 3) особи, на яких протягом останнього року накладалося адміністративне стягнення за вчинення корупційного правопорушення;

4) особи, які були членами Вищої кваліфікаційної комісії суддів України або Вищої ради юстиції до набрання чинності Законом України «Про відновлення довіри до судової влади в Україні»;

5) особи, які перебувають на адміністративних посадах у судах;

6) особи, які не відповідають вимогам цього Закону щодо несумісності з іншими видами діяльності та не усунули таку невідповідність протягом розумного строку, але не більш як протягом тридцяти днів із дня виникнення обставин, які призводять до порушення вимог щодо несумісності.

Перебування особи на посаді члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України також несумісне із наявністю заборони такій особі обіймати посади, щодо яких здійснюється очищення влади в порядку, передбаченому Законом України «Про очищення влади».

Стаття 103. Порядок формування Вищої кваліфікаційної комісії суддів України

1. Вища кваліфікаційна комісія суддів України формується на основі принципів верховенства права, гласності, публічності та політичної нейтральності в порядку, передбаченому цим Законом.

2. У разі необхідності обрання нового члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України з'їздом суддів України або з'їздом адвокатів України, або з'їздом представників юридичних вищих навчальних закладів та наукових установ орган, який скликає з'їзд, не пізніше ніж за сорок п'ять днів повідомляє секретаріат Комісії про дату та місце проведення з'їзду.

Не пізніше наступного робочого дня після надходження повідомлення про дату та місце проведення з'їзду секретаріат Комісії оприлюднює оголошення на своєму веб-сайті, в якому зазначаються:

- 1) дата і місце проведення з'їзду;
- 2) інформація про початок прийняття документів від кандидатів на посаду члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.

3. Особа, яка відповідає вимогам, передбаченим цим Законом до членів Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, та має намір бути обраною членом Вищої кваліфікаційної комісії суддів України з'їздом суддів України або з'їздом адвокатів України, або з'їздом представників юридичних вищих навчальних закладів та наукових установ, звертається до секретаріату Вищої кваліфікаційної комісії суддів України не пізніше ніж за тридцять днів до дати проведення відповідного з'їзду із заявою про намір бути обраним членом Комісії відповідним з'їздом. Форма заяви затверджується Вищою кваліфікаційною комісією суддів України.

Разом із заявою про намір бути обраним членом Вищої кваліфікаційної комісії суддів України відповідна особа подає:

- 1) автобіографію;
- 2) мотиваційний лист, в якому викладаються мотиви бути обраним членом Вищої кваліфікаційної комісії суддів України;
- 3) копію документа, що посвідчує особу та підтверджує громадянство України;
- 4) копію трудової книжки;
- 5) декларацію особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування;
- 6) копії документів про освіту, вчені звання та наукові ступені;
- 7) довідку медичної установи про стан здоров'я кандидата із висновком щодо його придатності до роботи на посаді, пов'язаній із виконанням функцій держави;
- 8) копію військового квитка (для військовослужбовців або військовозобов'язаних);
- 9) письмову згоду на обробку персональних даних та оприлюднення копій документів, визначених цією статтею, крім копій документів, передбачених пунктами 3, 7, 8 цієї статті;
- 10) письмову заяву про відсутність обмежень щодо членства у Вищій кваліфікаційній комісії суддів України, а також про відповідність вимогам щодо несумісності або зобов'язання виконувати вимоги щодо несумісності у разі обрання членом Комісії;
- 11) заяву про проведення перевірки, передбаченої Законом України «Про очищення влади»;

12) згоду на проведення спеціальної перевірки відповідно до закону.

4. У разі якщо особа виявила бажання бути обраною членом Вищої кваліфікаційної комісії суддів України з'їздом суддів України, секретаріат Вищої кваліфікаційної комісії суддів України зобов'язаний також установити наявність статусу судді.

5. Секретаріат Вищої кваліфікаційної комісії суддів України приймає документи у хронологічному порядку надходження заяв та не пізніше наступного робочого дня оприлюднює отриману інформацію разом із копіями поданих документів, крім документів, які передбачені пунктами 3, 7, 8 частини третьої цієї статті, на своєму веб-сайті.

6. Прийом документів завершується о 24 годині останнього дня строку, визначеного частиною третьою цієї статті.

Секретаріат Вищої кваліфікаційної комісії суддів України не має права відмовити в прийнятті документів з інших підстав, ніж закінчення зазначеного строку.

7. Не пізніше наступного дня після завершення прийому документів секретаріат Вищої кваліфікаційної комісії суддів України формує:

- 1) перелік кандидатів – суддів та суддів у відставці;
- 2) перелік кандидатів, які не є судьями або судьями у відставці.

Ці переліки невідкладно оприлюднюються на офіційному веб-сайті Вищої кваліфікаційної комісії суддів України та публікуються у газеті «Голос України», а також невідкладно надсилаються органу, який скликає відповідний з'їзд.

Секретаріат Вищої кваліфікаційної комісії суддів України забезпечує проведення спеціальної перевірки стосовно кандидатів.

8. Голосування на відповідному з'їзді проводиться виключно по кандидатах у члени Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, які подали документи у порядку, встановленому цим Законом, та які обрані делегатами такого з'їзду.

Голосування також проводиться по кандидатах для призначення членами Вищої кваліфікаційної комісії суддів, які подали документи у порядку, передбаченому цим Законом, та висунуті безпосередньо на з'їзді не менше ніж 20 відсотками обраних делегатів з'їзду.

Кожен із кандидатів для обрання членом Вищої кваліфікаційної комісії суддів України має право виступити перед делегатами відповідного з'їзду до початку голосування. Рішенням відповідного з'їзду може бути встановлене розумне обмеження часу для виступу, однакове для всіх кандидатів. Кандидат надає делегатам відповідного з'їзду за їх запитом будь-яку інформацію про себе, крім інформації, яка стосується його приватного життя і щодо якої відсутні розумні підстави вважати, що вона може бути важливою для визначення здатності кандидата належним чином виконувати обов'язки члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, а також інформації, яка становить державну таємницю.

Після виступів кандидатів та обговорення кандидатур проводиться голосування. Обраним на посаду члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України вважається кандидат, який за результатами таємного голосування отримав більшість голосів обраних делегатів відповідного з'їзду.

За результатами голосування головою і секретарем відповідного з'їзду підписується рішення про обрання членів Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.

9. Порядок скликання з'їзду суддів України визначається цим Законом. Порядок проведення з'їзду суддів України визначається Радою суддів України та рішеннями з'їзду.

Порядок скликання з'їзду адвокатів України визначається Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність». Порядок проведення з'їзду адвокатів України визначається Радою адвокатів України та рішеннями з'їзду.

10. У з'їзді представників юридичних вищих навчальних закладів та наукових установ беруть участь представники вищих навчальних закладів, які мають у своєму складі навчальні підрозділи, що на дату проведення з'їзду здійснюють підготовку фахівців зі ступенем вищої освіти «магістр» протягом не менше десяти років, а також науково-дослідних установ, які на дату проведення з'їзду здійснюють наукову діяльність у галузі права як основну не менше десяти років. У з'їзді беруть участь по три представники від кожного вказаного навчального закладу та наукової установи.

Час і місце проведення з'їзду представників юридичних вищих навчальних закладів та наукових установ визначаються Вищою кваліфікаційною комісією суддів України, а у разі неможливості прийняття рішення Комісією через відсутність достатньої кількості обраних членів Комісії – централь-

ним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки. Повідомлення про час і місце проведення з'їзду не пізніше ніж за сорок п'ять днів до його проведення публікується у газеті «Голос України» та оприлюднюється на веб-сайті Комісії або центрального органу виконавчої влади у сфері освіти і науки, якщо ним визначені час і місце проведення з'їзду, а також невідкладно надсилається навчальним закладам та науковим установам, які делегують своїх представників на з'їзд. З'їзд має проводитися в приміщенні навчального закладу або наукової установи. Порядок проведення з'їзду визначається рішенням з'їзду. Для вирішення організаційно-технічних питань підготовки з'їзду представників юридичних вищих навчальних закладів та наукових установ може бути створено організаційний комітет з їх представників у кількості до десяти осіб. Запрошення до участі в роботі організаційного комітету надсилає орган, який скликає з'їзд. До складу організаційного комітету не можуть входити посадові особи центрального органу виконавчої влади у сфері освіти та науки.

11. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, Голова Державної судової адміністрації України призначають члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України з числа суддів у відставці або інших осіб за результатами проведення публічного конкурсу.

12. До складу Вищої кваліфікаційної комісії суддів України не можуть бути обрані (призначені) народні депутати України поточного скликання Верховної Ради України, члени Кабінету Міністрів України, голови судів, їх заступники, секретарі судових палат, їх заступники, члени Ради суддів України, Вищої ради юстиції, Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, особи, які притягувалися до відповідальності за вчинення корупційного діяння, а також особи, які були членами Вищої кваліфікаційної комісії суддів України або Вищої ради юстиції до набрання чинності Законом України «Про відновлення довіри до судової влади в Україні».

13. Вища кваліфікаційна комісія суддів України вважається повноважною за умови обрання до її складу не менше восьми членів. При цьому кваліфікаційна і дисциплінарна палати повноважні за наявності в їх складі не менше чотирьох членів Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.

Стаття 104. Припинення повноважень члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України

1. Повноваження члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України припиняються в разі:

- 1) закінчення строку, на який його обрано (призначено);
- 2) подання ним заяви про припинення повноважень за власним бажанням;
- 3) неможливості виконувати свої повноваження за станом здоров'я;
- 4) набрання законної сили обвинувальним вироком щодо нього;
- 5) припинення громадянства України;
- 6) визнання його безвісно відсутнім або оголошення померлим;
- 7) його смерті;
- 8) якщо законом передбачено таке припинення;
- 9) виявлення обставин щодо його невідповідності вимогам, визначеним у частині першій статті 102 цього Закону, які не були відомі на момент прийняття рішення про призначення члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України;
- 10) порушення вимог, установлених законодавством у сфері запобігання корупції;
- 11) звільнення його з посади судді з підстав, передбачених цим Законом (крім виходу у відставку судді);
- 12) неприйняття участі у роботі відповідної палати протягом одного календарного місяця поспіль без поважних причин, у тому числі відмов від голосування з питань, що розглядаються.

2. Рішення про припинення повноважень члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України приймає Вища кваліфікаційна комісія суддів України або орган, що обрав відповідного члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.

Процедура розгляду та прийняття рішення Вищою кваліфікаційною комісією суддів України про припинення повноважень її члена ініціюється Головою та заступником Голови Вищої кваліфікаційної комісії суддів України відповідно до вимог регламенту.

Стаття 105. Організація роботи та засідання Вищої кваліфікаційної комісії суддів України

1. Вища кваліфікаційна комісія суддів України на спільному засіданні палат за наявності кворуму обирає таємним голосуванням більшістю голосів від загального складу Голову Вищої кваліфікаційної комісії суддів України і заступника Голови, які є головами кваліфікаційної та дисциплінарної палат відповідно, та секретарів палат Вищої кваліфікаційної комісії суддів України. Головує на цьому засіданні член Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, який має найбільший стаж роботи у галузі права.

Зі впливом двох років повноважень хоча б одного із голів палат відбувається їх ротація між собою на посадах Голови та заступника Голови Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.

2. Голова Вищої кваліфікаційної комісії суддів України організовує роботу Комісії, визначає обов'язки заступника Голови, веде засідання Комісії, здійснює підготовку засідань Вищої кваліфікаційної комісії суддів України та організовує діловодство. Обов'язки Голови Вищої кваліфікаційної комісії суддів України в разі його відсутності виконує заступник Голови Комісії, а за відсутності заступника Голови – член Комісії, обраний за квотою з'їзду суддів України, який має більший стаж роботи на посаді судді.

Голова Вищої кваліфікаційної комісії суддів України видає накази та доручення, які є обов'язковими до виконання.

3. Секретарі палат Вищої кваліфікаційної комісії суддів України здійснюють підготовку засідань палат та несуть відповідальність за організацію діловодства у цих палатах.

4. Для здійснення розподілу справ у Вищій кваліфікаційній комісії суддів України діє автоматизована система визначення члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, який проводить підготовку до розгляду і доповідає справу. Положення про автоматизовану систему визначення членів Вищої кваліфікаційної комісії суддів України для підготовки до розгляду і доповіді справ затверджується Радою суддів України.

5. Голови палат Вищої кваліфікаційної комісії суддів України організовують їх роботу та ведуть засідання палат. Обов'язки голів палат у разі їх відсутності виконують члени палат, призначені за квотою з'їзду суддів України, які мають більший стаж роботи на посаді судді.

6. Вища кваліфікаційна комісія суддів України затверджує Регламент, в якому регулюються відповідно до цього Закону процедурні питання її діяльності.

7. Засідання Вищої кваліфікаційної комісії суддів України та її палат проводяться відкрито, крім випадків, установлених законом.

Засідання Комісії, її палат є повноважним, якщо в ньому бере участь більшість від установленого законом складу Комісії або палати відповідно.

8. Голова Вищої кваліфікаційної комісії суддів України визначає дату, час і місце проведення засідання Комісії, перелік питань, що виносяться на засідання, і не пізніше як за десять днів до засідання повідомляє про це особу, щодо якої має розглядатися питання, та оприлюднює цю інформацію на офіційному веб-сайті Вищої кваліфікаційної комісії суддів України (крім засідань з організаційних питань). Голови палат Комісії визначають дату, час і місце проведення засідань відповідних палат, перелік питань, що виносяться для розгляду на засіданні, і не пізніше як за десять днів до засідання повідомляють про це осіб, щодо яких має розглядатися питання, та оприлюднюють цю інформацію на офіційному веб-сайті Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.

Стаття 106. Права члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України

1. Член Вищої кваліфікаційної комісії суддів України має право:

1) знайомитися з матеріалами, поданими на розгляд Комісії або відповідної палати, членом якої він є, брати участь у їх дослідженні та перевірці;

2) наводити свої мотиви та міркування, а також подавати додаткові документи з питань, що розглядаються;

3) вносити пропозиції щодо проекту рішення Вищої кваліфікаційної комісії суддів України або відповідної палати, членом якої він є, з будь-яких питань та голосувати «за» або «проти» того чи іншого рішення;

4) висловлювати письмово окрему думку щодо рішення Вищої кваліфікаційної комісії суддів України чи палати, членом якої він є;

5) здійснювати інші повноваження, встановлені законом.

Стаття 107. Відвід члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України

1. Член Вищої кваліфікаційної комісії суддів України не має права проводити перевірку щодо наявності підстав для притягнення судді місцевого, апеляційного суду до дисциплінарної відповідальності, брати участь у розгляді питання та прийнятті рішення і підлягає відводу (самовідводу), якщо наявні дані про конфлікт інтересів або обставини, що викликають сумнів у його безсторонності. За наявності таких обставин член Вищої кваліфікаційної комісії суддів України повинен заявити самовідвід. Із тих самих підстав відвід члену Комісії можуть заявити особи, щодо яких або за поданням яких розглядається питання.

2. Відвід має бути вмотивованим і поданим до початку розгляду питання у формі письмової заяви на ім'я Голови Вищої кваліфікаційної комісії суддів України. Головуючий на засіданні зобов'язаний ознайомити із заявою про відвід члена Комісії, якому заявлено відвід.

3. Рішення про відвід (самовідвід) приймається більшістю голосів членів Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, які беруть участь у засіданні. Голосування проводиться за відсутності члена Комісії, щодо якого вирішується питання про відвід (самовідвід).

Стаття 108. Рішення Вищої кваліфікаційної комісії суддів України

1. Рішення Вищої кваліфікаційної комісії суддів України приймається більшістю від установленого цим Законом складу Комісії. Голосування проводиться за відсутності особи, щодо якої вирішується питання, та інших осіб, які не є членами Комісії.

Рішення палати Вищої кваліфікаційної комісії суддів України приймаються більшістю від установленого цим Законом складу палати з урахуванням членів іншої палати в разі їх залучення до роботи.

Палати Вищої кваліфікаційної комісії суддів України виносять свої рішення від імені Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, зазначаючи склад палати, який розглядав конкретну справу.

2. Рішення Вищої кваліфікаційної комісії суддів України та палат Комісії викладаються у письмовій формі. У рішенні зазначаються дата і місце прийняття рішення, склад Комісії (палати), питання, що розглядалося, мотиви прийнятого рішення. Рішення підписується головоючючим і членами Комісії (палати), які брали участь у прийнятті рішення.

3. За наявності окремої думки члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України вона викладається у письмовій формі і додається до справи, про що головоуючий повідомляє на засіданні.

4. Рішення Вищої кваліфікаційної комісії суддів України може бути оскаржено до суду в порядку, встановленому законом. У випадках, передбачених цим Законом, рішення Вищої кваліфікаційної комісії суддів України може бути оскаржено до Вищої ради юстиції.

5. У разі наявності окремої думки двох або більше членів дисциплінарної або кваліфікаційної палати Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, які брали участь у розгляді питання та прийнятті рішення відповідною палатою, Голова Вищої кваліфікаційної комісії суддів України має право винести таке питання на розгляд спільного засідання палат Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, на якому у порядку, встановленому регламентом, приймається остаточне рішення по суті питання.

Стаття 109. Забезпечення діяльності Вищої кваліфікаційної комісії суддів України

1. Організаційне забезпечення діяльності Вищої кваліфікаційної комісії суддів України здійснює секретаріат, працівники якого є державними службовцями.

Положення про секретаріат Вищої кваліфікаційної комісії суддів України затверджується Вищою кваліфікаційною комісією суддів України.

2. Для здійснення членами Вищої кваліфікаційної комісії суддів України своїх повноважень діє служба інспекторів у кількості сорока двох інспекторів.

3. Працівники секретаріату Вищої кваліфікаційної комісії суддів України призначаються на посади та звільняються з посад Головою Вищої кваліфікаційної комісії суддів України у порядку, визначеному Законом України «Про державну службу».

Інспектори Вищої кваліфікаційної комісії суддів України призначаються на посади та звільняються з посад Головою Вищої кваліфікаційної комісії суддів України за пропозицією відповідного члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.

4. Розмір заробітної плати працівників секретаріату та інспекторів Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, їх побутове забезпечення і рівень соціального захисту визначаються Законом України «Про державну службу», іншими нормативно-правовими актами і не можуть бути меншими, ніж у відповідних категорій державних службовців апаратів центральних органів виконавчої влади.

5. Посадовий оклад члена Комісії встановлюється в розмірі винагороди судді Верховного Суду України.

6. Виплата грошового забезпечення провадиться за рахунок коштів Державного бюджету України.

Стаття 110. Служба інспекторів Вищої кваліфікаційної комісії суддів України

1. Служба інспекторів Вищої кваліфікаційної комісії суддів України формується з числа осіб, які мають повну вищу юридичну освіту і досвід роботи в галузі права понад п'ять років.

2. Інспектори Вищої кваліфікаційної комісії суддів України діють виключно за дорученням члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.

За дорученням члена Комісії інспектори:

1) попередньо аналізують заяви (скарги) щодо притягнення суддів до дисциплінарної відповідальності, готують проекти висновків про наявність підстав для притягнення суддів місцевих та апеляційних судів до дисциплінарної відповідальності;

2) попередньо аналізують матеріали справ щодо кваліфікаційного оцінювання суддів та дисциплінарної практики щодо суддів;

3) виконують інші доручення члена Комісії під час кваліфікаційного оцінювання або дисциплінарного провадження відповідно до цього Закону.

Розділ VII

ЗВІЛЬНЕННЯ СУДДІ СУДУ ЗАГАЛЬНОЇ ЮРИСДИКЦІЇ З ПОСАДИ

Глава 1. Загальні положення

Стаття 111. Загальні умови звільнення судді з посади

1. Суддя суду загальної юрисдикції може бути звільнений з посади органом, який його обрав або призначив, виключно з підстав, визначених частиною п'ятою статті 126 Конституції України, за поданням Вищої ради юстиції.

Стаття 112. Звільнення судді з посади у разі закінчення строку, на який його призначено

1. Вища рада юстиції вносить подання Президентові України про звільнення судді з посади у разі закінчення строку, на який його призначено, якщо:

1) суддя за повідомленням Вищої кваліфікаційної комісії суддів України своєчасно не подав без поважних причин заяву про обрання його на посаду судді безстроково;

2) щодо судді Вищою кваліфікаційною комісією суддів України прийнято рішення про відмову в рекомендуванні його для обрання на посаду судді безстроково;

3) кандидата на посаду судді безстроково не обрано Верховною Радою України.

2. Вища рада юстиції вносить подання про звільнення судді з посади у зв'язку із закінченням строку, на який його призначено, із зазначенням дати, з якої суддя має бути звільнений.

3. Суддя звільняється з посади Президентом України.

4. У разі якщо суддю з будь-яких причин не звільнено з посади, він не може виконувати свої повноваження щодо здійснення правосуддя з наступного дня після закінчення строку, на який його призначено.

Стаття 113. Звільнення судді з посади за віком

1. Суддя звільняється з посади за віком з наступного дня після досягнення ним шістдесяти п'яти років.

2. Вища кваліфікаційна комісія суддів України не пізніше як за місяць до дня, зазначеного в частині першій цієї статті, зобов'язана повідомити Вищу раду юстиції про наявність підстав для звільнення судді.

3. Вища рада юстиції вносить подання про звільнення судді у зв'язку з досягненням ним шістдесяти п'яти років до органу, який обрав або призначив суддю, не пізніше як за п'ятнадцять днів до дня, зазначеного в частині першій цієї статті.

4. У разі якщо суддю з будь-яких причин не звільнено з посади, він не може здійснювати свої повноваження щодо здійснення правосуддя з наступного дня після досягнення ним шістдесяти п'яти років.

Стаття 114. Звільнення судді з посади за станом здоров'я

1. Суддя звільняється з посади у разі неможливості здійснювати повноваження за станом здоров'я за наявності медичного висновку, що надається медичною комісією, утвореною спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з питань охорони здоров'я, або за рішенням суду про визнання судді обмежено дієздатним або недієздатним, яке набрало законної сили.

Суд, який ухвалив рішення про визнання особи, яка є суддею, обмежено дієздатною або недієздатною, негайно повідомляє про це Вищу раду юстиції.

2. Визнавши, що стан здоров'я судді не дає змоги протягом тривалого часу або постійно здійснювати йому свої повноваження, Вища рада юстиції вносить подання про звільнення судді до органу, який його обрав або призначив.

Стаття 115. Звільнення судді з посади у разі порушення ним вимог щодо несумісності

1. Суддя звільняється з посади у разі порушення ним вимог щодо несумісності за поданням Вищої ради юстиції, що вноситься до органу, який обрав або призначив суддю, у порядку, встановленому Законом України «Про Вищу раду юстиції».

Стаття 116. Звільнення судді з посади у разі порушення ним присяги

1. Відповідно до пункту 5 частини п'ятої статті 126 Конституції України суддя звільняється з посади у зв'язку з порушенням ним присяги судді.

2. Факти, що свідчать про порушення суддею присяги, мають бути встановлені Вищою кваліфікаційною комісією суддів України або Вищою радою юстиції.

3. Звільнення судді з посади на підставі порушення ним присяги судді відбувається за поданням Вищої ради юстиції після розгляду цього питання на її засіданні відповідно до Закону України «Про Вищу раду юстиції».

4. На підставі подання Вищої ради юстиції Президент України видає указ про звільнення судді з посади.

5. На підставі подання Вищої ради юстиції Верховна Рада України приймає постанову про звільнення судді з посади.

Стаття 117. Звільнення судді з посади у разі набрання законної сили обвинувальним вироком щодо нього

1. Суд, який ухвалив обвинувальний вирок щодо особи, яка є суддею, негайно повідомляє про це Вищу кваліфікаційну комісію суддів України та Державну судову адміністрацію України.

2. У разі набрання законної сили обвинувальним вироком суду щодо особи, яка є суддею, Вища кваліфікаційна комісія суддів України повідомляє про це Вищу раду юстиції, яка вносить подання про звільнення судді з посади.

3. Суддя, щодо якого обвинувальний вирок суду набрав законної сили, не може здійснювати свої повноваження і втрачає передбачені законом гарантії незалежності і недоторканності судді, право на грошове та інше забезпечення.

Стаття 118. Звільнення судді з посади у разі припинення його громадянства

1. Суддя звільняється з посади за поданням Вищої ради юстиції у разі припинення його громадянства відповідно до Закону України «Про громадянство України».

2. Суддя з моменту припинення його громадянства не може здійснювати свої повноваження.

Стаття 119. Звільнення судді з посади у разі визнання його безвісно відсутнім або оголошення померлим

1. Суд, який ухвалив рішення про визнання особи, яка є суддею, безвісно відсутньою або оголошення її померлою, негайно повідомляє про це Вищу кваліфікаційну комісію суддів України та Державну судову адміністрацію України. У разі набрання таким рішенням законної сили Вища кваліфікаційна комісія суддів України повідомляє про це Вищу раду юстиції, яка вносить подання про звільнення судді з посади.

Стаття 120. Звільнення судді з посади за його заявою про відставку або про звільнення з посади за власним бажанням

1. Суддя, який має стаж роботи на посаді судді не менше двадцяти років, що визначається відповідно до статті 135 цього Закону, має право подати заяву про відставку.

2. Суддя має право у будь-який час перебування на посаді незалежно від мотивів подати заяву про звільнення з посади за власним бажанням.

3. Заява про відставку, заява про звільнення з посади за власним бажанням подається суддею безпосередньо до Вищої ради юстиції, яка протягом одного місяця з дня надходження відповідної заяви вносить до органу, який обрав або призначив суддю, подання про звільнення судді з посади.

4. Суддя здійснює свої повноваження до прийняття рішення про його звільнення.

5. За суддею, звільненим за його заявою про відставку, зберігається звання судді та гарантії недоторканності, встановлені для судді до його виходу у відставку.

Стаття 121. Вимоги до подання про звільнення судді з посади

1. У поданні Вищої ради юстиції про звільнення судді з посади зазначаються:

- 1) дата внесення подання;
- 2) прізвище, ім'я та по батькові судді;
- 3) рік народження судді;
- 4) відомості про перебування на посаді судді;
- 5) найменування суду;
- 6) підстава внесення подання про звільнення, визначена частиною п'ятою статті 126 Конституції України;
- 7) фактичні обставини (у разі внесення подання про звільнення судді з особливих обставин, визначених Законом України «Про Вищу раду юстиції»);
- 8) інші відомості, визначені законом.

Стаття 122. Розгляд питання та прийняття Верховною Радою України рішення про звільнення з посади судді, обраного безстроково

1. Порядок розгляду питання та прийняття Верховною Радою України рішення про звільнення з посади судді, обраного безстроково, визначається цим Законом та Регламентом Верховної Ради України.

2. Питання про звільнення з посади судді, обраного безстроково, розглядається на пленарному засіданні Верховної Ради України без висновку комітетів Верховної Ради України та будь-яких перевірок.

3. Повноваження судді припиняються з дня прийняття Верховною Радою України постанови про звільнення з посади судді.

Стаття 123. Припинення повноважень судді

1. Повноваження судді припиняються у разі його смерті.

2. Про наявність підстави для припинення повноважень судді голова суду, в якому суддя обіймав посаду, повідомляє Вищу кваліфікаційну комісію суддів України та Державну судову адміністрацію України. До повідомлення додаються документи на підтвердження факту смерті.

Розділ VIII СУДДІВСЬКЕ САМОВРЯДУВАННЯ

Глава 1. Загальні засади суддівського самоврядування

Стаття 124. Завдання суддівського самоврядування

1. Для вирішення питань внутрішньої діяльності судів в Україні діє суддівське самоврядування – самостійне колективне вирішення зазначених питань суддями.

2. Суддівське самоврядування є однією з гарантій забезпечення самостійності судів і незалежності суддів. Діяльність органів суддівського самоврядування має сприяти створенню належних організаційних та інших умов для забезпечення нормальної діяльності судів і суддів, утверджувати незалежність суду, забезпечувати захист суддів від втручання в їхню діяльність, а також підвищувати рівень роботи з кадрами у системі судів.

3. До питань внутрішньої діяльності судів належать питання організаційного забезпечення судів та діяльності суддів, соціальний захист суддів та їхніх сімей, а також інші питання, що безпосередньо не пов'язані із здійсненням правосуддя.

4. До завдань суддівського самоврядування належить вирішення питань щодо:

- 1) забезпечення організаційної єдності функціонування органів судової влади;
- 2) зміцнення незалежності судів, суддів, захист від втручання в їхню діяльність;
- 3) участі у визначенні потреб кадрового, фінансового, матеріально-технічного та іншого забезпечення судів та контроль за додержанням установлених нормативів такого забезпечення;
- 4) обрання суддів на адміністративні посади в судах у порядку, встановленому цим Законом;
- 5) призначення суддів Конституційного Суду України;
- 6) призначення суддів до складу Вищої ради юстиції та Вищої кваліфікаційної комісії суддів України в порядку, встановленому законом.

Стаття 125. Організаційні форми суддівського самоврядування

1. Організаційними формами суддівського самоврядування є збори суддів, Рада суддів України, з'їзд суддів України.

2. Суддівське самоврядування в Україні здійснюється через:

- 1) збори суддів місцевого суду, апеляційного суду, вищого спеціалізованого суду, Верховного Суду України;
- 2) Раду суддів України;
- 3) з'їзд суддів України.

3. Порядок здійснення суддівського самоврядування визначається відповідно до Конституції України цим Законом та іншими законами, а також регламентами і положеннями, що приймаються органами суддівського самоврядування згідно з Конституцією України та цим Законом.

Глава 2. Збори суддів

Стаття 126. Збори суддів

1. Збори суддів – зібрання суддів відповідного суду, на якому вони обговорюють питання внутрішньої діяльності цього суду та приймають колективні рішення з обговорюваних питань.

2. Збори суддів скликаються головою відповідного суду за власною ініціативою або на вимогу не менше третини загальної кількості суддів, які працюють у цьому суді.

3. Збори суддів скликаються у разі необхідності, але не рідше одного разу на три місяці.

4. Збори суддів є повноважними, якщо на них присутні не менше двох третин кількості суддів, які працюють у цьому суді. На збори суддів можуть запрошуватися працівники апарату суду, судді у відставці, представники громадськості, інші особи. У голосуванні беруть участь лише судді цього суду.

5. Збори суддів:

- 1) обговорюють питання щодо внутрішньої діяльності суду чи роботи конкретних суддів або працівників апарату суду та приймають з цих питань рішення, що є обов'язковими для суддів та працівників цього суду;

- 2) визначають спеціалізацію суддів з розгляду конкретних категорій справ;
  - 3) приймають рішення про обрання суддів на адміністративні посади та звільнення з цих посад;
  - 4) визначають рівень навантаження на суддів відповідного суду з урахуванням виконання ними адміністративних або інших обов'язків;
  - 5) заслуховують звіти суддів, які обіймають адміністративні посади в цьому суді, та керівника апарату суду;
  - 6) здійснюють інші повноваження, передбачені цим Законом.
6. Збори суддів кожного суду загальної юрисдикції (крім місцевих загальних судів) обирають таємним голосуванням делегатів на з'їзд суддів України.

Збори суддів кожного місцевого загального суду обирають таємним голосуванням делегатів на спільні збори суддів місцевих загальних судів в Автономній Республіці Крим, кожній області, містах Києві та Севастополі за принципом один делегат від десяти суддів. У разі якщо в суді менше десяти суддів, від суду делегується один делегат.

Спільні збори суддів місцевих загальних судів в Автономній Республіці Крим, кожній області, містах Києві та Севастополі проводяться для обрання таємним голосуванням делегатів на з'їзд суддів України.

Порядок скликання і проведення спільних зборів суддів місцевих загальних судів визначає Рада суддів України.

Делегатом на спільні збори суддів місцевих загальних судів не може бути обраний суддя, який займає адміністративну посаду в суді.

Збори суддів Верховного Суду України, вищого спеціалізованого суду затверджують положення про апарат, структуру і штатний розпис апарату відповідного суду за поданням голови цього суду.

7. Збори суддів можуть звертатися з пропозиціями щодо питань діяльності суду до органів державної влади та органів місцевого самоврядування, які зобов'язані розглянути ці пропозиції і дати відповідь по суті.

8. Збори суддів можуть обговорювати питання щодо практики застосування законодавства, розробляти відповідні пропозиції щодо вдосконалення такої практики та законодавства. Збори суддів місцевого чи апеляційного суду можуть вносити відповідні пропозиції на розгляд до вищого спеціалізованого суду та Верховного Суду України.

9. Збори суддів місцевих загальних судів у порядку, встановленому цим Законом, обирають слідчих суддів.

10. Збори суддів приймають рішення більшістю голосів суддів, присутніх на зборах, відкритим голосуванням, якщо не буде прийнято рішення про проведення таємного голосування. Рішення щодо обрання на адміністративні посади або звільнення з цих посад, а також про обрання делегатів на спільні збори суддів місцевих загальних судів приймаються таємним голосуванням.

11. Виконання рішень зборів суддів за дорученням зборів покладається на голову відповідного суду або його заступника.

Глава 3. Вищі органи суддівського самоврядування

Стаття 127. З'їзд суддів України

1. Найвищим органом суддівського самоврядування є з'їзд суддів України.

2. З'їзд суддів України:

1) заслуховує звіти Ради суддів України про виконання завдань органів суддівського самоврядування щодо забезпечення незалежності судів і суддів, стан організаційного та фінансового забезпечення діяльності судів;

2) заслуховує інформацію Вищої кваліфікаційної комісії суддів України про її діяльність, зокрема про дисциплінарну практику щодо суддів;

3) заслуховує інформацію Голови Державної судової адміністрації України про її діяльність, зокрема щодо організаційного, фінансового та матеріально-технічного забезпечення діяльності органів судової влади;

4) призначає та звільняє суддів Конституційного Суду України відповідно до Конституції і законів України;

- 5) призначає членів Вищої ради юстиції та приймає рішення про припинення їх повноважень відповідно до Конституції і законів України;
  - 6) призначає членів Вищої кваліфікаційної комісії суддів України та приймає рішення про припинення їх повноважень відповідно до цього Закону;
  - 7) звертається з пропозиціями щодо вирішення питань діяльності судів до органів державної влади та їх посадових осіб;
  - 8) обирає Раду суддів України;
  - 9) розглядає інші питання суддівського самоврядування відповідно до закону.
3. З'їзд суддів України приймає рішення, що є обов'язковими для всіх органів суддівського самоврядування та всіх суддів.

Стаття 128. Порядок скликання з'їзду суддів України

1. Черговий з'їзд суддів України скликається Радою суддів України один раз на два роки. Позачерговий з'їзд суддів України може бути скликаний за рішенням Ради суддів України.

2. У разі необхідності збори суддів можуть звертатися до Ради суддів України з пропозицією щодо скликання позачергового з'їзду суддів України. Рада суддів України зобов'язана скликати позачерговий з'їзд суддів України на вимогу зборів суддів не менше однієї п'ятої всіх судів.

3. Рада суддів України, яка скликає з'їзд суддів України в порядку, передбаченому частиною першою цієї статті, схвалює попередній перелік питань, що виносяться на обговорення з'їзду, та визначає дату і місце проведення з'їзду. У разі скликання з'їзду суддів України на вимогу зборів суддів до попереднього переліку питань мають бути включені всі питання, що є предметом зазначеної вимоги.

4. На з'їзд суддів України можуть бути запрошені інші особи, крім делегатів. Запрошені особи не беруть участі в голосуванні під час прийняття рішень з'їзду суддів України.

5. У разі якщо Рада суддів України не скликає з'їзд суддів України у строки, передбачені частинами першою та другою цієї статті, такий з'їзд може бути скликаний на вимогу зборів суддів не менше однієї п'ятої всіх судів без участі Ради суддів України.

У такому випадку ініціатори скликання з'їзду суддів України утворюють організаційний комітет із скликання з'їзду суддів України, що має повноваження Ради суддів України щодо скликання з'їзду. Організаційний комітет невідкладно публікує інформацію про його утворення в газетах «Голос України» та «Урядовий кур'єр» і призначає дату проведення з'їзду суддів не раніш як через два місяці з дня утворення організаційного комітету.

6. Оголошення про скликання з'їзду суддів України та питання, що виносяться на його розгляд, має бути опубліковане в газетах «Голос України» та «Урядовий кур'єр» не пізніш як за тридцять днів до початку роботи з'їзду, а у випадках скликання відповідно до частини другої цієї статті позачергового з'їзду на вимогу зборів суддів – за п'ятнадцять днів до початку роботи з'їзду. У разі якщо з'їзд суддів скликається для обрання членів Вищої ради юстиції або Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, оголошення має бути опубліковане не пізніш як за сорок п'ять днів до початку роботи з'їзду.

Стаття 129. Обрання делегатів на з'їзд суддів України

1. Збори суддів кожного суду загальної юрисдикції (крім місцевого загального суду та Верховного Суду України) обирають на з'їзд суддів України по одному делегату від двадцяти суддів, які працюють в цьому суді. У разі якщо в суді працює менше двадцяти суддів, від суду делегується один делегат.

Делегатів на з'їзд суддів України від суддів місцевих загальних судів обирають спільні збори суддів у кожній області, Автономній Республіці Крим, містах Києві та Севастополі за принципом: один делегат від двадцяти суддів у загальній кількості суддів місцевих загальних судів у кожній області, Автономній Республіці Крим, містах Києві та Севастополі.

2. Збори суддів Конституційного Суду України та Верховного Суду України обирають на з'їзд суддів України по три делегати з числа суддів цих судів.

3. Делегати на з'їзд суддів України обираються таємним голосуванням на альтернативній основі, при вільному висуненні кандидатур для обрання з числа суддів відповідних судів або суддів у відставці, незалежно від їх місця роботи до виходу у відставку.

4. Делегатами на з'їзд суддів України не можуть бути обрані судді, які займають адміністративні посади в судах, судді, які є членами Вищої ради юстиції або Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.

Стаття 130. Порядок проведення з'їзду суддів України

1. З'їзд суддів України є повноважним за умови присутності на ньому не менше двох третин загальної кількості обраних делегатів.

2. З'їзд суддів України відкриває голова Ради суддів України, а в разі його відсутності – найстарший за віком член Ради суддів України.

3. З'їзд суддів України обирає шляхом відкритого голосування президію з'їзду в кількісному складі, що визначається рішенням з'їзду. Президія організовує роботу з'їзду суддів України.

4. З'їзд суддів України обговорює і затверджує порядок денний та регламент роботи з'їзду, обирає лічильну комісію, секретаріат та інші робочі органи з'їзду.

5. Хід роботи з'їзду суддів України протоколюється.

6. Рішення з'їзду суддів України приймаються більшістю голосів від числа обраних делегатів відкритим або таємним голосуванням. Рішення з питань, зазначених у пунктах 4 – 6, 8 частини другої статті 127 цього Закону, приймаються з'їздом шляхом таємного голосування.

7. Інші питання порядку проведення з'їзду суддів України регулюються регламентом з'їзду суддів України, прийнятим з'їздом.

Стаття 131. Рада суддів України

1. У період між з'їздами суддів України вищим органом суддівського самоврядування є Рада суддів України.

2. Раду суддів України обирає з'їзд суддів України. До складу Ради суддів України входять:

1) одинадцять суддів від місцевих загальних судів;

2) п'ять суддів від місцевих адміністративних судів;

3) п'ять суддів від місцевих господарських судів;

4) чотири судді від апеляційних судів з розгляду цивільних, кримінальних справ, а також справ про адміністративні правопорушення;

5) два судді від апеляційних адміністративних судів;

6) два судді від апеляційних господарських судів;

7) по одному судді від вищих спеціалізованих судів;

8) один суддя Верховного Суду України.

Пропозиції щодо кандидатур до складу Ради суддів України можуть вносити судді, які беруть участь у з'їзді суддів України. Не можуть бути обраними до Ради суддів України судді, які обіймають адміністративні посади в судах або є членами Вищої ради юстиції чи Вищої кваліфікаційної комісії суддів України. У разі обрання члена Ради суддів України на адміністративну посаду в суді його повноваження у Раді суддів України припиняються.

3. Члени Ради суддів України на засіданні Ради обирають із свого складу таємним голосуванням голову Ради суддів України, його заступника та секретаря.

4. Рада суддів України у період між з'їздами суддів України організовує виконання рішень з'їзду суддів України та контроль за їх виконанням, а також вирішує питання про скликання з'їзду суддів України. Повноваження та порядок роботи Ради суддів України визначаються цим Законом та положенням про Раду суддів України, затвердженим з'їздом суддів України.

5. Рада суддів України:

1) розробляє та організовує виконання заходів щодо забезпечення незалежності судів і суддів, поліпшення стану організаційного забезпечення діяльності судів;

2) розглядає питання правового захисту суддів, соціального захисту суддів та їхніх сімей, приймає відповідні рішення з цих питань;

3) визначає особу, уповноважену представляти бюджетні запити щодо фінансування судів загальної юрисдикції, інших органів та установ судової системи під час розгляду проекту закону про Державний бюджет України на відповідний рік або змін до нього;

- 4) обирає та звільняє Голову Державної судової адміністрації України та його заступників;
- 5) визначає за поданням Голови Державної судової адміністрації України граничну чисельність працівників Державної судової адміністрації України, у тому числі її територіальних управлінь, у межах видатків на утримання Державної судової адміністрації України;
- 6) здійснює контроль за організацією діяльності судів, заслуховує з цих питань Голову Державної судової адміністрації України, його заступників, керівників структурних підрозділів і територіальних управлінь Державної судової адміністрації України;
- 7) звертається з пропозиціями щодо питань діяльності судів до органів державної влади та органів місцевого самоврядування;
- 8) затверджує зразки посвідчень судді, судді у відставці, народного засідателя, присяжного;
- 9) здійснює контроль за додержанням вимог законодавства щодо врегулювання конфлікту інтересів у діяльності суддів судів загальної юрисдикції, голови та членів Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Голови Державної судової адміністрації України та його заступників; приймає рішення про врегулювання реального чи потенційного конфлікту інтересів у діяльності зазначених осіб (у разі, якщо такий конфлікт не може бути врегульований у порядку, визначеному процесуальним законом);
- 10) здійснює інші повноваження, передбачені цим Законом.

6. Рішення Ради суддів України, прийняті в межах визначених цим Законом повноважень, на наступний день після їх прийняття оприлюднюються на офіційному веб-сайті судової влади.

Рішення Ради суддів України, прийняті в межах визначених цим Законом повноважень, є обов'язковими для всіх органів суддівського самоврядування. Рішення Ради суддів України може бути скасовано з'їздом суддів України або в судовому порядку.

7. У разі виникнення в судді Конституційного Суду України чи судді суду загальної юрисдикції (крім випадків, коли конфлікт інтересів врегульовується в порядку, визначеному процесуальним законом), Голови Державної судової адміністрації України, його заступника реального чи потенційного конфлікту інтересів вони зобов'язані не пізніше наступного робочого дня з моменту виникнення такого конфлікту інтересів у письмовій формі повідомити про це Раді суддів України.

8. Орган державної влади, орган місцевого самоврядування, їх посадові особи, керівники підприємств, установ і організацій, об'єднань громадян, яким направлено звернення Ради суддів України з питань забезпечення безпеки суддів, зобов'язані розглянути таке звернення протягом десяти днів з дня його отримання і вжити заходів щодо усунення загроз безпеці суддів.

Стаття 132. Забезпечення діяльності органів суддівського самоврядування

1. Забезпечення роботи з'їзду суддів України, спільних зборів суддів місцевих загальних судів, діяльності Ради суддів України здійснюється Державною судовою адміністрацією України та її територіальними управліннями за рахунок коштів Державного бюджету України згідно з вимогами розділу XI цього Закону.

Розділ IX ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СУДДІВ

Стаття 133. Суддівська винагорода

1. Суддівська винагорода регулюється цим Законом, Законом України «Про Конституційний Суд України» та не може визначатися іншими нормативно-правовими актами.

2. Суддівська винагорода складається з посадового окладу та доплат за:

- 1) вислугу років;
- 2) перебування на адміністративній посаді в суді;
- 3) науковий ступінь;
- 4) роботу, що передбачає доступ до державної таємниці.

3. Посадовий оклад судді місцевого суду встановлюється в розмірі 10 мінімальних заробітних плат.

4. Посадові оклади інших суддів встановлюються пропорційно до посадового окладу судді місцевого суду з коефіцієнтом:

- 1) судді апеляційного суду – 1,1;

2) судді вищого спеціалізованого суду – 1,2;

3) судді Верховного Суду України, судді Конституційного Суду України – 1,3.

5. Суддям виплачується щомісячна доплата за вислугу років у розмірі: за наявності стажу роботи більше 3 років – 15 відсотків, більше 5 років – 20 відсотків, більше 10 років – 30 відсотків, більше 15 років – 40 відсотків, більше 20 років – 50 відсотків, більше 25 років – 60 відсотків, більше 30 років – 70 відсотків, більше 35 років – 80 відсотків посадового окладу.

Суддям Конституційного Суду України, які вперше призначені на посаду судді, виплачується щомісячна доплата за вислугу років у розмірі 5,5 відсотка за кожен рік роботи.

6. Суддям, які обіймають посади заступника голови суду, секретаря судової палати, секретаря пленуму вищого спеціалізованого суду, секретаря Пленуму Верховного Суду України, виплачується щомісячна доплата у розмірі 5 відсотків посадового окладу судді відповідного суду, голові суду – 10 відсотків посадового окладу судді відповідного суду.

7. Суддям виплачується щомісячна доплата за науковий ступінь кандидата (доктора філософії) або доктора наук з відповідної спеціальності у розмірі відповідно 15 і 20 відсотків посадового окладу судді відповідного суду.

8. Суддям виплачується щомісячна доплата за роботу, яка передбачає доступ до державної таємниці, у розмірі залежно від ступеня секретності інформації: відомості та їх носії, що мають ступінь секретності «Цілком таємно», – 10 відсотків посадового окладу судді відповідного суду; відомості та їх носії, що мають ступінь секретності «Таємно», – 5 відсотків посадового окладу судді відповідного суду.

9. Обсяги видатків на забезпечення виплати суддівської винагороди здійснюються за окремим кодом економічної класифікації видатків.

10. Суддя, який не здійснює правосуддя (крім випадків тимчасової непрацездатності, перебування судді у щорічній оплачуваній відпустці), не має права на отримання доплат до посадового окладу.

Стаття 134. Відпустка

1. Суддям надається щорічна оплачувана відпустка тривалістю 30 робочих днів з виплатою, крім суддівської винагороди, допомоги на оздоровлення у розмірі посадового окладу. Суддям, які мають стаж роботи більше 10 років, надається додаткова оплачувана відпустка тривалістю 15 календарних днів.

Стаття 135. Стаж роботи судді

1. До стажу роботи на посаді судді зараховується робота на посаді:

1) судді судів України, арбітра (судді) арбітражних судів України, державного арбітра колишнього Державного арбітражу України, арбітра відомчих арбітражів України;

2) члена Вищої ради юстиції, Вищої кваліфікаційної комісії судів України;

3) судді у судах та арбітрів у державному і відомчому арбітражах колишнього СРСР та республік, що входили до його складу.

2. До стажу роботи, що дає судді Конституційного Суду України право на відставку і виплату вихідної допомоги, зараховується також стаж іншої практичної, наукової, педагогічної роботи за фахом та стаж державної служби.

Стаття 136. Забезпечення житлових умов судді

1. Після призначення на посаду суддя Конституційного Суду України, Верховного Суду України, вищого спеціалізованого суду, апеляційного, місцевого суду, який потребує поліпшення житлових умов, забезпечується службовим житлом за місцем знаходження суду органами місцевого самоврядування в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Стаття 137. Забезпечення потреб судді, пов'язаних з його діяльністю

1. Суддя забезпечується за рахунок коштів Державного бюджету України мантиєю та нагрудним знаком.

2. Суддя забезпечується окремим кабінетом, робочим місцем та необхідними для роботи засобами.

Стаття 138. Державний захист суддів та членів їхніх сімей

1. Судді, члени їхніх сімей та їхнє майно перебувають під особливим захистом держави. Органи внутрішніх справ зобов'язані вживати необхідних заходів для забезпечення безпеки судді, членів його сім'ї, збереження їхнього майна, якщо від судді надійде відповідна заява.

2. Вчинені у зв'язку зі службовою діяльністю судді посягання на його життя і здоров'я, знищення чи пошкодження його майна, погроза вбивством, насильством чи пошкодженням майна судді, образа чи наклеп на нього, а також посягання на життя і здоров'я близьких родичів судді (батьків, дружини, чоловіка, дітей), погроза їм вбивством, пошкодженням майна тягнуть за собою відповідальність, установлену законом.

3. Суддя має право на забезпечення засобами захисту, які йому надаються органами внутрішніх справ.

Стаття 139. Соціальне страхування судді

1. Життя і здоров'я суддів підлягають обов'язковому державному страхуванню за рахунок коштів Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України відповідно до Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності».

**Розділ X
СТАТУС СУДДІ У ВІДСТАВЦІ**

Стаття 140. Медичне обслуговування та санаторно-курортне лікування суддів та членів їхніх сімей

1. Суддя та члени його сім'ї мають право на безоплатне медичне обслуговування у державних закладах охорони здоров'я. Члени сім'ї судді можуть обслуговуватися в тих медичних закладах, де обслуговується суддя.

Стаття 141. Пенсія або щомісячне довічне грошове утримання судді у відставці

1. Судді, який вийшов у відставку, після досягнення чоловіками віку 62 роки, жінками – пенсійного віку, встановленого статтею 26 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», виплачується пенсія на умовах, передбачених статтею 37 Закону України «Про державну службу», або за його вибором щомісячне довічне грошове утримання. До досягнення зазначеного віку право на пенсію за віком або щомісячне довічне грошове утримання мають чоловіки 1955 року народження і старші після досягнення ними такого віку:

60 років 6 місяців – які народилися з 1 січня 1953 року по 31 грудня 1953 року;

61 рік – які народилися з 1 січня 1954 року по 31 грудня 1954 року;

61 рік 6 місяців – які народилися з 1 січня 1955 року по 31 грудня 1955 року.

2. Суддя у відставці, який не досяг віку, встановленого частиною першою цієї статті, отримує щомісячне довічне грошове утримання. При досягненні таким суддею віку, встановленого частиною першою цієї статті, за ним зберігається право на одержання щомісячного довічного грошового утримання або, за його вибором, призначається пенсія на умовах, передбачених статтею 37 Закону України «Про державну службу».

3. Щомісячне довічне грошове утримання виплачується судді у розмірі 80 відсотків грошового утримання судді, який працює на відповідній посаді. За кожний повний рік роботи на посаді судді понад 20 років розмір щомісячного довічного грошового утримання збільшується на два відсотки заробітку, але не може бути більшим ніж 90 відсотків заробітної плати судді, без обмеження граничного розміру щомісячного довічного грошового утримання.

У разі зміни грошового утримання судді, який працює на відповідній посаді, здійснюється перерахунок раніше призначеного щомісячного довічного грошового утримання.

4. У разі зміни розміру грошового утримання діючих суддів Конституційного Суду України відповідно здійснюється перерахунок раніше призначеного щомісячного довічного грошового утримання.

Перерахунок щомісячного довічного грошового утримання здійснюється з усієї суми заробітної плати діючих суддів Конституційного Суду України з дня виникнення права на відповідний перерахунок.

5. Пенсія або щомісячне довічне грошове утримання судді виплачується незалежно від заробітку (прибутку), одержуваного суддею після виходу у відставку. Довічне грошове утримання суддям виплачується органами Пенсійного фонду України за рахунок коштів Державного бюджету України.

Стаття 142. Припинення відставки судді

1. Відставка судді припиняється у разі:

- 1) повторного обрання на посаду судді;
- 2) набрання законної сили обвинувальним вироком щодо нього за вчинення умисного злочину;
- 3) припинення його громадянства;
- 4) визнання його безвісно відсутнім або оголошення померлим.

2. Припинення відставки судді є підставою для припинення виплати йому щомісячного довічного грошового утримання, що було нараховано у зв'язку з відставкою. У разі припинення відставки судді з підстави, передбаченої пунктом 2 частини першої цієї статті, пенсія судді нараховується на загальних підставах.

3. Рішення про припинення відставки судді приймається Вищою кваліфікаційною комісією суддів України.

Розділ XI

ОРГАНІЗАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СУДІВ

Глава 1. Загальні питання забезпечення діяльності судів

Стаття 143. Особливості забезпечення функціонування судової влади

1. Держава забезпечує фінансування та належні умови для функціонування судів і діяльності суддів відповідно до Конституції України.

2. Забезпечення функціонування судової влади передбачає:

- 1) окреме визначення у Державному бюджеті України видатків на фінансування судів не нижче рівня, що забезпечує можливість повного і незалежного здійснення правосуддя відповідно до закону;
- 2) законодавче гарантування повного і своєчасного фінансування судів;
- 3) гарантування достатнього рівня соціального забезпечення суддів.

Стаття 144. Система забезпечення функціонування судової влади

1. В Україні діє єдина система забезпечення функціонування судової влади – судів загальної юрисдикції та Конституційного Суду України.

2. Судові органи, інші органи державної влади беруть участь в організаційному забезпеченні діяльності судів у випадках і порядку, передбачених цим та іншими законами.

3. Порядок організаційного забезпечення діяльності Конституційного Суду України встановлюється цим Законом, Законом України «Про Конституційний Суд України» та іншими законами.

Стаття 145. Засади фінансування судів

1. Фінансування всіх судів в Україні здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету України.

Видатки загального фонду Державного бюджету України на утримання судів належать до захищених статей видатків Державного бюджету України.

2. Функції головного розпорядника коштів Державного бюджету України щодо фінансового забезпечення діяльності судів здійснюють:

Конституційний Суд України, Верховний Суд України, вищі спеціалізовані суди – щодо фінансового забезпечення діяльності цих органів;

Державна судова адміністрація України – щодо фінансового забезпечення діяльності всіх інших судів загальної юрисдикції, діяльності Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, органів суддівського самоврядування, Національної школи суддів України та Державної судової адміністрації України.

3. Видатки на утримання судів у Державному бюджеті України визначаються окремим рядком щодо Конституційного Суду України, Верховного Суду України, вищих спеціалізованих судів, а також у цілому щодо місцевих та апеляційних судів.

Видатки кожного місцевого та апеляційного суду всіх видів та спеціалізації визначаються у Державному бюджеті України в окремому додатку.

4. Видатки на утримання судів у Державному бюджеті України не можуть бути скорочені в поточному фінансовому році.

5. Контроль за додержанням вимог цього Закону щодо фінансування судів здійснюється у порядку, встановленому законом.

6. Особливості підготовки і розгляду проекту закону про Державний бюджет України в частині фінансування судів, інших органів та установ судової системи визначаються законом.

Стаття 146. Порядок фінансування судів

1. Суди загальної юрисдикції фінансуються згідно з кошторисами і щомісячними розписами видатків, затвердженими відповідно до вимог цього Закону, у межах річної суми видатків, передбачених Державним бюджетом України на поточний фінансовий рік, у порядку, встановленому Бюджетним кодексом України.

Стаття 147. Матеріальне, побутове забезпечення та соціальний захист працівників судової системи

1. Розмір заробітної плати працівників апаратів судів, Державної судової адміністрації України, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Національної школи суддів України, їхнє побутове забезпечення і рівень соціального захисту визначаються законом і не можуть бути меншими, ніж у відповідних категорій державних службовців органів законодавчої та виконавчої влади.

При цьому розмір посадового окладу працівника апарату суду, посада якого віднесена до шостої категорії посад державних службовців, установлюється в розмірі 30 відсотків посадового окладу судді місцевого суду. Посадові оклади працівників апарату суду, посади яких віднесені до кожної наступної категорії посад державних службовців, установлюються з коефіцієнтом 1,3 пропорційно посадовим окладам працівників апарату суду, посади яких віднесені до попередньої категорії посад державних службовців.

2. Головні розпорядники коштів Державного бюджету України щодо фінансового забезпечення діяльності судів здійснюють видатки на поховання та увічнення пам'яті суддів, у тому числі суддів у відставці.

3. У кошторисах судів загальної юрисдикції та Конституційного Суду України передбачаються кошти на представницькі витрати.

Глава 2. Державна судова адміністрація України

Стаття 148. Статус Державної судової адміністрації України

1. Державна судова адміністрація України є органом у системі судової влади, який здійснює організаційне та фінансове забезпечення діяльності органів судової влади у межах повноважень, встановлених законом.

2. Державна судова адміністрація України підзвітна з'їзду суддів України, а у період між з'їздами суддів – Раді суддів України у межах, визначених цим Законом.

3. Територіальні управління Державної судової адміністрації України утворюються в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі.

4. Посадові особи Державної судової адміністрації України, її територіальних управлінь є державними службовцями.

5. Державна судова адміністрація України є юридичною особою, має печатку із зображенням Державного Герба України та своїм найменуванням, самостійний баланс та рахунки в органах Державної казначейської служби України.

6. Положення про Державну судову адміністрацію України затверджується Радою суддів України.

Стаття 149. Повноваження Державної судової адміністрації України

1. Державна судова адміністрація України:

1) представляє суди у відносинах із Кабінетом Міністрів України та Верховною Радою України під час підготовки проекту закону про Державний бюджет України на відповідний рік у межах повноважень, визначених цим Законом;

2) забезпечує належні умови діяльності судів загальної юрисдикції, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Національної школи суддів України та органів суддівського самоврядування в межах повноважень, визначених цим Законом;

3) вивчає практику організації діяльності судів, розробляє і вносить у встановленому порядку пропозиції щодо її вдосконалення;

4) вивчає кадрові питання апарату судів, прогнозує потребу у спеціалістах, здійснює замовлення на підготовку відповідних спеціалістів;

5) забезпечує необхідні умови для підвищення кваліфікації працівників апарату судів, створює систему підвищення кваліфікації;

6) організовує роботу з ведення судової статистики, діловодства та архіву; контролює стан діловодства у судах загальної юрисдикції;

7) готує матеріали для формування пропозицій щодо бюджету судів;

8) організовує комп'ютеризацію судів для здійснення судочинства, діловодства, інформаційно-нормативного забезпечення судової діяльності та забезпечення функціонування автоматизованої системи документообігу в судах; забезпечує суди необхідними технічними засобами фіксування судового процесу в межах коштів, передбачених у Державному бюджеті України на фінансування відповідних судів;

9) забезпечує впровадження електронного суду; здійснює заходи щодо організації обміну електронними документами між судами та іншими державними органами і установами;

10) забезпечує функціонування автоматизованої системи визначення члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України;

11) забезпечує ведення Єдиного державного реєстру судових рішень та Реєстру електронних адрес органів державної влади, їх посадових та службових осіб, забезпечує функціонування системи відеоконференц-зв'язку для участі осіб у засіданні суду в режимі відеоконференції;

12) взаємодіє з відповідними органами та установами, в тому числі інших держав, з метою вдосконалення організаційного забезпечення діяльності судів;

13) розробляє та затверджує за погодженням із Радою суддів України Типове положення про апарат суду;

14) організовує діяльність служби судових розпорядників;

15) затверджує положення про бібліотеку суду;

16) здійснює управління об'єктами державної власності, що належать до сфери управління Державної судової адміністрації України;

17) здійснює інші повноваження, визначені законом.

Стаття 150. Голова Державної судової адміністрації України

1. Державну судову адміністрацію України очолює Голова Державної судової адміністрації України.

2. Голова Державної судової адміністрації України обирається на посаду і звільняється з посади Радою суддів України.

3. Голова Державної судової адміністрації України не має права суміщати свою службову діяльність з іншою роботою, крім викладацької, наукової і творчої діяльності у позаробочий час, входити до складу керівного органу чи наглядової ради господарської організації, що має на меті одержання прибутку.

4. Голова Державної судової адміністрації України:

1) керує діяльністю Державної судової адміністрації України, несе персональну відповідальність за виконання покладених на неї завдань;

2) організовує роботу Державної судової адміністрації України;

3) вносить на розгляд Ради суддів України подання щодо визначення граничної чисельності працівників Державної судової адміністрації України, у тому числі її територіальних управлінь;

4) призначає на посади та звільняє з посад працівників Державної судової адміністрації України; призначає за поданням голів відповідних судів керівників апаратів апеляційних судів, вищих спеціалізованих судів, Верховного Суду України, їх заступників та звільняє їх з посад у порядку, визначеному законодавством про державну службу;

5) застосовує до керівників апаратів апеляційного суду, вищого спеціалізованого суду, Верховного Суду України, їх заступників заохочення або накладає дисциплінарні стягнення за поданням голови відповідного суду;

6) присвоює керівникам апаратів апеляційного суду, вищого спеціалізованого суду, Верховного Суду України, їх заступникам ранги державного службовця відповідно до законодавства про державну службу;

7) затверджує типові положення про територіальне управління Державної судової адміністрації України та положення про структурні підрозділи Державної судової адміністрації України;

8) встановлює посадові оклади працівників Державної судової адміністрації України, присвоює їм ранги державного службовця, застосовує заохочення та накладає дисциплінарні стягнення відповідно до закону;

9) звітує про діяльність Державної судової адміністрації України перед з'їздом суддів України, інформує про діяльність Державної судової адміністрації України Раду суддів України щодо питань організаційно-матеріального забезпечення діяльності судів відповідної судової спеціалізації;

10) бере участь у підготовці пропозицій до проекту Державного бюджету України щодо фінансування судової влади;

11) затверджує структуру, штатний розпис Державної судової адміністрації України та її територіальних управлінь;

12) здійснює інші передбачені законом повноваження.

5. Голова Державної судової адміністрації України з питань, що належать до його повноважень, видає накази.

6. Голова Державної судової адміністрації України має заступників, які обираються на посаду та звільняються з посади Радою суддів України за поданням Голови Державної судової адміністрації України. Заступники Голови Державної судової адміністрації України виконують функції, визначені Головою Державної судової адміністрації України. Голова Державної судової адміністрації України розподіляє повноваження між першим заступником та заступниками Голови Державної судової адміністрації України.

7. Голова Державної судової адміністрації України вносить на розгляд Ради суддів України подання щодо визначення граничної чисельності працівників Державної судової адміністрації України, у тому числі її територіальних управлінь.

Стаття 151. Територіальні органи Державної судової адміністрації України

1. Територіальними органами Державної судової адміністрації України є територіальні управління Державної судової адміністрації України.

2. Територіальне управління Державної судової адміністрації України очолює начальник, який призначається на посаду і звільняється з посади Головою Державної судової адміністрації України. Начальник територіального управління Державної судової адміністрації України має заступника, який призначається на посаду і звільняється з посади Головою Державної судової адміністрації України.

3. Начальник територіального управління Державної судової адміністрації України за поданням голови місцевого суду призначає на посаду керівника апарату місцевого суду, заступника керівника апарату місцевого суду та звільняє їх з посади, за поданням голови місцевого суду застосовує до них заохочення або накладає дисциплінарні стягнення відповідно до закону; присвоює керівнику апарату місцевого суду, його заступнику ранги державного службовця відповідно до законодавства про державну службу.

4. Структура і штатний розпис територіального управління Державної судової адміністрації України затверджуються Головою Державної судової адміністрації України за поданням начальника територіального управління Державної судової адміністрації України.

5. Територіальне управління Державної судової адміністрації України є юридичною особою, має печатку із зображенням Державного Герба України та своїм найменуванням, самостійний баланс і рахунки в органах Державної казначейської служби України.

6. Територіальні управління Державної судової адміністрації України здійснюють свою діяльність відповідно до положення про них, що затверджується Головою Державної судової адміністрації України.

Стаття 152. Апарат суду

1. Організаційне забезпечення роботи суду здійснює його апарат, який очолює керівник апарату.

2. Положення про апарат суду розробляється на підставі типового положення про апарат суду та затверджується зборами суддів відповідного суду.

Типове положення про апарат суду затверджує Державна судова адміністрація України за погодженням із Радою суддів України.

3. Керівник апарату суду несе персональну відповідальність за належне організаційне забезпечення суду, суддів та судового процесу, функціонування автоматизованої системи документообігу, інформує збори суддів про свою діяльність. Збори суддів можуть висловити недовіру керівнику апарату суду, що тягне за собою звільнення його з посади.

4. Керівника апарату місцевого суду, його заступника призначає на посаду та звільняє з посади начальник відповідного територіального управління Державної судової адміністрації України за поданням голови місцевого суду, а керівників апаратів апеляційного суду, вищого спеціалізованого суду, Верховного Суду України, їх заступників – Голова Державної судової адміністрації України за поданням голови відповідного суду.

5. Керівник апарату суду призначає на посаду та звільняє з посади працівників апарату суду, застосовує до них заохочення та накладає дисциплінарні стягнення. Добір працівників апарату суду здійснюється на конкурсній основі.

6. Правовий статус працівників апарату суду визначається Законом України «Про державну службу». Умови оплати праці, матеріально-побутового, медичного, санаторно-курортного і транспортного забезпечення працівників апарату суду визначаються на засадах, встановлених для відповідної категорії працівників апаратів центральних та місцевих органів виконавчої влади.

7. Структура і штатна чисельність апаратів місцевих судів за погодженням із головою суду затверджуються відповідним територіальним управлінням Державної судової адміністрації України, апаратів апеляційних судів – Державною судовою адміністрацією України за погодженням з головою суду, в межах видатків на утримання відповідного суду.

8. В апаратах судів загальної юрисдикції можуть створюватися управління, відділи, що здійснюють свої функції на підставі положень, які затверджуються керівником апарату відповідного суду.

9. Апаратом суду забезпечується ведення особових справ суддів у порядку, визначеному Державною судовою адміністрацією України за погодженням з Радою суддів України.

10. В апараті суду загальної юрисдикції утворюється канцелярія, яка щоденно протягом робочого часу суду забезпечує прийняття та реєстрацію документів, що подаються до відповідного суду. Канцелярія також виконує інші завдання, визначені положенням, затвердженим керівником апарату відповідного суду.

11. До штату апарату судів загальної юрисдикції входять також секретарі судового засідання, наукові консультанти та судові розпорядники. Наукові консультанти повинні мати науковий ступінь кандидата або доктора юридичних наук.

Стаття 153. Особливості апаратів Верховного Суду України, вищих спеціалізованих судів

1. Організаційне забезпечення діяльності Верховного Суду України, вищого спеціалізованого суду здійснюється апаратом відповідного суду.

2. Положення про апарат, структура і штатний розпис апарату Верховного Суду України, апарату вищого спеціалізованого суду затверджуються зборами суддів відповідного суду за поданням голови відповідного суду.

3. Апарат Верховного Суду України очолює керівник апарату. Керівник апарату Верховного Суду України представляє Верховний Суд України як юридичну особу, затверджує положення про структурні підрозділи апарату Верховного Суду України.

4. Матеріали, пов'язані з діяльністю Верховного Суду України, вищого спеціалізованого суду, зберігаються в архіві відповідного суду.

Стаття 154. Помічники суддів судів загальної юрисдикції

1. Кожний суддя суду загальної юрисдикції має помічника, статус і умови діяльності якого визначаються цим Законом, Законом України «Про державну службу» та Положенням про помічника судді, затвердженим Радою суддів України.

2. Помічником судді може бути громадянин України, який має вищу юридичну освіту і вільно володіє державною мовою. Помічники суддів Верховного Суду України повинні також мати стаж роботи в галузі права не менше трьох років.

3. Судді самостійно здійснюють добір помічників. Помічник судді призначається на посаду та звільняється з посади керівником апарату відповідного суду за поданням судді.

4. Помічники суддів з питань підготовки справ до розгляду підзвітні лише відповідному судді.

Стаття 155. Бібліотека суду

1. Для забезпечення судів нормативно-правовими актами, спеціальною науковою літературою, матеріалами судової практики в кожному суді створюється бібліотека суду. Фонди бібліотеки формують друковані видання та комп'ютерні бази даних.

2. Положення про бібліотеку суду затверджується Державною судовою адміністрацією України.

Стаття 156. Служба судових розпорядників

1. У кожному суді діє служба судових розпорядників. Судові розпорядники забезпечують додержання особами, які перебувають у суді, встановлених правил, виконання ними розпоряджень головуючого в судовому засіданні.

2. Судові розпорядники призначаються на посаду і звільняються з посади керівником апарату відповідного суду.

3. Судові розпорядники забезпечуються форменим одягом, зразки якого затверджуються Головою Державної судової адміністрації України за погодженням із Радою суддів України.

4. Судові розпорядники керуються у своїй діяльності цим Законом, вимогами процесуального закону, відповідними правилами та інструкціями, розпорядженнями голови суду та судді.

5. Порядок створення та діяльності служби судових розпорядників визначається положенням, що затверджується Головою Державної судової адміністрації України за погодженням із Радою суддів України.

Стаття 157. Забезпечення охорони та підтримання громадського порядку в судах

1. Підтримання громадського порядку в суді, припинення проявів неповаги до суду, а також охорону приміщень суду, органів суддівської системи, виконання функцій щодо державного захисту суддів, працівників суду, забезпечення безпеки учасників судового процесу здійснюють спеціалізовані підрозділи органів Міністерства внутрішніх справ України».

10. Статтю 9 Закону України «Про судовий збір» (Відомості Верховної Ради України, 2012 р., № 14, ст. 87, № 21, ст. 204) викласти в такій редакції:

«Стаття 9. Зарахування судового збору до Державного бюджету України

1. Судовий збір сплачується за місцем розгляду справи та зараховується до спеціального фонду Державного бюджету України.

2. Кошти судового збору спрямовуються на забезпечення здійснення судочинства та функціонування органів судової влади».

II. Прикінцеві та перехідні положення

1. Цей Закон набирає чинності через тридцять днів з дня його опублікування, крім пунктів 6 та 8 розділу I цього Закону, а також крім цього пункту, пунктів 3 і 4 цього розділу, які набирають чинності з дня, наступного за днем його опублікування.

2. Установити, що:

1) заяви про перегляд Верховним Судом України рішень судів, що надійшли до судів касаційних інстанцій для вирішення питання про допуск справи до провадження Верховного Суду України та рішення за якими не було прийнято на день набрання чинності цим Законом, розглядаються у порядку, що діяв до набрання чинності цим Законом;

2) заяви, що надійшли до Верховного Суду України та рішення за якими не було прийнято на день набрання чинності цим Законом, переглядаються у порядку, що діяв на день їх надходження.

3. З набранням чинності пунктом 6 розділу I цього Закону повноваження членів Вищої ради юстиції, призначених Верховною Радою України, Президентом України, з'їздом адвокатів України, з'їздом представників юридичних вищих навчальних закладів та наукових установ, всеукраїнською конференцією працівників прокуратури, припиняються.

4. З'їзд суддів України призначає членів Вищої ради юстиції в порядку, передбаченому Законом України «Про Вищу раду юстиції», з урахуванням внесених цим Законом змін, не пізніше спливу четвертого року повноважень членів Вищої ради юстиції, призначених з'їздом суддів України до набрання чинності цим Законом. Повноваження членів Вищої ради юстиції, призначених з'їздом суддів України до набрання чинності цим Законом, припиняються з дня призначення членів Вищої ради юстиції в порядку, передбаченому Законом України «Про Вищу раду юстиції», з урахуванням внесених цим Законом змін.

Інші уповноважені суб'єкти призначають членів Вищої ради юстиції у порядку, передбаченому Законом України «Про Вищу раду юстиції», з урахуванням внесених цим Законом змін та не пізніше шістдесяти днів з дня набрання чинності пунктом 6 розділу I цього Закону.

5. Після набрання чинності цим Законом:

1) члени Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, призначені з'їздом суддів України до набрання чинності цим Законом, здійснюють свої повноваження протягом чотирьох років з дня набрання чинності цим Законом;

2) з'їзд суддів України обирає додатково двох членів Вищої кваліфікаційної комісії суддів України у порядку, передбаченому цим Законом;

3) з'їзд представників вищих юридичних навчальних закладів та наукових установ обирає членів Вищої кваліфікаційної комісії суддів України у порядку, передбаченому цим Законом, після закінчення повноважень членів Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, обраних до набрання чинності цим Законом;

4) з'їзд адвокатів обирає одного члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України у порядку, передбаченому цим Законом, а після закінчення повноважень члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, призначеного до набрання чинності цим Законом Міністром юстиції України, – додатково одного члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України;

5) члени Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, призначені Міністром юстиції України, Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини, Головою Державної судової адміністрації України до набрання чинності цим Законом, здійснюють свої повноваження протягом чотирьох років з дня їх призначення;

6) Вища кваліфікаційна комісія суддів України на першому засіданні, яке буде проведене після набрання чинності цим Законом, за наявності кворуму у вісім членів затверджує персональний склад кваліфікаційної та дисциплінарної палат у кількості не менше чотирьох членів кожної палати.

6. Вища кваліфікаційна комісія суддів України забезпечує проведення первинного кваліфікаційного оцінювання суддів з метою прийняття рішень щодо можливості здійснення ними правосуддя у відповідних судах:

1) суддів Верховного Суду України та вищих спеціалізованих судів – протягом шести місяців з дня набрання чинності цим Законом;

2) суддів апеляційних судів – протягом двох років з дня набрання чинності цим Законом;

3) суддів, які подали на момент набрання чинності цим Законом заяву про обрання суддею безстроково, – першочергово відповідно до графіка, встановленого Вищою кваліфікаційною комісією суддів України.

Первинне кваліфікаційне оцінювання суддів місцевих судів, які склали присягу судді до набрання чинності цим Законом та відправляють правосуддя, проводиться у терміни, визначені Вищою кваліфікаційною комісією суддів України.

Якщо за результатами первинного кваліфікаційного оцінювання можливість здійснення суддею правосуддя у відповідному суді не підтверджена, він відстороняється від здійснення правосуддя та направляється для перепідготовки до Національної школи суддів України із подальшим проведенням повторного кваліфікаційного оцінювання. Непідтвердження можливості здійснення правосуддя у відповідному суді за результатами повторного кваліфікаційного оцінювання є підставою для висновку Вищої кваліфікаційної комісії суддів України про направлення рекомендації до Вищої ради юстиції для вирішення питання щодо внесення подання про звільнення судді з посади з підстав порушення присяги.

7. Первинне кваліфікаційне оцінювання суддів Верховного Суду України, вищих спеціалізованих судів, апеляційних судів здійснюється кваліфікаційною та дисциплінарною палатами Вищої кваліфікаційної комісії суддів України спільно шляхом формування колегій із трьох членів за принципом змішаного представництва кожної з палат Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.

8. Заяви і скарги, подані до набрання чинності цим Законом, а також дисциплінарні провадження щодо суддів, розпочаті до набрання чинності цим Законом, здійснюються відповідно до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» у редакції, що діяла на момент подачі відповідної заяви (скарги), відкриття відповідного дисциплінарного провадження.

9. До створення апеляційних округів загальних судів у порядку, встановленому цим Законом, апеляційними округами загальних судів є місто Київ, місто Севастополь, Автономна Республіка Крим, області, а апеляційними судами у відповідних апеляційних округах є відповідно Апеляційний суд міста Києва, Апеляційний суд міста Севастополя, Апеляційний суд Автономної Республіки Крим, апеляційні суди областей.

10. У разі якщо суд припиняє роботу у зв'язку із стихійним лихом, військовими діями, проведенням антитерористичної операції або іншими надзвичайними обставинами, суддя, який обіймає посаду в такому суді, може бути, за рішенням Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, на строк не більше ніж на шість місяців прикріплений до іншого суду того ж рівня в іншій місцевості із збереженням за ним посадового окладу, але без відповідних доплат.

11. До обладнання необхідної кількості залів судових засідань у місцевому суді допускається проведення судових засідань в інших приміщеннях суду, придатних для проведення судових засідань, але не довше ніж протягом двадцяти чотирьох місяців з дня набрання чинності цим Законом.

12. Вимоги частини першої статті 110 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» щодо досвіду роботи у галузі права понад п'ять років для інспекторів Вищої кваліфікаційної комісії суддів України поширюються лише на осіб, які претендують на зайняття вакантних посад після набрання чинності цим Законом.

13. Кабінету Міністрів України:

1) у місячний строк з дня набрання чинності цим Законом привести Порядок ведення Єдиного державного реєстру судових рішень у відповідність із цим Законом;

2) у тримісячний строк з дня набрання чинності цим Законом:

привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;

забезпечити в межах своїх повноважень перегляд та скасування нормативно-правових актів, що суперечать цьому Закону;

забезпечити приведення міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади своїх нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом.

14. Державній судовій адміністрації України:

1) забезпечити створення та передачу Вищій кваліфікаційній комісії суддів України суддівських досьє з інформацією за період з 1 січня 2012 року (крім інформації, збирання якої не було передбачено відповідними нормативними актами у вказаний період):

а) щодо суддів Верховного Суду України та суддів вищих спеціалізованих судів – протягом трьох місяців з дня набрання чинності цим Законом;

б) щодо суддів апеляційних судів – протягом шести місяців з дня набрання чинності цим Законом;

в) щодо суддів місцевих судів – протягом дванадцяти місяців з дня набрання чинності цим Законом;

2) у двомісячний строк з дня набрання чинності цим Законом здійснити належне організаційно-технічне забезпечення функціонування Єдиного державного реєстру судових рішень з метою реалізації доступу до судових рішень відповідно до цього Закону;

3) у шестимісячний строк з дня набрання чинності цим Законом забезпечити внесення до Єдиного державного реєстру судових рішень тих судових рішень, які не були внесені до Єдиного державного реєстру судових рішень, починаючи з 1 січня 2010 року;

4) здійснити протягом двадцяти чотирьох місяців з дня набрання чинності цим Законом організаційно-технічні заходи щодо забезпечення реалізації судами загальної юрисдикції положень частини сьомої статті 11 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» стосовно проведення судових засідань виключно в спеціально обладнаному приміщенні суду.

15. Для кандидатів на посаду судді, які були зараховані до резерву та протягом трьох років з часу зарахування до резерву не подали заяву для участі в конкурсі на зайняття вакантної посади судді, у разі якщо закінчення зазначеного трирічного терміну припало на період з 11 квітня по 31 грудня 2014 року включно, результати їхнього кваліфікаційного іспиту вважаються дійсними протягом 90 днів з дня набрання чинності цим Законом.

Президент України

м. Київ
12 лютого 2015 року
№ 192-VIII

П. ПОРОШЕНКО

**ПОСТАНОВА
КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ
від 21 січня 2015 р. № 33**

**Про внесення змін до Порядку придбання акцій банків
в обмін на облігації внутрішньої державної позики**

Кабінет Міністрів України **постановляє**:

Внести до Порядку придбання акцій банків в обмін на облігації внутрішньої державної позики, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 19 листопада 2014 р. № 632 (Офіційний вісник України, 2014 р., № 95, ст. 2731), зміни, що додаються.

Прем'єр-міністр України

А. ЯЦЕНЮК

*ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від 21 січня 2015 р. № 33*

**ЗМІНИ,
що вносяться до Порядку придбання акцій банків
в обмін на облігації внутрішньої державної позики**

1. Пункт 6 викласти у такій редакції:

«6. Держава може брати участь у виведенні неплатоспроможного банку з ринку за умови, що банк відповідає одному з таких критеріїв:

1) частка загальних активів банку становить 2 чи більше відсотків розміру загальних активів банків України та/або обсяг вкладів (депозитів) фізичних та юридичних осіб банку становить 2 чи більше відсотків загального розміру вкладів (депозитів) фізичних та юридичних осіб у банках України і уповноваженою особою Фонду гарантування вкладів фізичних осіб забезпечено зменшення розміру статутного капіталу неплатоспроможного банку до 1 гривні;

2) частка держави у статутному капіталі банку становить понад 75 відсотків.».

2. Підпункти 1 і 2 пункту 7 викласти у такій редакції:

«1) підтвердження відповідності критерію, зазначеному в підпункті 1 пункту 6 цього Порядку, та мінімальний необхідний обсяг участі держави в капіталізації неплатоспроможного банку, розрахований на основі відповідного висновку незалежного аудитора;

2) мінімальний необхідний обсяг капіталізації державою банку, в якому держава володіє часткою понад 75 відсотків, який бере участь у виведенні неплатоспроможного банку з ринку відповідно до пункту 3 частини другої статті 39 Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб», розрахований на основі результатів аналізу господарсько-фінансової діяльності банку, підготовлених незалежним аудитором.».

**ПОСТАНОВА
КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ
від 11 лютого 2015 р. № 61**

**Деякі питання участі держави у виведенні з ринку
публічного акціонерного товариства
«Акціонерний комерційний банк «Київ»**

Відповідно до статті 41¹ Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» Кабінет Міністрів України **постановляє**:

1. Встановити, що держава в особі публічного акціонерного товариства акціонерний банк «Укр-газбанк» бере участь у виведенні публічного акціонерного товариства «Акціонерний комерційний банк «Київ» з ринку шляхом придбання його активів та зобов'язань у разі віднесення Національним банком публічного акціонерного товариства «Акціонерний комерційний банк «Київ» до категорії неплатоспроможних.

2. Погодити наказ Міністерства фінансів від 10 лютого 2015 р. № 33 «Про затвердження Завдання на голосування представникам держави на засіданні наглядової ради публічного акціонерного товариства акціонерного банку «Укргазбанк».

Прем'єр-міністр України

А. ЯЦЕНЮК

*Зареєстровано
в Міністерстві юстиції України
17 січня 2015 р. за № 61/26506*

**РІШЕННЯ
ВИКОНАВЧОЇ ДИРЕКЦІЇ ФОНДУ ГАРАНТУВАННЯ ВКЛАДІВ
ФІЗИЧНИХ ОСІБ
від 23 грудня 2014 р. № 152**

**Про затвердження Змін до Положення про порядок створення, реєстрації
випуску акцій, видачі банківської ліцензії та генеральної ліцензії
на здійснення валютних операцій перехідному банку**

Відповідно до частини другої статті 42 Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» та пункту 5 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України від 4 липня 2014 року № 1586-VII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запобігання негативному впливу на стабільність банківської системи» виконавча дирекція Фонду гарантування вкладів фізичних осіб

ВИРІШИЛА:

1. Затвердити Зміни до Положення про порядок створення, реєстрації випуску акцій, видачі банківської ліцензії та генеральної ліцензії на здійснення валютних операцій перехідному банку, затвердженого рішенням виконавчої дирекції Фонду гарантування вкладів фізичних осіб від 20 серпня 2013 року № 26, постановою Правління Національного банку України від 20 серпня 2013 року № 327, рішенням Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 20 серпня 2013 року № 1523, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 11 вересня 2013 року за № 1568/24100, що додаються.

2. Відділу стратегії та нормативно-методологічного забезпечення разом з юридичною службою забезпечити подання цього рішення до Міністерства юстиції України для державної реєстрації.

3. Це рішення набирає чинності з дня, наступного за днем його офіційного опублікування.

4. Відділу зв'язків з громадськістю та міжнародними організаціями забезпечити розміщення цього рішення на офіційній сторінці Фонду гарантування вкладів фізичних осіб у мережі Інтернет після його державної реєстрації.

Директор-розпорядник К. М. Ворушилін

*Зареєстровано
в Міністерстві юстиції України
17 січня 2015 р. за № 61/26506*

**РІШЕННЯ
НАЦІОНАЛЬНОЇ КОМІСІЇ З ЦІННИХ ПАПЕРІВ
ТА ФОНДОВОГО РИНКУ
від 23 грудня 2014 р. № 1808**

**Про затвердження Змін до Положення про порядок створення,
реєстрації випуску акцій, видачі банківської ліцензії та генеральної
ліцензії на здійснення валютних операцій перехідному банку**

Відповідно до пунктів 1, 3 частини другої статті 7, пункту 13 статті 8 Закону України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні», пункту 12 розділу X «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку

ВИРІШИЛА:

1. Затвердити Зміни до Положення про порядок створення, реєстрації випуску акцій, видачі банківської ліцензії та генеральної ліцензії на здійснення валютних операцій перехідному банку, затвердженого рішенням виконавчої дирекції Фонду гарантування вкладів фізичних осіб від 20 серпня 2013 року № 26, постановою Правління Національного банку України від 20 серпня 2013 року № 327, рішенням Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 20 серпня 2013 року № 1523, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 11 вересня 2013 року за № 1568/24100, що додаються.

2. Це рішення набирає чинності з дня, наступного за днем його офіційного опублікування.

Голова Комісії Д. Тевелєв

Протокол засідання Комісії
від 23 грудня 2014 р. № 64

ЗАТВЕРДЖЕНО

*Рішення виконавчої дирекції Фонду
гарантування вкладів фізичних осіб
23 грудня 2014 року № 152,
постанова Правління
Національного банку України
23 грудня 2014 року № 836,
рішення Національної комісії
з цінних паперів та фондового ринку
23 грудня 2014 року № 1808*

*Зареєстровано
в Міністерстві юстиції України
17 січня 2015 р. за № 61/26506*

ЗМІНИ

**до Положення про порядок створення, реєстрації випуску акцій,
видачі банківської ліцензії та генеральної ліцензії
на здійснення валютних операцій перехідному банку**

1. У розділі I:

1) пункт 2 після слів «Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» доповнити словами «(далі – Закон)»;

2) пункт 3 викласти в такій редакції:

«3. Перехідний банк створюється з метою, визначеною пунктом 1 або пунктом 2 частини шістнадцятої статті 42 Закону.»;

3) у пункті 6 слова «, статутний капітал якого утворюється в розмірі, що відповідає мінімальним вимогам щодо статутного капіталу акціонерного товариства» виключити;

4) доповнити розділ після пункту 6 новим пунктом 7 такого змісту:

«7. Статутний капітал перехідного банку, створеного з метою, визначеною пунктом 1 частини шістнадцятої статті 42 Закону, має відповідати мінімальним вимогам щодо статутного капіталу акціонерного товариства.

Статутний капітал перехідного банку, створеного з метою, визначеною пунктом 2 частини шістнадцятої статті 42 Закону, має відповідати мінімальним вимогам щодо статутного капіталу банків.».

У зв'язку з цим пункти 7, 8 вважати відповідно пунктами 8, 9;

5) у пункті 9:

у підпункті 1:

абзаци третій, четвертий викласти в такій редакції:

«затвердження статуту перехідного банку, створеного з метою, визначеною пунктом 1 частини шістнадцятої статті 42 Закону, складеного згідно з додатком 1 до цього Положення, або

затвердження статуту перехідного банку, створеного з метою, визначеною пунктом 2 частини шістнадцятої статті 42 Закону, складеного згідно з додатком 5 до цього Положення»;

доповнити підпункт новими абзацами такого змісту:

«утворення органів перехідного банку, створеного з метою, визначеною пунктом 1 частини шістнадцятої статті 42 Закону, або

призначення керівників та утворення органів управління і контролю перехідного банку, створеного з метою, визначеною пунктом 2 частини шістнадцятої статті 42 Закону»;

підпункт 4 викласти в такій редакції:

«4) укладення з Центральним депозитарієм цінних паперів попереднього договору про обслуговування випусків цінних паперів»;

підпункт 8 викласти в такій редакції:

«8) укладення з Центральним депозитарієм цінних паперів попереднього договору про обслуговування випусків цінних паперів;»;

б) доповнити розділ новими пунктами такого змісту:

«10. Уповноважена особа Фонду для відкриття накопичувального рахунку для формування статутного капіталу перехідного банку подає до територіального управління Національного банку України або Операційного департаменту Національного банку України документи, визначені нормативно-правовими актами Національного банку щодо відкриття рахунків.

11. Уповноважена особа Фонду після отримання перехідним банком банківської ліцензії в порядку, визначеному нормативно-правовими актами Національного банку України про міжбанківський переказ коштів в Україні в національній валюті, відкриває кореспондентський рахунок перехідного банку.».

2. Підпункт 7 пункту 1 розділу II викласти в такій редакції:

«7) копію укладеного з Центральним депозитарієм цінних паперів попереднього договору про обслуговування випусків цінних паперів, засвідчену підписом уповноваженої особи і відбитком печатки Фонду.».

3. У розділі III:

1) у пункті 2:

підпункт 1 викласти в такій редакції:

«1) клопотання Фонду про надання перехідному банку, створеному з метою, визначеною пунктом 1 частини шістнадцятої статті 42 Закону, банківської ліцензії та його реєстрацію у довільній формі, або

клопотання Фонду про надання перехідному банку, створеному з метою, визначеною пунктом 2 частини шістнадцятої статті 42 Закону, банківської ліцензії та його реєстрацію за формою, наведеною у нормативно-правовому акті Національного банку України з питань реєстрації та ліцензування банків, підписане уповноваженою особою Фонду;»;

доповнити пункт новими підпунктами такого змісту:

«б) план врегулювання, затверджений виконавчою дирекцією Фонду;

7) відомості про кількісний склад правління, ревізійної комісії. Письмове запевнення про відповідність професійної придатності та ділової репутації керівників перехідного банку вимогам, установленим Законом України «Про банки і банківську діяльність» та нормативно-правовим актом Національного банку України, підписане уповноваженою особою Фонду.»;

2) доповнити розділ після пункту 2 новим пунктом 3 такого змісту:

«3. Додатково до документів, що зазначені в підпунктах 1 – 7 пункту 2 цього розділу, до Національного банку України подаються з урахуванням вимог нормативно-правового акта Національного банку України з питань реєстрації та ліцензування банків такі документи:

1) відомості про наявність внутрішніх положень перехідного банку з письмовим запевненням про їх відповідність вимогам законодавства України та нормативно-правових актів Національного банку України, підписаним уповноваженою особою Фонду;

2) відомості про наявні банківське обладнання, комп'ютерну техніку, програмне забезпечення та комунікаційні засоби;

3) інформація про наявність необхідних для розміщення перехідного банку приміщень (у тому числі касового вузла), їх технічний стан та організацію охорони з письмовим запевненням про їх відповідність вимогам нормативно-правових актів Національного банку України, підписаним уповноваженою особою Фонду;

4) відомості про організаційну структуру перехідного банку та відповідних спеціалістів, необхідних для забезпечення надання банківських та інших фінансових послуг.».

У зв'язку з цим пункти 3 – 7 вважати відповідно пунктами 4 – 8;

3) пункт 4 викласти в такій редакції:

«4. Статут перехідного банку не потребує погодження з Національним банком України.

Дата подання документів до Національного банку України для включення відомостей про відокремлені підрозділи банку до Державного реєстру банків, визначених нормативно-правовим актом

Національного банку України з питань реєстрації та ліцензування банків, вважається датою включення відомостей про відокремлені підрозділи банку до Державного реєстру банків.»;

4) пункт 7 викласти в такій редакції:

«7. На перехідний банк, створений з метою, визначеною пунктом 1 частини шістнадцятої статті 42 Закону, не поширюються вимоги, установлені Національним банком України щодо обов'язкових економічних нормативів, лімітів валютної позиції, нормативів обов'язкового резервування коштів на кореспондентському рахунку банку в Національному банку України, формування резервів на покриття збитків від активів. Протягом строку виконання куратором Фонду передбачених статтею 42 Закону функцій такий банк діє відповідно до плану врегулювання, а також на нього поширюються обмеження, визначені в частинах п'ятій та шостій статті 36 Закону.

На перехідний банк, створений з метою, визначеною пунктом 2 частини шістнадцятої статті 42 Закону, поширюються вимоги, встановлені нормативно-правовими актами Національного банку України.»;

5) доповнити розділ новим пунктом такого змісту:

«9. Перехідний банк у порядку правонаступництва набуває всіх прав за переданими йому активами (включаючи права за договорами забезпечення), а також набуває обов'язків боржника за вимогами кредиторів (вкладників) за переданими зобов'язаннями без необхідності внесення змін до відповідних договорів та здійснює діяльність, надає фінансові послуги за цими договорами без повідомлення про це Національного банку України.».

4. У відмітці до додатка 1 до Положення цифру «8» замінити цифрою «9».

5. Доповнити Положення новим додатком 5, що додається.

Додаток 5

до Положення про порядок створення, реєстрації випуску акцій, видачі банківської ліцензії та генеральної ліцензії на здійснення валютних операцій перехідному банку (пункт 9 розділу I)

Статут ПУБЛІЧНОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «ПЕРЕХІДНИЙ БАНК

Затверджено

Рішення засновника – Фонду
гарантування вкладів фізичних осіб
_____ 20__ року

Протокол № _____

За дорученням засновника

Голова правління _____
(підпис, ініціали, прізвище)

М. П.

_____
(місцезнаходження перехідного банку)
_____ рік

I. Загальні положення

1.1. Цей Статут ПУБЛІЧНОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «ПЕРЕХІДНИЙ БАНК _____» (далі – Статут) установлює порядок діяльності ПУБЛІЧНОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «ПЕРЕХІДНИЙ БАНК _____» (далі – Банк).

1.2. Банк створений і здійснює діяльність на основі Цивільного кодексу України, Господарського кодексу України, Законів України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб», «Про банки і банківську діяльність», «Про акціонерні товариства», «Про цінні папери та фондовий ринок», «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні», «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг», «Про депозитарну систему України», нормативно-правових актів Національного банку України (далі – Національний банк), інших актів законодавства України та Статуту.

1.3. Перехідний банк є правонаступником визначених відповідно до плану врегулювання, затвердженого рішенням виконавчої дирекції Фонду гарантування вкладів фізичних осіб (далі – Фонд) від _____ 20__ року, активів (уключаючи права за договорами забезпечення) та обов'язків за вимогами кредиторів (вкладників) за переданими зобов'язаннями _____ (найменування неплатоспроможного банку), зареєстрованого Національним банком _____ 20__ року за № _____, без необхідності внесення змін до відповідних договорів.

1.4. Засновником Банку є Фонд, якому належать 100 % акцій Банку.

1.5. Повне офіційне найменування Банку: ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ПЕРЕХІДНИЙ БАНК _____».

1.6. Скорочене офіційне найменування Банку: ПАТ «ПЕРЕХІДНИЙ БАНК _____».

1.7. Повне офіційне найменування Банку англійською мовою: PUBLIC JOINT STOCK COMPANY «BRIDGE BANK _____».

1.8. Місцезнаходження Банку: _____.

1.9. Банк створено на строк не більше ніж один рік з можливістю продовження строку до одного року відповідно до пункту 2 частини шістнадцятої статті 42 Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб».

1.10. Організаційно-правова форма Банку – акціонерне товариство, тип – публічне.

1.11. Банк самостійно визначає напрями своєї діяльності і спеціалізацію за видами послуг. Банк створено з метою надання банківських та інших фінансових послуг на підставі банківської ліцензії, а також здійснення іншої діяльності відповідно до законодавства України. Банк здійснює діяльність, надає банківські та інші фінансові послуги в національній валюті, а за наявності відповідної ліцензії Національного банку – в іноземній валюті.

1.12. Банк входить до банківської системи України.

II. Юридичний статус та правоздатність Банку

2.1. Банк є юридичною особою за законодавством України та набуває прав юридичної особи з дня її державної реєстрації в порядку, передбаченому законодавством України.

У своїй діяльності Банк керується законодавством України, включаючи вимоги нормативно-правових актів Національного банку, положеннями Статуту, а також внутрішніми правилами, процедурами, регламентами та іншими актами внутрішнього регулювання, прийнятими відповідно до Статуту.

У разі подальших змін у законодавстві України Статут діє в частині, що не суперечить законодавству України.

2.2. Банк має у власності рухоме та нерухоме майно, самостійний баланс, відкриває власні кореспондентські рахунки в Національному банку та інших банках, використовує власні печатки, штампи, фірмові бланки та інші реквізити.

2.3. Банк володіє, користується та розпоряджається своїм майном та коштами відповідно до цілей своєї діяльності, передбачених Статутом. Право власності Банку охороняється відповідно до законодавства України.

Банк не несе відповідальності за зобов'язаннями акціонера. Банк не відповідає за зобов'язаннями держави, Фонду та Національного банку, якщо інше не передбачено законом або договором.

Фонд не відповідає за зобов'язаннями Банку й несе ризик збитків, пов'язаних з діяльністю Банку, у межах вартості акцій, що йому належать, та відповідно до договору купівлі-продажу акцій Банку з інвестором.

Національний банк не відповідає за зобов'язаннями Банку.

2.4. Банк уповноважується цивільною правоздатністю і дієздатністю, може бути позивачем та відповідачем у суді.

2.5. Банк є власником:

майна, переданого йому акціонером Банку у власність;

доходів та майна, отриманих Банком в результаті фінансової, господарської та банківської діяльності в Україні та за її межами;

іншого майна, набутого на підставах, не заборонених законом.

Ризик випадкової загибелі або пошкодження майна, що є власністю Банку, несе Банк.

Банк здійснює володіння, користування та розпорядження своїм майном відповідно до мети і предмета своєї діяльності та призначення майна.

Банк розробляє та впроваджує заходи для правового захисту своїх інтересів, фінансової, господарської та інформаційної безпеки, охорони свого майна та грошових коштів.

III. Мета та предмет діяльності

3.1. Предметом діяльності Банку є надання банківських та інших фінансових послуг на підставі ліцензій та дозволів, виданих Національним банком та/або іншими уповноваженими органами державної влади України, та здійснення іншої діяльності, яка не забороняється, у порядку, передбаченому законодавством України.

3.2. Метою діяльності Банку є надання клієнтам широкого спектра банківських та інших фінансових послуг (крім послуг у сфері страхування), а також здійснення іншої діяльності, визначеної законодавством України, активне сприяння зміцненню і розвитку економіки України.

3.3. У випадках, передбачених законодавством України, Банк отримує відповідні ліцензії та/або інші дозвільні документи на здійснення окремих видів діяльності.

IV. Види та напрями діяльності Банку

4.1. Банк має право надавати банківські та інші фінансові послуги (крім послуг у сфері страхування), а також здійснювати іншу діяльність.

4.2. Банк має право здійснювати банківську діяльність на підставі банківської ліцензії шляхом надання банківських послуг.

4.3. Банк, крім банківських послуг, має право здійснювати також діяльність щодо:

інвестицій;

випуску, розповсюдження та проведення лотерей;

зберігання цінностей або надання в майновий найм (оренду) індивідуального банківського сейфа;

інкасації коштів та перевезення валютних цінностей;

надання консультаційних та інформаційних послуг щодо банківських та інших фінансових послуг.

4.4. За наявності Генеральної ліцензії на здійснення валютних операцій Банк також має право згідно з додатком до Генеральної ліцензії на здійснення валютних операцій здійснювати такі валютні операції:

неторговельні операції з валютними цінностями;

операції з готівковою іноземною валютою та чеками (купівля, продаж, обмін, прийняття на інкасо), що здійснюються в касах і пунктах обміну іноземної валюти банків;

операції з готівковою іноземною валютою (купівля, продаж, обмін), що здійснюються в пунктах обміну іноземної валюти, які працюють на підставі укладених банками агентських договорів з юридичними особами-резидентами;

ведення рахунків клієнтів (резидентів і нерезидентів) в іноземній валюті та клієнтів-нерезидентів у грошовій одиниці України;

ведення кореспондентських рахунків банків (резидентів і нерезидентів) в іноземній валюті;

ведення кореспондентських рахунків банків (нерезидентів) у грошовій одиниці України;

відкриття кореспондентських рахунків в уповноважених банках України в іноземній валюті та здійснення операцій за ними;

відкриття кореспондентських рахунків у банках (нерезидентах) в іноземній валюті та здійснення операцій за ними;

залучення та розміщення іноземної валюти на валютному ринку України;

залучення та розміщення іноземної валюти на міжнародних ринках;

торгівля іноземною валютою на валютному ринку України (за винятком операцій з готівковою іноземною валютою та чеками (купівля, продаж, обмін), що здійснюються в касах і пунктах обміну іноземної валюти банків і агентів);

торгівля іноземною валютою на міжнародних ринках;

залучення та розміщення банківських металів на валютному ринку України;

залучення та розміщення банківських металів на міжнародних ринках;

торгівля банківськими металами на валютному ринку України;

торгівля банківськими металами на міжнародних ринках;

валютні операції на валютному ринку України, які належать до фінансових послуг згідно зі статтею 4 Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» та не зазначені в абзацах другого – сімнадцятому розділу II Положення про порядок надання банкам і філіям іноземних банків генеральних ліцензій на здійснення валютних операцій, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 15 серпня 2011 року № 281, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 06 вересня 2011 року за № 1054/19792;

валютні операції на міжнародних ринках, які належать до фінансових послуг згідно зі статтею 4 Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» та не визначені в абзацах другого – сімнадцятому розділу II Положення про порядок надання банкам і філіям іноземних банків генеральних ліцензій на здійснення валютних операцій, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 15 серпня 2011 року № 281, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 06 вересня 2011 року за № 1054/19792.

4.5. Банк за наявності ліцензій Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку на ринку цінних паперів має право здійснювати такі види діяльності:

брокерська діяльність;

дилерська діяльність;

андеррайтинг;

діяльність з управління цінними паперами;

діяльність з управління іпотечним покриттям;

депозитарна діяльність депозитарної установи;

діяльність із зберігання активів інститутів спільного інвестування;

діяльність із зберігання активів пенсійних фондів.

4.6. Види діяльності та здійснення інших угод, що підлягають ліцензуванню або вимагають отримання дозволу на їх провадження, провадяться Банком після одержання відповідної ліцензії або дозволу.

4.7. Зазначений перелік операцій та видів діяльності не є вичерпним і не позбавляє Банк права здійснювати будь-які інші види діяльності, які не заборонені законодавством України.

4.8. Банк для здійснення банківської діяльності відкриває та веде кореспондентські рахунки в Національному банку та інших банках в Україні, банківські рахунки для фізичних і юридичних осіб у гривнях, іноземній валюті та банківських металах.

V. Статутний капітал Банку

5.1. Статутний капітал Банку формується згідно з вимогами Законів України «Про банки і банківську діяльність», «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб», «Про акціонерні товариства», інших актів законодавства України та Статуту.

5.2. Статутний капітал Банку становить _____ гривень і сформований за рахунок коштів акціонера, який поділено на _____ акції, номінальна вартість кожної становить _____ гривень.

5.3. Акції Банку існують у бездокументарній формі.

5.4. Банк має право змінювати (збільшувати або зменшувати) розмір свого статутного капіталу в порядку, установленому законодавством України.

VI. Цінні папери Банку

6.1. Банк здійснює розміщення або продаж акцій відповідно до законодавства України.

6.2. Оплата цінних паперів здійснюється грошовими коштами.

6.3. Під час розміщення цінних паперів право власності на них виникає в порядку та строки, що встановлені законодавством України.

VII. Права та обов'язки акціонерів – власників простих акцій Банку

7.1. Акціонер несе відповідальність за виконання прийнятих на себе зобов'язань згідно зі Статутом і законодавством України.

7.2. Акціонер Банку зобов'язаний:

додержуватися Статуту, інших внутрішніх документів Банку;

не розголошувати інформацію з обмеженим доступом про діяльність Банку;

утримуватися від будь-якої діяльності, яка може завдати матеріальних збитків Банку.

7.3. Акція є неподільною.

VIII. Капітал, фонди та резерви Банку. Розподіл прибутків та покриття збитків

8.1. Регулятивний капітал Банку включає:

основний капітал;

додатковий капітал.

8.1.1. Основний капітал Банку включає:

сплачений і зареєстрований статутний капітал;

розкриті резерви, які створені або збільшені за рахунок нерозподіленого прибутку, надбавок до курсу акцій і додаткових внесків акціонерів у статутний капітал Банку;

загальний фонд покриття ризиків, що створюється під невизначений ризик при проведенні банківських операцій.

Основний капітал не включає збитків за поточний рік і нематеріальні активи.

Розкриті резерви включають й інші фонди такої самої якості, які повинні відповідати критеріям, визначеним Законом України «Про банки і банківську діяльність» та нормативно-правовими актами Національного банку.

8.1.2. Банк згідно із законодавством України, у тому числі нормативно-правовими актами Національного банку, до додаткового капіталу може включати:

нерозкриті резерви;

резерви переоцінки;

гібридні (борг/капітал) капітальні інструменти, які повинні відповідати критеріям, визначеним Законом України «Про банки і банківську діяльність» та нормативно-правовими актами Національного банку;

субординований борг;

інші інструменти відповідно до законодавства України, у тому числі нормативно-правових актів Національного банку.

Розмір додаткового капіталу не може перевищувати 100 відсотків розміру основного капіталу.

8.2. Банк формує резервний фонд на покриття непередбачених збитків за всіма статтями активів та позабалансовими зобов'язаннями. Розмір відрахувань до резервного фонду має бути не менше п'яти відсотків від прибутку Банку до досягнення ним двадцяти п'яти відсотків розміру регулятивного капіталу Банку. Банк формує інші фонди та резерви на покриття збитків від активів відповідно до законодавства України, у тому числі нормативно-правових актів Національного банку.

8.3. Прибуток Банку звітного року формується за рахунок доходів від його діяльності і визначається відповідно до законодавства України.

Рішення щодо розподілу прибутку приймається загальними зборами акціонерів Банку (далі – Загальні збори).

Резервний фонд формується в розмірі, передбаченому законодавством України, за рахунок відрахувань з прибутку Банку.

Кошти, відраховані до резервного фонду, використовуються відповідно до законодавства України та Статуту.

8.4. Чистий прибуток Банку, окрім формування резервного фонду, може бути спрямований, зокрема, на поповнення інших фондів, створених Банком згідно із законодавством України.

Для забезпечення зобов'язань Банку, його виробничого та соціального розвитку за рахунок прибутку та інших надходжень у Банку можуть бути створені інші фонди, перелік та порядок створення яких визначаються законодавством України.

8.5. Покриття збитків, понесених Банком, здійснюється Банком відповідно до порядку покриття збитків за рахунок коштів резервного фонду Банку; якщо коштів резервного фонду Банку не вистачає на покриття збитків, то для цих цілей за рішенням Загальних зборів можуть використовуватися кошти з інших фондів Банку та кошти, отримані від продажу майна Банку.

8.6. Порядок розподілу прибутку Банку визначається виключно Загальними зборами. Напрями використання додаткових фінансових ресурсів Банку, отриманих за рахунок накопичення нерозподіленого прибутку, затверджуються Загальними зборами.

IX. Органи управління та контролю Банку

9.1. Органами управління Банку є:

Загальні збори;
правління Банку.

9.2. Органами контролю Банку є:

ревізійна комісія;
підрозділ внутрішнього аудиту Банку.

9.3. Члени правління Банку, а також керівник підрозділу внутрішнього аудиту Банку мають відповідати вимогам законодавства України, у тому числі кваліфікаційним вимогам Національного банку щодо ділової репутації, освіти та відповідного досвіду цих осіб.

9.4. Керівники Банку зобов'язані протягом усього часу, упродовж якого вони зберігають свій статус, відповідати вимогам, установленим законодавством України.

X. Загальні збори

10.1. Загальні збори є вищим органом управління Банку, що здійснює управління діяльністю Банку в цілому, визначає цілі та основні напрями діяльності. Компетенція, порядок підготовки, скликання, проведення та прийняття рішень Загальними зборами визначаються відповідно до законодавства України, Статуту та актів внутрішнього регулювання Банку.

10.2. До виключної компетенції Загальних зборів належать:

визначення основних напрямів діяльності Банку та затвердження звітів про їх виконання;

прийняття рішення про збільшення та зменшення статутного капіталу Банку;

унесення змін до Статуту;

затвердження річних результатів діяльності Банку;

розподіл прибутку Банку;

рішення щодо спрямування коштів резервного фонду на покриття збитків, у тому числі за рахунок продажу майна Банку;

затвердження розміру річних дивідендів;

затвердження звітів та висновків ревізійної комісії;

прийняття рішення за наслідками розгляду звітів правління Банку та ревізійної комісії;

прийняття рішень з питань порядку проведення Загальних зборів;

затвердження положень про Загальні збори, правління Банку, ревізійну комісію, акції та дивідендну політику Банку, а також унесення змін до них;

затвердження кодексу корпоративного управління Банку;
 обрання голови правління Банку та членів ревізійної комісії, прийняття рішення про дострокове припинення їх повноважень;

затвердження умов цивільно-правових договорів, що укладатимуться з головою правління Банку та членами ревізійної комісії, установлення розміру їх винагороди;

прийняття рішення про притягнення членів ревізійної комісії до матеріальної відповідальності;

прийняття рішення про внесення пропозиції Національному банку про ліквідацію Банку, приведення діяльності Банку до вимог банківського законодавства України;

вирішення інших питань, що належать до виключної компетенції Загальних зборів згідно із законами України, Положенням про Загальні збори Банку та Статутом.

Загальні збори можуть вирішувати будь-які питання діяльності Банку.

Повноваження з вирішення питань, що належать до виключної компетенції Загальних зборів, не можуть бути передані іншим органам Банку.

Повноваження Загальних зборів, які не належать до виключної компетенції, можуть бути передані правлінню Банку шляхом прийняття відповідного рішення Загальними зборами.

10.3. Повноваження Загальних зборів, передбачені законодавством України, Статутом та внутрішніми документами, здійснюються акціонером одноосібно.

10.4. Рішення акціонера з питань, що належать до компетенції Загальних зборів, оформлюється письмово (у формі рішення). Таке рішення акціонера має статус протоколу загальних зборів акціонерного товариства.

10.5. Рішення, прийняті Загальними зборами, є обов'язковими для виконання посадовими особами Банку.

ХІ. Правління Банку

11.1. Правління Банку є виконавчим органом Банку, який очолює голова правління Банку.

Правління Банку здійснює управління діяльністю Банку.

До компетенції правління Банку належить вирішення всіх питань, пов'язаних з управлінням діяльністю Банку, крім питань, що належать до компетенції Загальних зборів.

11.2. Правління Банку підзвітне Загальним зборам, організовує виконання їх рішень. Правління діє від імені Банку в межах, установлених законодавством України, Статутом та Положенням про правління Банку.

11.3. До компетенції правління Банку належать:

1) визначення напрямів діяльності та розвитку Банку, підготовка та подання на затвердження Загальним зборам стратегічного плану розвитку Банку, затвердження оперативних планів роботи та контроль за їх виконанням, затвердження річних бізнес-планів (маркетингових та фінансових);

2) затвердження річного бюджету Банку з поданням на погодження Загальним зборам, затвердження у разі необхідності піврічних та квартальних бюджетів Банку;

3) складання річного звіту Банку та його надання на затвердження Загальним зборам;

4) організація господарської діяльності Банку, фінансування, ведення обліку та складання звітності;

5) попередній розгляд питань, що належать до компетенції Загальних зборів;

6) організаційне забезпечення скликання та проведення чергових та позачергових Загальних зборів;

7) здійснення формування фондів, необхідних для проведення Банком статутної діяльності;

8) затвердження актів внутрішнього регулювання діяльності Банку, у тому числі тих, що визначають порядок та умови, облікову політику з проведення банківських операцій, функції та діяльність структурних підрозділів Банку, а також регулюють поточну діяльність Банку, за винятком тих, що належать до компетенції Загальних зборів;

9) підготовка звітів правління Банку для Загальних зборів щодо виконання основних напрямів розвитку Банку, стратегічного плану Банку, річних бюджетів, бізнес-плану, планів капіталізації та капітальних вкладень;

10) визначення організаційної структури Банку;

11) визначення засад оплати праці та матеріального стимулювання працівників Банку;

12) керівництво роботою структурних підрозділів Банку та забезпечення виконання покладених на них завдань;

13) прийняття рішення щодо пропозицій відповідального працівника Банку стосовно забезпечення виконання Банком вимог законодавства України у сфері запобігання легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом;

14) прийняття рішення в межах затвердженого Загальними зборами ліміту повноважень правління Банку щодо списання за рахунок резерву для відшкодування можливих втрат за активними банківськими операціями заборгованості (дебіторської заборгованості, заборгованості за цінними паперами та іншими, ніж цінні папери, корпоративними правами, заборгованості за кредитними операціями, заборгованості за коштами, розміщеними на кореспондентських рахунках в інших банках), а також іншої дебіторської заборгованості, що відповідно до законодавства України є безнадійною;

15) визначення переліку відомостей, що становлять комерційну таємницю, та конфіденційної інформації про діяльність Банку, визначення порядку їх використання та охорони;

16) забезпечення виконання рішень Загальних зборів;

17) прийняття рішень щодо укладення Банком угод з інсайдерами у випадках та в порядку, передбачених законодавством України;

18) вирішення інших питань, за винятком тих, що належать до компетенції Загальних зборів.

Компетенція правління Банку може бути змінена шляхом унесення змін до Статуту або прийняття відповідного рішення Загальними зборами.

Правління може прийняти рішення про передачу частини належних йому повноважень до компетенції голови правління Банку, постійно діючих рад/комітетів або керівників структурних підрозділів Банку.

11.4. Голова та члени правління Банку обираються та затверджуються Загальними зборами строком на один рік із правом продовження повноважень ще на один рік у випадку продовження строку діяльності перехідного банку відповідно до абзацу третього частини шістнадцятої статті 42 Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб». Кількість членів правління Банку разом з головою правління Банку має становити п'ять осіб.

Членом правління може бути будь-яка фізична особа, яка має повну цивільну дієздатність і не є членом ревізійної комісії.

11.5. Голова правління Банку обирається Загальними зборами. Пропозиція про висунення кандидата на посаду голови правління Банку повинна містити ім'я кандидата, місце його роботи, займану посаду.

Права та обов'язки, строк повноважень, відповідальність і оплата праці голови правління Банку визначаються Законом України «Про акціонерні товариства», іншими актами законодавства України, Статутом, Положенням про правління Банку, а також трудовим договором (контрактом), що укладається з головою правління Банку. Від імені Банку контракт підписує особа, уповноважена Загальними зборами.

Акціонер може достроково відкликати повноваження голови правління Банку. Підстави відкликання повноважень голови правління Банку встановлюються трудовим законодавством та контрактом з ним.

11.6. Голова правління Банку організовує роботу правління Банку, скликає засідання, забезпечує ведення протоколів засідань. Голова правління Банку має право без доручення діяти від імені Банку. Голова правління Банку уповноважений керувати діяльністю Банку, виконувати рішення Загальних зборів, представляти Банк у його відносинах з державними органами, підприємствами, установами, організаціями, у тому числі іноземними; українськими та іноземними громадянами та будь-якими іншими третіми сторонами; вести переговори та укладати правочини, договори (контракти тощо) від імені Банку, у тому числі зовнішньоекономічні. Голова правління Банку відповідає за ефективну діяльність правління Банку і Банку в цілому, координацію діяльності правління Банку із ревізійною комісією. Голова правління Банку має право надавати пропозиції Загальним зборам за всіма напрямками діяльності Банку.

11.7. До компетенції голови правління Банку належать:

1) без доручення представляти інтереси Банку в державних установах, підприємствах усіх форм власності та громадських організаціях, в усіх правоохоронних органах та органах контролю; учиняти

від імені Банку правочини; підписувати будь-які договори та зовнішньоекономічні контракти; здійснювати інші юридичні дії в межах компетенції, визначеної Статутом Банку, рішеннями Загальних зборів та Положенням про правління Банку;

2) представляти Банк у відносинах з іншими суб'єктами господарювання та фізичними особами як на території України, так і за її межами;

3) видавати від імені Банку довіреності та зобов'язання;

4) скликати засідання правління Банку, визначати їх порядок денний та голосувати на них;

5) розподіляти обов'язки між членами правління Банку та іншими працівниками Банку;

6) наймати та звільняти працівників Банку, у тому числі керівників філій, відділень, представництв та головних бухгалтерів філій (за наявності), уживати до них заходів заохочення та накладати дисциплінарні стягнення відповідно до законодавства України, Статуту та актів внутрішнього регулювання Банку;

7) у межах своєї компетенції видавати накази та розпорядження, обов'язкові для виконання працівниками Банку, уключаючи філії, відділення, представництва;

8) установлювати форму, системи та порядок оплати праці працівників Банку згідно з вимогами законодавства України, затверджувати штатний розклад Банку та штатні розклади філій, відділень, представництв, визначати розміри посадових окладів усіх працівників Банку;

9) підписувати колективний договір;

10) затверджувати посадові інструкції працівників Банку;

11) розпоряджатися майном та коштами Банку відповідно до законодавства, Статуту Банку та Положення про правління Банку;

12) уживати заходів з досудового врегулювання спорів, підписувати позови та скарги, підписувати документи, що стосуються судових розглядів позовів та скарг, представляти інтереси Банку в судах з усіма правами, наданими законом позивачу, відповідачу, третій особі в судовому процесі, у тому числі повністю або частково відмовлятися від позовних вимог, визнавати позов, змінювати предмет позову, укладати мирову угоду, оскаржувати рішення суду, подавати виконавчий документ до стягнення або видавати довіреність на вчинення відповідних дій іншій особі;

13) виносити у встановленому порядку на розгляд правління Банку та Загальних зборів питання, пов'язані з діяльністю Банку;

14) виконувати інші функції, необхідні для забезпечення діяльності Банку.

11.8. У разі тимчасової відсутності голови правління Банку на період відпустки, відрядження, хвороби його обов'язки виконує заступник голови правління Банку. Виконання обов'язків здійснюється на підставі наказу голови правління Банку.

Особа, на яку тимчасово покладаються обов'язки голови правління Банку за його відсутності, має всі повноваження голови правління Банку, передбачені законодавством України, Статутом та Положенням про правління Банку, у тому числі діє без доручення від імені Банку та представляє його інтереси в усіх установах, підприємствах та організаціях. Інші особи можуть діяти від імені Банку в порядку представництва, передбаченому Цивільним кодексом України.

Голова правління Банку може доручати вирішення окремих питань, що належать до його компетенції, своїм заступникам або керівникам структурних підрозділів Банку у межах, передбачених Статутом та Положенням про правління Банку.

11.9. Голова правління Банку видає накази та розпорядження, обов'язкові для виконання працівниками Банку. Накази та розпорядження голови правління Банку зберігаються за місцезнаходженням Банку і можуть бути видані для ознайомлення акціонеру за його вимогою.

11.10. Право підпису документів від імені Банку без довіреності має голова правління Банку.

Члени правління Банку та інші особи мають право підпису документів від імені Банку на підставі довіреностей, які видає голова правління Банку.

11.11. Голова правління Банку здійснює розподіл обов'язків та має право здійснювати передання своїх прав, визначених Статутом, іншим членам правління Банку та працівникам Банку. Такий розподіл обов'язків та передача прав здійснюються відповідно до актів внутрішнього регулювання Банку, у тому числі шляхом видачі наказів про розподіл повноважень. Положенням про правління Банку може визначатися порядок та умови розподілу головою правління Банку обов'язків та повноважень між членами правління Банку. Голова правління Банку не має права передавати іншим членам правління

Банку та працівникам Банку такі права: право представляти Банк без доручення/довіреності; право видавати від імені Банку довіреності та зобов'язання, а саме векселі, поруки, гарантії, майнові поручительства; право наймати та звільняти працівників Банку, у тому числі керівників філій, відділень, представництв та головних бухгалтерів філій (за наявності), вживати до них заходів заохочення та накладати дисциплінарні стягнення; право затверджувати штатний розклад Банку та штатні розклади філій, відділень, представництв; право визначати розміри посадових окладів всіх працівників Банку; право підписувати колективний договір.

Члени правління Банку обираються Загальними зборами строком на один рік із правом продовження повноважень ще на один рік у випадку продовження строку діяльності перехідного банку відповідно до абзацу третього частини шістнадцятої статті 42 Закону. Пропозиції про висунення кандидатів на посади членів правління Банку повинні містити ім'я кандидата, місце його роботи, займану посаду.

Загальні збори можуть достроково відкликати повноваження будь-кого з членів правління Банку (або всіх). Підстави відкликання повноважень членів правління Банку встановлюються трудовим законодавством та контрактом з ними. У разі дострокового відкликання повноважень окремих членів правління Банку повноваження новопризначених членів діють у межах строку, на який утворено правління Банку.

Права та обов'язки, строк повноважень, відповідальність і оплата праці членів правління Банку визначаються Законом України «Про акціонерні товариства», іншими актами законодавства України, Статутом, положеннями про правління Банку, про оплату праці та матеріальне стимулювання членів правління Банку, а також трудовим договором (контрактом), що укладається з кожним членом правління Банку. Від імені Банку контракт підписує особа, уповноважена Загальними зборами.

11.12. Засідання правління Банку проводяться за потреби, але не рідше одного разу на місяць і вважаються правомочними, якщо на них присутні не менше половини членів правління Банку.

На засіданні правління Банку кожний член правління Банку має один голос. Рішення правління Банку приймаються простою більшістю голосів від загальної кількості присутніх членів правління Банку. У разі рівної кількості голосів голос голови правління Банку є вирішальним.

Позачергові засідання правління Банку скликаються на вимогу Загальних зборів, голови правління Банку або будь-якого члена правління Банку.

Кожен член правління Банку має право вносити питання до порядку денного засідання правління Банку.

Акціонер, представник первинної профспілкової організації, який підписав колективний договір від імені трудового колективу, мають право бути присутніми на засіданнях правління Банку.

За запрошенням голови правління Банку будь-яка інша особа має право бути присутньою на засіданнях правління Банку.

11.13. На засіданні правління Банку ведеться протокол. Протокол засідання правління Банку підписується головою на засіданні та членами правління Банку, що брали участь у засіданні. Ведення протоколів засідань правління Банку забезпечується головою правління Банку. Вимоги до змісту та форми протоколу засідання правління Банку визначаються Положенням про правління Банку. Протоколи засідань правління Банку повинні зберігатися за місцезнаходженням Банку.

Протоколи засідань правління Банку надаються для ознайомлення на вимогу члена правління Банку, акціонера або представника первинної профспілкової організації, який підписав колективний договір від імені трудового колективу.

11.14. Питання правового статусу голови правління Банку та членів правління Банку, скликання та проведення засідань правління Банку, що не відображені в цьому Статуті, регулюються Положенням про правління Банку.

ХІІ. Керівники Банку

12.1. Керівниками Банку є фізичні особи: голова Банку, його заступники та члени правління Банку, головний бухгалтер, його заступники, керівники відокремлених підрозділів Банку.

12.2. Керівниками Банку можуть бути фізичні особи, які відповідають вимогам Законів України «Про банки і банківську діяльність» та «Про акціонерні товариства». Під час виконання своїх обов'яз-

ків відповідно до вимог Закону України «Про банки і банківську діяльність» керівники Банку зобов'язані діяти на користь Банку і клієнтів та ставити інтереси Банку вище власних. Зокрема, керівники Банку зобов'язані:

- ставитися з відповідальністю до виконання своїх службових обов'язків;
- приймати рішення в межах наданих повноважень;
- не використовувати службове становище у власних інтересах.

Повноваження керівників Банку визначаються Статутом, положеннями про органи управління Банку, положеннями про відокремлені підрозділи Банку (філії, відділення, представництва), іншими актами внутрішнього регулювання відповідно до законодавства України, у тому числі нормативно-правовими актами Національного банку. До повноважень керівників відокремлених підрозділів Банку (філій, відділень, представництв) належать повноваження наймати та звільняти працівників філій, відділень, представництв, уживати до них заходів заохочення та накладати дисциплінарні стягнення.

ХІІІ. Ревізійна комісія

13.1. Ревізійна комісія здійснює контроль за фінансово-господарською діяльністю Банку. Ревізійна комісія підзвітна Загальним зборам.

13.2. Ревізійна комісія:

- 1) контролює дотримання Банком законодавства України, в тому числі нормативно-правових актів Національного банку;
- 2) розглядає звіти внутрішніх і зовнішніх аудиторів (аудиторської фірми) та готує відповідні пропозиції Загальним зборам;
- 3) не менше одного разу на рік виносить на розгляд Загальних зборів звіт та висновок про результати перевірки фінансово-господарської діяльності та достовірності фінансової звітності Банку за підсумками попереднього (звітного) року;
- 4) вносить на розгляд Загальних зборів пропозиції стосовно будь-яких питань, що належать до компетенції ревізійної комісії, які стосуються фінансової безпеки і стабільності Банку та захисту інтересів клієнтів.

13.3. Порядок обрання, організації роботи, виплати винагороди та відповідальність членів ревізійної комісії визначаються Статутом, Положенням про Загальні збори, Положенням про ревізійну комісію, а також відповідними договорами, що укладаються з членами ревізійної комісії. Такі договори від імені Банку підписуються головою Правління Банку чи іншою уповноваженою Загальними зборами особою на умовах, затверджених рішенням Загальних зборів. Такі цивільно-правові договори можуть бути або оплатними, або безоплатними.

13.4. Членами ревізійної комісії не можуть бути:

- член правління Банку;
- корпоративний секретар;
- особа, яка є працівником Банку;
- особа, яка не має повної цивільної дієздатності.

Члени ревізійної комісії призначаються Загальними зборами.

Голова ревізійної комісії призначається Загальними зборами із числа затверджених членів ревізійної комісії.

Ревізійна комісія здійснює перевірку фінансово-господарської діяльності Банку за дорученням Загальних зборів.

Ревізійна комісія має право залучати до ревізій та перевірок зовнішніх та внутрішніх експертів і аудиторів (аудиторську фірму).

Ревізійна комісія доповідає про результати ревізій та перевірок Загальним зборам. Ревізійна комісія готує висновки до звітів і балансів Банку.

Члени ревізійної комісії можуть брати участь з правом дорадчого голосу в засіданнях правління Банку.

13.5. Засідання ревізійної комісії проводяться за необхідності, але не рідше одного разу на квартал. Позачергові засідання ревізійної комісії можуть скликатися за ініціативою Загальних зборів.

Ревізійна комісія уповноважена приймати рішення з усіх питань, що внесені на її розгляд, якщо в засіданні бере участь не менше ніж дві третини її членів.

Рішення ревізійної комісії приймаються простою більшістю голосів. Кожний член ревізійної комісії під час голосування має один голос. За умови рівної кількості голосів вирішальним є голос голови ревізійної комісії.

13.6. Загальні збори можуть прийняти рішення про дострокове припинення повноважень членів ревізійної комісії.

Повноваження члена ревізійної комісії можуть бути достроково припинені Загальними зборами з одночасним припиненням договору з ним у разі:

- 1) незадовільної оцінки його діяльності Загальними зборами за підсумками роботи за рік;
- 2) невиконання або неналежного виконання членом ревізійної комісії своїх обов'язків.

Положення про ревізійну комісію може передбачати й інші випадки, коли на розгляд Загальних зборів може вноситися питання про припинення повноважень членів ревізійної комісії.

Рішення Загальних зборів про дострокове припинення повноважень може прийматися тільки стосовно всіх членів ревізійної комісії.

13.7. Без рішення Загальних зборів повноваження члена ревізійної комісії з одночасним припиненням договору припиняються:

1) за його бажанням за умови письмового повідомлення про це Банку за два тижні – повноваження припиняються після закінчення двотижневого строку з дати одержання Банком відповідної письмової заяви;

2) у разі неможливості виконання ним обов'язків члена ревізійної комісії за станом здоров'я – повноваження припиняються з дати одержання Банком письмової заяви члена ревізійної комісії або у разі неможливості підписання членом ревізійної комісії такої заяви документа від закладу охорони здоров'я;

3) у разі набрання законної сили обвинувальним вироком чи рішенням суду, відповідно до якого виключається можливість виконання обов'язків члена ревізійної комісії, – повноваження припиняються з дати набрання законної сили таким вироком чи рішенням суду;

4) у разі смерті, визнання його недієздатним, обмежено дієздатним, безвісно відсутнім, померлим – повноваження припиняються з дати одержання Банком відповідного документа, що згідно із законодавством України встановлює такий факт.

13.8. Якщо внаслідок припинення повноважень члена (членів) ревізійної комісії кількість членів ревізійної комісії становитиме менше двох третин її кількісного складу, акціонер протягом одного місяця затверджує новий склад ревізійної комісії шляхом проведення позачергових Загальних зборів.

XIV. Інспекційні перевірки та нагляд за фінансово-господарською діяльністю Банку

14.1. Банк є об'єктом перевірки уповноваженими Національним банком особами.

14.2. З метою визначення рівня безпеки і стабільності операцій Банку, достовірності звітності Банку і дотримання Банком законодавства України, у тому числі нормативно-правових актів Національного банку, інспектори Національного банку чи аудиторі, призначені Національним банком, здійснюють планові і позапланові інспекційні перевірки Банку.

XV. Внутрішній та зовнішній аудит Банку, аудиторська перевірка

15.1. Внутрішній аудит

Банк створює підрозділ внутрішнього аудиту, який є органом оперативного контролю Загальних зборів та здійснює перевірки діяльності Банку (його структурних підрозділів).

Підрозділ внутрішнього аудиту та аудитор (аудиторська фірма) перевіряють баланси, звіти та результати поточної фінансово-господарської діяльності Банку з метою визначення рівня надійності балансів та звітів Банку та їх відповідності вимогам законодавства України та актів внутрішнього регулювання Банку.

Підрозділ внутрішнього аудиту виконує такі функції:
здійснює нагляд за поточною діяльністю Банку;

контролює дотримання законів, нормативно-правових актів Національного банку та рішень органів управління Банку;

перевіряє результати поточної фінансової діяльності Банку;

аналізує інформацію та відомості про діяльність Банку, професійну діяльність його працівників, випадки перевищення повноважень посадовими особами Банку;

подає Загальним зборам висновки та пропозиції за результатами перевірок;

інші функції, пов'язані з наглядом та контролем за діяльністю Банку.

Керівник підрозділу внутрішнього аудиту призначається на посаду і звільняється з неї Загальними зборами. Кандидатура керівника підрозділу внутрішнього аудиту погоджується з Національним банком.

Підрозділ внутрішнього аудиту підпорядковується Загальним зборам та діє на підставі Положення про підрозділ внутрішнього аудиту, затвердженого Загальними зборами відповідно до законодавства України.

Підрозділ внутрішнього аудиту звітує перед Загальними зборами про свою діяльність не рідше ніж один раз на рік.

Підрозділ внутрішнього аудиту несе відповідальність за обсяги та достовірність звітів, які подаються Загальним зборам щодо питань, віднесених до компетенції служби внутрішнього аудиту відповідно до Закону України «Про банки і банківську діяльність».

Підрозділ внутрішнього аудиту має право на ознайомлення з усією документацією Банку та нагляд за діяльністю будь-якого підрозділу Банку. Підрозділ внутрішнього аудиту уповноважений вимагати письмові пояснення від посадових осіб Банку щодо виявлених недоліків у роботі. Підрозділ внутрішнього аудиту не несе відповідальності і не має владних повноважень щодо операцій, за якими він здійснює аудит.

Працівники підрозділу внутрішнього аудиту в разі призначення на посаду дають письмове зобов'язання про нерозголошення інформації щодо діяльності Банку та збереження банківської таємниці відповідно до вимог законодавства України.

Порядок діяльності підрозділу внутрішнього аудиту та прийняття ним рішень устанавлюється Положенням про підрозділ внутрішнього аудиту.

15.2. Зовнішній аудит

Річна фінансова звітність Банку підлягає обов'язковій перевірці аудиторською фірмою. Для перевірки та підтвердження правильності річної фінансової звітності Банк залучає аудиторську фірму, не афілійовану з Банком чи його посадовими особами. Аудиторська перевірка Банку здійснюється аудиторською фірмою, що внесена до Реєстру аудиторських фірм, які мають право на проведення аудиторських перевірок банків, що ведеться Національним банком.

Аудиторська перевірка діяльності Банку має бути проведена в будь-який час на вимогу акціонера. Акціонер самостійно укладає з визначеною ним аудиторською фірмою договір про проведення аудиторської перевірки фінансово-господарської діяльності Банку, у якому зазначається обсяг перевірки. У такому випадку відшкодування витрат на проведення аудиту здійснюється в порядку, устанавленому Законом України «Про акціонерні товариства», або за рішенням Загальних зборів.

Аудиторська фірма визначається акціонером. Розмір оплати послуг аудиторської фірми визначається акціонером. Відносини аудиторської фірми з Банком визначаються законодавством України та відповідними договорами між аудиторською фірмою та Банком, що укладені в порядку та на умовах, затверджених Загальними зборами.

XVI. Облік і звітність

16.1. Банк організовує бухгалтерський облік своїх операцій відповідно до внутрішньої облікової політики, міжнародних стандартів фінансової звітності, виконує вимоги, устанавлені законодавством України, зокрема вимоги нормативно-правових актів Національного банку, користується єдиними правилами бухгалтерського обліку в банках на базі комплексної автоматизації та комп'ютеризації та подає свої баланси, звітність та іншу інформацію Національному банку в належні строки та в устанавлених ним обсягах і формах.

16.2. Фінансовий рік Банку відповідає календарному року та починається 01 січня і закінчується 31 грудня.

16.3. Фінансові результати Банку повинні відображатися в його денному, місячному, кварталному та річному балансах, у звіті про фінансові результати Банку, а також у річному звіті, підготовленому відповідно до міжнародних стандартів фінансової звітності та вимог, установлених законодавством України, зокрема нормативно-правовими актами Національного банку. Банк подає свою звітність до Національного банку у строки, установлені Національним банком, а також до інших суб'єктів у порядку, установленому законодавством України.

16.4. Річний звіт Банку затверджується Загальними зборами відповідно до порядку, установленого Статутом та актами внутрішнього регулювання Банку.

Річна фінансова звітність повинна бути перевірена аудиторською фірмою відповідно до Законів України «Про аудиторську діяльність» та «Про банки і банківську діяльність». Річна фінансова звітність, підтверджена аудиторською фірмою, має бути оприлюднена шляхом публікації в періодичних виданнях та/або поширення окремих друківаних видань чи розміщення в мережі Інтернет не пізніше ніж 30 квітня наступного за звітним року.

16.5. Банк зобов'язаний протягом місяця, наступного за звітним періодом, розмішувати на власному веб-сайті в мережі Інтернет, а також у приміщеннях Банку, до яких мають доступ клієнти, у тому числі вкладники, кварталний баланс, звіт про фінансові результати Банку та примітки до звітів, перелік яких визначається Національним банком.

16.6. Відповідальність за організацію, стан і достовірність бухгалтерського обліку в Банку, своєчасне надання річної інформації і бухгалтерської звітності у відповідні органи, відомостей про діяльність Банку акціонерам, кредиторам, а також за розкриття інформації про Банк як про емітента цінних паперів несе голова правління Банку. Голова правління Банку та головний бухгалтер Банку несуть відповідальність, установлену законодавством України, у разі оприлюднення недостовірної (неповної) фінансової звітності, а також недотримання порядку спростування такої звітності.

16.7. Достовірність даних, які містяться в річній інформації Банку, річній бухгалтерській звітності, може бути підтверджена ревізійною комісією.

XVII. Фінансовий моніторинг

17.1. З метою уникнення можливостей використання Банку для легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансування тероризму та для забезпечення виконання вимог законодавства України з питань фінансового моніторингу Банк розробляє, упроваджує та постійно оновлює правила внутрішнього фінансового моніторингу і програми його здійснення.

17.2. Банк зобов'язаний забезпечити виконання вимог нормативно-правових актів Національного банку та інших вимог законодавства України з питань фінансового моніторингу стосовно:

управління ризиками щодо легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансування тероризму в діяльності Банку;

виявлення і реєстрації фінансових операцій, що підлягають фінансовому моніторингу, стосовно яких є достатні підстави підозрювати, що вони пов'язані, стосуються або призначені для фінансування тероризму;

зупинення операцій, що здійснюються на користь або за дорученням клієнта Банку, якщо учасником такої операції або вигодоодержувачем за нею є особа, яку включено до переліку осіб, пов'язаних із здійсненням терористичної діяльності, або стосовно яких застосовано міжнародні санкції, та в інших випадках, передбачених законодавством України;

ідентифікації та вивчення діяльності клієнтів;

надання необхідної інформації центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері запобігання та протидії легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму відповідно до законодавства України.

17.3. Відповідальним за організацію виконання вимог законодавства України у сфері запобігання та протидії легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму та організацію внутрішньобанківської системи запобігання легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму, є голова правління Банку.

17.4. Внутрішньобанківську систему запобігання легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму, очолює відповідальний працівник, який є незалежним у своїй діяльності і підзвітним лише голові правління Банку. Відповідальний працівник є членом правління Банку і призначається та звільняється з посади на підставі рішення Загальних зборів. Кандидатура відповідального працівника Банку погоджується з Національним банком.

17.5. Відповідальний працівник Банку має право вносити на розгляд правління Банку пропозиції щодо забезпечення виконання Банком вимог законодавства України у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму.

У випадку відхилення правлінням Банку пропозицій відповідального працівника останній має право звернутися з відповідними пропозиціями до Загальних зборів. Такі пропозиції відповідального працівника розглядаються Загальними зборами на найближчому засіданні.

17.6. Служба внутрішнього аудиту періодично, але не рідше одного разу на рік здійснює перевірку дотримання Банком вимог законодавства України у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму. За результатами таких перевірок служба внутрішнього аудиту готує висновки та пропозиції, які розглядаються Загальними зборами.

17.7. Банк зберігає всі документи, які стосуються фінансової операції, що підлягає фінансовому моніторингу, та ідентифікації осіб, які брали участь в її здійсненні, протягом п'яти років з дня проведення такої операції. Результати ідентифікації власника рахунку та особи, уповноваженої діяти від його імені, зберігаються Банком протягом п'яти років після закриття рахунку.

XVIII. Банківська таємниця

18.1. Будь-яка інформація щодо діяльності та фінансового стану клієнта Банку, яка стала відомою Банку в процесі обслуговування такого клієнта та/або внаслідок взаємовідносин Банку з таким клієнтом та з будь-якими третіми особами, які надають послуги Банку, є банківською таємницею.

Невичерпний перелік інформації та операцій, які містять банківську таємницю, наведено в Законі України «Про банки і банківську діяльність».

18.2. Банківська таємниця не поширюється на інформацію, яка підлягає опублікуванню. Перелік інформації, що підлягає обов'язковому опублікуванню, установлюється Національним банком та додатково самим Банком на його розсуд.

18.3. Згідно з вимогами, установленими законодавством України, зокрема нормативно-правовими актами Національного банку, правління Банку затверджує положення про банківську таємницю, що регулює питання реєстрації та оброблення документів, що містять банківську таємницю.

18.4. Працівники Банку під час вступу на посаду беруть на себе зобов'язання зберігати банківську таємницю та підписують відповідні зобов'язання. Керівники та працівники Банку зобов'язані не розголошувати конфіденційну інформацію, яка стала відомою їм під час виконання своїх службових обов'язків, та не використовувати її з вигодою для себе чи для будь-яких третіх осіб. У разі заподіяння Банку чи його клієнту збитків шляхом витоку інформації про Банки та його клієнтів з органів, які уповноважені здійснювати банківський нагляд, збитки відшкодовуються винними органами.

18.5. Банк має право розголошувати будь-яку інформацію, що стосується юридичних та/або фізичних осіб і вважається банківською таємницею, на підставі та в порядку, передбачених Законом України «Про банки і банківську діяльність».

XIX. Значні правочини

19.1. Значним правочином вважається правочин (крім правочину з розміщення Банком власних акцій), учинений Банком, якщо ринкова вартість майна (робіт, послуг), що є його предметом, становить 10 і більше відсотків активів Банку за даними останньої річної фінансової звітності.

19.2. Затвердження ринкової вартості майна (робіт, послуг), що є предметом значного правочину, здійснюється Загальними зборами в порядку, передбаченому Законом України «Про акціонерні товариства».

19.3. Забороняється ділити предмет правочину з метою ухилення від передбаченого Законом України «Про акціонерні товариства» та Статутом порядку прийняття рішень про вчинення значного правочину.

19.4. Відповідальність за шкоду, заподіяну Банку правочином, учиненим з порушенням вимог цього розділу, несе особа, яка її завдала.

XX. Документи Банку. Інформація про Банк

20.1. За своїм місцезнаходженням Банк зобов'язаний зберігати такі документи:

Статут, зміни до Статуту, засновницький (установчий) договір, свідоцтво про державну реєстрацію Банку;

положення про Загальні збори, правління Банку та ревізійну комісію, інші акти внутрішнього регулювання, що регулюють діяльність органів Банку, та зміни до них;

положення про кожну філію, відділення, представництво Банку;

документи, що підтверджують права Банку на майно;

принципи (кодекс) корпоративного управління Банку;

протоколи засідань Загальних зборів;

матеріали, з якими акціонер має можливість ознайомитися під час підготовки до засідань Загальних зборів;

протоколи засідань правління Банку, накази і розпорядження голови правління Банку;

протоколи засідань ревізійної комісії;

висновки ревізійної комісії Банку та аудиторів (аудиторських фірм);

річну фінансову звітність;

документи бухгалтерського обліку;

документи звітності, що подаються відповідним державним органам;

проспект емісії, свідоцтво про державну реєстрацію випуску акцій та інших цінних паперів Банку;

особливу інформацію про Банк згідно з вимогами законодавства;

перелік керівників Банку;

перелік осіб, які мають довіреності на представництво від імені Банку;

інші документи, передбачені законодавством України, актами внутрішнього регулювання Банку, рішеннями Загальних зборів, правління Банку.

20.2. Відповідальність за зберігання документів Банку покладається на голову правління Банку та на головного бухгалтера Банку щодо документів бухгалтерського обліку і фінансової звітності.

20.3. Документи, передбачені цією статтею, підлягають зберіганню протягом всього терміну діяльності Банку, за винятком документів бухгалтерського обліку, строки зберігання яких визначаються відповідно до законодавства України.

Банк забезпечує акціонеру доступ до документів, визначених абзацами другим – четвертим, шостим – дванадцятим, чотирнадцятим – дев'ятнадцятим пункту 20.1 цього розділу.

20.4. Протягом десяти робочих днів з дня надходження письмової вимоги акціонера корпоративний секретар (а в разі його відсутності – правління Банку) зобов'язаний надати акціонеру засвідчені підписом уповноваженої особи Банку копії відповідних документів. За надання копій документів Банк не встановлює плату.

20.5. Будь-який акціонер за умови повідомлення правління Банку не пізніше ніж за п'ять робочих днів має право на ознайомлення з документами, передбаченими в цьому розділі, у приміщенні Банку за його місцезнаходженням у робочий час.

20.6. Акціонер може отримувати додаткову інформацію про діяльність Банку відповідно до законодавства України.

20.7. Банк зобов'язаний мати власний веб-сайт у мережі Інтернет, на якому розміщується інформація, що підлягає оприлюдненню відповідно до законодавства України.

20.8. Банк має право на комерційну таємницю та її захист.

20.9. Під комерційною таємницею розуміються відомості, пов'язані з виробництвом, технологічною інформацією, управлінням фінансами та іншою діяльністю Банку та афілійованих осіб Банку, розголошення (передача, втрата) яких небажана для Банку, за винятком відомостей, які відповідно до закону не можуть бути віднесені до комерційної таємниці.

20.10. Акціонер і працівники Банку зобов'язані зберігати сувору конфіденційність стосовно відомої їм інформації (науково-технічної, фінансово-кредитної, комерційної та іншої), що становить ко-

мерційну таємницю Банку, і зобов'язані уживати всіх заходів для збереження одержаної інформації від розголошення. У разі розголошення комерційної таємниці акціонер чи працівник несе відповідальність згідно із законами України.

20.11. Порядок визначення переліку відомостей, що становлять комерційну таємницю Банку, їх змісту, обсягу та захисту визначається правлінням Банку з урахуванням вимог законодавства України. Перелік відомостей, що не становлять комерційної таємниці, визначається законодавством України.

XXI. Праця та її оплата. Соціальні гарантії

21.1. Банк самостійно визначає перспективи розвитку, планує та здійснює свою діяльність, виходячи з необхідності забезпечення виробничого та соціального розвитку, підвищення доходів.

21.2. Банк самостійно планує свою виробничо-господарську та іншу діяльність, а також соціальний розвиток трудового колективу.

Банк може направляти працівників Банку в межах території України та за її межі у відрядження для стажування й на перепідготовку, для навчання й ознайомлення з досвідом організації та діяльності підприємств, установ та організацій, збирання ділової інформації, участі в переговорах, виставках, аукціонах, установах ділових зв'язків.

Банк має право залучати до роботи українських та іноземних спеціалістів, самостійно визначати форми, системи, розмір оплати праці згідно із законодавством України. Відповідно до Статуту правління Банку самостійно розробляє та затверджує штатний розпис.

Банк установлює технічно обґрунтовані норми праці з урахуванням законодавства України.

Банк має право самостійно встановлювати для своїх працівників додаткові порівняно із законодавством України трудові та соціально-побутові пільги (у тому числі додаткові відпустки, скорочений робочий день тощо).

21.3. Питання соціального розвитку, включаючи покращення умов праці, життя і здоров'я, гарантії обов'язкового медичного страхування членів трудового колективу, вирішуються правлінням Банку згідно із законодавством України.

Контроль за додержанням трудового законодавства покладається на голову правління Банку.

21.4. Нагляд та контроль за додержанням законодавства про працю і правил охорони праці, а також іншого законодавства здійснюються в порядку, передбаченому законодавством України.

21.5. Банк забезпечує для всіх працівників безпечні умови праці і несе відповідальність у встановленому порядку за шкоду, що спричинена їх здоров'ю та працездатності під час виконання ними обов'язків.

21.6. Соціальне і медичне страхування та соціальне забезпечення працівників Банку здійснюються в порядку і на умовах, встановлених законодавством України. Банк сплачує внески на соціальне страхування в порядку і розмірах, передбачених законодавством України.

21.7. Банк надає послуги за цінами і тарифами, що встановлює самостійно або на договірній основі, а у випадках, передбачених законодавством України, за державними (регульованими) цінами і тарифами.

21.8. Інтереси трудового колективу представляє первинна профспілкова організація Банку.

XXII. Порядок внесення змін та доповнень до Статуту

22.1. Унесення змін до Статуту Банку є виключною компетенцією Загальних зборів.

22.2. Банк зобов'язаний повідомити Національний банк та державного реєстратора про зміни, які сталися в Статуті.

22.3. Зміни до Статуту Банку набирають чинності відповідно до законодавства України.

XXIII. Реорганізація та ліквідація Банку

23.1. Реорганізація Банку може здійснюватися шляхом приєднання (злиття) Банку до платоспроможного банку.

23.2. Реорганізація Банку здійснюється за рішенням Загальних зборів.

23.3. Банк вважається реорганізованим після закінчення процедур, визначених законодавством України щодо реорганізації банків.

23.4. Пропозицію щодо ліквідації Банку Фонд подає до Національного банку не пізніше дня, наступного за днем закінчення одного року з дня його утворення, якщо Банк протягом одного року з дня утворення не було продано інвестору, або двох років із дня його утворення, якщо строк діяльності Банку було продовжено на один рік відповідно до абзацу третього частини шістнадцятої статті 42 Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб».

23.5. Процедура ліквідації Банку вважається завершеною, а Банк ліквідованим з дня внесення запису про це до Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців.

Голова правління Банку

_____
(підпис)

_____
(ініціали, прізвище)

М. П.

Нормативні акти Національного банку України

*Зареєстровано
в Міністерстві юстиції України
17 січня 2015 р. за № 61/26506*

**ПОСТАНОВА
Правління Національного банку України
від 23 грудня 2014 р. № 836**

**Про затвердження Змін до Положення про порядок створення,
реєстрації випуску акцій, видачі банківської ліцензії та генеральної
ліцензії на здійснення валютних операцій перехідному банку**

Відповідно до частини другої статті 42 Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» та пункту 5 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запобігання негативному впливу на стабільність банківської системи» від 04 липня 2014 року № 1586-VII Правління Національного банку України **постановляє:**

1. Затвердити Зміни до Положення про порядок створення, реєстрації випуску акцій, видачі банківської ліцензії та генеральної ліцензії на здійснення валютних операцій перехідному банку, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 20 серпня 2013 року № 327, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 11 вересня 2013 року за № 1568/24100, що додаються.
2. Постанова набирає чинності з дня, наступного за днем її офіційного опублікування.

Голова В. О. Гонтарева

ПОСТАНОВА
Правління Національного банку України
від 19 лютого 2015 р. № 113

Про затвердження Змін до Інструкції
про ведення касових операцій банками в Україні

Відповідно до статей 7, 33 Закону України «Про Національний банк України» та з метою вдосконалення організації касової роботи банками в Україні Правління Національного банку України **постановляє:**

1. Затвердити Зміни до Інструкції про ведення касових операцій банками в Україні, затвердженої постановою Правління Національного банку України від 1 червня 2011 року № 174, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 25 червня 2011 року за № 790/19528 (зі змінами), що додаються.
2. Департаменту грошового обігу (Зайченко В. П.) довести зміст цієї постанови до відома територіальних управлінь Національного банку України, Центрального сховища та банків України для використання в роботі.
3. Контроль за виконанням цієї постанови покласти на заступника Голови Національного банку України Смолія Я. В.
4. Постанова набирає чинності з дня, наступного за днем її офіційного опублікування.

Голова В. О. Гонтарева

ЗАТВЕРДЖЕНО
Постанова Правління
Національного банку України
19 лютого 2015 року № 113

Зареєстровано
Юридичним департаментом
20 лютого 2015 року за № 21/92

ЗМІНИ
до Інструкції про ведення касових операцій банками в Україні

1. У розділі I:
в абзаці першому пункту 2 слово «Операційним» виключити;
у пункті 3:
абзац перший після слів «поширюються на» доповнити словами «Операційний департамент»;
абзац другий викласти в такій редакції:
«Вимоги цієї Інструкції в частині здійснення операцій з переказу готівки в національній валюті, у тому числі із застосуванням платіжних терміналів та програмно-технічних комплексів самообслуговування (далі – ПТКС), та оформлення касових документів поширюються на небанківські фінансові установи»;
у пункті 4:
пункт після абзацу п'ятнадцятого доповнити новим абзацом шістнадцятим такого змісту:
«касові операції – операції з видачі готівки, її приймання, обміну не придатних до обігу банкнот (монет) та виведених з обігу на придатні до обігу банкноти (монети), банкнот на монети, монет на банкноти, банкнот (монет) одного номіналу на банкноти (монети) іншого номіналу, вилучення з обігу сумнівних банкнот (монет), валютно-обмінні операції та операції з банківськими металами, а також

операції з приймання на інкасо банкнот іноземної валюти та чеків в іноземній валюті, інших цінностей, які обліковуються на позабалансових рахунках».

У зв'язку з цим абзаци шістнадцятий – тридцять шостий уважати відповідно абзацами сімнадцятим – тридцять сьомим;

абзац тридцять третій після слова «експертом» доповнити словом «(фахівцем)»;

пункт 7 викласти в такій редакції:

«7. Банк здійснює видачу готівки під звіт відповідно до вимог нормативно-правових актів.

Звітування за одержання під звіт готівки здійснюється відповідно до законодавства України»;

абзац дев'ятий пункту 9 викласти в такій редакції:

«роботи з банкоматами, платіжними терміналами, ПТКС та іншими платіжними пристроями (далі – платіжні пристрої)»;

пункт 13 викласти в такій редакції:

«13. Банк наказом призначає відповідальних осіб сховища цінностей (у складі не менше двох осіб), на яких покладаються обов'язки щодо зберігання цінностей у сховищі цінностей. Стаж роботи у банківській системі працівників, які входять до складу відповідальних осіб сховища цінностей банку або філії, становить не менше ніж один рік, а відділень банку – не менше ніж шість місяців».

2. У розділі II:

у главі 1:

абзац перший пункту 1.11 після слова «підроблені» доповнити словами «навмисно пошкоджені з метою вчинення кримінального правопорушення, пошкоджені під час надзвичайного режиму»;

доповнити главу новим пунктом такого змісту:

«1.15 Операції з банкнотами, пошкодженими у спосіб, що використовувався банками і територіальними управліннями в період роботи в надзвичайному режимі, виконуються банками і територіальними управліннями відповідно до вимог нормативно-правових актів Національного банку України з питань організації роботи банківської системи в надзвичайному режимі»;

пункт 2.7 глави 2 доповнити новим абзацом такого змісту:

«Територіальні управління в разі накопичення непошкоджених зразків банкнот національної валюти, що не затребувані банками (філіями) для використання в роботі, передають їх до Центрального сховища»;

пункт 3.5 глави 3 викласти в такій редакції:

«»;

у главі 4:

пункт 4.1 після абзацу першого доповнити новим абзацом другим такого змісту:

«Оброблення банкнот, які за критеріями якості належать до категорії значно зношених банкнот, здійснюється виключно ручним способом з використанням приладів (детекторів) для контролю за справжністю банкнот, що забезпечують збільшення зображень, візуалізацію ультрафіолетового та інфрачервоного захисту та магнітний контроль»;

пункт 4.3 доповнити трьома новими абзацами такого змісту:

«Територіальні управління приймають від банків (філій, відділень) банкноти, пошкоджені на підставі розпорядчих документів Національного банку України, разом з актом про пошкодження готівки, у тому вигляді, як вони були пошкоджені банком (без склеювання розрізаних або розірваних частин). Якщо акта про пошкодження готівки немає, то банкноти надсилаються на дослідження як сумнівні.

Територіальні управління за потреби можуть здійснювати приймання від банків (філій, відділень) пошкоджених банкнот частинами із зазначенням їх суми в акті про пошкодження готівки.

Пошкоджені банком (філією, відділенням) на підставі розпорядчих документів Національного банку України банкноти гривні відсортовуються до значно зношених банкнот».

3. У главі 2 розділу III:

пункт 2.7 викласти в такій редакції:

«2.7. Пакувальники зобов'язані здійснювати опломбування касети не менше ніж двома індикаторними пломбами. Пакувальники вставляють індикаторні пломби в отвори для опломбування, що розміщені на касеті ближче до центру»;

абзац третій пункту 2.8 викласти в такій редакції:

«Пакувальник здає невикористані індикаторні пломби уповноваженій особі, що фіксується в журналі».

4. У розділі IV:

у пункті 1.8 глави 1 слова «або фінансуванню тероризму» замінити словами «фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення»;

абзац другий пункту 2.3 глави 2 після слів «вкладні (депозитні) рахунки» доповнити словами «погашення кредиту»;

у главі 4:

пункти 4.1 та 4.2 викласти в такій редакції:

«4.1. Банк (філія, відділення) у разі виявлення під час приймання, видачі, оброблення готівки сумнівних щодо справжності та платіжності банкнот (монет), у тому числі навмисно пошкоджених з метою вчинення кримінального правопорушення, пошкоджених під час надзвичайного режиму банкнот національної валюти, а також сумнівних щодо справжності банкнот іноземної валюти зобов'язаний вилучити їх з оформленням довідки про вилучення (прийняття) банкнот (монет) для дослідження (додаток 18) у трьох примірниках;

4.2. Банку (філії, відділенню) забороняється видавати клієнтам, а також повертати чи тимчасово передавати виявлені в них сумнівні щодо справжності та платіжності банкноти (монети), у тому числі навмисно пошкоджені з метою вчинення кримінального правопорушення, пошкоджені під час надзвичайного режиму банкноти національної валюти, а також сумнівні щодо справжності банкноти іноземної валюти.

Банк (філія, відділення) у разі виявлення в однієї фізичної або юридичної особи двох або більше банкнот з ознаками підроблення зобов'язаний негайно засобами телекомунікаційного зв'язку та не пізніше наступного робочого дня письмово, з поданням копії документа про вилучення, повідомити підрозділ Міністерства внутрішніх справ України за місцезнаходженням банку»;

абзац перший пункту 4.4 викласти в такій редакції:

«4.4. Прибутковий позабалансовий ордер для зарахування сумнівних щодо справжності та платіжності банкнот (монет), у тому числі навмисно пошкоджених з метою вчинення кримінального правопорушення, пошкоджених під час надзвичайного режиму банкнот національної валюти, а також сумнівних щодо справжності банкнот іноземної валюти оформляється на позабалансовий рахунок на підставі одного примірника довідки про вилучення (прийняття) банкнот (монет) для дослідження або акта про розбіжності»;

пункт 4.5 викласти в такій редакції:

«4.5. Дослідження сумнівних щодо справжності та платіжності банкнот (монет), у тому числі навмисно пошкоджених з метою вчинення кримінального правопорушення, пошкоджених під час надзвичайного режиму банкнот національної валюти, здійснюють територіальні управління, Центральне сховище та Департамент грошового обігу (далі – установи). Банк (філія, відділення) надсилає такі банкноти (монети) безпосередньо до відповідного територіального управління, яке в разі неможливості прийняти відповідне рішення надсилає їх для проведення досліджень до Центрального сховища.

Департамент грошового обігу здійснює дослідження сумнівних щодо справжності банкнот іноземної валюти. Банк (філія, відділення) надсилає такі банкноти безпосередньо до Центрального сховища»;

абзац другий пункту 4.6 викласти в такій редакції:

«сумнівних щодо справжності та платіжності банкнот (монет), у тому числі навмисно пошкоджених з метою вчинення кримінального правопорушення, пошкоджених під час надзвичайного режиму банкнот національної валюти, до відповідного територіального управління»;

абзаци перший та п'ятий пункту 4.7 викласти в такій редакції:

«4.7. Банк (філія, відділення) складає перед відправленням для дослідження сумнівних щодо справжності та платіжності банкнот (монет), у тому числі навмисно пошкоджених з метою вчинення кримінального правопорушення, пошкоджених під час надзвичайного режиму банкнот національної валюти, а також сумнівних щодо справжності банкнот іноземної валюти опис (додатки 20, 21) у чотирьох примірниках»;

«Доставка конвертів (пакетів) або мішечків з сумнівними щодо справжності та платіжності банкнотами (монетами), у тому числі навмисно пошкодженими з метою вчинення кримінального правопору-

шення, пошкодженими під час надзвичайного режиму банкнотами національної валюти, до територіальних управлінь здійснюється власними силами банку (службою інкасації, уповноваженою особою), через інкасаторів служби перевезення цінностей та організації інкасації територіального управління, службою перевезення іншого банку або спецз'язком (після належного додаткового упакування)»;

абзац перший пункту 4.8 викласти в такій редакції:

«4.8. Установи проводять безкоштовно дослідження сумнівних щодо справжності та платіжності банкнот (монет), у тому числі навмисно пошкоджених із метою вчинення кримінального правопорушення, пошкоджених під час надзвичайного режиму банкнот національної валюти, а також сумнівних щодо справжності банкнот іноземної валюти протягом п'яти робочих днів починаючи з наступного дня після їх надходження. У разі надходження на дослідження банкнот національної валюти, пошкоджених під час надзвичайного режиму, термін проведення дослідження залежить від стану та кількості цих банкнот, але не може перевищувати 60 робочих днів»;

абзаци перший та шостий пункту 4.9 викласти в такій редакції:

«4.9. Установи, які провели дослідження сумнівних щодо справжності та платіжності банкнот (монет), у тому числі навмисно пошкоджених з метою вчинення кримінального правопорушення, пошкоджених під час надзвичайного режиму банкнот національної валюти, а також сумнівних щодо справжності банкнот іноземної валюти, мають забезпечити»;

«передавання підроблених банкнот (монет) національної та іноземної валюти і неплатіжних, навмисно пошкоджених з метою вчинення кримінального правопорушення, пошкоджених під час надзвичайного режиму банкнот національної валюти до правоохоронних органів за їх вимогою з оформленням відповідного акта»;

абзаци перший та другий пункту 4.10 викласти в такій редакції:

«4.10. Банк (філія, відділення), що вилучив сумнівні щодо справжності та платіжності банкноти (монети), у тому числі навмисно пошкоджені з метою вчинення кримінального правопорушення, пошкоджені під час надзвичайного режиму банкноти національної валюти, а також сумнівні щодо справжності банкноти іноземної валюти або прийняв їх для дослідження від фізичних та юридичних осіб за заявою, зобов'язаний на підставі результатів досліджень:

списати підроблені банкноти (монети) національної та іноземної валюти і неплатіжні, навмисно пошкоджені з метою вчинення кримінального правопорушення, пошкоджені під час надзвичайного режиму банкноти національної валюти з відповідних позабалансових рахунків. Пошкоджені під час надзвичайного режиму банкноти національної валюти зараховуються на окремий аналітичний рахунок»;

доповнити розділ новою главою такого змісту:

«Глава 5. Порядок обміну банкнот національної валюти,

пошкоджених спеціальним розчином

1. Банк має надати не пізніше ніж за 30 календарних днів до початку використання спеціалізованого пристрою для зберігання валютних цінностей (далі – спецпристрій для зберігання цінностей) через дистриб'ютора (постачальника для банку спецпристроїв для зберігання цінностей) до Державного науково-дослідного експертно-криміналістичного центру МВС України або експертно-криміналістичних підрозділів при головних управліннях, управліннях МВС України в областях та місті Києві (далі – правоохоронні органи) за місцем розташування банку (філії, відділення) інформацію стосовно найменування виробника спецпристрою для зберігання цінностей, виробника спеціальних розчинів, а також примірник технічної документації на спецпристрій для зберігання цінностей та зразки спеціальних розчинів.

2. Банк (філія, відділення) у разі виявлення факту несанкціонованого втручання в спецпристрій для зберігання цінностей зобов'язаний оперативно засобами телекомунікаційного зв'язку та не пізніше наступного робочого дня письмово повідомити правоохоронний орган за місцем розташування банку (філії, відділення) для проведення розслідування та відповідне територіальне управління для підготовки інформації банкам (філіям, відділенням) та населенню про можливу появу в обігу банкнот національної валюти, пошкоджених спеціальним розчином.

3. Банк (філія, відділення) приймає без обміну від клієнтів – фізичних та юридичних осіб та вилучає виявлені під час здійснення переказу та/або перерахування проінкасованої торгової виручки, інших надходжень готівки банкноти національної валюти, пошкоджені спеціальним розчином унаслідок несанкціонованого втручання в спецпристрої для зберігання цінностей, для дослідження.

4. Банк (філія, відділення) під час приймання через операційну касу від фізичних та юридичних осіб банкнот національної валюти, пошкоджених спеціальним розчином, складає довідку про вилучення банкнот національної валюти, пошкоджених спеціальним розчином, для проведення розслідувань та відповідних досліджень правоохоронними органами (додаток 24), на підставі якої оформляється прибутковий позабалансовий ордер.

Банк (філія, відділення) самостійно визначає кількість примірників довідки про вилучення банкнот національної валюти, пошкоджених спеціальним розчином, для проведення розслідувань та відповідних досліджень правоохоронними органами, що роздруковується.

5. Банк (філія, відділення) у разі виявлення під час перерахування проінкасованої торгової виручки, інших надходжень готівки банкнот національної валюти, пошкоджених спеціальним розчином, складає акт про розбіжності, довідку про вилучення банкнот національної валюти, пошкоджених спеціальним розчином, для проведення розслідувань та відповідних досліджень правоохоронними органами.

6. Банк (філія, відділення), який використовує спецпристрій для зберігання цінностей, складає на бланку в довільній формі акт про спрацювання спецпристрою для зберігання цінностей, у якому зазначаються номінал та кількість банкнот національної валюти, пошкоджених спеціальним розчином, за кожним номіналом, сума цифрами, дата спрацювання, обставини виявлення факту спрацювання спецпристрою для зберігання цінностей та причини пошкодження банкнот [санкціоноване, несанкціоноване, ненавмисне (у разі необережності) втручання в спецпристрій або з технічних причин].

Акт про спрацювання спецпристрою для зберігання цінностей підписує керівник банку (філії, відділення) або особа, яка його замінює, головний бухгалтер банку (філії) або особа, яка його замінює, а також працівник банку (філії, відділення), який виявив факт спрацювання спецпристрою для зберігання цінностей, та засвідчує відбитком печатки банку (філії, відділення).

Банк (філія, відділення) самостійно визначає кількість примірників акта про спрацювання спецпристрою для зберігання цінностей

7. Банк (філія, відділення) протягом трьох робочих днів передає спецзв'язком вилучені у спосіб, визначений пунктами 3 – 5 цієї глави, пошкоджені спеціальним розчином банкноти національної валюти до правоохоронних органів за місцем розташування банку (філії, відділення) для проведення розслідувань та відповідних досліджень.

Банк (філія, відділення) формує для відправлення до правоохоронних органів для проведення досліджень пакет (мішечок), в який разом із вилученими пошкодженими спеціальним розчином банкнотами національної валюти вкладає:

лист банку (філії, відділення) у довільній формі, у якому зазначаються номінал, кількість та сума цифрами пошкоджених спеціальним розчином банкнот національної валюти за кожним номіналом;

примірник довідки про вилучення банкнот національної валюти, пошкоджених спеціальним розчином, для проведення розслідувань та відповідних досліджень правоохоронними органами;

примірник акта про спрацювання спецпристрою для зберігання цінностей (за наявності).

8. На пакет (мішечок) із пошкодженими спеціальним розчином банкнотами національної валюти оформляється ярлик з такими реквізитами: найменування банку (філії, відділення), кількість пошкоджених спеціальним розчином банкнот національної валюти, сума цифрами за кожним номіналом, загальна сума цифрами та словами, дата пакування, прізвище, ініціали та підпис касового працівника, який пакував пакет (мішечок).

Пакет опечатується печаткою банку (філії, відділення), мішечок опломбовується пломбою.

9. Банк (філія, відділення) не надсилає до правоохоронних органів банкноти національної валюти, пошкоджені спеціальним розчином унаслідок ненавмисного (у разі необережності) втручання в спецпристрій для зберігання цінностей або з технічних причин.

10. Банк (філія, відділення) про факт вилучення з обігу банкнот національної валюти, пошкоджених спеціальним розчином, та передавання їх до правоохоронних органів інформує відповідне територіальне управління.

11. Територіальні управління приймають банкноти національної валюти, пошкоджені спеціальним розчином, до обміну на придатні до обігу банкноти національної валюти тільки від банків (філій), які використовують спецпристрої, за наявності:

листа банку (філії) у довільній формі, у якому зазначаються номінал та кількість банкнот національної валюти, пошкоджених спеціальним розчином, сума цифрами за кожним номіналом та загальна сума;

примірника акта про спрацювання спецпристрою для зберігання цінностей та підтвердних документів про використання спецпристроїв для зберігання цінностей;

результатів дослідження правоохоронних органів, що підтверджують наявність на банкнотах національної валюти спеціального розчину та їх відповідність наданим зразкам [крім фактів ненавмисного (у разі необережності) втручання в спецпристрій для зберігання цінностей або з технічних причин];

документів правоохоронних органів чи суду (рішень, ухвал) щодо належності банку цих банкнот [крім фактів ненавмисного (у разі необережності) втручання в спецпристрій для зберігання цінностей або з технічних причин].

12. Територіальні управління за умови наявності документів, визначених пунктом 11 цієї глави, здійснюють обмін банкам (філіям, відділенням) банкнот національної валюти, пошкоджених спеціальним розчином, на придатні до обігу банкноти національної валюти шляхом зарахування відповідної суми банкнот, прийнятих до обміну, на кореспондентський рахунок банку (філії).

13. Територіальні управління передають банкноти національної валюти, пошкоджені спеціальним розчином, які обмінюються на придатні до обігу, до Центрального сховища як значно зношені в установленому порядку.

14. Територіальні управління (Центральне сховище):

у разі виявлення під час перерахування в упаковці банків (філій, відділень) банкнот національної валюти, пошкоджених спеціальним розчином, оформляє акт про розбіжності в установленому порядку та довідку про вилучення банкнот національної валюти, пошкоджених спеціальним розчином, для проведення розслідувань та відповідних досліджень правоохоронними органами;

протягом п'яти робочих днів передає вилучені банкноти національної валюти, пошкоджені спеціальним розчином, до правоохоронних органів за місцем розташування банку (філії, відділення) для проведення відповідних досліджень.

Територіальне управління (Центральне сховище) формує для відправлення до правоохоронних органів для проведення досліджень пакет (мішечок), в який разом із вилученими пошкодженими спеціальним розчином банкнотами національної валюти вкладає:

лист Національного банку України в довільній формі, у якому зазначаються номінал, кількість та сума пошкоджених спеціальним розчином банкнот національної валюти за кожним номіналом, обставини виявлення тощо;

примірник довідки про вилучення банкнот національної валюти, пошкоджених спеціальним розчином, для проведення розслідувань та відповідних досліджень правоохоронними органами.

15. На пакет (мішечок) оформляється ярлик із такими реквізитами: найменування територіального управління (Центральне сховище), кількість пошкоджених спеціальним розчином банкнот національної валюти, сума цифрами за кожним номіналом, загальна сума цифрами та словами, дата пакування, прізвище, ініціали та підпис касового працівника, який пакував пакет (мішечок).

Пакет опечатується печаткою територіального управління (Центрального сховища), мішечок опломбовується пломбою.

Банкноти передаються згідно з актом про передавання банкнот національної валюти, пошкоджених спеціальним розчином (додаток 25), який є підставою для списання банкнот національної валюти з позабалансового рахунку.

Банкноти національної валюти, пошкоджені спеціальним розчином, передаються представникам правоохоронних органів разом із:

примірником довідки про вилучення банкнот національної валюти, пошкоджених спеціальним розчином, для проведення розслідувань та відповідних досліджень правоохоронними органами;

примірником акта про спрацювання спецпристрою для зберігання цінностей (за наявності);

копією листа-інформації від Національного банку України щодо фактів незаконного заволодіння спецпристроями для зберігання цінностей (за наявності)».

5. У примітці додатка 8 слова «або фінансуванню тероризму» замінити словами «фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення».

6. У колонці «Вимоги щодо заповнення реквізиту» додатка 16:

слова «законодавства України про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму» у всіх відмінках замінити словами «законодавства України про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» у відповідних відмінках;

абзац шостий рядка «Платник» викласти в такій редакції:

«Під час оформлення прибутково-видаткового касового ордера на загальну суму виконаних касових операцій за касовою операцією з оприбуткування готівки, зданої інкасаторами, за наявності підписів інкасаторів у первинному документі про здавання готівки та за касовою операцією з видачі готівки інкасаторам за наявності підписів інкасаторів у первинному документі про отримання готівки цей реквізит не заповнюється»;

7. Додатки 20 та 21 викласти в редакції, що додається.

8. Доповнити Інструкцію новими додатками 24 та 25, що додаються.

*Додаток 20
до Інструкції про ведення касових операцій
банками в Україні
(у редакції постанови Правління
Національного банку України
від 19.02. 2015 № 113
(пункт 4.7 глави 4 розділу IV)*

(найменування та місцезнаходження банку, найменування та місцезнаходження установи
Національного банку України)

Код банку _____

«___» _____ року

(найменування та місцезнаходження
установи Національного банку України)

**Опис № _____
банкнот (монет) національної валюти, які надсилаються
для дослідження з позабалансового рахунку № _____**

№ з/п	Джерело надходження банкноти (монети)*	Дата пред'явлення сумнівної банкноти (монети)	Реквізити банкноти			Результат дослідження (заповнює експерт (фахівець) установи Національного банку України)	
			рік	номінал	серійний номер	висновок (платіжна, що підлягає обміну; неплатіжна; неплатіжна, навмисно пошкоджена з метою вчинення кримінального правопорушення; пошкоджена під час надзвичайного режиму; підроблена)	№ і дата акта про дослідження
1	2	3	4	5	6	7	8

Усього _____ (цифрами) _____ (словами) грн.

* Найменування і місцезнаходження юридичної особи або прізвище, ім'я, по батькові, місце проживання фізичної особи [територіальне управління зазначає також банк, який вилучив сумнівну банкноту (монету)].

_____	_____	_____
(посада відповідальної особи банку)	(підпис)	(прізвище, ініціали)
_____	_____	_____
(посада відповідальної особи банку)	(підпис)	(прізвище, ініціали)
_____	_____	_____
(посада відповідальної особи банку)	(підпис)	(прізвище, ініціали)

М. П.

Прийняли інкасатори:

_____	_____	_____
(посада)	(підпис)	(прізвище, ініціали)
_____	_____	_____
(посада)	(підпис)	(прізвище, ініціали)
_____	_____	_____
(посада)	(підпис)	(прізвище, ініціали)

(зворотний бік)

Здали (інкасатори):

Прийняли (матеріально відповідальні особи):

_____	_____	_____	_____	_____	_____
(посада)	(підпис)	(прізвище, ініціали)	(посада)	(підпис)	(прізвище, ініціали)
_____	_____	_____	_____	_____	_____
(посада)	(підпис)	(прізвище, ініціали)	(посада)	(підпис)	(прізвище, ініціали)
_____	_____	_____	_____	_____	_____
(посада)	(підпис)	(прізвище, ініціали)	(посада)	(підпис)	(прізвище, ініціали)

Результати перерахування та дослідження сумнівних банкнот (монет)

	Кількість банкнот (монет)	Сума (грн.)	
		цифрами	словами
Результати перерахування в територіальному управлінні (Операційному департаменті), Центральному сховищі:			
Усього			
За результатами дослідження в територіальному управлінні (Центральному сховищі, Департаменті грошового обігу) визнано:			
платіжними, що підлягають обміну			
неплатіжними			
неплатіжними, навмисно пошкодженими з метою вчинення кримінального правопорушення			
пошкодженими під час надзвичайного режиму			
підробленими			
підлягають передаванню для дослідження до Департаменту грошового обігу			
Усього			

Керівник підрозділу, в якому проводилися дослідження _____ (підпис) _____ (прізвище, ініціали)

Експерт (фахівець) _____ (підпис) _____ (прізвище, ініціали)

*Додаток 21
до Інструкції про ведення касових операцій
банками в Україні
(у редакції постанови Правління
Національного банку України
від 19.02. 2015 № 113
(пункт 4.7 глави 4 розділу IV)*

_____ [найменування банку (філії, відділення)]

_____ (місцезнаходження)

Код банку _____
« ____ » _____ року

Центральне сховище Національного банку України
вул. Пухівська, 7-А, м. Київ, 02660

**Опис № _____
банкнот іноземної валюти, які надсилаються для дослідження
з позабалансового рахунку № _____**

№ з/п	Джерело надходження банкноти*	Дата пред'явлення сумнівної банкноти	Найменування валюти	Рік	Номінал	Серійний номер (інші реквізити, що містяться на банкноті)	Результат дослідження в Департаменті грошового обігу	
							висновок (справжня, підроблена)	№ і дата акта про дослідження
1	2	3	4	5	6	7	8	9

Усього _____ (цифрами) _____ (словами) за кожною валютою.

* Найменування і місцезнаходження юридичної особи або прізвище, ім'я, по батькові, місце проживання фізичної особи.

_____ (посада відповідальної особи банку) _____ (підпис) _____ (прізвище, ініціали) Керівник підрозділу, у якому проводилися дослідження

_____ (посада відповідальної особи банку) _____ (підпис) _____ (прізвище, ініціали) _____ (підпис) _____ (прізвище, ініціали)

_____ (посада відповідальної особи банку) _____ (підпис) _____ (прізвище, ініціали) Експерт (фахівець)

М. П. _____ (підпис) _____ (прізвище, ініціали)

(зворотний бік)

Здали (інкасатори):

Прийняли (матеріально відповідальні особи):

_____	_____	_____	_____	_____	_____
(посада)	(підпис)	(прізвище, ініціали)	(посада)	(підпис)	(прізвище, ініціали)
_____	_____	_____	_____	_____	_____
(посада)	(підпис)	(прізвище, ініціали)	(посада)	(підпис)	(прізвище, ініціали)
_____	_____	_____	_____	_____	_____
(посада)	(підпис)	(прізвище, ініціали)	(посада)	(підпис)	(прізвище, ініціали)

Результати перерахування банкнот іноземної валюти в Центральному сховищі
Національного банку України

Найменування валюти	Номінал	Кількість банкнот (шт.)	Сума в абсолютних одиницях валюти	
			цифрами	словами
Усього				

Додаток 24
до Інструкції про ведення касових операцій
банками в Україні
(пункт 4 глави 5 розділу IV)

[повне найменування та місцезнаходження, контактний телефон банку (філії), територіального управління (Центральне сховище), що вилучає банкноти]

Довідка _____
про вилучення банкнот національної валюти, пошкоджених спеціальним розчином, для проведення розслідувань та відповідних досліджень правоохоронними органами

Ця довідка видана _____

[прізвище, ім'я, по батькові, місце проживання, паспортні дані (дата народження,

серія та номер паспорта, дата видачі та найменування органу, що його видав) у разі наявності паспорта

фізичної особи або найменування і реквізити юридичної особи]

або _____

(найменування і реквізити банку (філії, відділення)

обставини виявлення _____

(під час здійснення переказу та/або перерахування проінкасованої торгової виручки, інших надходжень тощо) про те, що в нього (неї) вилучено банкноти національної валюти, пошкоджені спеціальним розчином, для проведення розслідувань правоохоронними органами на загальну суму:

(сума цифрами і словами)

у кількості _____ штук

(цифрами і словами)

у тому числі (за наявності доступності):

№ з/п	Рік	Номінал	Серійний номер

Вилучив
працівник банку (філії, відділення) _____ (підпис) _____ (прізвище, ініціали)

Клієнт (за наявності) _____ (підпис) _____ (прізвище, ініціали)

«__» _____ року

Довідково: банкноти, що вилучено у фізичних та юридичних осіб як банкноти національної валюти, пошкоджені спеціальним розчином, для проведення розслідувань та відповідних досліджень правоохоронними органами, не обмінюються та не повертаються.

*Додаток 25
до Інструкції про ведення касових операцій
банками в Україні
(пункт 17 глави 5 розділу IV)*

**Акт № _____
про передавання банкнот національної валюти,
пошкоджених спеціальним розчином**

м. _____ «__» _____ р.
_____ в особі _____ передає
(найменування банку/установи (посада, прізвище, ім'я, по батькові)
Національного банку України)

_____ в особі _____
(найменування територіального підрозділу (посада, прізвище, ім'я, по батькові,
Міністерства внутрішніх справ України) номер службового посвідчення)
банкноти національної валюти, пошкоджених спеціальним розчином, у тому числі (за наявності
доступності):

№ з/п	Рік	Номинал	Серійний номер	Кількість

Усього: _____
(сума цифрами) (сума словами)

Додаток: 1) банкноти в кількості _____ штук;
(цифрами) (словами)

2) примірник довідки про вилучення банкнот національної валюти, пошкоджених спеціальним розчином, для проведення розслідувань та відповідних досліджень правоохоронними органами;

3) примірник акта про спрацювання спецпристрою (за наявності);

4) копія листа-інформації від Національного банку України щодо фактів незаконного заволодіння спецпристроями (за наявності).

Матеріально відповідальні особи:

_____ ;
(посада) (підпис) (прізвище, ініціали)

_____ ;
(посада) (підпис) (прізвище, ініціали)

_____ ;
(посада) (підпис) (прізвище, ініціали)

М. П.

Представник територіального підрозділу Міністерства внутрішніх справ України

_____ (підпис) _____ (прізвище, ініціали)

ПОСТАНОВА
Правління Національного банку України
від 19 лютого 2015 р. № 121

Про внесення змін до Інструкції
про порядок регулювання діяльності банків в Україні

Відповідно до статей 7, 15, 55, 56, 58 Закону України «Про Національний банк України», статей 66, 67 Закону України «Про банки і банківську діяльність», з метою підвищення ефективності та забезпечення стабільної діяльності банків України Правління Національного банку України **постановляє**:

1. Внести до Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні, затвердженої постановою Правління Національного банку України від 28 серпня 2001 року № 368, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 26 вересня 2001 року за № 841/6032 (зі змінами), такі зміни:

у розділі VI:

абзац другий підпункту «б» пункту 2.5 глави 2 доповнити словами та цифрами: «або іншій вільно конвертованій валюті 1-ї групи Класифікатора іноземних валют та банківських металів, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 4 лютого 1998 року № 34 (у редакції постанови Правління Національного банку України від 2 жовтня 2002 року № 378, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 24 жовтня 2002 року за № 841/7129) (зі змінами)»;

абзац другий пункту 4.5 глави 4 доповнити словами та цифрами: «або іншій вільно конвертованій валюті 1-ї групи Класифікатора іноземних валют та банківських металів, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 4 лютого 1998 року № 34 (у редакції постанови Правління Національного банку України від 2 жовтня 2002 року № 378, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 24 жовтня 2002 року за № 841/7129) (зі змінами)».

2. Департаменту методології (Іваненко Н. В.) довести зміст цієї постанови до відома банків України та територіальних управлінь Національного банку України для використання в роботі.

3. Постанова набирає чинності з дня, наступного за днем її офіційного опублікування.

4. Контроль за виконанням цієї постанови покласти на першого заступника Голови Національного банку України Писарука О. В.

Голова В. О. Гонтарева

ПОСТАНОВА
Правління Національного банку України
від 23 лютого 2015 р. № 124

Про особливості здійснення деяких валютних операцій

Відповідно до вимог статті 99 Конституції України, статей 7, 25, 44, 56 Закону України «Про Національний банк України», Декрету Кабінету Міністрів України від 19 лютого 1993 року № 15-93 «Про систему валютного регулювання і валютного контролю» Правління Національного банку України **постановляє**:

1. Запровадити такі додаткові заходи щодо діяльності банків у сфері проведення валютних операцій:

1) заборонити уповноваженим банкам здійснювати купівлю іноземної валюти за дорученням клієнтів за рахунок коштів у гривні, залучених цими клієнтами у формі кредиту. Відповідальність за порушення вимог цього підпункту покладається на уповноважені банки.

Вимоги цього підпункту не поширюються на операції фізичних осіб, що здійснюються за рахунок кредитних коштів у гривні з метою виконання власних зобов'язань перед уповноваженим банком-кредитором за договором споживчого кредитування в іноземній валюті;

2) заборонити уповноваженим банкам здійснювати авансові платежі (попередню оплату) в іноземній валюті за імпортом товару за зовнішньоекономічним договором (контрактом), загальна вартість якого перевищує 50 000 доларів США (еквівалент цієї суми в іншій іноземній валюті за офіційним курсом гривні до іноземних валют, установленим Національним банком України на день укладення договору), якщо Національним банком України повідомлено уповноважений банк про непідтвердження можливості здійснення цих платежів. Підтверджені платежі виконуються не раніше третього операційного дня з дня подання уповноваженим банком інформації про ці платежі в реєстрі.

Уповноважені банки для погодження зазначених платежів зобов'язані формувати відповідний реєстр, що подається до Національного банку України засобами електронної пошти разом з копіями документів (у сканованому вигляді), які є підставою для здійснення цих операцій. Уповноваженим банкам не дозволяється надсилати на погодження до Національного банку України протягом одного робочого дня інформацію про дві і більше операції резидента з одним і тим самим нерезидентом, які планується здійснювати через один уповноважений банк.

Вимоги цього підпункту не поширюються на імпортні операції резидентів під час здійснення ними розрахунків у формі документарного акредитива, які відповідають умовам, визначеним підпунктом 3 цього пункту (незалежно від суми операції);

3) зобов'язати уповноважені банки здійснювати авансові платежі (попередню оплату) в іноземній валюті за імпортом товару за зовнішньоекономічним договором (контрактом), загальна вартість якого перевищує 500 000 доларів США (еквівалент цієї суми в іншій іноземній валюті за офіційним курсом гривні до іноземних валют, установленим Національним банком України на день укладення договору), виключно з використанням акредитивної форми розрахунків, яка відповідає таким умовам:

акредитив має бути підтверджений банком, рейтинг якого за класифікацією однієї з провідних світових рейтингових компаній (Fitch IBCA, Standard & Poor's, Moody's) відповідає вимогам до першокласних банків (не нижче інвестиційного класу);

купівля іноземної валюти може здійснюватись виключно з метою забезпечення підтвердження акредитива (формування грошового забезпечення) та для оплати послуг банків-нерезидентів, які беруть участь в операціях за акредитивом;

оплата коштів за акредитивом здійснюється після отримання документів та встановлення їх належного представлення.

2. Вимоги підпунктів 2 та 3 пункту 1 цієї постанови поширюються на купівлю, перерахування іноземної валюти за власними операціями уповноважених банків та операціями, що здійснюються за дорученням клієнтів.

3. У разі невизначення зовнішньоекономічним договором (контрактом), який передбачає імпорт товару, загальної вартості договору вимоги підпунктів 2 та 3 пункту 1 цієї постанови застосовуються, якщо загальна сума переказів (на виконання зобов'язань перед нерезидентом щодо імпорту товару), здійснених починаючи з дати набрання чинності цією постановою, разом із сумою переказу, доручення на виконання якого надане, перевищує 50 000 доларів США чи 500 000 доларів США відповідно, або еквівалент цієї суми в іншій валюті за офіційним курсом гривні до іноземних валют.

Якщо зовнішньоекономічний договір (контракт), який передбачає імпорт товару, було укладено до набрання чинності цією постановою, то вимоги підпунктів 2 та 3 пункту 1 цієї постанови застосовуються, якщо загальна вартість товару, що придбавається в нерезидента згідно з цим договором, яка на дату набрання чинності цією постановою ще не сплачена та підлягає оплаті відповідно до умов договору, перевищує 50 000 доларів США чи 500 000 доларів США відповідно, або еквівалент цієї суми в іншій валюті за офіційним курсом гривні до іноземних валют.

Вимоги підпунктів 2 та 3 пункту 1 цієї постанови поширюються також на випадки здійснення резидентом авансових платежів (попередньої оплати) в іноземній валюті за імпорт товарів за зовнішньоекономічними договорами (контрактами), укладеними з одним і тим самим нерезидентом, якщо загальна сума платежів за цими договорами протягом одного календарного місяця перевищує 50 000 доларів США чи 500 000 доларів США відповідно, або еквівалент цієї суми в іншій валюті за офіційним курсом гривні до іноземних валют.

4. На час дії цієї постанови інші нормативно-правові акти Національного банку України діють у частині, що не суперечить вимогам цієї постанови.

5. Департаменту відкритих ринків (Чурій О. Є.) довести зміст цієї постанови до відома територіальних управлінь Національного банку України та банків України для використання в роботі, а банкам України – до відома їх клієнтів.

6. Постанова набирає чинності з дня, наступного за днем її офіційного опублікування.

7. Контроль за виконанням цієї постанови залишаю за собою.

Голова В. О. Гонтарева

ПОСТАНОВА
Правління Національного банку України
від 24 лютого 2015 р. № 126

**Про затвердження Змін до Інструкції про організацію виготовлення,
випуску в обіг і реалізації пам'ятних та інвестиційних монет України,
сувенірної продукції**

Відповідно до статей 7, 33 Закону України «Про Національний банк України» та з метою вдосконалення організації операцій з реалізації пам'ятних монет України, сувенірної продукції Правління Національного банку України **постановляє**:

1. Затвердити Зміни до Інструкції про організацію виготовлення, випуску в обіг і реалізації пам'ятних та інвестиційних монет України, сувенірної продукції, затвердженої постановою Правління Національного банку України від 30 травня 2012 року № 213, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 22 червня 2012 року за № 1044/21356 (зі змінами), що додаються.

2. Департаменту грошового обігу (Зайченко В. П.) довести зміст цієї постанови до відома Операційного департаменту, територіальних управлінь Національного банку України та структурних одиниць Національного банку України для використання в роботі.

3. Контроль за виконанням цієї постанови покласти на заступника Голови Національного банку України Смоля Я. В.

4. Постанова набирає чинності з дня, наступного за днем її офіційного опублікування.

Голова В. О. Гонтарева

ЗАТВЕРДЖЕНО
Постанова Правління
Національного банку України
24 лютого 2015 року № 126

ЗМІНИ

**до Інструкції про організацію виготовлення, випуску в обіг і реалізації
пам'ятних та інвестиційних монет України, сувенірної продукції**

1. У пункті 2.1 глави 2 слова «Генеральний департамент регулювання грошового обігу (далі – Генеральний департамент)» замінити словами «Департамент грошового обігу (далі – Департамент)».

2. У главі 4:

у пункті 4.2 слова «Управління нумізматичної продукції та маркетингу Генерального департаменту (далі – Управління)» замінити словами «Управління організації касової роботи та нумізматики (далі – Управління)»;

абзац п'ятий пункту 4.5 викласти в такій редакції:

«начальника (заступника начальника) відділу нумізматичної продукції і маркетингу».

3. Абзац п'ятий пункту 5.8 глави 5 викласти в такій редакції:

«начальника (заступника начальника) відділу нумізматичної продукції і маркетингу».

4. Главу 7 викласти в такій редакції:

«7. Порядок установлення оптових і роздрібних цін на пам'ятні монети, сувенірну продукцію та цін продажу на інвестиційні монети

1. Роздрібні ціни на пам'ятні монети і сувенірну продукцію із недорогоцінних металів та оптові ціни на пам'ятні монети з недорогоцінних металів (у разі наявності затвердженого переліку

дистриб'юторів) установлюються за типом монет та кожним найменуванням сувенірної продукції із заокругленням до гривні постановою Правління Національного банку до 20 грудня поточного року на наступний рік.

2. Оптові та роздрібні ціни на пам'ятні монети та сувенірну продукцію із недорогоцінних металів розраховуються виходячи з наданих і затверджених Банкнотно-монетним двором у встановленому порядку розрахунків їх повної собівартості виготовлення на наступний рік, збільшених на розмір надбавки (премії), розрахованої від повної собівартості виготовлення, номінал та суму податку на додану вартість, із заокругленням до гривні.

3. Розмір надбавки (премії), зазначеної в пункті 2 цієї глави, установлюється та затверджується постановою Правління Національного банку за типом монет і сувенірною продукцією та в абсолютному виразі повинен бути не меншим, ніж номінал монет (сувенірної продукції) і витрати, пов'язані з їх перевезенням, зберіганням та реалізацією.

4. Оптові та роздрібні ціни на пам'ятні монети та сувенірну продукцію із недорогоцінних металів запроваджуються з початку року і діють до введення в дію нових оптових і роздрібних цін.

5. Перегляд оптових і роздрібних цін на пам'ятні монети та сувенірну продукцію із недорогоцінних металів протягом року здійснюється з підготовкою відповідної постанови Правління Національного банку в разі збільшення їх повної собівартості виготовлення Банкнотно-монетним двором на 15% і більше.

6. Роздрібні ціни на супутню продукцію розраховуються за кожним найменуванням на підставі закупівельних цін, наданих Банкнотно-монетним двором за місяць до її відвантаження на Центральне сховище та збільшених на суму податку на додану вартість, із заокругленням до гривні.

Роздрібні ціни на супутню продукцію та зміни, що вносяться до цих роздрібних цін у разі їх перегляду, установлюються розпорядженням Національного банку за підписом заступника Голови Національного банку.

Перегляд роздрібних цін на супутню продукцію здійснюється в разі збільшення (зменшення) їх закупівельних цін, про що Банкнотно-монетний двір повідомляє Департамент за місяць до відвантаження супутньої продукції на Центральне сховище.

7. Оптові та роздрібні ціни на пам'ятні монети з дорогоцінних металів та роздрібні ціни на сувенірну продукцію з дорогоцінних металів розраховуються щоденно програмними засобами виходячи з офіційних (облікових) курсів банківських металів, установлених Національним банком на день складання розрахунку цін з урахуванням маси пам'ятної монети (сувенірної продукції), збільшених на розмір надбавки (премії), розрахованої від вартості металу, номіналу та суми податку на додану вартість, із заокругленням до гривні.

8. Розмір надбавки (премії), зазначеної в пункті 7 цієї глави, установлюється та затверджується постановою Правління Національного банку з урахуванням виду металу, маси пам'ятної монети (сувенірної продукції) та в абсолютному виразі повинен бути не меншим, ніж витрати, пов'язані з їх виготовленням (без урахування металу), перевезенням, зберіганням і реалізацією.

9. Ціни продажу інвестиційних монет розраховуються виходячи з офіційних (облікових) курсів банківських металів, установлених Національним банком на день складання розрахунку цін з урахуванням маси інвестиційної монети, збільшених на розмір надбавки (премії), розрахованої від вартості металу.

10. Розмір надбавки (премії), зазначеної в пункті 9 цієї глави, установлюється та затверджується постановою Правління Національного банку з урахуванням виду металу, маси інвестиційних монет та в абсолютному виразі повинен бути не меншим, ніж номінал монет і витрати, пов'язані з їх виготовленням (без урахування металу), перевезенням і зберіганням.

11. Ціни продажу інвестиційних монет установлюються щоденно за кожним найменуванням монет з урахуванням виду металу із заокругленням до гривні згідно з розпорядженням Державної скарбниці України».

5. У главі 10:

у пункті 10.15:

абзац восьмий після слова «управління» доповнити словами «перевіряються залишки цих монет, сувенірної та супутньої продукції за кількістю та якістю»;

абзац дванадцятий після слова «продукції» доповнити словами «або їх неналежної якості»;

у пункті 10.16 слова «у порядку, установленому нормативно-правовими актами Національного банку щодо виконання операцій з купівлі банківських та дорогоцінних металів у населення» замінити словами «у встановленому Національним банком порядку»;

у пункті 10.17 слова «в порядку, установленому нормативно-правовими актами Національного банку щодо виконання операцій з купівлі банківських та дорогоцінних металів у населення» замінити словами «у встановленому Національним банком порядку».

6. Додаток 8 виключити.

У зв'язку з цим додаток 9 уважати додатком 8.

У тексті Інструкції посилання на додаток 9 уважати посиланнями на додаток 8.

7. У тексті Інструкції слова «Генеральний департамент» у всіх відмінках замінити словом «Департамент» у відповідних відмінках.

ПОСТАНОВА
Правління Національного банку України
від 24 лютого 2015 р. № 129

Про деякі питання діяльності банків

З метою створення умов для забезпечення стабільної діяльності банків України, ураховуючи вплив на банківський сектор складної економічної ситуації, бойові дії в окремих областях України, керуючись статтями 6, 7, 15, 55, 56 Закону України «Про Національний банк України», статтями 66, 67, 73 Закону України «Про банки і банківську діяльність», Правління Національного банку України **постановляє:**

1. Банкам забезпечити згідно з вимогами Положення про порядок формування та використання банками України резервів для відшкодування можливих втрат за активними банківськими операціями, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 25 січня 2012 року № 23, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 15 лютого 2012 року за № 231/20544 (зі змінами) (далі – Положення № 23):

належну оцінку ризику невиконання боржниками/контрагентами зобов'язань за всіма активними банківськими операціями та наданими банком фінансовими зобов'язаннями з урахуванням усіх подій та обставин, що можуть вплинути на своєчасність та повноту погашення боргу, включаючи наявність у боржників/контрагентів спільного економічного ризику;

формування резервів для відшкодування можливих втрат за активними банківськими операціями в повному обсязі, що відповідає рівню їх ризику, станом на 01 березня 2015 року.

2. Не застосовувати до банків заходів впливу за порушення економічних нормативів мінімального розміру регулятивного капіталу (Н1), достатності (адекватності) регулятивного капіталу (Н2), поточної ліквідності (Н5), короткострокової ліквідності (Н6), максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента (Н7), великих кредитних ризиків (Н8), максимального розміру кредитів, гарантій та поручительств, наданих одному інсайдеру (Н9), максимального сукупного розміру кредитів, гарантій та поручительств, наданих інсайдерам (Н10), ліміту загальної короткої відкритої валютної позиції, що пов'язані з переоцінкою рахунків в іноземній валюті та банківських металах у зв'язку зі зростанням після 06 лютого 2014 року курсу іноземних валют до національної валюти України та/або спричинені формуванням резервів для відшкодування можливих втрат за активними банківськими операціями після 06 лютого 2014 року, за умови дотримання банком нормативів Н7, Н8, Н9, Н10 на дату укладення договору/здійснення операції та вимог пунктів 6 та 7 цієї постанови.

3. Дозволити банкам не зменшувати регулятивний капітал, за умови дотримання вимог пунктів 6 та 7 цієї постанови, на суму перевищення, що пов'язане з переоцінкою рахунків в іноземній валюті та банківських металах у зв'язку зі зростанням після 06 лютого 2014 року курсу іноземних валют до національної валюти України та/або спричинене формуванням резервів для відшкодування можливих втрат за активними банківськими операціями після 06 лютого 2014 року:

нормативного значення економічних нормативів максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента (Н7), максимального розміру кредитів, гарантій та поручительств, наданих одному інсайдеру (Н9), за умови дотримання банком цих нормативів на дату укладення договору/здійснення операції;

обмеження щодо операцій між банком та пов'язаними з інвестором за субординованим боргом особами, установленого пунктом 3.10 глави 3 розділу III Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні, затвердженої постановою Правління Національного банку України від 28 серпня 2001 року № 368, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 26 вересня 2001 року за № 841/6032 (зі змінами), за умови дотримання банком цього обмеження на дату укладення договору/здійснення операції.

4. Дозволити банкам здійснювати класифікацію активів відповідно до Положення № 23 без урахування факту реструктуризації боргу.

5. Не застосовувати заходів впливу до банків, які не мають порушень, зазначених у пункті 2 цієї постанови:

за наявність збитків, що пов'язані з переоцінкою рахунків в іноземній валюті та банківських металах (розраховується сукупний результат переоцінки всіх монетарних статей балансу в іноземній валюті та банківських металах) у зв'язку зі зростанням після 06 лютого 2014 року курсу іноземних валют до національної валюти України та/або спричинені формуванням резервів для відшкодування можливих втрат за активними банківськими операціями після 06 лютого 2014 року;

за збільшення після 06 лютого 2014 року частки негативно класифікованих активів до розміру 10 відсотків і більше від загальної суми активів, за якими має оцінюватися ризик і формуватися резерв згідно з нормативно-правовими актами Національного банку України.

6. Банкам, на які поширюється дія пунктів 2 та/або 3 цієї постанови, дотримуватися таких обмежень:

не здійснювати викупу та/або дострокового погашення боргових цінних паперів власної емісії (крім дострокового погашення боргових цінних паперів власної емісії за ціною, не вищою, ніж 50 % від номіналу, якщо таке погашення не приводить до суттєвого погіршення ліквідності банку; обов'язкового викупу боргових цінних паперів власної емісії, установленого проспектом емісії цінних паперів);

не здійснювати викупу акцій власної емісії, за винятком випадків, передбачених законодавством України щодо обов'язкового викупу банком акцій власної емісії;

не придбавати недержавних цінних паперів від свого імені (крім цінних паперів, розміщення яких здійснюється під гарантію Кабінету Міністрів України, надану відповідно до закону про Державний бюджет України на відповідний рік; цінних паперів, емітентом яких є Національний банк України; боргових цінних паперів емітентів, цінні папери яких унесені та перебувають у першому або другому рівні лістингу однієї з українських фондових бірж, у межах суми заборгованості, що склалася на дату набрання чинності цією постановою за кожним емітентом; облігацій внутрішніх місцевих позик, емітентами яких є міські ради адміністративних центрів областей України та міста Києва);

не здійснювати виплати дивідендів акціонерам, крім виплати дивідендів за привілейованими акціями;

не здійснювати розподілу капіталу в будь-якій формі, крім спрямування прибутку на збільшення статутного капіталу, формування резервного фонду, покриття збитків минулих років;

не здійснювати дострокового повернення вкладів (депозитів) власникам істотної участі в банку.

7. Банкам, у діяльності яких є порушення, зазначені в пункті 2 цієї постанови, розробити та подати до Національного банку України детальний план виконання зобов'язань (з поквартальною розбивкою) щодо усунення цих порушень за формою та у строки, установлені Національним банком України.

8. На банки, які не мають прозорої структури власності, дія пунктів 2 – 7 цієї постанови не поширюється.

9. Визнати такою, що втратила чинність, постанову Правління Національного банку України від 25 грудня 2014 року № 859 «Про деякі питання діяльності банків».

10. Постанова набирає чинності з дня, наступного за днем її офіційного опублікування, та діє до 1 січня 2019 року.

11. Контроль за виконанням цієї постанови покласти на першого заступника Голови Національного банку України Писарука О. В.

Голова В. О. Гонтарева

ПОСТАНОВА
Правління Національного банку України
від 24 лютого 2015 р. № 130

Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів
Національного банку України

Відповідно до вимог статті 99 Конституції України, статей 7, 25, 44, 56 Закону України «Про Національний банк України», Декрету Кабінету Міністрів України від 19 лютого 1993 року № 15-93 «Про систему валютного регулювання і валютного контролю» Правління Національного банку України **постановляє**:

1. В абзаці першому підпункту 12 пункту 6 постанови Правління Національного банку України від 01 грудня 2014 року № 758 «Про врегулювання ситуації на грошово-кредитному та валютному ринках України» (зі змінами) слово «третього» замінити словом «четвертого».

2. В абзаці першому підпункту 2 пункту 1 постанови Правління Національного банку України від 23 лютого 2015 року № 124 «Про особливості здійснення деяких валютних операцій» слово «третього» замінити словом «четвертого».

3. Уповноважені банки не мають права здійснювати купівлю іноземної валюти за дорученням клієнтів (у тому числі за заявами, що були подані до набрання чинності цієї постанови) до 27 лютого 2015 року включно.

4. Уповноважені банки мають право здійснювати власні операції з купівлі безготівкової іноземної валюти за гривні в межах установлених лімітів відкритої валютної позиції у сумі, що не перевищує 0,5 відсотків від розміру регулятивного капіталу банку (в еквіваленті за офіційним курсом гривні до іноземних валют, установленим Національним банком України), протягом одного робочого дня.

5. На час дії цієї постанови інші нормативно-правові акти Національного банку України діють у частині, що не суперечить вимогам цієї постанови.

6. Департаменту відкритих ринків (Чурій О. Є.) довести зміст цієї постанови до відома територіальних управлінь Національного банку України та банків України для використання в роботі, а банкам України – до відома їх клієнтів.

7. Постанова набирає чинності з 25 лютого 2015 року.

8. Контроль за виконанням цієї постанови залишаю за собою.

Голова В. О. Гонтарева

ПОСТАНОВА
Правління Національного банку України
від 25 лютого 2015 р. № 131

Про внесення змін до постанови Правління Національного банку України
від 24 лютого 2015 року № 130

Відповідно до вимог статті 99 Конституції України, статей 7, 25, 44, 56 Закону України «Про Національний банк України», Декрету Кабінету Міністрів України від 19 лютого 1993 року № 15-93 «Про систему валютного регулювання і валютного контролю» Правління Національного банку України **постановляє**:

1. Пункти 3 – 5 постанови Правління Національного банку України від 24 лютого 2015 року № 130 «Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Національного банку України» виключити.

У зв'язку з цим пункти 6 – 8 вважати відповідно пунктами 3 – 5.

2. Департаменту відкритих ринків (Чурій О. Є.) довести зміст цієї постанови до відома територіальних управлінь Національного банку України та банків України для використання в роботі, а банкам України – до відома їх клієнтів.

3. Постанова набирає чинності з 26 лютого 2015 року.

4. Контроль за виконанням цієї постанови залишаю за собою.

Голова В. О. Гонтарева

ПОСТАНОВА
Правління Національного банку України
від 3 березня 2015 р. № 157

**Про внесення змін до Положення про організацію готівкового обігу
і ведення емісійно-касових операцій у банківській системі
в особливий період**

Відповідно до статей 7, 33 та 56 Закону України «Про Національний банк України» та з метою безперервного забезпечення економіки готівковими коштами в умовах особливого періоду Правління Національного банку України **постановляє**:

1. Внести зміни до Положення про організацію готівкового обігу і ведення емісійно-касових операцій у банківській системі в особливий період, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 12 лютого 2004 року № 46, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 27 лютого 2004 року за № 257/8856 (зі змінами), виклавши його в новій редакції, що додається.

2. Департаменту грошового обігу (Зайченко В. П.) довести зміст цієї постанови до відома територіальних управлінь та Операційного департаменту Національного банку України та банків України для використання в роботі.

3. Контроль за виконанням цієї постанови покласти на заступника Голови Національного банку України Смолія Я. В.

4. Постанова набирає чинності з дня, наступного за днем її офіційного опублікування.

Голова В. О. Гонтарева

ЗАТВЕРДЖЕНО
Постанова Правління
Національного банку України
від 12 лютого 2004 року № 46
(у редакції постанови Правління
Національного банку України
від 3 березня 2015 року № 157)

ПОЛОЖЕННЯ
про організацію готівкового обігу і ведення емісійно-касових операцій
у банківській системі в особливий період

I. Загальні положення

1. Це Положення розроблено згідно з вимогами Конституції України, Законів України «Про оборону України», «Про правовий режим воєнного стану», «Про Національний банк України», нормативно-правових актів Національного банку України (далі – Національний банк), які регламентують організацію роботи банківської системи в надзвичайному режимі, роботу банків з організації готівкового обігу і ведення емісійно-касових операцій у банківській системі та касових операцій суб'єктів господарювання.

2. Метою розроблення цього Положення є забезпечення стабільної роботи банківської системи України з готівкою в умовах особливого періоду та безперервного забезпечення економіки, особливо з'єднань, військових частин, підрозділів Міністерства оборони України, Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інфор-

мації України, Адміністрації Державної прикордонної служби України (далі – збройні формування), готівковими коштами.

3. Це Положення визначає основні вимоги до організації роботи з готівкою Операційного департаменту, територіальних управлінь Національного банку (далі – територіальні управління) та банків, залучених до роботи в особливий період за відповідним рішенням Національного банку (далі – уповноважені банки).

Вимоги цього Положення або окремих його норм за відповідним рішенням Правління Національного банку можуть використовуватися в діяльності Національного банку, територіальних управлінь, банків і суб'єктів господарювання в умовах роботи в надзвичайному режимі.

В умовах особливого періоду директор Операційного департаменту, керівники територіальних управлінь, уповноважених банків вживають заходів і безпосередньо відповідають за організацію роботи та створення належних умов для повної схоронності всіх цінностей у грошових сховищах та оборотній касі, касах банків і банкоматах.

4. Для забезпечення зберігання цінностей на час особливого періоду територіальні управління на підставі переліку банків України, визначених рішенням Правління Національного банку уповноваженими банками, визначають наявність у цих банках (філіях, відділеннях) області грошових сховищ із класом опору не нижче ніж V за ДСТУ 4012.1 (крім сейфів) у кількості та площею, достатніх для можливого розміщення готівки територіального управління під час дії особливого періоду. У разі потреби тимчасового розміщення готівки згідно з розпорядчим документом Національного банку територіальні управління укладають з такими банками договори про тимчасове розміщення готівки.

5. Департамент грошового обігу визначає перелік територіальних управлінь, у яких є відповідні, належним чином обладнані площі грошових сховищ для зберігання в них необхідних обсягів готівки під час дії особливого періоду.

У разі неможливості розміщення всіх необхідних обсягів готівки в грошових сховищах територіальних управлінь, за умови забезпечення виконання вимог щодо організації охорони грошових сховищ Національного банку дозволяється розміщення готівки в грошових сховищах уповноважених банків не нижче ніж IX класу опору за ДСТУ 4012.1, а за відсутності або недостатності таких площ, як виняток, можливе розміщення готівки в грошових сховищах уповноважених банків не нижче ніж V класу опору за ДСТУ 4012.1 (крім сейфів).

6. Банки, які у зв'язку із введенням особливого періоду зупинили або припинили свою діяльність, зобов'язані вивезти в повному обсязі готівку із сховищ цінностей до визначених територіальних управлінь у терміни, установлені рішенням Національного банку. Інформація про перелік визначених територіальних управлінь доводиться Національним банком до відома банків.

Вивезення готівки здійснюють підрозділи перевезення цінностей територіальних управлінь, Центрального сховища Національного банку (далі – Центральне сховище) згідно з окремими розпорядженнями Національного банку, підрозділи інкасації визначених державних банків за договорами або власні підрозділи інкасації банків (філій, відділень).

7. З дати введення особливого періоду Операційний департамент та територіальні управління припиняють реалізацію пам'ятних та інвестиційних монет України, сувенірної продукції, а також забезпечують протягом трьох робочих днів повернення пам'ятних монет України, переданих Операційним департаментом і територіальними управліннями без попередньої оплати банкам (філіям, відділенням), організаціям та установам, а також інвестиційних монет України, переданих територіальними управліннями банкам на реалізацію без попередньої оплати.

II. Забезпечення потреб економіки готівкою в національній валюті.

Формування резервних фондів національної валюти та організація емісійних операцій в особливий період

1. В умовах особливого періоду для забезпечення потреб економіки в готівкових коштах залучаються як резервні фонди готівки в Центральному сховищі, так і запаси готівки в грошових сховищах територіальних управлінь.

2. Департамент грошового обігу в умовах особливого періоду щомісяця перевіряє достатність резервних фондів для забезпечення потреб економіки в готівці та в разі потреби вносить пропозиції на

розгляд Правління Національного банку щодо обсягів друкування банкнот за всіма або кожним окремим номіналом на Банкнотно-монетному дворі для поповнення резервних фондів.

Пропозиції щодо зміни обсягів друкування банкнот розробляються Департаментом грошового обігу на підставі оперативної інформації стосовно змін тенденцій попиту на банкноти (у розрізі номіналів), з урахуванням наявних запасів банкнот у резервних фондах та використання або поповнення стратегічного запасу банкнот.

В умовах особливого періоду використання стратегічного запасу банкнот здійснюється відповідно до розпоряджень Голови Національного банку (або особи, яка його заміщує) або заступника Голови Національного банку, який згідно з розподілом функціональних обов'язків здійснює загальне керівництво Департаментом грошового обігу (або особи, яка його заміщує), за відповідними поданнями Департаменту грошового обігу.

3. У разі прийняття рішення про припинення виробництва банкнот та/або монет задоволення заявок територіальних управлінь на підкріплення банкнотами та/або монетами Департамент грошового обігу здійснює в межах їх залишків у Центральному сховищі та інших територіальних управліннях.

Територіальні управління разом з уповноваженими банками проводять організаційні заходи із залучення до кас банків банкнот та монет і їх повернення до кас територіальних управлінь для подальшого їх перерозподілу.

4. Територіальні управління в умовах особливого періоду зобов'язані постійно аналізувати і контролювати запаси готівки в грошових сховищах з метою забезпечення потреб області в готівкових коштах та в установлені терміни подавати заявки Департаменту грошового обігу на їх поповнення. У разі необхідності заявки можуть подаватися в оперативному порядку без дотримання терміну їх подання, визначеного нормативно-правовим актом Національного банку з організації емісійно-касової роботи в системі Національного банку.

Керівники територіальних управлінь та начальники підрозділів готівкового обігу і касових операцій зобов'язані забезпечити наявність у сховищах банкнот і монет у необхідних обсягах з урахуванням ситуації, що складається. Підкріплення запасів готівки в грошових сховищах територіальних управлінь в особливий період здійснюється з резервних фондів або із запасів готівки інших територіальних управлінь на підставі емісійних дозволів, наданих Департаментом грошового обігу.

5. У разі прийняття рішення Правлінням Національного банку про припинення в особливий період діяльності відповідного територіального управління або його евакуації готівка перевозиться до іншого територіального управління або до Центрального сховища на підставі емісійних дозволів, наданих Департаментом грошового обігу.

Вивезення запасів готівки здійснюється від вищих номіналів банкнот до нижчих з урахуванням вантажності транспортних засобів. За наявності вільної вантажності в транспортних засобах здійснюється вивезення монет від вищих до нижчих номіналів.

Інші цінності (у тому числі пам'ятні та інвестиційні монети, сувенірна продукція України) перевозяться до іншого територіального управління або до Центрального сховища на підставі окремих розпорядчих документів Національного банку.

Підрозділ, який здійснюватиме перевезення цінностей, визначається з урахуванням ситуації в областях. З метою мінімізації ризиків щодо збереження готівки та інших цінностей керівники територіальних управлінь вирішують питання про необхідність залучення до супроводження правоохоронних органів та/або інших збройних формувань.

За відсутності в територіальному управлінні підрозділу перевезення цінностей вивезення готівки здійснює той підрозділ, що здійснює доставку готівки, або інший підрозділ перевезення цінностей Національного банку.

6. У разі неможливості подання заявок на підкріплення готівкою та вивезення її надлишків, подання звітності та направлення одержувачам і відправникам відповідних емісійних дозволів засобами автоматизованих систем обробки інформації виконання цих функцій здійснюється за допомогою електронної пошти, телефонного зв'язку (телефонограмами) або інших альтернативних засобів. Підготовка документів та облік операцій з готівкою в банках, територіальних управліннях здійснюється іншими альтернативними засобами або в ручному режимі на паперових носіях. Бланки первинних, облікових та розпорядчих документів в необхідній кількості мають бути завчасно підготовлені відповідно до вказівок, визначених нормативно-правовими актами Національного банку.

Усі територіальні управління в умовах особливого періоду зобов'язані щотижня подавати звіт про рух готівки та інформацію про залишки готівки в запасах готівки Департаменту грошового обігу за допомогою електронної пошти, телефонного зв'язку (телефонограмами) або інших альтернативних засобів. Звіт про рух готівки та інформація про залишки готівки надаються загальними сумами в розрізі індексів, а в разі потреби – у розрізі номіналів.

7. Територіальні управління розробляють та мають забезпечити залежно від обсягів готівки, що зберігаються в грошових сховищах, незменшуваний мобілізаційний запас для забезпечення оброблення та транспортування готівки (мішки інкасаторські, пломби, шпагат банківський тощо), обладнання та/або засоби для пошкодження готівки, паливно-мастильні матеріали для перевезення цінностей автотранспортом відповідно до визначених маршрутів та з урахуванням вимог пункту 5 цього розділу.

8. В умовах особливого періоду Операційний департамент та територіальні управління, Центральне сховище та Головне господарське управління Національного банку для забезпечення організації безперебійної роботи з готівкою та іншими цінностями, створення належних умов для їх транспортування, перевезення та зберігання здійснюють закупівлю товарів, робіт і послуг відповідно до вимог нормативно-правових актів Національного банку з питань закупівель.

9. Операційний департамент та територіальні управління, Центральне сховище передають один комплект дублікатів ключів від усіх грошових сховищ та сейфів на тимчасове зберігання до Департаменту банківської безпеки з оформленням такого передавання в установленому порядку.

У разі загрози незаконного проникнення сторонніх осіб до будівлі територіального управління, Національного банку чи Центрального сховища матеріально відповідальні особи грошових сховищ мають вжити заходів щодо закриття та опечатування грошових сховищ, здавання їх під охорону, а керівник територіального управління, директор Операційного департаменту чи Центрального сховища зобов'язані забезпечити пошкодження та/або знищення ключів та кодів від грошових сховищ та ґратчастих дверей.

Пошкодження/знищення ключів від грошових сховищ та ґратчастих дверей здійснюється в присутності відповідної комісії визначеною керівником територіального управління, директором Операційного департаменту чи Центрального сховища особою в механічний або хімічний спосіб, а коди знищуються шляхом їх блокування адміністратором або через механічне руйнування блоку вводу кодів.

III. Організація роботи з готівкою в територіальних управліннях та уповноважених банках в особливий період

1. Касові операції в особливий період виконуються лише територіальними управліннями та уповноваженими банками.

2. Основними завданнями уповноважених банків щодо організації готівкового обігу і здійснення касових операцій в особливий період є:

повне і своєчасне забезпечення потреб збройних формувань, підприємств, організацій і населення в готівкових коштах;

виконання бюджетних доручень щодо безперебійної видачі готівки підрозділам збройних формувань;

максимальне залучення до уповноважених банків готівкових коштів з усіх можливих джерел, прискорення їх обігу;

сприяння дотриманню суворого режиму економного використання коштів і зміцненню фінансової та платіжної дисципліни;

скорочення використання готівки в розрахунках за товари і послуги та введення в разі потреби обмежень на здійснення розрахунків готівкою;

документальне оформлення руху готівки в операційній касі та повне і своєчасне відображення касових операцій у бухгалтерському обліку;

створення безпечних умов роботи з готівкою та її зберігання.

3. Територіальні управління після введення особливого періоду укладають з уповноваженими банками додаткові угоди до договорів про касове обслуговування. Підкріплення територіальними

управліннями під час особливого періоду уповноважених банків готівкою для подальшої її видачі підрозділам збройних формувань здійснюється безкоштовно за умови отримання відповідної суми з кореспондентських рахунків уповноважених банків. У разі неможливості надходження безготівкових коштів за готівку територіальні управління здійснюють підкріплення готівкою уповноважених банків, а в подальшому вживають заходів для забезпечення надходження (договірного списання) таких коштів.

Видача готівки уповноваженими банками в особливий період збройним формуванням здійснюється безкоштовно.

У разі виникнення питання безпосереднього касового обслуговування територіальними управліннями збройних формувань без залучення уповноважених банків такі послуги мають надаватися безкоштовно за окремим рішенням Правління Національного банку за умови отримання відповідної суми з рахунку Державного казначейства України.

4. Касові операції в територіальних управліннях та уповноважених банках проводяться на підставі документів, оформлених засобами системи автоматизації банку (далі – САБ). У разі неможливості використання САБ оформлення касових документів та облікових реєстрів здійснюється вручну на паперових носіях.

5. Операції з готівкою в післяопераційний час, у вихідні та святкові дні здійснюються з оформленням касових документів за поточною датою здійснення операцій із зазначенням часу або напису чи штампа «вечірня» або «післяопераційний час» та відображенням у внутрішньому обліку, а в бухгалтерському обліку в перший операційний день, що настає за датою виконання операцій.

6. Територіальні управління здійснюють приймання та видачу готівки інкасаторам за окремими графіками з урахуванням оперативної ситуації та потреб у готівці в області.

7. Уповноваженим банкам забороняється накопичувати готівку у сховищах цінностей понад розмір, що має забезпечувати поточні потреби під час здійснення операцій з готівкою. Перерозподіл уповноваженими банками готівки в межах своєї мережі, а також продаж її іншим уповноваженим банкам здійснюється лише за погодженням із територіальними управліннями. Форма погодження та порядок його доведення до уповноваженого банку визначаються територіальним управлінням залежно від ситуації, що склалася.

8. Організація технологічних процесів оброблення готівки в особливий період має ґрунтуватися на підставі наявних (на час оголошення особливого періоду) виробничих потужностей з використанням ручних та автоматизованих технологій, а також з урахуванням умов щодо енергопостачання.

9. За відсутності умов щодо забезпечення технічних засобів оброблення готівки електроживленням оперативно мають бути вжиті заходи щодо переходу на використання ручних технологій та забезпечення зберігання наявних технічних засобів оброблення готівки.

10. В умовах особливого періоду за наявності обставин, що унеможливають функціонування відокремлених підрозділів уповноважених банків на окремій території, уповноважені банки з метою забезпечення безперебійного обслуговування невідкладних фінансових потреб збройних формувань, підприємств, організацій та населення можуть організовувати в структурі банку/філії/відділення власні мобільні підрозділи відповідно до вимог Порядку банківського обслуговування мобільними підрозділами банку військових частин, суб'єктів господарювання, населення в разі запровадження надзвичайного режиму роботи, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 17 вересня 2014 року № 578/ДСК Літер «В».

IV. Порядок проведення утилізації не придатних до обігу банкнот гривні в умовах особливого періоду

1. Територіальні управління перед утилізацією обробляють пачки не придатних до обігу банкнот, прийнятих від уповноважених банків, з дотриманням вимог нормативно-правових актів Національного банку щодо порядку оброблення банкнот (монет) національної валюти. У разі оброблення банкнот із застосуванням автоматизованих систем з установленими шредерами утилізація зношених банкнот здійснюється на місцях.

2. Територіальні управління в разі неможливості утилізації не придатних до обігу банкнот на місцях здійснюють їх утилізацію на підприємствах, визначених Національним банком, на підставі укладеного договору про проведення утилізації. Графіки завезення не придатних до обігу банкнот на такі

підприємства для їх утилізації територіальні управління складають за місцезнаходженням підприємства та погодженням із керівництвом цих підприємств.

Якщо провести утилізацію не придатних до обігу банкнот на підприємствах немає змоги, то Правління Національного банку приймає рішення про їх утилізацію іншими прийнятними способами.

3. Територіальні управління для забезпечення належної організації та проведення утилізації не придатних до обігу банкнот створюють комісію з утилізації не придатних до обігу банкнот (далі – комісія). Персональний і кількісний склад визначається керівником територіального управління (або особою, яка виконує його обов'язки) та затверджується наказом. Головою комісії призначається керівна особа територіального управління, до повноважень якої належить організація касової роботи. До складу комісії також уключається представник органів Міністерства внутрішніх справ України (за згодою). У разі тимчасової відсутності одного з членів комісії до наказу про створення комісії вносяться відповідні зміни. У наказі визначаються строк роботи комісії, повноваження, функції та відповідальність кожного члена комісії. Від моменту приймання інкасаторами не придатних до обігу банкнот від матеріально відповідальних осіб до їх повної утилізації присутність усіх членів комісії є обов'язковою.

До роботи комісії обов'язково залучаються інкасатори, на яких покладаються функції з приймання, доставляння до місця утилізації та безпосередньо утилізації переданих пачок не придатних до обігу банкнот, із покладанням повної колективної матеріальної відповідальності за незабезпечення схоронності довірених цінностей до їх повної утилізації.

З метою забезпечення повної утилізації не придатних до обігу банкнот на підприємстві, що здійснює їх утилізацію, видається наказ, згідно з яким призначаються спеціалісти підприємства, відповідальні за проведення повної утилізації та дотримання відповідного технологічного режиму, які разом із членами комісії підписують акт про утилізацію не придатних до обігу банкнот, що підтверджує завершення утилізації не придатних до обігу банкнот на підприємстві (за офіційним узгодженням територіального управління з керівництвом підприємства, передбачивши це в договорі про проведення утилізації).

4. Підрозділ перевезення цінностей територіального управління (Центрального сховища) здійснює доставку не придатних до обігу банкнот на підприємство для утилізації.

5. Територіальне управління (Центральне сховище) для супроводження та забезпечення охорони протягом усього процесу утилізації на підприємстві не придатних до обігу банкнот укладає договір із відповідними підрозділами Міністерства внутрішніх справ України або іншими збройними формуваннями.

6. На кожну операцію з утилізації на підприємстві не придатних до обігу банкнот готується розпорядження про відправлення не придатних до обігу банкнот для утилізації за підписом керівника територіального управління та начальника підрозділу готівкового обігу і касових операцій або їх заступників, у якому, зокрема, зазначаються вид (індекс) та номінал, сума за кожним номіналом та загальна сума, кількість місць, номер грошового сховища, з якого мають видаватися не придатні до обігу банкноти, прізвища бригади інкасаторів, які мають отримати банкноти для утилізації та доставити їх до підприємства, прізвища членів комісії, які мають бути присутніми на утилізації.

7. Видача матеріально відповідальними особами бригаді інкасаторів не придатних до обігу банкнот для їх перевезення до місця утилізації проводиться в присутності всіх членів комісії за розпорядженням про відправлення не придатних до обігу банкнот для утилізації на підставі видаткового ордера та опису (додаток 1). Примірники видаткового ордера засвідчуються підписами матеріально відповідальних осіб, працівників, які здійснюють бухгалтерський облік та контроль за бухгалтерським обліком, один з яких передається для контролю за відображенням (проведенням) операції в підсистемі «Емісійний день банку».

Матеріально відповідальні особи складають опис у двох примірниках, у якому зазначаються номер і дата розпорядження про відправлення не придатних до обігу банкнот для утилізації.

Один примірник опису використовується бригадою інкасаторів для приймання не придатних до обігу банкнот і після виконання завдань передається до підрозділу перевезення цінностей територіального управління (Центрального сховища), інший – залишається в територіальному управлінні в документах дня разом із видатковим ордером.

8. Бригада інкасаторів здійснює приймання не придатних до обігу банкнот відповідно до вимог нормативно-правових актів Національного банку з питань перевезення валютних цінностей. Після приймання не придатних до обігу банкнот бригада інкасаторів розписується в описі. Перевезення не придатних до обігу банкнот до місця утилізації здійснюється в опломбованих мішках (касетах).

9. Після перевірки членами комісії цілісності доставлених мішків (касет), пломб, якими вони опломбовані, їх відповідності даним опису бригада інкасаторів розкриває мішки (касети) з не придатними до обігу банкнотами та перевіряє загальну суму за пачками з даними ярликів (супровідних ярликів) без перевірки кількості корінців. Після перевірки не придатні до обігу банкноти утилізуються.

10. Члени комісії мають стежити за технологічним процесом утилізації банкнот до їх повної переробки.

11. Після утилізації чергової партії не придатних до обігу банкнот складається акт про утилізацію не придатних до обігу банкнот (додаток 2) у двох примірниках за підписами всіх членів комісії та спеціалістів підприємства, відповідальних за проведення повної утилізації та дотримання відповідного технологічного режиму. Перший примірник – надсилається до Департаменту грошового обігу, а другий – залишається в територіальному управлінні для відображення в бухгалтерському обліку та в підсистемі «Емісійний день банку».

V. Особливості організації роботи з готівкового обігу уповноваженими банками та ведення касових операцій підприємствами, організаціями та фізичними особами-підприємцями в особливий період

1. У разі потреби Національний банк може змінювати критерії зношеності банкнот, зобов'язувати уповноважені банки здавати готівку до територіальних управлінь та вводити обмеження на зняття готівки підприємствами, організаціями, фізичними особами-підприємцями та населенням з поточних і вкладних рахунків.

2. В умовах особливого періоду підприємства, організації узгоджують з обслуговуючим банком розрахунок ліміту залишку готівки в касі. Ініціатором процедури узгодження є обслуговуючий банк. Для підприємств, організацій, які не узгодили з банком такий розрахунок, зазначений ліміт має вважатися нульовим, а не здана підприємством, організацією на кінець робочого дня готівка – понадлімітною.

3. Готівкові кошти, що надходять до кас підприємств, організацій мають здаватися ними в повному обсязі (крім випадків, передбачених у пунктах 5 та 8 цього розділу) до уповноваженого банку в порядку і строки, що узгоджені з банком, і зараховуватися на їх поточні рахунки не пізніше наступного робочого дня.

В особливий період підприємства, організації переглядають порядок і строки здавання виручки з метою максимального залучення готівки до кас уповноважених банків.

4. Уповноважені банки для забезпечення своєчасного здавання виручки та дотримання лімітів залишку готівки в касах підприємств, організацій мають забезпечувати роботу в операційний та післяопераційний час, вихідні та святкові дні. У разі надходження виручки в операційний час вона має бути зарахована на поточні рахунки клієнта в той самий день, а в післяопераційний час, вихідні та святкові дні – не пізніше наступного робочого дня.

5. Підприємства та організації не мають права накопичувати у своїх касах готівку для здійснення майбутніх витрат (у тому числі на заробітну плату, виплати соціального характеру) до встановленого строку їх виплати.

Підрозділи збройних формувань на період виконання їх особовим складом завдань за межами пунктів постійної дислокації мають право зберігати в касах готівку, що одержана в уповноважених банках для виплати особовому складу грошового забезпечення, понад установлений ліміт каси протягом 10 робочих днів, включаючи день одержання готівки в банку.

Підприємства роздрібної торгівлі, громадського харчування, надання послуг, а також інші підприємства та організації, до каси яких постійно надходить готівкова виручка, для запобігання зустрічному переміщенню готівкових коштів можуть витрачати її за узгодженням з обслуговуючими банками на оплату праці, виплати соціального характеру своїм працівникам.

Підприємства громадського харчування і споживчої кооперації можуть за рахунок готівкової виручки здійснювати закупівлю сільськогосподарської продукції і продуктів її переробки в населення.

В особливий період уповноважені банки ведуть систематичний облік підприємств та організацій, які мають постійну готівкову виручку.

6. У разі настання обставин, що унеможливають здавання підприємствами та організаціями готівкових коштів до уповноважених банків, підприємства та організації можуть перевищувати ліміт залишку готівки в касі одночасно вживаючи заходів для забезпечення щонайскорішого здавання понадлімітних коштів до таких банків або мобільних підрозділів банків.

7. Уповноважені банки видають підприємствам, організаціям та фізичним особам-підприємцям готівку для забезпечення потреб, що виникають у процесі їх функціонування та не суперечать законодавству України.

8. Для видачі готівки підприємствам, організаціям та фізичним особам-підприємцям уповноважені банки за потреби мають право перевіряти їх відповідні документи, що обґрунтовують згідно із законодавством України необхідність одержання готівки.

9. Підприємства, організації, фізичні особи-підприємці, які відкрили поточні рахунки в уповноважених банках і зберігають на цих рахунках свої кошти на договірних засадах, здійснюють розрахунки за своїми зобов'язаннями між собою виключно в безготівковій формі (крім розрахунків з бюджетом та цільовими фондами, які можуть здійснюватися готівкою за рахунок коштів, одержаних в банку або з виручки) у порядку, установленому нормативно-правовими актами Національного банку, а з населенням – як у безготівковій, так і в готівковій формах.

Розрахунки готівкою підприємств, організацій та фізичних осіб-підприємців із населенням проводяться за рахунок коштів, одержаних із кас уповноважених банків (у разі закупівлі сільськогосподарської продукції – і за рахунок виручки), через їх каси із веденням відповідних книг обліку встановленої форми, а також через уповноважені банки шляхом унесення коштів для подальшого їх перерахування на поточні рахунки.

10. Уповноважені банки зобов'язані сприяти державним органам, що здійснюють контроль за дотриманням підприємствами, організаціями, фізичними особами-підприємцями встановленого порядку ведення операцій з готівкою.

Додаток 1

до Положення про організацію готівкового обігу і ведення емісійно-касових операцій у банківській системі в особливий період (пункт 7 глави 4 розділу IV)

_____ (найменування територіального управління)

« » 20__ року

Опис №

Згідно з розпорядженням _____ (найменування територіального управління)

від « » 20__ року №

відправляються з _____ (найменування територіального управління)

з бригадою інкасаторів у складі:

старшого бригади _____ (прізвище, ініціали)

та інкасаторів _____ (прізвище, ініціали)

_____ для утилізації шляхом переробки _____

(спосіб переробки)

не придатні до обігу банкноти.

ВИПУСК 4/2015

Індекс	Номінал	Сума	Кількість місць (мішків, касет)

Усього _____ грн.
(цифрами і словами)

_____ місць.

(цифрами)

видали
матеріально відповідальні особи:

прийняли
члени бригади інкасаторів:

_____ ;

(прізвище, ініціали)

(підпис)

(прізвище, ініціали)

(підпис)

_____ ;

(прізвище, ініціали)

(підпис)

(прізвище, ініціали)

(підпис)

_____ .

(прізвище, ініціали)

(підпис)

(прізвище, ініціали)

(підпис)

Додаток 2

до Положення про організацію готівкового обігу і ведення емісійно-касових операцій у банківській системі в особливий період (пункт 11 глави 4 розділу IV)

«__» _____ 20__ року

Акт №

про утилізацію не придатних до обігу банкнот

Цей акт складено про те, що відповідно до розпорядження _____
(найменування територіального управління)

від «__» «_____» 20__ року № _____ мішків (касет)
(кількість)

з не придатними до обігу банкнотами на суму

_____ грн.

(цифрами і словами)

доставлені на підставі договору про проведення утилізації від «__» _____ 20__ року № ____ на _____ у непошкодженій упаковці

(найменування підприємства)

та були розкриті інкасаторами

_____ ;

(прізвище, ініціали)

_____ ;

(прізвище, ініціали)

_____ .

(прізвище, ініціали)

Вміст мішків (касет) було звірено з написами на ярликах (супровідних ярликах) та з даними опису від «__» _____ 20__ року № _____, перевірено за пачками.

Під час перевірки в мішках (касетах) були не придатні до обігу банкноти:

Індекс	Номінал	Сума	Примітки

Усього _____ грн.

(цифрами і словами)

Усі зазначені не придатні до обігу банкноти утилізовані шляхом переробки

(спосіб переробки)

Утилізація проведена в присутності комісії з утилізації не придатних до обігу банкнот, призначеною наказом _____

(найменування територіального управління)

від «__» «_____» 20__ року № _____.

Голова комісії _____;

(прізвище, ініціали)

(підпис)

члени комісії:

старший бригади інкасаторів _____;

(прізвище, ініціали)

(підпис)

Інкасатори: _____;

(прізвище, ініціали)

(підпис)

_____;

(прізвище, ініціали)

(підпис)

_____;

(прізвище, ініціали)

(підпис)

_____;

(прізвище, ініціали)

(підпис)

_____;

(прізвище, ініціали)

(підпис)

_____.

(прізвище, ініціали)

(підпис)

ПОСТАНОВА
Правління Національного банку України
від 3 березня 2015 р. № 160

Про врегулювання ситуації
на грошово-кредитному та валютному ринках України

Відповідно до статті 99 Конституції України, статті 387 Господарського кодексу України, статей 6, 7, 15, 25, 33, 44, 45, 55, 56 та розділів IV, V, VIII Закону України «Про Національний банк України», статей 66, 67 та глави 11 Закону України «Про банки і банківську діяльність», статей 1 та 2 Закону України «Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті», Закону України «Про благодійну діяльність та благодійні організації», розділів II та III Декрету Кабінету Міністрів України від 19 лютого 1993 року № 15-93 «Про систему валютного регулювання і валютного контролю» та з метою врегулювання ситуації на грошово-кредитному ринку України, зокрема його валютному сегменті, Правління Національного банку України **постановляє**:

1. Встановити, що розрахунки за операціями з експорту та імпорту товарів, передбачені в статтях 1 та 2 Закону України «Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті», здійснюються у строк, що не перевищує 90 календарних днів.

2. Встановити вимогу щодо обов'язкового продажу на міжбанківському валютному ринку України надходжень в іноземній валюті із-за кордону на користь юридичних осіб, які не є уповноваженими банками, фізичних осіб-підприємців, іноземних представництв (крім офіційних представництв), на рахунки, відкриті в уповноважених банках для ведення спільної діяльності без створення юридичної особи, а також надходжень в іноземній валюті на рахунки резидентів, відкриті за межами України на підставі індивідуальних ліцензій Національного банку України.

Надходження в іноземній валюті, зазначені в абзаці першому цього пункту, підлягають обов'язковому продажу на міжбанківському валютному ринку України, у тому числі безпосередньо Національному банку України, у розмірі 75 відсотків. Решта надходжень в іноземній валюті залишається в розпорядженні резидентів та нерезидентів і використовується ними відповідно до правил валютного регулювання.

Не підлягають обов'язковому продажу на міжбанківському валютному ринку України надходження в іноземній валюті:

на користь держави або під державні гарантії;

за кредитами, позиками, що залучаються відповідно до міжнародних договорів України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, або від міжнародних фінансових організацій, членом яких є Україна, або від міжнародних фінансових організацій, за договорами з якими Україна зобов'язалася забезпечувати правовий режим, який надається іншим міжнародним фінансовим організаціям;

за проектами (програмами) міжнародної технічної допомоги, що пройшли державну реєстрацію;

на кореспондентські рахунки банків-нерезидентів в іноземній валюті, відкриті в уповноважених банках;

за операціями з розміщення депозитів банками-нерезидентами на рахунках в уповноважених банках;

на користь резидентів-посередників за договорами комісії, доручення, консигнації або за агентськими угодами, що підлягають подальшому перерахуванню власникам коштів. Уповноважені банки, які обслуговують власників цих коштів, здійснюють обов'язковий продаж надходжень в іноземній валюті відповідно до вимог цього пункту;

за операціями з обміну іноземної валюти на рахунках резидентів, відкритих за межами України на підставі індивідуальних ліцензій Національного банку України;

що надійшли як благодійна допомога на користь її набувачів;

що надійшли як помилковий переказ.

Вимога щодо обов'язкового продажу поширюється на надходження в іноземній валюті 1-ї групи Класифікатора іноземних валют та банківських металів, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 04 лютого 1998 року № 34 (у редакції постанови Правління Національного банку України від 02 жовтня 2002 року № 378, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 24 жовтня 2002 року за № 841/7129) (зі змінами), і в російських рублях.

Уповноважений банк зобов'язаний попередньо зараховувати надходження в іноземній валюті, на які згідно з абзацом першим цього пункту поширюється вимога щодо обов'язкового продажу, на окремий аналітичний рахунок балансового рахунку 2603 «Розподільчі рахунки суб'єктів господарювання» (далі – розподільчий рахунок).

Уповноважений банк зобов'язаний здійснити обов'язковий продаж надходжень в іноземній валюті відповідно до вимог цього пункту:

без доручення клієнта;

виключно наступного робочого дня після дня зарахування таких надходжень на розподільчий рахунок.

3. Національний банк України здійснює моніторинг роботи уповноваженого банку з метою перевірки добросовісного характеру платежів за операціями клієнтів. З цією метою Національний банк України має право вимагати від банків призупинення проведення операцій, що мають підвищений ризик їх використання з протиправною метою, та отримувати документи, що підтверджують добросовісний характер здійснення таких операцій.

4. У зв'язку із запровадженням вимоги щодо обов'язкового продажу на міжбанківському валютному ринку України надходжень в іноземній валюті із-за кордону уповноважені банки не можуть знімати з контролю експортні операції клієнтів на підставі документів про припинення зобов'язань зарахуванням зустрічних однорідних вимог.

Надходження в іноземній валюті за експортними операціями клієнтів банку мають бути продані в порядку, установленому в пункті 2 цієї постанови.

5. Після закінчення функціонування Системи підтвердження угод на міжбанківському валютному ринку України Національного банку України банк протягом наступних двох годин поточного дня подає розгорнуту заявку щодо загального обсягу обов'язкового продажу іноземної валюти, запланованого на наступний робочий день.

Розгорнута заявка включає інформацію про загальний обсяг надходжень та загальний обсяг обов'язкового продажу за кодами іноземної валюти, інформацію про вид надходження і розширену інформацію для операцій, сума яких становить більше 50 000 доларів США в еквіваленті за офіційним курсом гривні до іноземних валют, установленим Національним банком України поточного робочого дня. У розширеній інформації банк в окремому записі зазначає ідентифікаційний код юридичної особи/реєстраційний номер облікової картки платника податків або серію та номер паспорта, що внесені до Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців, скорочене найменування юридичної особи або прізвище, ім'я та по батькові фізичної особи-підприємця, код валюти, обсяг обов'язкового продажу.

6. Запровадити такі заходи щодо діяльності банків та фінансових установ:

1) дозволити резидентам здійснювати погашення кредитів, позик (у тому числі фінансової допомоги) в іноземній валюті за договорами з нерезидентами, у тому числі в разі укладання додаткових угод до кредитних договорів/договорів позики, не раніше строку, передбаченого договорами. Зазначена вимога поширюється на випадки дострокового виконання резидентом-позичальником зобов'язань як за основною сумою кредиту/позики, так і за іншими платежами, установленими кредитним договором/договором позики.

Національний банк України не здійснює реєстрації змін до договорів про залучення резидентами-позичальниками кредитів, позик в іноземній валюті від нерезидентів, які стосуються скорочення строків виконання резидентами-позичальниками зобов'язань за такими договорами або їх дострокового виконання.

Вимоги цього підпункту не поширюються на випадки дострокового погашення кредитів, позик:

залучених уповноваженим банком за умови спрямування достроково повернутих коштів на збільшення капіталу цього уповноваженого банку-позичальника;

за рахунок коштів, що залучаються резидентом-позичальником за іншим кредитним договором (договором позики) з нерезидентом, якщо цей договір передбачає більш пізній строк виконання зобов'язань позичальника (повністю або частково) порівняно з умовами попереднього кредитного договору (договору позики);

2) уповноважені банки здійснюють операції з купівлі-продажу іноземної валюти за гривні на міжбанківському валютному ринку України відповідно до нормативно-правового акта Національного банку України, що регулює порядок та умови торгівлі іноземною валютою.

На кінець робочого дня сальдо перевищення загального обсягу купівлі безготівкових іноземних валют та банківських металів за гривні над обсягом їх продажу за власними операціями уповноваженого банку не може бути більше ніж:

за операціями на умовах «тод» – 0,1 відсотка від розміру регулятивного капіталу банку (в еквіваленті);

за операціями на умовах «том», «спот», «форвард» – 0,1 відсотка від розміру регулятивного капіталу банку (в еквіваленті);

за операціями на умовах «тод», «том», «спот», «форвард» – 0,1 відсотка від розміру регулятивного капіталу банку (в еквіваленті).

Зазначена вимога не поширюється на валютні операції на умовах «своп».

Уповноваженим банкам забороняється здійснювати на фондових біржах власні операції з похідними фінансовими інструментами (деривативами), базовим активом яких є іноземна валюта або її курс;

3) дозволити здійснювати операції з продажу готівкової іноземної валюти або банківських металів одній особі в один операційний (робочий) день у сумі, що не перевищує в еквіваленті 3 000 гривень у межах однієї банківської установи.

Обмеження щодо суми операції з продажу готівкової іноземної валюти не поширюються на випадок проведення такої операції банком з фізичною особою-резидентом у разі одночасного дотримання таких умов:

фізична особа купує готівкову іноземну валюту та використовує її виключно на цілі виконання власних зобов'язань в іноземній валюті за кредитним договором, укладеним з уповноваженим банком-кредитором;

банк здійснює продаж готівкової іноземної валюти в сумі, що не перевищує обсяг зобов'язань в іноземній валюті фізичної особи-позичальника за кредитним договором. Банк зобов'язаний забезпечити контроль за неухильним дотриманням фізичною особою-позичальником вимоги щодо цільового використання купленої готівкової іноземної валюти;

4) за дорученням фізичних осіб за межі України здійснюються перекази іноземної валюти за поточними валютними неторговельними операціями:

без підтвердних документів з поточного рахунку в іноземній валюті або без його відкриття – на суму, що в еквіваленті не перевищує 15 000 гривень в один операційний (робочий) день. Фізичні особи-нерезиденти здійснюють такі перекази на підставі документів, що підтверджують джерела походження коштів;

з поточного рахунку в іноземній валюті – на суму, що в еквіваленті перевищує 15 000 гривень, але не більше ніж 150 000 гривень на місяць. Фізичні особи-резиденти здійснюють такі перекази виключно на підставі підтвердних документів.

Зазначені в абзаці третьому цього підпункту вимоги щодо обмеження суми переказу не поширюються на:

оплату витрат на лікування в медичних закладах іншої держави, а також на оплату витрат на транспортування хворих;

оплату витрат, пов'язаних зі смертю громадян за кордоном (транспортні витрати та витрати на поховання);

перекази, що здійснюються на підставі вироків, рішень, ухвал і постанов судових, слідчих та інших правоохоронних органів;

оплату витрат на навчання виключно для оплати навчального процесу;

перекази коштів, отриманих як оплата праці нерезидентами в Україні, пенсії, аліменти;

оплату витрат іноземним судовим, слідчим, нотаріальним та іншим повноважним органам (у тому числі сплата податків, зборів, інших обов'язкових платежів);

перекази, що здійснюються громадянами в разі виїзду за кордон на постійне місце проживання;

5) банки зобов'язані обмежити видачу готівкових коштів у національній валюті через каси та банкомати в межах до 150 000 гривень на добу на одного клієнта. Вимоги цього підпункту не поширюються на видачу готівкових коштів:

на виплату заробітної плати, витрат на відрядження (у межах норм, установлених законодавством), пенсій, стипендій, інших соціальних та прирівняних до них виплат (крім матеріальної допомоги);

на виплати гарантованих сум відшкодування вкладникам за рахунок коштів Фонду гарантування вкладів фізичних осіб;

6) призупинити випуск банками ощадних (депозитних) сертифікатів на пред'явника. Дозволити банкам випускати іменні ощадні (депозитні) сертифікати, номіновані як у національній, так і в іноземній валюті, зі строком їх обігу не менше шести місяців.

Погашення раніше випущених ощадних (депозитних) сертифікатів на пред'явника здійснюється виключно шляхом перерахування коштів на рахунок власника сертифіката або його пред'явника.

Погашення іменних ощадних (депозитних) сертифікатів, номінованих як у національній, так і в іноземній валюті, зі строком їх обігу не менше шести місяців здійснюється банками без обмеження сум тільки після настання терміну, зазначеного в цьому сертифікаті;

7) уповноважені банки мають право достроково повертати вклади, залучені в іноземній валюті за всіма типами договорів, крім вкладів, залучених з видачею іменних ощадних (депозитних) сертифікатів зі строком їх обігу не менше шести місяців, у національній валюті за курсом купівлі іноземної валюти уповноваженого банку на день проведення операції;

8) банкам забороняється надавати клієнтам кредити в національній валюті (у тому числі за відкритими кредитними лініями та шляхом пролонгації раніше наданих кредитів), якщо в забезпечення виконання зобов'язань за ними надаються майнові права на кошти в іноземній валюті, що розміщені на рахунках у банках;

9) установити для уповноважених банків ліміт загальної довгої відкритої валютної позиції банку (ЛП3-1) не більше 1%;

10) уповноважені банки зобов'язані обмежити видачу (отримання) готівкових коштів в іноземній валюті або банківських металів з поточних і депозитних рахунків клієнтів через каси та банкомати в межах до 15 000 гривень на добу на одного клієнта в еквіваленті за офіційним курсом Національного банку України.

Зазначена вимога поширюється на видачу (отримання) готівкових коштів як у межах України, так і за її межами незалежно від кількості рахунків клієнта в одному банку.

Вимоги цього підпункту не поширюються на:

дипломатичні представництва, консульські установи іноземних держав в Україні, міжнародні фінансові організації, представництва міжнародних фінансових організацій та їх працівників, якщо вони не є громадянами України або не проживають у ній постійно та акредитовані Міністерством закордонних справ України;

операції із забезпечення витрат на відрядження працівників за кордон резидентами – юридичними особами і фізичними особами-підприємцями та іноземними представництвами;

11) уповноважені банки зобов'язані включити суму балансової вартості придбаних облігацій внутрішніх державних позик з індексованою вартістю, зменшену на розмір нарахованого купонного доходу, до розрахунку загальної (довгої/короткої) відкритої валютної позиції;

12) уповноважені банки повинні забезпечити проведення виваженої політики під час здійснення операцій з торгівлі іноземною валютою і з цією метою вони мають здійснювати:

щоденний моніторинг операцій клієнтів із купівлі іноземної валюти на міжбанківському валютному ринку України в цілому по системі банку;

заходи щодо аналізу операцій клієнтів із купівлі іноземної валюти на міжбанківському валютному ринку України стосовно їх відповідності суті діяльності клієнта та його фінансового стану, економічної доцільності та наявності очевидної законної мети;

посилений валютний контроль за операціями клієнтів із купівлі іноземної валюти, що здійснюються на підставі договорів, які вперше подаються до банку.

Керівники банків мають узяти під особистий контроль здійснення банками операцій із торгівлі іноземною валютою на міжбанківському валютному ринку України;

13) зобов'язати уповноважені банки для здійснення купівлі іноземної валюти за дорученням клієнтів попередньо зараховувати кошти в гривнях на окремий аналітичний рахунок балансового рахунку 2900 «Кредиторська заборгованість за операціями з купівлі-продажу іноземної валюти, банківських та дорогоцінних металів для клієнтів банку» (далі – рахунок 2900). Із цього рахунку кошти можуть бути перераховані для купівлі іноземної валюти не раніше четвертого операційного дня з дня зарахування гривень на цей рахунок.

Уповноважений банк перераховує на рахунок 2900 такий обсяг коштів у гривнях, що достатній для здійснення операцій з купівлі зазначеного в заяві обсягу іноземної валюти, перерахованого за курсом гривні до іноземної валюти в день зарахування коштів у гривнях на рахунок 2900, але не нижче ніж офіційний курс гривні до іноземної валюти, установлений Національним банком України на цей день.

У разі зміни курсу іноземної валюти в день здійснення операції з купівлі іноземної валюти уповноваженим банкам дозволяється додатково зараховувати кошти в гривнях на рахунок 2900 у сумі, якої не вистачає для виконання заяви клієнта про купівлю іноземної валюти. Якщо клієнт не має можливості перерахувати додаткову суму гривень на купівлю іноземної валюти та згоден на придбання меншої суми іноземної валюти, то банк здійснює купівлю іноземної валюти на суму, меншу, ніж зазначена в заяві про купівлю іноземної валюти.

Уповноважений банк має забезпечити неухильне дотримання вимог цього підпункту. У зв'язку з цим банки мають відмовляти клієнтам у кредитуванні (авансуванні) в іноземній валюті, якщо такі кошти залучаються для оплати зобов'язань клієнта в іноземній валюті з метою уникнення виконання вимог цього підпункту.

Вимоги цього підпункту не поширюються на випадки купівлі іноземної валюти фізичними особами для виконання власних зобов'язань в іноземній валюті за кредитними договорами, укладеними з уповноваженими банками;

14) уповноважений банк не має права купувати іноземну валюту за дорученням клієнта-резидента (крім фізичної особи), що має кошти в іноземній валюті, розміщені на поточних та депозитних рахунках у цьому та/або інших уповноважених банках. Такий клієнт-резидент виконує зобов'язання в іноземній валюті за рахунок наявних у нього коштів в іноземній валюті.

Зазначена заборона проведення операції з купівлі іноземної валюти не поширюється на випадок, коли загальна сума коштів в іноземній валюті, що розміщені на рахунках клієнта в уповноважених банках, менша, ніж 10 000 доларів США (в еквіваленті за офіційними курсами відповідних валют на дату подання клієнтом заяви про купівлю іноземної валюти). Для цілей застосування вимог цього підпункту в загальній сумі коштів в іноземній валюті, що зберігаються на рахунках клієнта в уповноважених банках, не враховуються:

кошти на рахунках клієнта, майнові права на які надані в заставу відповідно до договору застави коштів;

кошти, що були розміщені на депозитних рахунках до дати набрання чинності цією постановою;

кошти, які розміщені на рахунку(ах) в банку, віднесеному до категорії неплатоспроможних, щодо якого запроваджена процедура тимчасової адміністрації, або щодо якого здійснюється ліквідація.

Клієнт-резидент (крім фізичних осіб) з метою здійснення операції з купівлі іноземної валюти зобов'язаний надати уповноваженому банку додаткову інформацію про загальну суму коштів в іноземній валюті, що розміщені на рахунках клієнта в уповноважених банках (або їх відсутність) на дату подання заяви [підтвердження має бути засвідчене підписом клієнта (для юридичних осіб-резидентів – підписом керівника або заступника керівника) та відбитком його печатки (за наявності)]. Наявність на дату подання заяви на рахунках клієнта коштів в іноземній валюті, майнові права на які надані в заставу, має бути додатково підтверджена довідкою банку, у якому ці кошти розміщені;

15) з метою недопущення недобросовісної практики проведення валютних операцій уповноважені банки формують реєстр із купівлі іноземної валюти та/або перерахування за межі України іноземної валюти за дорученням клієнтів та подають його до Національного банку України в день отримання від клієнта заяви про купівлю іноземної валюти/платіжного доручення.

Якщо сума заяви про купівлю іноземної валюти/платіжного доручення на перерахування за межі України іноземної валюти дорівнює або більше еквівалента 50 000 доларів США на дату заяви/платіжного доручення, то уповноважений банк подає разом із реєстром копії документів (у сканованому вигляді), які є підставою для здійснення цих операцій. Інформація за заявами про купівлю іноземної

валюти/платіжними дорученнями на перерахування за межі України іноземної валюти, які менші, ніж зазначена сума, подається у реєстрах в узагальненому вигляді.

Пакет документів, що подаються для підтвердження можливості як купівлі, так і перерахування іноземної валюти за межі України, має додатково містити:

за імпорнтними операціями – довідку Державної фіскальної служби України про відсутність у клієнта заборгованості з податків, зборів, платежів, а також у передбачених постановою Правління Національного банку України від 30 грудня 2003 року № 597 «Про переказування коштів у національній та іноземній валюті на користь нерезидентів за деякими операціями», зареєстрованою в Міністерстві юстиції України 05 лютого 2004 року за № 159/8758 (зі змінами), випадках відповідний акт цінової експертизи (погодження);

за операцією з купівлі та/або перерахування за кордон коштів в іноземній валюті, отриманих від продажу іноземним інвестором на фондовій біржі боргових цінних паперів (крім державних облігацій України), – підтвердження Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку щодо відсутності ознак фіктивності здійснення цієї операції;

за операцією з купівлі та/або перерахування за кордон коштів в іноземній валюті, отриманих від продажу іноземним інвестором на фондовій біржі державних облігацій України, – документальне підтвердження, що свідчить про те, що купівля цих цінних паперів здійснювалася виключно за рахунок коштів, отриманих іноземним інвестором від продажу іноземної валюти за гривні, та/або коштів, отриманих іноземним інвестором за операціями з продажу державних облігацій України, виплати за ними доходу та їх погашення (копії відповідних договорів, довідок/виписок уповноважених банків, депозитарних установ тощо). Вимога цього абзацу не поширюється на випадки продажу іноземним інвестором державних облігацій України, що були придбані ним до моменту набрання чинності цією постановою.

Уповноваженим банкам забороняється проводити операцію клієнта в разі отримання від Національного банку України повідомлення про непідтвердження можливості її здійснення. Підтверджені операції можуть бути виконані не раніше четвертого операційного дня з дня подання уповноваженим банком інформації про ці операції в реєстрі.

З метою запобігання непродуктивному відпливу капіталу за кордон Національний банк України має право запитувати й отримувати від уповноваженого банку копії додаткових документів, необхідних для з'ясування обставин щодо конкретної операції, інформація про яку була подана у відповідному реєстрі. У цьому разі уповноважений банк не може здійснювати таку операцію до моменту отримання окремого підтвердження Національного банку України.

Не потребує включення до реєстру для подання до Національного банку України інформація про переказ коштів, що здійснюється виключно за рахунок іноземної валюти, купленої з дотриманням вимог цього підпункту.

Вимоги цього підпункту не поширюються на купівлю та/або перерахування іноземної валюти з метою здійснення авансових платежів (попередньої оплати) в іноземній валюті за імпорту товару. Порядок підтвердження можливості проведення таких операцій визначається постановою Правління Національного банку України від 23 лютого 2015 року № 124 «Про особливості здійснення деяких валютних операцій»;

16) видача готівкових коштів у межах України за електронними платіжними засобами, що емітовані як резидентами, так і нерезидентами, здійснюється виключно в гривнях;

17) заборонити купівлю, перерахування іноземної валюти з метою проведення таких операцій:

з повернення за кордон коштів, отриманих іноземними інвесторами за операціями з продажу цінних паперів українських емітентів (крім випадків продажу боргових цінних паперів на фондових біржах);

з повернення за кордон коштів, отриманих іноземними інвесторами за операціями з продажу корпоративних прав юридичних осіб, що не оформлені акціями, зменшення статутних капіталів юридичних осіб, виходу з господарських товариств іноземних інвесторів;

з повернення за кордон іноземному інвестору дивідендів;

на підставі індивідуальних ліцензій Національного банку України, крім випадків здійснення операцій на підставі індивідуальних ліцензій:

на розміщення валютних цінностей на рахунках за межами України, виданих Національним банком України юридичним особам;

на переказування іноземної валюти за межі України резидентом-гарантом (поручителем) у межах забезпечених гарантією (порукою) зобов'язань за кредитом, наданим міжнародною фінансовою організацією або за участю іноземного експортно-кредитного агентства;

на переказування іноземної валюти за межі України суб'єктами господарювання-резидентами для сплати вступних або членських внесків в іноземній валюті, що сплачуються як разові або періодичні внески для забезпечення поточної діяльності юридичних осіб-нерезидентів;

18) заборонити уповноваженим банкам перераховувати з інвестиційного рахунку кошти в гривні з метою купівлі іноземним інвестором державних облігацій України. Зазначене обмеження не поширюється на операції з придбання іноземним інвестором державних облігацій України на фондових біржах, що здійснюються виключно за рахунок коштів, отриманих іноземним інвестором від продажу іноземної валюти за гривні, та/або коштів, отриманих іноземним інвестором за операціями з продажу державних облігацій України, виплати за ними доходу та їх погашення;

19) переказування благодійними організаціями благодійної допомоги та переказ коштів Міністерством охорони здоров'я України за межі України для оплати лікування фізичних осіб здійснюються на підставі документів, що підтверджують необхідність такого лікування в іноземному медичному закладі, та не потребують наявності акта цінової експертизи Державного підприємства «Державний інформаційно-аналітичний центр моніторингу зовнішніх товарних ринків» або погодження Національного банку України, а також індивідуальної ліцензії Національного банку України;

20) уповноваженим банкам забороняється здійснювати операції з продажу банківських металів за безготівкові гривні юридичним особам/фізичним особам-підприємцям загальною масою, що перевищує протягом одного календарного тижня у межах однієї банківської установи на одного клієнта 3,216 тройської унції золота (еквівалент цієї маси в інших банківських металах, перерахований за крос-курсом, визначеним згідно з офіційними курсами банківських металів, установленними Національним банком України).

Вимоги цього підпункту не поширюються на міжбанківські операції та операції з продажу уповноваженими банками банківських металів для виконання клієнтами власних зобов'язань у банківських металах за кредитними договорами.

7. На час дії цієї постанови інші нормативно-правові акти Національного банку України діють у частині, що не суперечить вимогам цієї постанови.

8. Департаменту відкритих ринків (Чурій О. Є.) довести зміст цієї постанови до відома територіальних управлінь Національного банку України та банків України для використання в роботі, а банкам України – до відома їх клієнтів.

9. Постанова набирає чинності з 4 березня 2015 року і діє до 3 червня 2015 року включно.

Голова В. О. Гонтарева

ПОСТАНОВА
Правління Національного банку України
від 3 березня 2015 р. № 161

Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів
Національного банку України

Відповідно до вимог статті 99 Конституції України, статей 7, 15, 25, 44, 56 Закону України «Про Національний банк України», Декрету Кабінету Міністрів України від 19 лютого 1993 року № 15-93 «Про систему валютного регулювання і валютного контролю» Правління Національного банку України **постановляє**:

1. Внести до постанови Правління Національного банку України від 23 лютого 2015 року № 124 «Про особливості здійснення деяких валютних операцій» (зі змінами) такі зміни:

у пункті 1:

у підпункті 2:

доповнити підпункт після абзацу другого двома новими абзацами третім та четвертим такого змісту:

«Пакет документів, що подається до Національного банку України для підтвердження можливості як купівлі, так і перерахування іноземної валюти, має також містити довідку Державної фіскальної служби України про відсутність у резидента заборгованості з податків, зборів, платежів та в передбачених постановою Правління Національного банку України від 30 грудня 2003 року № 597 «Про переказування коштів у національній та іноземній валюті на користь нерезидентів за деякими операціями», зареєстрованою в Міністерстві юстиції України 05 лютого 2004 року за № 159/8758 (зі змінами), випадках – відповідний акт цінової експертизи (погодження).

Не потребує включення до реєстру для подання до Національного банку України інформація про переказ коштів, що здійснюється виключно за рахунок іноземної валюти, купленої з дотриманням вимог цього підпункту».

У зв'язку з цим абзац третій уважати абзацом п'ятим;

в абзаці п'ятому слова «визначеним підпунктом» замінити словами «визначеним в абзацах другого – четвертому підпункту»;

в абзаці другому підпункту 3 слова «Fitch IBCA» замінити словами «Fitch Ratings»;

2) після пункту 3 доповнити новим пунктом 4 такого змісту:

«4. Вимоги підпункту 3 пункту 1 цієї постанови не поширюються на імпортні операції резидентів з купівлі життєво необхідних товарів, визначених статтею 5 Закону України «Про заходи щодо стабілізації платіжного балансу України відповідно до статті XII Генеральної угоди з тарифів і торгівлі 1994 року». Уповноважені банки здійснюють авансові платежі (попередню оплату) за такими імпортними операціями з дотриманням вимог підпункту 2 пункту 1 цієї постанови».

У зв'язку з цим пункти 4 – 7 уважати відповідно пунктами 5 – 8.

2. У пункті 4 постанови Правління Національного банку України від 30 грудня 2003 року № 597 «Про переказування коштів у національній та іноземній валюті на користь нерезидентів за деякими операціями», зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 5 лютого 2004 року за № 159/8758 (зі змінами), цифри «50000» замінити цифрами «25 000».

3. Департаменту відкритих ринків (Чурій О. Є.) довести зміст цієї постанови до відома територіальних управлінь Національного банку України та банків України для використання в роботі, а банкам України – до відома їх клієнтів.

4. Постанова набирає чинності з 4 березня 2015 року.

5. Підпункт 2 пункту 1 цієї постанови діє до 3 квітня 2015 року.

6. Контроль за виконанням цієї постанови залишаю за собою.

Голова В. О. Гонтарева

ПОСТАНОВА
Правління Національного банку України
від 5 березня 2015 р. № 163

Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів
Національного банку України

Відповідно до статей 7, 15, 42, 55, 56 Закону України «Про Національний банк України», статей 66, 67 Закону України «Про банки і банківську діяльність», з метою підвищення ефективності та забезпечення стабільної діяльності банків України Правління Національного банку України **постановляє**:

1. Абзац перший підпункту 1.14 пункту 1 додатка 1 до Положення про надання Національним банком України стабілізаційних кредитів банкам України, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 13 липня 2010 року № 327, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 19 липня 2010 року за № 540/17835 (зі змінами), викласти в такій редакції:

«1.14. Інше рухоме майно у вигляді залізничного рухомого складу (крім моторейкового транспорту), повітряних і морських суден та суден внутрішнього плавання, що не вилучене з цивільного обороту та є застрахованим».

2. Абзац перший пункту 10 додатка 1 до постанови Правління Національного банку України від 25 вересня 2014 року № 602 «Про заходи щодо забезпечення повернення кредитів, наданих Національним банком України» (зі змінами) викласти в такій редакції:

«10. Інше рухоме майно у вигляді залізничного рухомого складу (крім моторейкового транспорту), повітряних і морських суден та суден внутрішнього плавання, що не вилучене з цивільного обороту та є застрахованим».

3. Департаменту методології (Іваненко Н. В.) довести зміст цієї постанови до відома банків України та територіальних управлінь Національного банку України для використання в роботі.

4. Постанова набирає чинності з дня її офіційного опублікування.

5. Контроль за виконанням цієї постанови покласти на першого заступника Голови Національного банку України Писарука О. В.

Голова В. О. Гонтарева

ПОСТАНОВА
Правління Національного банку України
від 5 березня 2015 р. № 164

Про затвердження Змін до Положення про порядок реєстрації та ліцензування банків, відкриття відокремлених підрозділів

Відповідно до статей 7, 15, 55, 56 Закону України «Про Національний банк України», Закону України «Про банки і банківську діяльність», з метою вдосконалення порядку реєстрації банків Правління Національного банку України **постановляє**:

1. Затвердити Зміни до Положення про порядок реєстрації та ліцензування банків, відкриття відокремлених підрозділів, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 8 вересня 2011 року № 306, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 18 жовтня 2011 року за № 1203/19941 (зі змінами), що додаються.

2. Департаменту методології (Іваненко Н. В.) довести зміст цієї постанови до відома банків України та територіальних управлінь Національного банку України для використання в роботі.

3. Контроль за виконанням цієї постанови покласти на першого заступника Голови Національного банку України Писарука О. В.

4. Постанова набирає чинності з дня, наступного за днем її офіційного опублікування.

Голова В. О. Гонтарева

ЗАТВЕРДЖЕНО
Постанова Правління
Національного банку України
5 березня 2015 року №164

ЗМІНИ
до Положення про порядок реєстрації та ліцензування банків,
відкриття відокремлених підрозділів

1. У розділі I:

1) абзац третій пункту 1.2 викласти в такій редакції:

«вирішальний вплив на управління або діяльність юридичної особи – пряме та/або опосередковане володіння однією особою самостійно чи спільно з іншими особами 50 і більше відсотками статутного капіталу та/або права голосу акцій, паїв юридичної особи та/або незалежна від формального володіння можливість здійснювати такий вплив на управління чи діяльність юридичної особи»;

2) абзаци третій та четвертий пункту 1.10 виключити.

2. У розділі II:

1) підпункт «б» пункту 1.6 глави 1 викласти в такій редакції:

«б) для фізичної особи у вигляді:

ксерокопії сторінок паспорта, які містять фотографію, прізвище, ім'я, по батькові (у разі наявності), дату народження, серію і номер паспорта, дату видачі та найменування органу, що його видав, реєстрацію місця проживання (для фізичних осіб-іноземців у разі наявності), інформацію про громадянство, засвідчені підписом уповноваженої засновниками особи чи засвідчені нотаріально. Фізична особа-іноземець, яка не має в паспорті інформації про її місце проживання, подає документ, що може підтвердити адресу постійного місця проживання цієї особи;

копії документа з реєстраційним номером облікової картки платника податків або серією та номером паспорта (для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомили про це відповідний контролюючий орган і мають відмітку в паспорті), засвідченої підписом уповноваженої засновниками особи чи нотаріально»;

2) доповнити главу 3 новим пунктом такого змісту:

«3.6. Банк після втрати ним статусу перехідного має змінити своє найменування, виключивши з нього слово «перехідний».

3. У розділі III:

1) у главі 3:

підпункт «г» пунктів 3.7 та 3.8 викласти в такій редакції:

«г) ксерокопії сторінок паспорта, які містять фотографію, прізвище, ім'я, по батькові (у разі наявності), дату народження, серію і номер паспорта, дату видачі та найменування органу, що його видав, реєстрацію місця проживання (для фізичних осіб-іноземців у разі наявності), інформацію про громадянство, засвідчені підписом керівника кадрової служби юридичної особи, яка має намір здійснювати банківську діяльність, та скріплені відбитком її печатки або засвідчені нотаріально. Фізична особа-іноземець, яка не має в паспорті інформації про її місце проживання, подає документ, що може підтвердити адресу постійного місця проживання цієї особи»;

третій абзац пункту 3.9 викласти в такій редакції:

«внутрішніх положень про наглядову (спостережну) раду та правління банку, про підрозділ внутрішнього аудиту, підрозділ з управління ризиками, кредитний комітет, комітет з питань управління активами та пасивами й інші комітети банку (у разі створення інших комітетів)»;

2) у главі 5:

пункт 5.6 викласти в такій редакції:

«5.6. Національний банк має право застосувати заходи впливу, визначені нормативно-правовими актами Національного банку, які регулюють питання застосування Національним банком заходів впливу, якщо банк не виконав вимоги, передбачені для початку нового виду діяльності та/або надання нового виду фінансових послуг, за результатами інспектування банку»;

пункт 5.7 виключити.

4. У розділі VII:

1) у главі 1:

доповнити главу двома новими пунктами такого змісту:

«1.16. Банк після дня втрати ним статусу перехідного подає до Національного банку таке:

1) документи для погодження змін до статуту згідно з вимогами, визначеними цією главою.

Національний банк приймає рішення про погодження змін до статуту банку в порядку, визначеному цією главою;

2) відомості про ділову репутацію голови наглядової (спостережної) ради, його заступників, членів наглядової (спостережної) ради (у тому числі незалежних), представників юридичної особи – члена наглядової (спостережної) ради разом з протоколом засідання уповноваженого органу про їх призначення відповідно до пункту 3.7 глави 3 розділу III цього Положення;

відомості про професійну придатність та ділову репутацію голови, його заступників та членів правління банку, головного бухгалтера та його заступника, керівника підрозділу внутрішнього аудиту разом з протоколом засідання уповноваженого органу про призначення цих керівників відповідно до пункту 3.8 глави 3 розділу III цього Положення.

Національний банк погоджує призначення та визначає відповідність професійної придатності та ділової репутації керівників банку в порядку, визначеному цим Положенням;

3) відомості про забезпеченість належним банківським обладнанням, комп'ютерною технікою, програмним забезпеченням, приміщенням відповідно до пункту 3.5 глави 3 розділу III цього Положення;

4) відомості про організаційну структуру банку та відповідних спеціалістів, необхідних для забезпечення надання банківських та інших фінансових послуг, відповідно до пункту 3.9 глави 3 розділу III цього Положення;

5) відомості про свою структуру власності, підготовлені відповідно до вимог нормативно-правового акта Національного банку щодо структури власності банку.

1.17. Банк, що втратив статус перехідного, після державної реєстрація змін до статуту банку здійснює дії, визначені пунктом 1.13 цієї глави);

2) у главі 3:

у пункті 3.4 слова «два тижні» замінити словом «місяць»;

3) у главі 7:

підпункт 1 пунктів 3 – 6 викласти в такій редакції:

«1) клопотання про погодження змін до статуту банку, оформлене на бланку банку, засвідчене підписом уповноваженої особи (2 примірники)»;

пункт 7 викласти в такій редакції:

«7. Дата подання повного пакета документів до Національного банку є датою погодження Національним банком змін до статуту банку в такому порядку:

1) дата подання повного пакета документів до Національного банку визначається за відміткою структурного підрозділу Національного банку з реєстраційних питань про прийняття документів (реєстраційним індексом цього підрозділу);

2) структурний підрозділ Національного банку з реєстраційних питань за результатами розгляду документів у день прийняття:

проставляє відмітку із датою прийняття повного пакета документів на першому примірнику клопотання банку про погодження змін до статуту банку, якщо після розгляду поданого пакета документів підрозділ Національного банку з реєстраційних питань дійшов висновку, що поданий пакет документів є повним; або

відмовляє в проставлянні відмітки з датою прийняття документів на клопотанні про погодження змін до статуту банку, якщо після розгляду поданого пакета документів підрозділ Національного банку з реєстраційних питань дійшов висновку, що поданий пакет документів є неповним (хоча б один документ відсутній або не відповідає вимогам законодавства України, у тому числі нормативно-правових актів Національного банку);

3) після проставлення відмітки з датою прийняття повного пакета документів структурний підрозділ Національного банку з реєстраційних питань надає уповноваженій особі банку під підпис (або надсилає банку рекомендованим листом):

перший примірник клопотання банку з відміткою про дату прийняття повного пакета документів;

два примірники погоджених, прошитих змін до статуту банку, що засвідчені на звороті відбитком печатки підрозділу діловодства центрального апарату Національного банку, титульні сторінки кожного з яких засвідчуються підписом уповноваженої особи Національного банку та відбитком гербової печатки Національного банку.

Другий примірник клопотання банку про погодження змін до статуту банку залишається в Національному банку;

4) якщо підрозділ Національного банку з реєстраційних питань дійшов висновку, що поданий пакет документів є неповним, то він протягом трьох робочих днів інформує заявника про зауваження до поданого пакета документів листом за підписом уповноваженої особи Національного банку. Усі подані документи не повертаються.

Підрозділ Національного банку з реєстраційних питань здійснює дії, передбачені підпунктом 3 цього пункту після усунення заявником виявлених недоліків»;

доповнити главу новим пунктом такого змісту:

«9. Національний банк погоджує кандидатури керівників банку, у капіталізації якого бере участь держава, не пізніше двох робочих днів з дня подання Міністерством фінансів України документів, передбачених главою 3 розділу VII цього Положення».

ПОСТАНОВА
Правління Національного банку України
від 10 березня 2015 р. № 171

Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів
Національного банку України

Відповідно до статей 7, 15, 42, 55, 56 Закону України «Про Національний банк України», статей 66, 67 Закону України «Про банки і банківську діяльність», з метою підвищення ефективності та забезпечення стабільної діяльності банків України Правління Національного банку України **постановляє**:

1. Унести до Положення про надання Національним банком України стабілізаційних кредитів банкам України, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 13 липня 2010 року № 327, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 19 липня 2010 року за № 540/17835 (зі змінами), такі зміни:

1) в абзацах другому, третьому та десятому пункту 2.1 глави 2 цифри «1.12 – 1.14» замінити цифрами «1.12 – 1.15»;

2) у пункті 3.1 глави 3:

у підпункті «е» цифри «1.13, 1.14» замінити цифрами «1.13 – 1.15»;

у підпункті «є» цифри «1.12 – 1.14» замінити цифрами «1.12 – 1.15»;

3) у пункті 1 додатка 1 до Положення:

пункт після підпункту 1.12 доповнити новим підпунктом 1.13 такого змісту:

«1.13. Повітряні і морські судна та судна внутрішнього плавання, що не вилучені з цивільного обороту та є застрахованими.

Коригуючий коефіцієнт для цього виду забезпечення в разі укладення договору фінансової поруки з власником істотної участі в банку/контролером – 0,8; у разі неукладення договору фінансової поруки з власником істотної участі в банку/контролером – 0,5».

У зв'язку з цим підпункти 1.13 та 1.14 уважати відповідно підпунктами 1.14 та 1.15;

абзац перший підпункту 1.15 викласти в такій редакції:

«1.15. Інше рухоме майно у вигляді залізничного рухомого складу (крім моторейкового транспорту), яке не вилучене з цивільного обороту та є застрахованим».

2. Внести до постанови Правління Національного банку України від 25 вересня 2014 року № 602 «Про заходи щодо забезпечення повернення кредитів, наданих Національним банком України» такі зміни:

1) в абзацах першому та восьмому пункту 7 цифри «8 – 10» замінити цифрами «8 – 11»;

2) у пункті 13:

у підпункті 6 цифри «9, 10» замінити цифрами «9 – 11»;

у підпункті 7 цифри «8 – 10» замінити цифрами «8 – 11»;

3) у додатку 1 до постанови:

додаток після пункту 8 доповнити новим пунктом 9 такого змісту:

«9. Повітряні і морські судна та судна внутрішнього плавання, що не вилучені з цивільного обороту та є застрахованими.

Коригуючий коефіцієнт для цього виду забезпечення в разі укладення договору фінансової поруки з власником істотної участі в банку/контролером – 0,8; у разі неукладення договору фінансової поруки з власником істотної участі в банку/контролером – 0,5».

У зв'язку з цим пункти 9 та 10 уважати відповідно пунктами 10 та 11;

абзац перший пункту 11 викласти в такій редакції:

«11. Інше рухоме майно у вигляді залізничного рухомого складу (крім моторейкового транспорту), яке не вилучене з цивільного обороту та є застрахованим».

3. Департаменту методології (Іваненко Н. В.) довести зміст цієї постанови до відома банків України та територіальних управлінь Національного банку України для використання в роботі.
4. Постанова набирає чинності з дня її офіційного опублікування.
5. Контроль за виконанням цієї постанови покласти на першого заступника Голови Національного банку України Писарука О. В.

Голова В. О. Гонтарева